

B
5
EMANUELE

Mancano le ultime 5 carte

PONTANI OPERA.

Vrania, siue de Stellis	*libri quinq;.*
Meteororum	*liber unus.*
De Hortis hesperidum	*libri duo.*
Lepidina siue postorales pompæ septem. Item Meliseus. Mæon Acon.	
Hendecasyllaborum	*libri duo.*
Tumulorum	*liber unus.*
Neniæ	*duodecim.*
Epigrammata	*duodecim.*

Quæ uero in toto opere habeantur in Indice, qui in calce est, licet uidere.

ALD · IO · COLLAVRIO CAESA=RIS AB EPISTOLIS · S ·

Frequens est apud græcos prouerbiũ Collauri of=
ficiosiss · Χεὶρ χεῖρα νίπτει, καὶ δάκτυλος δάκτυλον, quod
est latine, Manus manũ lauat, et digitus digitũ · Quo
niam tu plurimũ fauisti nobis apud Maximilianum
Cæsarem pro Academia constituẽda cũ Io · fruticenus
eruditus Iuuenis istic meo noĩe accurate rem literariã
procuraret, et, qui tuus est amor ĩ literatos uiros, et do
ctrinas, assidue faues, meas esse partes duxi, ut quo
possem modo, gratũ mihi extitisse officium tuũ cogno
sceres · Nã etsi nihil est adhuc factum, tñ quod et tu,
et Matthæus Longus uiri doctiss · ac integerrimi Cæ
saris a secretis ad me scripsistis, tũ uero Cæsar ipse be
nignissimis literis significauit, futurum tua opera, tuo
studio facile spero, præsertimq; cũ rex natus ad com=
mune bonum id maxime cupiat, ut quemadmodũ est
armorũ, ita et bonarum literarũ sit decus, et gloria ·
Quare Iouiani Pontani poëmata, quæ et meo, et do=
ctorum omnium iudicio, cũ antiquis certant, sub tuo
nomine publicamus, tibiq; muneri mittimus · Delecta=
bit te (scio) non mediocriter Vrania, cũ et ortus, et oc=
casus syderum leges, solisq;, ac Lunæ prognostica, et
pleraq; alia lectu dignissima · Delectabunt meteora,
cum nubiũ · uentorum · pluuiarũ · grandinum · Ma=
ris procellarũ, terræ motuum, atq; id genus plurium
causas leges · Delectabunt horti hesperidũ citriorum,
et citrorum cultu per uario, præterea Macronis et Le
pidinæ rusticæ, dulcesq; confabulationes, et cætera
omnia Pontani nostri Docta · culta · elegantia · uaria ·
copiosa, et plena ingenio · Vale ·

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD LVCIVM FRANCISCVM Filium Vrania, siue De Stellis Liber primus.

q Vi cœlo radient ignes, quæ sydera mundo
Labātur tacito, stellis quibus emicet ingens
Signifer, utq; suos peragant errantia cursus,
Vnde hominū genus, et pecudes, unde æquor, et auræ
Concipiunt motus proprios, unde optima tellus
Educat uarios non uno è semine fœtus,
Et rerum euentus manant, seriesq; futuri,
Dic dea, quæ nomen cœlo deducis ab ipso
Vranie, dic musa Iouis clarissima proles,
Et tecum castæ ueniant ad uota sorores.
Dum canitis, resonatq; cauis in uallibus echó,
Ipse legam lauriq; comas, ederamq; uirentem,
Ipse aras statuam uiridi de cæspite, et umbras
Lustrabo, tumuloq; feram solennia dona
Dilecti uatis, uiridi quem monte sepultum
Parthenópe, liquidamq; colit Sebetos ad undam.
Ipse chori pater, ac princeps, et carminis autor
Phœbe adsis, noctisq; decus Latonia uirgo,
Diq;, deæq; omnes, quorum sub numine cœlum est,
Tuq; adeo comes aonidum, dux optima uatum
Alma Venus (teneros nati sat lusimus ignes)
Dum cœli errantes ignes, dum sydus amatum,
Quo terræq;, fretumq;, et magnus concipit orbis,

D um canimus quæ signa tibi, quod pareat astrum,
D iua faue, et niueis felix allabere cycnis.
O mihi si charites spirent, si blanda canentis
G ratia mopsopio contingat labra liquore.
T u uero nate ingenteis accingere ad orsus,
E t mecum illustres cœli spatiare per oras,
N anq; aderit tibi Mercurius, cui cœlifer Atlas
E st auus, & notas puerum puer instruet artes.

DE LVNA.

Prima deûm terras glaciali sydere circùm
L una meat, cœlumq; suo terit ultima curru.
D ux clara in tenebris, alienæ obnoxia flammæ.
A emula fraternis radiis, & solis ab ore
O ra fouens, quantumq; ab Apollinis igne recedit,
H oc magis ipsa suum fundit mortalibus ignem,
C ornibus auratis primum, mox fronte refulget
I am media, medium cœli dimensa uolumen.
A tq; hinc obliquos uultus, turgentiaq; ora
N octe refert, tandemq; uago digressa meatu
E xurgit Solem contra, plenoq; coruscam
O rbe comam, & fuluo totum caput explicat auro,
S eptima quinetiam ut cœlo concessit ab alto
M ole grauis, septem ore uices, septem ore figuras
M utat agens circùm, & paruum conuertitur annū.
H inc mare quod magnum terras complectitur imas,
H inc uariat rerum species, quæq; humida ponti
S tagna colunt, errantq; suis animalia syluis,
A emula crescenti reparant à lumine uires,
E t multo in primis implentur corpora succo.
M ox ubi decreuere ignes, decrescit & humor

I lle quidem, exhaustóq; uices a lumine pensat,
P aulatim & uacuæ lassantur sanguine uenæ.
Q uod uarii maris accessus, uariiq; recessus
O stendunt, quod frondosis in collibus arbos,
Q uodq; salutiferæ succis felicibus herbæ.
Q uam multos etiam furiis hinc sæpe uidemus
V exari, sortémq; animo indignamur acerbam.
S æpe etiam morbo, aut dira languentia peste
C orpora decubuisse ad humum, sterniq; sepulchro.
Q uid quod materies, uiridiq; è monte recisæ
A ere trabes, multáq; comam turbata ruina
F raxinus, ioniumq; abies uersura profundum,
A nte diem effoetæ senserunt damna senectæ,
E xhaustásq; situ uires, ac robora clament,
C urua senescentis Lunæ ni cornua seruet
A gricola, ingenti dum uellit ab arbore uallum,
E t percussa graui resonant nemora alta bipenni.

DE PROGNOSTICIS LVNAE.

Hæc eadem aerias arces, iunonia regna,
T emperat, idq; licet certis cognoscere signis.
N anq; ubi prima nouos remeando colligit ignes,
F ratris ab amplexu rediens, si nubila frontem
O cculuit, cornu per cœlum inuecta retuso,
P rò quantum nimbi terris, pelagóq; paratur,
Q uanti etiam sese uersent per inania uenti,
S i rutilo tum forte comam uelarit amictu,
O ráq; dispersis suffuderit ignea flammis.
Q uarta dies sine nube, sine pluuiáq;, notóq;
S pondet ad extremum constanti fœdere mensem,
S i nitidis nocturna genis, si fronte serena

P rœdit cœlo, & puro sese exerit ortu.
I psa eadem arctoo rigeat si tempora cornu,
T ristis ab arctoo uentos tibi nuntiet axe.
A st alia de parte trucem tibi suscitet austrum,
T ristis ab austrino rigeat si tempora cornu.
H unc tamen ante diem si nulla effulserit, heu tum,
H eu male iactatas defenderit ancora naues,
N i labor, et placidi succurrit dextera Phorci.
Q uid dicam cum plena oculis rutilantibus, aut cum
N igra genas duplici circùm caput abdidit orbe
H orrida nocte sua? Di longe auertite iniquum
H imbremq;, pluuiamq;, et agentes æquora uentos.
C uius ut accep tæ uires, & cognitus usus,
T empla deæ statuere, sacrosq; ex ordine ritus,
D iscerptumq; uiri corpus, laniataq; membra,
E t multum lachrymis perfusos coniugis artus
F inxit niliacæ tellus addicta iuuencæ,
E t querulas sistra incassum percussit ad aras,
H inc etiam graii uates ætnæia furta,
E t raptus siculæ toties fleuere puellæ.
I nferniq; Iouis thalamos, lamentaq; matris
F unereæ, erratasq; diu terrasq;, salumq;,
V mbrarumq; domos, & sole carentia regna.

DE MERCVRIO.

Proximus at spatiis, et longe gressibus impar
A ccelerat Maia genitus, celer ille deorum
N untius, auratis nectens talaria plantis.
H ic rapidum propter solem sua plaustra reflectens
N unc matutinos agili temone iugales
E xagitat, pelagiq; cauo caput exerit alueo.

Nunc,

N unc atlantiacæ matris memor, hesperidumq́;
R ura uidere parans, fuluumq́; in frondibus aurum
S erus obit, sero flauum lauit æquore crinem,
E t sero herculeas linquit post terga columnas.
S ed siue immissis solem præcurrit habenis,
S eu sequitur, uictusq́; terit spatia ultima metæ,
N on ipse ingenteis oras, non liber apertas
A udet adire uias cœli, titania tantum
I mperia, et solis timet abscœssisse quadrigis.
Ergo ubi ternonasq́; plagas, ternonaq́; mundi
D imensus spatia, & curru dat lora secundo,
S istit equos. mox cœptum iter, ac uestigia rursum
N ota legit, nunc ipse humilem demissus in austrum,
N unc boreã, et summas pennis petit arduus arctos.
E t quoniam uolucri rapitur sub sydera lapsu,
A c nunc hos innisus equis, nunc conuenit illos,
A ut Iouis exquirens monitus, et mitia iussa,
C onsilia aut senioris aui, uiolentaq́ue martis
I mperia, et motos sublata pace tumultus,
H inc pedibus nectit pennas, hinc iussa deorum
N untius exequitur uario Cyllenius astro,
I tq́;, reditq́; uiam toties, mandataq́; portat.
N anq; ubi deliacasq́; rotas, thymbræaq́; propter
S igna, et apollineos iusta comes astitit axes,
T um uates responsa canit, tum pronus haruspex
E xta notat, tunc & liquidas intentus in auras
O scinis explorat cantus, et præpetis alas.
At si nocturnam Phœben, rorantiaq́; astra
E t niueæ tetigit secreta cubilia Lunæ,
A gnouitq́; deæ uultum, & mandata recepit,

N ec mora, digrediens monstratas excitat artes,
D educat pelago classem, secat æquora cursu,
I gnotosq; tenet portus. iam merce sabæa
N auem onerat, redit & tyrio spectabilis ostro.
H inc et Mercurio nomen Romane dedisti,
Q uẽq; et arabs, quẽq; et babylon Stilbôta uocasset.
A st ubi summotasq; domos, et frigida adiuit
T ecta senis, solioq; nepos acceptus auito est,
T um succos meditatur, et idæam Panaceam,
D ictâmumq; legit. tum uulnera siccat, et udo
V nguine lenit agens, adhibetq; ad munera cantus,
T unc uero strepitus armorum, atq; horrida bella,
A tq; enses, ac tela placent, tum uiuere rapto,
E t prædas agere, et discindere mœnibus urbes
G audet, et effuso cædem ingeminare cruore,
Belligeri cum forte ducis se ad signa recepit,
E t galea abscondit crines, et pectora ferro
I nclusit, lateriq; auratum accinsit et ensem,
F ert leges, ac iura fori, pacisq; quietos
I mponit mores, mandataq; publica defert,
S i iubeat genitor, cui ciuica munera curæ,
E t patres legere, & sanctum instituisse senatum.
A t si candentes humeros, et eburnea colla
E xeruit, placidoq; simul Cytherea petiuit
A mplexu, madidoq; recens è crine fluentem
S tillauit rorem, blandosq; afflauit amores,
N on ipse inachiæ memor, aut fera uincla puellæ
E xoluit, tristiq; obducat lumina somno
C ustodis monstri, aut torpentis ad hostia lethes
T raducat miseros per opaca silentia manes,

Sed

S ed resides cantus in uertice cyllenæo,
F ormosæ ludunt ubi festa ad carmina nymphæ,
P ersonat, et tenueis moderatur pollice chordas,
A c non cedenteis queritur tam crescere curas.
V ritur, et placidum cantando nutrit amorem.
I pse canit, teneræ cantus risere Napeæ.

DE VENERE.

Hinc felix regio, mundiq; beatior ora,
Q uam lusus habitant molles, ubi segnis amorum
M ilitia in uacuas exercet uulnera mentes.
V er alit æternos flores, passimq; uagantes
I ncustoditæ ludunt per gramina nymphæ.
O cia cantantes mulcent ignaua camœnæ.
H as inter succincta sinus, redimita papillas,
E t roseum spirans fragranti uertice odorem,
E rrat nuda genu per florida prata uoluptas,
C ui uolitant flaui per candida colla capilli,
A d frontem aurato religat quas fibula nexu.
L ætatur dea, lætanti risusq;, iociq;
A ssiliunt, somniq; leues, et mollior aura.
H inc passim liquidi ambrosiæ rorantur honores.
S tillat acidalius late liquor. At uaga nantum
L udit aquis, mistim pueri, nudæq; puellæ
G rata cohors Veneri, chorus & genialis amorum.
T um uideas amne in medio rutilare fauillas
M aterna face. quas iocus hinc, ast inde cupido
E xcussit. caluere undæ, caluere natantes
A fflatu. media uehitur lasciuia cymba,
H ortaturq;, monetq; habiles agitare lacertos.
H ic aliquis puer enando dum brachia iactat

I nicitq; marium sociae, furtimq; papillis
I nseruit, tener ora rubor per grata cucurrit.
H ic aliqua adnanti puero dum brachia miscet,
M iscuit & femori femur, et simul oscula iunxit.
I nterdum se tota cohors in flumine mersat.
N on obstat pudor audaci, aut lux ipsa pudenti.
L uditur, et placidis immurmurat unda susurris.
E mergit mox, et campis se fundit apricis,
D ona legens selecta manu, ac redolentibus hortis.
E rranteis sequitur florum dea, coniugis aurae
F lant super, et liquidis distillat odoribus aether.
Has oras, atq; haec gnidiae loca laeta uolucres
P eruolitant circum, et paphii uectantur olores,
N uminis idalii currumq;, rotasq; uolanteis
Q ui subeunt, molliq; ferunt per inania lapsu.
H is cytherea suum posuit pulcherrima sydus,
Q uo terraeq;, fretumq;, & magnus concipit aer,
E t dulceis in corde agitant animantia motus.
I psa refulgenteis auro interplexa capillos
A urorae e thalamis, radiorumq; aemula solis
L ucem aperit, reseratq; diem mortalibus almum.
I nterdum rapidis Phoebi deserta quadrigis
E uocat oceano noctem surgentibus astris,
A dmonet & placidi per amica silentia somni.
V erum ita digressusq; suos, sua tempora pensat,
E t sinuosa means niueis secat aethera cycnis,
V t solem petat, ad solem uestigia flectat
I psa quidem caeli undecies ubi quina peregit
M omenta, eoo seu cum nitet aurea mundo,
O ceani hesperias seu cum declinat in undas.

Ipsa umbrā in tenebris obtendit ut æmula Phœbes,
Ipsa die radios ostentat ut æmula solis,
Et lucem terris, & cœlo lumina præbet,
Tantos læta suo de sydere fundit honores.
Hæc decus, hæc ipsa est hominum'q;, deū'q; uoluptas,
Qua sine nil iucundum animis, nil dulce fatendum.

DE SOLE.

At medios cœli tractus, medii ætheris oram
Fons lucis Sol auricomus, Sol igneus ambit,
Sol, qui terrarum flammis opera omnia lustrat.
Ipse idem superûm princeps, ductor'q; choreæ,
Ad cuius numeros et Di moueantur, & orbis
Accipiat leges, præscripta'q; fœdera seruet,
Agnoscant auræ imperium, maria alta tremiscant,
Audiet et longe tellus fatalia iussa.
Atq; hunc, nequà opere in tanto decor ullus abesset,
Præfecit luci rerum pater, ipse nitentes
Spargeret ut radios, ipse ut lustraret olympum,
Et terras simul, & magnas liquidi aëris oras,
Vnde dies, qui'q; in sua terga reuoluitur annus,
Atq; æui simulacra fluunt, et tempus, & ætas.
Hinc uer purpureum uestit florentia prata
Spicea'q; hinc campis flauescit messis, et ægrum
Lenitura animum, ac dulcem inductura soporem.
Distendit uacuas pinguis uindemia cellas,
Et glacialis hyems resolutis ebria curis
Ante focum molli solatur frigora baccho.
Has'q; uices pater ille deûm uoluentibus annis
Esse dedit, quas ipsa æterno fœdere seruant
Tam certos elementa simul retinentia nexus.

DE ANNORVM *uarietate.*

Atq; alii (horrendum) qua brachia pādit iniqua
Parte poli, chelasq; audacius exerit ingens
Scorpius, hinc anni primos duxere meatus,
Et primam fecere uiam, cum partibus æquis
Dimidium luci, atq; umbris Sol diuidit orbem,
Ac noctem paribus suspendit Libra diebus.
Ast alii sæuæ post horrida frigora brumæ
Cum premit auratos nephelæi uelleris artus
Phœbus, & imbriferum rediit uer, omnia quādo
Alma parit tellus, quando omnis germinat arbos,
Cum uiret omne nemus, resonant cum frōdea rura
Concentu uolucrum uario, pecudesq;, feræq;
Exultant lætæ in Venerem, ac tritonia monstra
Ignibus incaluere, acer furit ardor, ut ipse
Horreat indomitas Proteus contingere phocas.
At misera in scopulis, soloq; in littore questus
Alcyone ingeminat, uocesq; effundit inanes
Multa querens, exosa diem, nomenq; mariti
Seruat auis, Céyca uocans, Céyca requirens,
(Ah miseram) rapidas repetens Céyca per undas.
Nec uero non è summo quoq; culmine cancri,
Qua regnat calor ipse, & equos sol sistit anhelos,
Extremum inuisens Ararimq;, atq; ultima Thyles
Littora, carceribus positis exordia prima
Hinc anni fecere, alacresq; egere quadrigas.
At Numa frigoribus sub iniquum tempus, ubi ingēs
Declinat cœlum, & gelidum Sol ægocerota
Pronus obit, pronoq; petit spatia ultima cursu,
Qui fessos instauret equos. Hinc uiribus auctus

Deserit antipodum sedes, digressus et austro
In boream obuertit sinuoso calle, diemq;
Auget, et obscuras nocti iam surripit umbras,
Insudatq; sequens cliuo, atq; assurgit in auras.
Has igitur solis metas, hæc tempora seruans
Egeria monstrante suum traduxit in annum,
Vt quæ prima noui repararet tempora cursus
Principia hæc spatiis sua sortiretur oberrans
Annus, et ad solem firmaret signa cadentem,
Sed phœben, phœbesq; rotas, et plaustra secutus
Fraternum impleuit germanæ mensibus annum.
At Cæsar solemq; sequi, solemq; tueri,
Et solem lucisq; auctorem dicere, et anni,
Solis et ad metam totas effundere habenas,
In lustrumq; superuacuas concurrere partes
Iussit, & hoc latios inscribi nomine fastos.
Dicendum et uariis fuerit qui gentibus annus,
Aegypti primum ueteres fecere bimenstrem,
Moxq; quatergeminis complerunt mensibus, inde
Per bissena pari duxerunt sydera tractu
Arcádes, at noster quot tempora continet annus,
Annorum numero censebant arcádes, ante
Iam geniti, quam Luna suos ostenderit ignes,
Tantus honos, tanta est antiquæ gloria genti.
His totidem adiunxere animis et acarnanes altis,
Tutati ferro patriam, mox funere in ipso
Coniecere animas, & honesta morte suorum.
Italiæ licet antiquos euoluere fastos.
Nanq; alium primo Romæ nascentis in ortu
Instituit pater, & gyro breuiore coëgit.

Promouit spatium Numa. Nec laurentibus idem,
Idem erat albanis. Alium qui Tyburis arua,
Quiq; ferentina cererem metit incola falce,
Et tenuere suis, habuereq; in urbibus orbem.

DE SOLIS PROGNOSTICIS.

Ille etiam uentos, tempestatesq; futuras,
Atq; imbres, æstusq; graueis, et frigora monstrat.
Nanq; ubi cæruleo rapidum petit æquore cœlum
Exoriens, aperitq; diem natalibus undis,
Si nigram obscuro faciem uariauerit ortu
Conatuus, inq; atram condentur lumina nubem,
Et pelago, et terris uiolentior incubat eurus,
Turbatasq; amnis in pontum deuchet undas.
Quinetiam ut nullæ densentur in aëre nubes,
Si tamen aut hebetes radii torpere uidentur,
Aut si plus nimio torrens incanduit ardor,
Collige uenturos imbreis. At pallida quando
Aurora oceano caput exerit, horridaue inter
Nubila, diuersis rumpit sol partibus, & nunc
Obliquos effert radios, nunc pallidus ore
Delituit nimboso (heu) rupto fœdere cœlum
In terras ruet, & sæuum per inane rotatæ
Præcipitent nimborum acies, quæ grandine mistæ.
Arboribus stragemq; dabunt, et uitibus almis,
Vix ouium ut clausos defendant culmina fœtus,
Nō mihi tū non claustra boū'ue, armenta'ue equarū
Ducenda à stabulis, non me extra tecta domorum
Ducet iter. Seruanda dies, quam rite serenam
Spondeat, oceani feras cum luadus undas

Intrarit, non nube comam, non turbidus ora,
Sed qualem hesperio tethys suspirat in antro.
Quod si tum quoq; nigranti uelatus amictu
Occiderit, siue ipse suo quanquam emicat ore,
Si tamen aut atras nubes raptauerit, aut si
Palleat, & maculæ fundant sese undiq; nigræ,
Venturam expectes pluuiam. non te optima fallent
Indicia, & multis nota experientia seclis.
Vidi ego cum rutilos aurora immitteret ortus,
Igneus aut roseo se tingeret æquore titán,
Ventorum ingenteis sudum per inane cateruas.
Vidi et cum rutilus maculis inspergitur ignis,
Præcipitem iactari undosa ad littora nauem
Amissis fluitantem armis, ac dura gementem
Verbera, & effracto nudatam lintea malo,
Nulla salus, spes nulla uiris. in uota, precésq;
Vertuntur. uacat ars. miseræ exoptantur arenæ.
Et dulcis terræ exortes tanguntur amore,
Tanta mole ruunt immissis imbribus euri.
Deniq; cum rebus causas, cum semina causis
Sufficiat grauido fœcundans uiscera partu,
Nec quicquam sine sole nouas in luminis auras
Prodierit, pater ipse hominum, pater ipse animantũ
Quæcunq; aut uiridi nemorũ pascuntur in umbra,
Cæruleos'ue secant latices, aut aëra carpunt,
Hinc bissena deo soluebant uota quotannis
Phœbóq;, et Nomio, Lycióq;, patríq; Lyæo,
Et quibus ad lucos quibus in solennibus aris
Nominibus uenerata deûm officiosa uetustas,
Delion, ac clarium, nec ficto nomine Osirim,

Conficat certis uel qui pythona sagittis
Sanguine fœdantem terras, uirusq́; uomentem.
Plurima quæ ueteres graiûm cecinere poetæ.

CVR Apollo dicatur Pythonem occidisse.

Nanq; ubi se informis rerũ, atq; incondita moles
Digerit, inq́; suas abeunt elementa figuras,
Tum tellus grauis imbre, et adhuc stagnantib. aruis
Fumida, anhela uagos tollebat ad æthéra tortus
Inuoluens cœlum nube, & caligne opaca,
Hic ille immanis Python, immania cuius
Corpora, iamq́; deos, et diuûm tecta petebant,
Ipsum etiam inuasura Iouem, cum delius arcum
Intendens tulit acer opem. nanq; agmine facto
Emittens rapidas torrenti è sydere flammas
In gremium matris luctantem, et acerba tuentem
Intorsit. stetit ille tremens, tum colla reuinctum
Centum implexa modis, centum religata catenis
Ad maneis imos, atq; intima tartara traxit
Victor, & obscura cœlum caligne soluit.
Hic Python, hæc tela dei, Victoriaq́, hæc est.

CVR Apollo, et Diana Latonæ filii.

Latonæ gemini partus, bina edita Delo
Pignora, nunc quæ sint (paucas aduerte) docebo.
Latonam graii terram dixere poetæ,
Latonam dixere solum. Latonia tellus
Omnia progenuit, mater diuûmq́;, hominumq́;.
Atq; ubi se in proprias cœpere elementa figuras
Induere, optatumq́; locum, & data munia obire,
Ipsa quidem medio mansit, sed mole liquenti
Instabilisq́;, etiamq́; tremens, qñ æquora non dum

In certas

Incertas ierant sedes, sed corpore misto
Pugnarent, et adhuc nullo sub fœdere pontus,
Terráq; se duris urgerent legibus, ut iam
Vnda solum traheret, tellus maria alta teneret,
Paulatim calor ille (deus) cedentibus undis
Telluri sese insinuat, gremióq; receptus,
Felicem partu genitricem impleuit, & inde
Di geniti Phœbúsq; potens, Hecatéq; triformis
Emergunt. Illa acta polo interiore resedit
Horridior, glaciem spirans, & degener ore
Fœmineo, minus atq; habilem sortita calorem.
At Phœbo natura mares, animósq;, uigorémq;
Addiderat. Volat aer equis, atq; æthéra carpit
Iã mediũ. Stetit hic superũ lõgo agmine cinctus
Et pháretra ĩ signis humeros, et crinibus aureis.

CVR DICANTVR DELO Geniti.

Hos Delo genitos magna, magni æquoris oris
Crediderant, Delo excelsa, cui uertice summo
Splendet apex: quoties cœlo latonia Luna
Exoritur, uisítq; suum Sol aureus orbem.
Fluctibus hic rapidis, tremulóq; emergere ponto
Credebant: uastóq; maris delabier alueo,
Indulgente suis Delo cunabula natis.
Quin etiam ogygis olim cum mersa sub undis
Paulatim exereret tellus caput, oceanúsq;
In sua iura, suos fessus concederet æstus,
Et tandem emicuit stellanti lumine cœlum.
Tum prima ex undis, uastóq; è gurgite Delos
Prosiluit. Fulsere apices, et uertice Cynthus

L ucifero, qua parte dies surgebat, et altum
S ol oriens, curruq;, et equis insignis obibat.

CVR PASTORES, IANVS. PHOEBVS. APOLLO.

Hunc et pastorem conuerso nomine dicunt,
Q uod pascat quicquid sub cœli nascitur oris,
Q uodq; fores nascentũ aperit, quod claustra re=
G ignentũ, tenerosq; educit ĩ aëra foetus, (laxat
H inc Iano nomen fecere, hinc nomina Phœbo
I psa dedit species, nitidoq; in corpore fulgor
I dem quod uolucres neruo stridente sagittas
T orqueat, et certo defigat uulnera iactu,
M orbosq;, illuuiemq; ferens, hinc notus Apollo.

CVR SOL, LIBER. HERCVLES. OSYRIS. LYCIVS.

Q uod Solus cœlo apparet fulgentibus astris,
S olus & immenso late loca lumine lustrat,
H inc Solem dixere patrem lucisq;, dieq;.
S ponte etiam immissis cœlo quia fertur habenis,
L iber. At herculeo lætus cognomine, quando
D isiicit aërias nubes, lucemq; ministrat
A ëris ipse decus, decus, & sua gloria cœli.
Q uin & threicius diuino carmine Vates
H unc nitidum Phaneta uocat, quod surgat eóo
O rbe recens, quod mane nouos ĩstauret, et ortus.
I nde etiã auricomũ ægyptus ueneratur Osyrim,
A egyptus, cui cura deûm, quod lumina mille,
M ille micent oculis passim radiantibus ignes.

Lyncea

L ynceá quin etiã quod uis populãtibus umbras
L uminibus, quod'q; et radiis fugat humida pas
T errestreis'q; abigit fumos, et nubila differt.(sim,
V t lupus insidias meditatus, pascua circum
I nsectatur oues rabie ferus, & ferus armis,
P ertentat'q; aditum, et septis sese arduus infert
D entibus infrendens, et morsu exasperat iras.
H inc Lycaus sibi nata deus cognomina fecit.

DE MERCVRIO, ET ARGO.

Quin et Mercurium mutato nomine dicunt,
A rgum somnifero uictum strauisse caduceo
I nsomnem: centum'q; oculos, ac lumina centum
P andentem, et niueæ seruantem pascua Vaccæ.
A rgus enim cœlũ est. Vigilantia lumina flãmæ
A etheriæ, et uario labentia sydera mundo,
Q uæ passim multa sublustris noctis in umbra
C ollucent, sed mox Phœbo exoriẽte perempta,
T orpent luce noua, et candenti lampade uicta
E moriuntur, et obscuro conduntur olympo.

DE ADONIDE, ET VENERE.

Nec deploratum Veneri linquamus Adônim,
V enantem quem durus aper sub dente peredit.
N on illum fontes, nec amica flumina Nili
I nfletum uoluere. Nouus dolor attigit amnes.
S eptem illi totis ripa latuere diebus,
E t septem plenis spumanti margine ripis
E xiluere, cauo digressi fluminis alueo,
S tragem agris, stragẽ et pecori, stragem'q; colonis

C um ferrent, miseri tantum mors angit amici.
B alsama te et Myrrhæ, te cedrus fleuit Adoni,
T e lauri strata per humum luxere corona.
T er myrtus conata sequi miserabile funus,
T er radice retenta sua est. Ter brachia flexit,
T er frustra lentos conata est flectere ramos.
I psa Venus post q̃ lachrymæ effluxere, genisq;
D efecit liquor, et capiti coma longa reuulsa est,
T er mensem exanimis iacuit. Vix deniq; quarto
L ucē hausit, Vultus et adhuc suspirat amatos.
T erra etenim Solem queritur deserta cadentem,
I nuidit quem tristis hyems, Cui sæuior apri
H orret cana gelu facies, cui plurimus imber
C rine madet, geminos et cū male cōcutit armos,
D iglomeratq; niues, et grādine uerberat auras.
N am cum Sol rebus præsit pater ipse creandis,
V t sese ad manes brumæ sub frigora transfert,
T um tellus uidua sulcos oblimat in aluo,
A c ueluti uirgo absenti cum sola marito
S uspirat sterilem lecto traducere uitam,
I llius expectans complexus anxia caros.
E rgo ubi sol imo uictor conuertit ab austro,
T um grauidos aperitq; sinus, et cæca relaxat
S piramēta, nouas ueniat qua succus in herbas,
E t tandem complexa suum lætatur Adônim.

DE HEBONE DEO.

At quam Sebethi fontes, quam cœrula lambit
P hormelle, quæq; et musas colit, ociaq; ornat
P ieridum, et magni tumulo tegit ossa Maronis

P arthenópe, regum domus, et decus ipsa uirorũ,
C lara armis, clara ingenijs, et fortibus ausis,
H æc annis florentem, oculisq́;, et crine decentem
H ebonem uenerata, suos ritus, patriumq́;
I nstituit morem, et sacris iam rite peractis
V rbs Hebôna salutat, agriq; Hebôna freq̃ntant,
H ebôna et referunt simul antra, et littora, et am
H ic etenim florẽ ætatis, roburq́; iuuentæ, (nes.
E t speciem deus, et formæ dat habere decorem,
O raq́;, luminaq́;, et moderãteis corpora sensus.
S ed prius herculei torrentia sydera monstri
S olstitio uicina domus, locaq́; edita cœli
D iffundent terris hyemem, glacialibus euris,
A nte et conspicui summo de cardine mundi
F laua lycaonio surget Pallantiàs axe,
A tq; diem auerso subteruehet auster olympo.
S tabunt & cœli septem labentia signa,
Q uàm fando, patrẽq́; hominũ, regemq́; deorum
L audibus, aut meritis tollá, aut æquẽ ipse canẽdo.
Q uẽ centum celebrant aræ, quẽ nomina centũ.
V t, siquis iubare exorto phœbeia demens
A usit obire oculis ora, atq; haurire uidendo,
I llicet ecce illi torpescunt lumina, et ipsa
C aligant in luce oculi. tum tempora circùm
O ffundit sese nubes, et fumida oberrans
C aligo, ac nigræ cœlum eripuere tenebræ.
V sq; adeo nec fas oculis comprendere cuiquam,
N ec fando terræ decus, et decus etheris alti
V nde sibi proprias ducunt animalia uitas,
V nde trahunt nostræ cœlestia semina mentes,

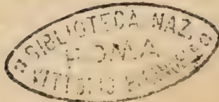
Quo sine nec spirat quicq̃, nec nascitur usquam,
N ec color ullus erat rebus, tenebris'q; malignis
E t cœlum, et terras nox circunfusa tenebat.

DE MARTE.

Et iā intacta mei superat pars maxima cœpti,
A c mentem calor instigat. Iuuat alta uagari
S ydera, & immenso propius succedere cœlo.
M agnum opus, et iam signa dei fulgentia terrẽt,
A rmorumq; haurit strepitus, clangor'q; tubarũ.
I pse deus rapidis insistens pronus habenis
T ela manu quatit insultans, acer'q; cruento
O re tonat. pellunt agili temone iugales
E xanguis metus, atq; tremor. tum ferreus ora
T error. sanguineũq; pauor quatit ante flagellũ.
I lle quidem diuis iam formidabilis ipsis.
S ed mihi digna uiro, atq; animi sibi cõscia uirtus
S uadet iter, penitus'q; aditus intrare repostos.
H anc nõ terrisono prosternere fulmine Cyclops,
N on facibus, crinem ipsa feris implexa Megæra,
N ec uis ulla queat stygiis emersa tenebris.
I lli ferratum galea caput, inclyta bellis
A tq; deûm fato maior prudentia seruat.
A t Clypeo indomitum munit constantia pectus.
S tant adamante togæ totos'q; infusa per artus
T emperies, ualida sese metitur in hasta.
A nte uigor mentem, hortatur'q;, animos'q; uiriles
A ere ciens magno laudum succendit Amore.
H ac duce Iunonis odiis iactatus iniquæ
A mphitryoniádes, tot monstra ingentia uictor

Fudit

F udit humi. Non hunc liuẽtibus obsitus umbris
C ocytós: non sparsa nouem per iugera monstrũ,
A ut impacatæ deterruit incola Lernæ,
Q uo minus infernosq; lacus, et opaca uideret
T artara, captiuũ et supera ad conuexa referret
I pse canem. Quin astrigerũ subnixus olympũ,
L abentesq; domos diuûm ceruice refulsit.
E t dubitem mente hæc cõplecti, et pãdere dictis?
Efferus has habitat sedes deus. huic comes hæ=
E t bellum, belliq; parens discordia, et iræ, (ret
I niustum, insidiæq;, et pallida tabe cruenta
C ædes, inq; suum rabies armata cruorem.
I pse enses, ac tela inter, radiosq; rotarum
V ersatus ferrum, exercetq;, aptatq; ferendo,
E xacuitq; mares animos, et suscitat ira
I mplacidus. Martem hinc ueteres dixere latini.
H unc Iunone satum nullo Ioue, patreq; nullo
O lenius conceptum herbis per cresia rura,
E ductumq; Hebri ripis rodopeia ad antra
C rediderãt, aĩ ĩdomitũ, aduersumq; Mineruæ.
S cilicet ætherio mens est de fomite. At artus
C orporeos, molem discordi è semine cretam
I uno agitat. Ciet hæc turbato in pectore uersans
S anguinis ingentes æstus, et colligit iras.
V nde auidus belli furor, atq; insania ferri
P ræcipitant. Iacet ingenti ceu pressa ruina
Mẽs super. at rapidus feruet sub pectore Mauors.
H inc quondam magni tellus Iouis insula Crete
I õnii Crete pelagi decus, inclyta bellis,
C lara uiris, capere arma, et acutũ cingere ferrũ

P rima dedit, curuo et spicula tendere cornu.
P ost Thraces coluere, ferum genus, aspera duro
T erra solo, gens ipsa iugis assueta niuosis,
E t prædas agitare, & opimo uiuere rapto.
H oc etiam genitore satus Romanus, et ipse
I n patrium decus, et belli sese extulit artes,
T ransgressus Latii fines, transgressus et alpes,
O ceano stetit, et Bactris sera intulit arma,
A tq; indis, post edomiti septem hostia Nili,
A tq; triumphatos non uno ex orbe Britannos.
S ed quanq̃ imperii impatiens, et pectore sæuus
I ndomito, ac ruptis præceps rapiatur habenis,
I pse tamen solium solis ueneratus, adacto
C urru sistit hanelus equos. mox lora remenso
C ontorquet spatio, non ante ad munera recto
C onuertens cursu, q̃ princeps, dux'q; deûm Sol
I usserit, illum adeo timet, obseruat'q; tuendo.

DE IOVE.

Iuppiter hinc solio longe spectandus ab alto
E xerit os placidum terris, et fulgidus aureo
S ydere, felices mortalibus explicat igneis.
H inc ego, siqua fides astris, aut siquid ab alto
A ethéra cognatum nostris in mentibus hæret,
C rediderim fas, ac leges, et iura, pium'q;,
E t rectum manare, et amicæ foedera pacis.
C rediderim insonteis scelerũ, experteis'q; malo
M ortaleis agere: et felicibus addere seclis (rũ
S ecula, perpetuum'q; annos extendere in æuũ.
T anta Iouis placidi clementia, ni malus atro
S ydere, torpenteis Saturnus funderet ignes,

Funderet

F underet & læti causam infelicis, & omne
M orborũ genus, & miseræ mala plurima uitæ.
I uppiter inde pater cunctorũ autorq; bonorũ.

IOVEM HABITVM PRO DEO: PRO ETHERE: PRO AERE.

Quin uarios etiã ipsa Ioues cõmenta uetustas.
I uppiter omnipotens rerũ qui summa potestas,
T u rerũ sator, et diuûm pater, atq; hominũ rex.
A b Ioue principium generis. Iouis omnia plena.
I lle colit terras. Illi sunt omnia curæ.
H inc tot sacra deo, fumantiaq; exta ferebant,
H inc capitolinæ dominator Iuppiter aras,
T otq; triumphanteis uidit de rupe Quirinos
S anguine tingenteis aram, & candente iuuẽco.
Quin etiam rapido qui turbine uertitur æther
I gnibus incandens, quiq; Aëra lustrat opacum
P ro Ioue respersas sensit sibi frugibus aras.
H ic tener ille calor, tepidæq; ex ignibus auræ,
Quo terræq;, fretumq; et magnus concipit orbis,
C onceptosq; fouent turgentia semina fœtus,
D ictus ob hæc late in gremiũ descendere amatæ
C oniugis, et placidam amplexu captare quietẽ,
A ëris ipse etiam campos tenet. Vnde per auras
F ulmineo inuehitur curru, quo maximus Atlas
I ntremuit. Tonuere poli, atq; exterrita pressit
C orda uirûm pauor exãguis. Ruit arduus acta
V entorum mole, ac rutilantia fulmina torquens
A lta petit, uallisq; cauas in nocte profunda
I nuoluit, nigra & cœlum caligne condit.

T ũ pluuia, et largis exũdant imbribus amnes,
S ubiectiq; natant campi. Crepitantia grando
T ecta ferit. Dirum lapides uertuntur in imbrẽ
I nfandi. Prostrata iacent armenta per agros,
S pirantes'q; uident natos stagnantibus aruis,
M ox uno immersa exitio, cum montibus altis
I t torrens, præceps'q; insano uortice torquet
O buia, & obstantes annoso robore syluas,
I mplumes'q; auium nidos cum matribus ipsis
P roruit, inuoluit'q; ferarum horrentia lustra.
I pse autem sulco insudans dum insistit arator
A uulsus stiua, immensum per inane rotatur
T urbine iactatus uolucri, & nigrante procella.
I llum'q; & miseros sub adunco uomere tauros,
I n latus aduersi montis iacit, & prærupta
V alle uiatorem resupino corpore uoluit
P ræcipitem, & latis excindit mœnibus urbes.
N ec minus interea uentis maria acta tumescunt.
A ssurgunt undæ, & montes uoluuntur aquarũ
A equati cœlo. Fluctu'q; exterrita rauco
S axa sonant. Ecce abruptis assultibus æstus
I ncumbit pelago, atq; ingenti uortice nauem
I nfligit scopulo agglomerans, et littora complet
F uneribus miserorũ, atro aut ter gurgite tortam
H aurit hians, operit'q; cauo mox æquore pontus.

VNDE NATA SVPERSTITIO:

Q ualia dũ attonitæ mẽtes mirantur, et horror
C orda quatit, certæ nec cognita causa ruinæ
I nuenit metus ipse Iouem: cui fulmina dextræ

A ssignant, ac tela nigris humentia nimbis,
E t cœlo resonante leues per inania currus
H as iras Iouis esse canit longæuus aruspex.
A duersi non æqua dei portenta sacerdos
T errificat. dira ingeminat per pectora curas
R elligio, illa quidem magnorum causa malorũ.
C æduntur lectæ passim de more bidentes,
E t cadit ante aras infelix uictima taurus.
D iscurrunt trepidæ per templa adolẽtia matres,
M atres, atq; uiri. Tum longa in ueste Dialis,
T hura tenẽs ferit exta Ioui, flammis'q; per aras
E xquirit ueniam, & summissa uoce precatur.
I pse nouem castis repetens stata sacra diebus.
A rtibus his metus ille deûm percreuit, et error
I nuasit miseras sub honesto nomine gentes.
Quid uexare deos frustra iuuat? Ordine certo
F ert natura uices, Labuntur & ordine certo
S ydera, tam uarios rerum parientia casus.
I lla suos peragunt cursus, seruant'q; tenorem
S orte datum. Parent illis elementa, fidem'q;
I mperii mutare timent. Sic omnis ab alto
N atura est. sequitur leges quas scripserit æther.
I pse deus læto spectat mortalia uultu.

DE SATVRNO:

Vltima sorte senex loca possidet. Vltimus au-
A mbit, et æterno contristat frigore terras. (ras
N igra seni facies, tardus gradus, horrida barba,
E t cani crines, & membra effoeta senecta.
I ngenio tamen ipse bonus, nec inutile pectus

C onsiliis, constansq; animi, prudensq; futuri,
H ic olim, ut fama est, regnis expulsus olympi
P ost uarios tandem casus, cœliq;, marisq;
L ittore i hesperio thusci prope Thybridis amnē
C onsedit, laribus tum primum acceptus amicis.
H ic regem æquæuum residemq; ad munia gentē,
A rbuteo auertit uictu. Tum uomere tauros
S ubiungens, docuit tellurem inuertere, et aruis
S emina committi, quæ mox iam uere peracto
S tringeret, et fragili contunderet arida culmo.
Q uinetiam scrobibus uites, sua munera primus
C ommittens, curuaq; premens iā falce nouellas.
L enæos latices, ignotaq; pocula monstrat
D ispersosq; uocat populos, ac mœnia ponit.
H inc latium latitante deo, hinc Saturnia tellus
D icta uiris. Deus hinc latiis, deus additur aris
V itisator, curuam seruans sub imagine falcem.
Mos erat antiquo in Latio, ac laurētibus aruis
Q ui meritis patriā, inuētasq; auxere per arteis,
A tq; acuêre suos ad publica munera sensus,
V tile commenti in mediū, et noua cōmoda uitæ,
I n numerūq; referre deū, atq; hos addere tem=
V t Ianū, faunosq;, ut quē pollētibus herbis (plis.
F ecit auem, et uariis pinxit dea Dædala pennis.
V t geminos etiam pilunnia numina fratres,
V t cuius famulata domus pinaria sacris,
E t carmentali tribuit quæ nomina portæ.
P urpura qnetiam ad summos ubi uenit honores,
A mbitioq; caput cœlo intulit, hinc Hadrianos,
E t Neruas, hinc cæsareæ tot numina gentis,

E t coluere quidem, et templis posuere dicatis ·
H eu rerum ignaræ mentes, ignaraq́; ueri
P ectora, q̃d simulachra iuuãt? Q uid lucẽ carẽtũ
C orpora? Et incensis pacem tot poscere ab aris?
V nus enim sator est rerum, qui cuncta gubernat,
Q uẽq; oculis neq; cernere erit, neq; tãgere palmis,
S ed tantum mente inuenias · nanq; arduus imas
D espectat nubes, & cœli culmina pressat
C uncta regẽs · nã cũcta tulit lõge optimus autor
P erfectorum operũ, et rerũ causa una bonarũ ·
H unc neq; marmoreis renitentia tẽpla columnis,
N on auri pretiosus honos, non indica concha,
N ec quæ Phidiaco spirant simulachra metallo,
A ut tauri ante aras fusi ceruice cruores,
S ed precibus ieiuna piis, & conscia recti
M ens placare queat facilem, paruoq́; uolentem
M unere, siqua pii summittunt thura sabæi,
S ed nos incertum spatiis dum currimus æquor,
L ongius euehimur uento rapiente per altum ·
I am portus capere optatos, et cedere fessum
A ura iubet, littusq́; sinum conuertere ad ipsum,
S yderaq́; alta sequi, certosq́; intendere cursus ·
Prima igitur niueis Phœbe Latonia bigis
I nuehitur · Posthinc ales Cyllenius altis
E xcurrit spatiis, iustaq́; Erycina canoras
I ungit aues, cui blãda comes fert lora uoluptas,
D iuinum stillans rorem, ambrosiamq́; capillis ·
Q uadriiugis hic uectus equis sol igneus ambit,
Q uẽ procul insequitur rutilanti sydere Mauors ·
P ost felix cœli sydus Iouis emicat ignis ·

V ltimus extremo torpet Saturnus in orbe.
H ic prope terdenis mundum uertentibus annis
A mbit, et ĩ partes quas liquerat ante reuertẽs,
P ercurrit tardis cœli momenta quadrigis
P allidus, ac duros affert mortalibus annos.
C lara Ioui facies, ac lumine sydus amico,
B issenisq; annis bissena relabitur astra.
B is Cererem legit messor, bis Vinitor uuas,
D um bis sex rutilus percurrit sydera Mauors,
M auors arma ferens, & tristia crimina belli,
T hymbræas pauloante rotas, Venus aurea metã
A ttingit, cupidas acuens in pectore curas,
S iue diem læto secum fert roscida uultu,
S eu noctem hesperiis decedens suscitat undis,
H anc curru properante celer Cyllenius anteit
I pse quidẽ ad causas, et linguæ prõptior arma.
T erdenas iter assuetum Latonia noctes,
N octes, atq; dies, & mensem peruigil errat,
D um solẽ rursum assequtur, nouáq; astruit orsa.
O ceanum interea alternos auctura per æstus,
V isura et blando crescentia semina uultu.
S ed quanq̃ properare uiam Iuuat, ipsa relicto
A ethere (cogit amor) per amici deuia Latmi
F urtim saxa petit complexus inter amatos
A ttrectare suis tenerum Endymiona lacertis,
N on tamen ausa uiri mollem turbare quietem.

LVNAM EX SE NON LVCERE.

Sed quanq̃ uario fulgent quæ sydera mundo,
Quæsitum est, nũ luce quidẽ Phaëthõtide fulgẽt,

An proprios natura illis indulserit ignes,
Non dubiũ quin Luna notho splẽdore per auras
Raptetur, minuatq; sequens, fugiensq; rependat
Luminis alternos haustus, fraternaq; rursus
Ora fouens, nullos terris diffundat honores,
At procul è regione means, tum deniq; toto
Ore uomit flammas, & luce refulget honora.

LVNAM SEMPER MEDIAM lucere.

Et quanq̃ uarias mutat tamen una figuras,
Non unquã medio magis, aut minus emicat orbe.
Nam cum desertas amisso lumine terras
Nulla fouet, tum plena diis, cœloq; ministrat,
Tum quoq; prætumido suspectat sydera uultu,
Cum noua curuatos reparando colligit ignes.
Sydera, dum terrasq; æquata fronte tuetur,
Orbe micat medio, mox curuo sydera cornu
Suspiciens, tumido spectat mortalia uultu.
Tum nullis cœlum radiis, nullo ore tuetur,
Plena ferit tremulis cũ stagna liquentia flãmis.
Hinc superis, cœloq; datur quod demitur orbi.
Ergo aliena fouens inopaco lumina semper
Corpore Phœbea nusquam de lampade fulget
Corpore non medio, non plena lucida frõte.
Sed specie tamen alterna, ni forte sub umbram
Inciderit terræ, atq; hinc luce laboret adẽpta.

CVR LVNAE PROPRIVM LVMEN NON SIT TRIBVTVM.

Quæ quoniã uolucri fertur sub sydera lapsu,

A estiui tam sæpe premens caua tergora cancri,
N imbosum tam sæpe etiam delata sub austrū,
I ncandens tam sæpe æstas, ac frigida bruma
I nstaret, sortita suum si Luna calorem,
P roxima natiuis succenderet ignibus arua,
A ut lōginqua neget propriū procul acta uigorē,
V nde maris certi accessus, totidemq; recessus?
V nde & perpetuo manantia flumina cursu?
A ut alimēta trahant gignentia? Quæ pater ipse
P rospiciens, Lunam obscura ferugine tinxit,
C æruleos moderantem æstus, liquentiaq; arua.

DE LVNAE MACVLIS.

Quin etiam licet atra genas, et opaca per ora
P allor eat, tamen interior qua cogitur orbis,
D ensa situ magis, & scabra rubigine sordet.
E rgo et cū solē aduersum se agit undiq;, et ip=
I mpleuit radians Phœbei luminis orbem, (sum
Q ua squalet parte, atq; horret caligne, densas
O bducit maculas, & se sua reddit imago.
A erea qualis ubi clypei fulgentis ab ipso
S ole repercussa est, aurato fluctuat orbe
C lara aciem flammis, et luce corusca decora.
V erum siqua tamen nitido super ære resedit
S cabra situ, turpisq; atra rubigine labes,
S tat maculis obducta aciē: stat squalida uultū,
N on Phœbi radijs, non ulli peruia flammæ.

CVR STELLAE SCINTILLENT, PLANETAE VERO minime.

Præterea

Præterea cur sola acies immota deorum
C ernitur? obtutuq; hæret defixa sub ipso?
C um tot, & illa quidem sidentia signa, micanti
S cintillent radio, tremulusq; internatet ardor?
S cilicet alta illis regio, sedesq; repostæ.
Q uo postquam aduenit defesso lumine uisus,
D efessus tremit ipse, tamen tremere ipsa uidentur
A stra. micãt radii. Sed lumĩa nostra tremiscũt.
A t contra uicina deûm statio, ardua quanquam
P rospectu facilis tamen atq; immota tuenti.
Q uo penetrans stat certa loco, insistitq; uidendo
N ostra acies, fixusq; oculis immobilis hæret.

DE MOTV IGNEM EXCITARI.

Plũbea si acta manu balearis pondera fundæ
C oncipiũt male gratũ ignẽ flãmisq; liquescũt.
S i ferro præfixa, & neruo impulsa sagitta
A ëra per uacuum, ignescitq;, ardetq; uolando,
Q uid mirum circunfusus si candeat aër
P ercitus æterno motu, atq; urgentibus astris?

QVIBVS E PRINCIPIIS CONSTENT STELLAE.

Principiis uero ex illis constare uidentur
S ydera, & etheriũ inde olim traxisse uigorẽ,
Q ua uolitãt, rapidaq; polum uertigine lustrãt,
E t celeri biiugum cursu uectantur equorum.
Q uæ postquam facili perfecit singula nutu
I lle opifex rerum, & mundi inuiolabilis autor
C oncilium uocat, & superos arcessit olympo.

DEORVM CONCILIVM.

Est procul immensi regio late ardua mundi
N ō homini explorata, humāo aut cognita sensu.
H ic sedes augusta dei, siquando uocatis
D at leges superis, aut publica munera tractat.
I n medio sedet ipse. astat Sapientia dextra,
L eua Amor, et solio resident tria numia ī uno.
S ub pedibus natura potens, tempusq́; locusq́;
E t uarians fortuna, atq; immutabilis ordo:
I nde alii proceres, & conuenientia late
N umina, & incessu iam tum grauiore notatus
A egocerontei referens spolia inclyta monstri
S aturnus gratam senior iuxta astitit urnam,
S aturnus, cui cana coma, cui sordida uestis,
Quē iuxta pháretrā icīctus, uolucresq́; sagittas
L aetus achémenio consedit Iuppiter arcu,
S quamea cui geminis horrescunt baltea mōstris.
H inc Mauors rigido crispans hastilia ferro,
S uspenditq; nepam galea, conoq́; minanteis
L ibrat agens chelas. Tum cornibus acer aduncis
A sperat, & clypeo pugnas meditatur aheno.
E xcussatq; aries caput, & pede proterit auras.
T um uoce, & cithara gratus, nitidaq́; iuuenta,
H orridus idem etiam pháretra, spolioq́; leonis
P hoebus adest, phoebiq́; comes lux aurea, cuius
M unere, nō ténebras superi, non nubila norūt.
A t Venus auratis humeros armata sagittis,
C andentemq́; manum flāmis, licet editus esset

Nondum

N ō dū amor, ur ētes iam tū meditatur amores,
I am tum sollicitis animos incendere curis.
A tq; illi uario radiabat candida limbo
V estis, & in molli surgebant lilia prato,
E t quot uere nouo tellus parit alma colores,
I nter quos tenerum niueo candore iuuencum
V rit amor, nunc ille notos, atq; aëra captans,
H eu male dilectos queritur desertus amores,
N unc mœret uiridi infelix proiectus in herba,
I nterdum ingenti frondosa per auia saltu
P roripitur, sequiturq́; inuentum fortis amicum
I ā uictor, mox uictus, et exspes. hic latet antro
A bditus, & miseras rumpunt spelæa querelas.
I psa autem media diuorum in parte resedit,
A utumnus paribus, qua tempora diuidit horis.
V irginis hinc facie insignis, flauoq́; capillo
M ercurius geminæ nectunt talaria plantæ.
I pse puer lætus studio, & puerilibus annis,
A c tandem rapidis uelox Latonia bigis
A lba genas, niueæq́; nitens in uellere lanæ,
C andida subrutilis redimita monilia cancris.
E rgo ubi conuenere animisq́;, opibusq́; parati,
Q uales iussi aderant, intentiq́; agmine longo
E xpectāt signū, atq; alacres præcepta capessunt.
T um genitor solio placidus sic cœpit ab alto.
Cūcta eqdē ō superi, placuit quæcunq; creaui,
S ic uolui, nec nos unquam fecisse pigebit.
A utorem illa suum referunt, nec defuit illis
I pse opifex. operi decor, et præstantia iūcta est.

E st rebus sua cuiq; fides. est & locus. ignem,
E t terras ieci primordia, quæ tamen inter
A ëris immensos campos, neptunniáq; arua,
Q uo sibi perpetui constaret machina mundi
C ongessi, mundumq; æqua compage ligaui
N exibus alternis, & amico singula uinclo.
V os autem cœli meliore in parte locaui,
A etheriumq; dedi insonteis habitare recessum.
N am quã quã geniti, et cœptis mortalibus orti,
N ascendiq; uices, & iam reuocabilis ordo
O bsistunt, at nostra illis pollentior est uis
N on rerum causis, non ulli obnoxia fato.
N unc igitur quæ certa manet sententia menti,
A ccipite, et quæ sit reliquis mihi cura creãdis.
A bsoluenda quidem Mundi inferioris imago,
Q uando etiam generis rerũ tria semina restãt,
N ec manibus tractare deûm mortalia fas est.
Q uare agite, et celeres quã primũ ascẽdite currus
A ggressi mortale opus, & genus oẽ animantũ,
A ërias celebrate plagas, ferite æquoris undas,
T ellurisq; sinus grauidos. ut ne qua per acto
P ars operi, aut rebus desit pater ipse creandis.
I n primis teretes hominum fingentibus artus
A rtificem nauare operam, tum cõdere membra
C ura sit, æthérios diuini seminis haustus
A pta haurire, animos cœlesti è fomite ductos.
H i fundare urbes populis, hi ponere iura,
A ddere & imperio fasces, dare nomina rebus,
A ssuescant rectũq; sequi, atq; offerre periclis,
E t pugnare malis, & honesto uiuere parto,

Atq;

Atq; inopes rerum caſus ſuperare ferendo,
Dum fluidum ſoluetur opus, dum carcere laxo
Iuſſi ſydereas cœli reuocentur ad arces.
Interea altrices operas, uictumq; uolentes
Fundite, & ingentes animos accendite laudi,
Rectorē ut noſcant ſuperū, patriāq; requirāt,
Et genus, et cœli ſurſum templa ardua cernāt,
Autoriſq; ſui memores, iuſtumq;, piumq;
Seruent, & placidos diſcant nō temnere diuos.
Sic placatum, ſic noſtra fluant certo ordīe fata.
Dixit, & ingentem nutu concuſſit olympum.

GENERATIO RERVM INFERIORVM.

Illi præcipites liquidum circum æthéra lapſi,
Iuſſa obeūt, uerrūtq; rotis properātibus auras.
Nec mora ueſtiri colles, & roſcida prata,
Innariq; aër pennis, atq; æquora caudis.
Quadrupedū et reſonare graui ſola cōcita cornu.
Fagiferæ uiridante iugo, uiridantibus alpes
Vallibus, & uiridāte cacumine Caucaſus ingēs
Lætatur, furtis olim doliturus iniquis.
Illicet ecce caput uiridi circundat amictu
Aetna giganteæ dolitura incendia pugnæ.
Illicet umbroſis ueſtita eſt uallibus Ida,
Ida grauis Troiæ deploratura ruinas.
Frondet Athos, frondetq; iugis īmanibus Oeta
Herculeū uiſura rogum, creberq; Erymanthus
Ilicibus, longaq; coma ſpectabilis Hæmus.
Oſtentat Rhodope comitantis Orphéa ſyluas,

Orphéa, mulcentem tigres, & carmine lyncas,
Sed non fœmineos moderantem uoce tumultus.
Mænalio stupet in saltu dum increscere cornum,
Non sensit quercu sese frondere Lycæus.
Gargano in magno, in nimbifero Appennino
Dum crescunt tiliæ, atq; orni, dū uertice Pindi
Surgit acer, pinu interea se sullenat alta
Pelion, et late pelago sua signa minatur.
Iam uideas canētem oleis frondere Taburnum,
Asinios simul et colles, Clitunniáq; arua,
Iamq; cybelæis undare & Dindyma syluis.
Pampinea caput Aenarie, biiugusq; Vesenus
Fronde tegunt, tegit et piceæ se Sila sub umbra,
Ac buxo uarius nectit sibi serta Cytorus.
Proueniunt late campis cœlestia dona,
Plurima nux, & pruna rubētia, et aurea ramis
Mala, et odoratis non indecor Arbutus hortis.
Ingentes patulæ ramos, ingentia sursum
Brachia porrigere, ac radice in tartara ferri,
Et Cerasi, Palmæq;, et Lotos amica Lyæo,
Atq; in sanguineam Morus post uersa figuram,
Cœpere, & mensis Sorbus placitura secundis.
Erumpuntq; solo biferæ, atq; Cydonia canis
Frondibus erumpunt sudanti Balsama ligno,
Punicaq;, et fragili nitens in stipite præcox,
Ac de textilibus pendentia Citria ramis,
Citria quæ semper (uisu mirabile) uernum
Spirant flore decus, semperq; nitentia gratis
Floribus, ac foetu, æternaq; uirentia fronde
Citria amalphæis latebra haud icōmoda Nym=
(phis.

Cœpere

C œpere et uirides mirari flumina ripas.
C anentes Vfens salices, & flauus arena
P opuleas Thybris frondes, quiq; æquora findit
Gallicæ, quōdā etiā lachrymas phaethōtis amati
E ridanus misturus aquis. miratur & alnum
N ar præceps, frondētem Alnum miratur et ipse
C æruleus Liris, tum cinctus arundine crinem
V ulturnus, flammasq; deûm sensurus Enipeus.
S ensit odoratos indus subolescere ramos
C æruleo cū gange, cauo & caput extulit antro.
S ensit thuriferum late nemus altus Hydaspes,
E t sua oronteæ senserunt Cynnama ripæ.
D um Tagus aurifluo uectatur gurgite, et undis
I n mare rumpit Anas sullato lumine uterq;
P yrenes scopulis uiridantia robora late
P rospiciunt uariare comas, admotaq; cœlo
I am nemora, et densas per saxa rigentia taxos.
E cce sub hæc uaria sese Tagus integit umbra,
I pse et Anas uiridi ripas uestitus amictu,
F rondenti uehitur per flumia summa Phaselo.
H aud illi inuidit Sicoris'ue, aut cultor Hiberus
G entis iulææ. quin qua uagus æquora findit,
H ic chóreas agit, & præcinctus arūdine frōtē
G audet agros, gaudet lenæo palmite terram
H esperiam frondere, et alescere uitibus Vlmos.
Quid frōdes Penee nouas mirare? quid umbras,
E t Lauros? ui sure deum per pascua lætus
D ucere oues, miserosq; caua testudine amores
S olātem, teq; & Daphnen per prata uocātē,
V isure & patriis natam frondescere ripis,

T endentemq; manus, et flumina nota precantē,
C andida dū subitus serpit per pectora cortex,
(A h miserā) & uiridē ducunt dū mēbra rigorē.
I nterea colles florere, uirescere ualles
I ncipiunt, late et foliis mollescere rura.
V er halat. Zephyris mulcent spirantibus auræ.
C hloris odorato deuecta per aëra curru,
L ætata & uarias nemorū icrebescere frōdes,
S pargit humi uarios, fertur quacunq;, colores,
Q uaq; mouet gressus surgunt Violæq;, Rosæq;
C oritiiq; Croci, atq; immortales Amaranthi,
C andida nec niueis cessura Ligustra pruinis.
I pse etiam Charites socio simul agmine fundūt
C ertatim illa Thymū, Rorēq;, et molle Cyperō.
H æc Casias, Caltasq;, hæc & uacinia nigra,
N arcissi et lachrymas, Hyacithi et nobile gramē,
E t Thymbrā, et quot nūc tellus fert Dædala flo
I pse deus læto spectat sua munera uultu. (res.
Tū maris horrisoni fluctus, liquentiaq; arua
N eptunni pecus, & squamoso corpore pisces
I nsiliunt. Alii scopulos, & littora passim
C urua petūt, Alii pelagusq;, atq; ima profundi,
A ut tendunt scythici mæotica ad hostia Ponti,
I nfidum genus in fraudem, prædamq; paratū.
E rranteis passim, & nullo custode uaganteis
C æruleus longe Nereus uidet. aduocat udum
P rotéa, qui socias acies, socia agmina iungat.
E t statuit pastorem. Illi data signa sequuntur,
I pse agit erranteis ad pabula, et ipse reducat
I nde domū. clarū è specula dat bucina signū.

Aëra quin etiam pictæ petiere uolucres
Armatæ accuruis rostris, atq; unguibus uncis.
Ipsæ iter intendunt pennis, et cantibus auras
Demulcent, tectæ nemorum uariãtibus umbris.
Nullæ illis certæ sedes, connubia certis
Temporibus, tunc tecta locant, tunc figere nidos
Cura subit. mox oua fouẽt, ac pignora curãt,
Atq; edunt teneros plumoso corpore foetus,
Optatasq; ferunt aut ore, aut unguibus escas.
Fatidicos auium cantus, alasq; futuri
Præsagas dixere, neq; aut sine numine diuûm
Tendere iter pennis, leua, dextrá ue ferantur,
Aut canere, & uarias è ramis edere uoces
Nocturnas, seu de tectis ululare querelas.
Cernere erat longũ in campis depascier agmẽ
Quadrupedum, sociosq; greges in pascua ferri.
Vna ingens bos, una ariesq; & setiger hircus
Cornibus armati frontem, & pede fortior ibat
Acer equus, Iam tũ insidias, & dura timẽtes
Arma lupi, & rabiem sæuorum, irasq; leonũ.
Discordes brutorũ animæ, atq; auersa uolũtas,
Discordi quoniam fuerint è semine creta.
Hinc pars indulgent herbis per pascua læta,
Aut latis quærunt syluis dodonida quercum.
Pars altis in speluncis per deuia lustra
Inuigilat parto, & prædas agit ore cruento.
Pars repit terræ occultis armata uenenis.
Parcendi studium nullum, nec cura futuri.
Sola hyemi metuens latébroso pumice condit
Triticeos populata hominum formica labores.

I dem amor, atq; apibus eadē experiētia parcis.
S ed nec agros populare palam, aut icūbere fur
C um iuuet è proprio uitā tolerare labore. (tis,
I ustitiam norunt solæ, & seruare pudorem.
A equales cunctis operæ studiumq; parandi.
M ane nouos adeunt flores examine denso,
C œlestemq; legunt rorē, atq; in tecta reportāt.
M ox uacuis stypant cellis, ut nectare largo
I gnauas ducant hyemes, & frigora temnant.
Q uinetiam tempestates, & sydera norunt,
A rmatæq; repentinas uicere procellas
P endentis saxi molem ad caua crura ferendo,
V sq; adeo referunt diuinum à stirpe uigorem.
H as pater è summi despectans uertice Olympi,
M iratur tenueis animas conamine tanto,
N unc fundare urbeis, aditus, ac mœnia late
M unire, & multo portas custode tueri.
N ūc aliam natis patriam monstrare parandā,
I mmunes operum reges dare iura uocatis
I n populis, illos iandudum astare silentes.

DE HOMINE.

V ltimus erupit grauida tellure creatus
S pe puer ingenti sed corpore debilis ipso,
N udus, inops, quem dura solo suscepit egestas,
E ductum foliis herbarum, & cortice crudo,
A ut corno, aut si quam dederat Dodonia glandē.
M ox umbras nemorum captare, aut sicubi mōtis
E xesi specus. hic æstus, & frigora primum
V itare, & subita se à tempestate tueri

M onstrauit, tectum stipulis, cannaq; palustri.
S emina quinetiam sicas hærentia culmis
H erbarum passim lecta, & seruata per annum
C ondere poma, nuces'q; hyemi signare repostas
F ormica monstrante, cauis dũ condit in antris.
I psa dies, multus'q; labor docuere colendo
N aturam in melius formare, & peruigil usus.

IGNIS INVENTIO.

Ecce autem é mediis terræ fornacibus ignis,
S iue ille excussus cœlo pugnantibus euris,
S eu silicis uenis manus extudit, arida circum
C orripuit fomenta, leuiq; impulsus ab aura
S uccensos ramos flamma crepitante cremauit,
E t lux frondosa nemorum diffulsit in umbra.
E xtimuit primo flammas ignobile uulgus.
P ost ubi subsedere ignes, & fulgidus ardor,
C ognitus & tandem diuini muneris usus,
E xcipitur dextra fumanti stipite carbo,
I nferturq; focis, tenebras, et frigora noctis
Q ui foueant, calidis'q; assent et uiscera prunis.
P aulatim quoq; diuersos idem ignis in usus
T ransfertur, donec liquidũ explorare metallũ
C ogitur, atq; nouis ferrum expumare caminis.
H ic marræ, Curuus'q; bidés, et uomer aducus,
Q uis terram uertêre, atq; edomuere colendo.
H inc falces curuæ, atq; ærata fronte secures,
R obora quis, tiliæq; leues et fraxinus ingens
E xcisæ, primas domibus fecere columnas,
E t statuêre nigris angusta mapalia tectis.

E x illo cœtusq; hominũ, atq; frequentia cœpit.
V rbibus hic positis statuunt connubia, et æquas
D escribunt leges, et diis sua templa dicarunt.
M ille artes, rerumq; dehinc commenta bonarum
C reuere, & laudum accessit generosa cupido.
S ulcatum mare nauigiis, & sydera cœlo
Q uæsita, expressumq; cauis è montibus aurũ.
T um rerum causæ inuentæ, tum copia fandi
E xtulit os, mouitq; foro popularia bella.
T um canere heroum laudes, & fortia facta
P ierides cœpere, æternumq; addere carmen
L audibus, æternamq; in secula condere famã.

IO·IOVIANI PONTANI DE STELLIS AD·L·FRANCISCVM FILIVM·

LIBER· II·

V nc age ſyderibus quæ ſit natura mouendis
n
N ate hauri, cœliq; ſitum Patre ſub duce noſce,
E t quis cuiq; locus, neque enim pars iſta docenti
I gnota eſt, nec Muſa nouum inſtaurare laborē
F eſſa negat· Da thura Puer, tumulumq́; parētis
S parge roſa· V os minciadæ, V os o mihi manes
E ſte boni, fluat ut liquidis è fontibus unda,
G rataq́; uicinis ſpiret de uallibus aura·

DE MOTV COELI ET planetarum·

Principio cœlum, ac cœli pars extima circum
S ponte ſua uehitur, primoq́; oriente profecta,
O ceani heſperios amnes, ſolemq́; cadentem
T endit agens· Hinc præcipiti uertigine merſa
E öos rurſum nabathæaq́; regna reuiſit·
Q uam contra obliquo ſurgunt pugnantia niſu,
A ſtra deûm, uariiſq́; agitant ſub legibus orbē·
A c licet ingenti retrorſum agitata ferantur
T urbine, & aduerſo trudantur uicta repulſu,
N on oblita ſui tamen obliquantia tendunt
A duerſum, tandemq́; rotis uictricibus acta
C ontingunt, propriam certo poſt tempore metā,

N ón ne uides Lunam ut quarto sese extulit ortu
O ceano properare? dehinc ubi septima cœlum
L ustrarit, uadentem alti per culmina mundi?
D onec ab eoo uictrix effulsit olympo
P lena animis, plena et radiis, atq; æmula solis.
N ec uero errantumq; acies; & sparsa deorum
A gmina, constanti peragunt sua munera cursu,
S ed nunc promotis incedunt gressibus, et nunc
V ersa pedẽ referũt, modo declinantia ĩ austrũ,
E t modo hyperboreã cursu surgẽtia in Arcton.
I n medio sol ipse deos moderatur, et æquis
P assibus incedens fluitantia tempora pensat,
D isponitq; uices rerum, nectitq; futura.

DE ZODIACO.

Hæc plaga circuitusq; ingens, flexusq; deorũ
B issenas patet in parteis, ac tramite lato
O bliquat sese in Libyen, unde horrida bruma
A duentat. secat hinc medium curuatus Olypũ
Q ua de parte nouum spirat uer, Inde uolutus
I n Boream, unde æstas flauẽtia demetit arua,
C õuertit rursum in medium sinuatus Olympũ,
A utumnus, paribus qua tempora diuidit horis.
H inc iterum in Libyæ sitientis flectit arenas.
A tq; hunc obliquis circundare flexibus orbem
I usserat ille homnũ, diuûmq; æterna potestas,
Q uo uariæ rerum species, quo tempora rebus
C erta forẽt, obstrigat hyems, uer stricta relaxet.
C õcoquat Autũnus quod et ãte coẽgerat æstas.
Q uin & bissenis passim uariata figuris

S igna uehit, pictóq; micat Zona aurea textu,
Z ona Iouis monimētū īgēs. Hæc mūera quōdā
V raniæ pater ipse dedit, quo tempore leges
P onebat superis, arcanáq; iura ferebat,
T um natam dictis, ac munera laudibus ornat,
M ulta docens. Splēdent latis noua cingula bullis
F ulua auro, nitida argento, ac radiantia gēmis.
I lla patris monitis, & tanto munere læta
I ncedit cœlo, ostentans memorabile donum.
E cce uidet fortunam unà, atq; urgentia fata
P er uarias errare domos, nullúmq; tenere
C erta locū, sperníq; patrem, ac mandata tonātis.
I llicet explicuit Zonam, atq; innexuit arcte.
F atáq;, fortunámq; & nodo inclusit aheno.
I nde manent infixa locis, quæ balteus ambit
S ignifer, et stabili custodit fibula nexu.

DE ARIETE.

Primus ab æquali surgit nepheleius ortu,
O stentatq́; auratum Aries de corpore uillum.
I ngenti late tergo, atq; ingentibus armis,
I n pedibusq́; micant ignes. micat igneus ore
F ulgor, et ardenti meditatur prælia fronte
B ellator quadrupes. Stant fuluo armata metallo
C ornua, et Hellææ apparent uestigia dextræ.
V ectabat Phryxumq́; unà, Phryxiq́; sororem,
I nsignisq́; auro, et uillis maria alta secabat.
A urea per fluctus splendebat lana tumenteis,
C æruláq; aurato rutilabant æquora cirro.
R adebant niueas undosa uolumina plantas.

I lla timens, udo plantas subducit ab æstu
A ura leues, leuis ipsa sinus implebat. At illi
P ectora candenteis nudant exerta papillas.
D umq; Aries sese attollit, dum subiicit undis,
N unc mutat uarios infelix ore colores,
N unc effusa comas miseræ succurrite clamat
N ereides, si qua est pietas, si numina possunt
V estra aliquid cohibete undas, et porgite dextrã.
C lamorẽ excepere deæ. Tum candida Drymó,
E t faciem miserata, & primos uirginis annos,
L abentiq; manum insinuans comitatur euntẽ,
A c placido sermone leuat. Mox cœrula Tyró,
F lauaq; Laödice, Panopeaq;, Cymothoeq;
E t Tysbe, & niueo conspecta Peloris amictu,
P uniceoq; sinu Xanthò, exertisq; papillis
N isæe, longaq; coma spectabilis Atte,
A tteq;, Opisq;, Orithyiaq;, Thespioq;
E t niueis Galatea genis, Arethusa lacertis,
S altantes circumsistunt, & cantibus auras
P ermulcent. At blãda Hyale nõ lumĩa torquet
A puero, Phryxiq; oculis immobilis hæret,
P ertrectatq; sinum, & pietatis imagine iũgit
O scula, marmoreaq; onerat ceruice lacertos.
V ritur, & mediis feruet malesana sub undis.
H is ducibus spumosa aries freta celsus obibat
C orniger ipse auro, et gemino uectore superbus.
A t mater læta è cœlo prospectat eunteis,
Q uam tamẽ & mõstra oceani, et fraus ĩsita põto
S ollicitant natis metuentem. ea nube propiqua
A uxilium parat, & casus timet usq; futuros.
E ce

Eace ingens undante salo late obuia cęlsum
Focat caput, totaq; extans ceruice per aurasq; -
= Huc illuc oculos uertens attollit, et ipsum
Ore uomens pelagus, fluctus ad sydera iactat ·
Spumescunt auræ, pontusq; dehiscere uisus,
Et lux nimbosa undarum nigrescit in umbra ·
Obstupuit subito monstro, atq; horrētibus undis
Assuetus terræ quadrupes, pauitansq;, tremensq;
Obuertit sese in gyrum · mox rursus in altum
Prouehitur · Rursum āte oculos sese obiicit atrox
Bellua, & immani fera guttura pandit hiatu ·
Ille iterū in gyrū insinuans, et ab æquore tra =
Affligit scopulo latus, atq; exterrita uirgo (ctus
Excutitur dorso exanimis, quā sedula nymphe
Sulleuat, et dictis pauitantem hortatur · ibi amēs
Apprendit cornu dextra, tenuitq; prehensum ·
Quoq; æstus magis ingeminat, tantò arctius illi
Nititur, & geminis innodat cornua palmis ·
Ter fluctus cauti illisit, ter cornibus hærens
Substitit, ac ter nisa manu se à caute recepit ·
Viribus hinc defecta suis, excussaq; cornu
Labitur, & surdas fluitans deplorat ad undas,
Nec reuocata potest miseræ dare brachia mater,
Exceptamq; sinu Drymó, ac solata dolentem,
In uitreas defert sedes, ubi molliter udæ
Nereides ducunt chóreas, pars fila remissis
Deducunt digitis, tenui pars pectine telas,
Aut picturatas uariat subtegmine uestes
Oceano magno, et Cyaneo Euxino ·
Hanc post uitigenæ spatiantem littore Naxi,

C arpentem uarios operosa inserta colores,
N ereus impleuit, quo partu Pæona magnum
P rogenuit, latas Ister cui subdidit urbes.
Q uin formæ ob meritum regno donauit aquarũ,
V nde hodie rapidus nomen tenet Hellespontus,
N on ingrata quidem miseræ solatia matri.
A t postquam aurato ditatum est uellere Colchos,
Q uadrupedem'q; suum cœlo Mars intulit alto,
A c superi et formã, et monimenta ingentia facti
M irantur, sed & ante alias miratur Apollo
T erga'q;, ceruicem'q;, et pectora lata, pedes'q;
A urigeros. stupet in primis ingentia fronti
C ornua, quis pueros pelago indignante tulisset.
T um placido Iouis assensu fulgentibus astris
I llustrat. micuit stellato uellere dorsum
L anigerum. micuere aures, ceruix'q;, pedes'q;
V nguifidi, ac rutilo scintillat lumine cauda.
V enter'q;, et caput igniferis sub cornibus ardẽs.
Q ua'q; manus teneræ cornu strinxere puellæ,
H ac geminum accendit candenti lampade sydus,
A tq; annis aperire uiam per secula iussit.
I pse nouis lætus stellis, et uellere diues,
H oc solium sibi constituit, quo rite quotannis
D um rerũ generi, atq; hominũ, dũ consulit orbi,
E t dicat leges naturæ, & iura recludit.
H æc sedes, hæc est generosi regia Martis.
H inc pugnator equos, armat'q; i prælia dextrã.
I pse Aries quanq̃ stabulis assuetus, et herbæ,
S ectatur'q; uagi pastoris in agmine signum,
N on minus ingenteis animos, ac regia iussa

Præsefert,

P ræfefert, campoq; audax infultat aperto
B ellator, cornuq; ferox defertur in hoftem,
D uraq; fub molli meditatur prælia lana.
S ic mauors iubet armipotens, princepsq; deûm
Hic qbus effulfit nafcẽtibus aureus Helles (Sol.
C orniger, & primo radiarunt uellera cœlo,
H os animi uigor infignes, hos libera corda
A udaces reddunt effando, & recta monenteis.
I mperiofa uiris maieftas hi fua plebi
D efcribunt iura, et populo dominantur, et urbi,
Q uiq; ipfi norit parêre, & ducere, et alta
C eruice excuffiffe iugum, atq; odiffe nocenteis.
I nconftans uitæ tenor, & mutabile pectus,
E latum tamen, at cupidum rectiq;, probiq;
Q uod facile ingentes uerfent iræq;, minæq;.
E rgo & contemplare oculis, metitor et alto
V adenteis cœlo dominos figniq;, lociq;,
E t folii, et cui terna uenit per figna poteftas.
H i tibi naturæ leges, præfcriptaq; figni
O ftendent, quodq; ingenium, & uis infita cordi.
Q uidq; Aries oriente loco, præftetq;, negetq;.
T e cœli rimantem oras, et fata domorum,
N atalemq; locum figni furgentis, & ortus
L uciferos, licet ufq; deos, licet ufq; deorum
C onfilia explorare, fitum, ingeniumq; locorum,
V nde fluant et opes, unde auxiliumq; fauorue,
V nde et honos uenit, aut rurfum ĩdignatio, et iræ
D amnaq; et inftantes infigni clade ruinæ.
P ortẽdant quæ læta domus, quæ trifte minẽtur,
Q uæ teneat loca forte, quibus dominetur in oris.

R egnator, quæ uis aliorum ex ordine regum.
Q uo rerum pateat status, et sors ipsa futuri,
E t qd quodq; ferat signum'ue, locus'ue, deus'ue.
Hoc surgente aliquis ueniens ad munera uitæ,
I ngenteis nunc diuitias cumulabit, opumq́;
A ffluet undanti riuo, nunc rursus in arctam
P auperiem coniectus, inopsq́; arentibus undis
V ix sedare sitim poterit. nam syderis huius
E st mutare uices, alternaq́; fata referre.
I pse uides nunc lanifico pendentia uillo
T erga ouis, ac ditem felici uellere lanam,
N unc tonsos errare greges, ac tergore nudo
S picula per syluas fugitare sequentis Asyli.
A t mihi nascenti sub eodem sydere mater
N on fratres foecunda dedit, nec germine ab uno
P assa est germanos natura adolescere ramos,
S ed fandi libertatem, arbitriumq́; loquendi
A ddidit, & dictis uires, et pondera rebus.
O quoties sterilemq́; fidem, ingratosq́; labores
C onqueror, & quod nulla meis bene gratia factis
R espondet, sine fruge operã, ac sine munere finẽ.
Q uod si forte nouas ueniens quis lucis in auras
L anigerum medio fulgentem in culmine cœli
A spiciat, non illi aditus, non limina regum
C laudentur. primosq́; inter proceresq́;, patresq́;
D iuersans, hinc diuitias, hinc commoda uitæ,
H inc fasces, notos atq; affectetur honores.
N on illum tamen aut animi generosa Cupido,
A ut recti mens certa sibi tutabitur, ut non
P auperiem, tenueisq́; lares suspiret, et idem

Lætetur

L ætitur dites mutata sorte penates,
A lternetq; uices rursum, ac referatur eodem.
A t si præcipitem occasu, atq; Atlantis in undis
M ergentem aspiciat, iam tandem cana senectus
F elicem agnoscet, placidaq; in sede quietum,
D e thalamo tamẽ, aut thalami cõsorte querentẽ.
I nterea magnis iactatum sæpe periclis
E xternas urbes, peregrinaq; tecta petentem,
D esertis errare locis fata aspra iubebunt.
A st ubi sese imo acclinans torquebit olympo,
E rrores passim uarios, ac tristia flenti
F ata feret, caræq; obitum consortis, acerbumq; -
A ut nati funus, languenti aut corpore morbos.
Quin in amicitias magnorum, aulasq; uirorum
I nsinuans, nunc tollit humo, statuitq; sedentem
I n solio, nunc rursus humi prosternit, & inde
E uehit ad solitos sullato uertice honores,
L ætitiã et mœstis, requiemq; laboribus affert.
Hæc aries, hæc lanificum denuntiat astrum.
Hoc olim dominante noui sub origine mundi,
E t felix ætas, et libera secla fuere.
N on hominum certæ sedes, non ulla deorum
F ormido. natura illis tectumq;, laremq;
P ræbebat, quà se Oceano nox acta ferebat,
C arpebant fessi somnos, & membra locabant
A ut antro tecti, aut nemorũ frondẽtib. umbris.
A t postquam sol nigranteis discusserat umbras,
M irati lucem horriferam, et uaga lumina Phœbi,
I llum oculis, illũ ore obeunt. lætũ inde canebãt
P æana, auricomumq; deum clamore ferebant.

Errantes impune greges per pascua læta
Cernere erat, commune solū, communia Tellus
Ignauis alimenta dabat. Tum pocula riui,
Et passim uiuis lapsi de fontibus amnes.
Non ullæ rerum curæ, manuum'ue labores,
Omnibus una quies, et amor simul omnibus idē,
Communes'q; tori, & dulces circùm ubera nati
Per saltus, et opaca loca, umbrosos'q; recessus
Ludebant mistæ pueris impune puellæ.
Ocia mulcebant Venerem, atq; ignauia deses
Progenies sic aucta hoīum, atq; īcrebruit Orbis
Gentibus, ac mutare habitum natura coacta est.
Insurgebat enim tergo properantibus astris
Taurus, et ingenti auersum se mole ferebat,
Mugitu horrificās cœlū, et capite obuia quassans,
Ipse atrox, tn̄ assuetus tolerare magistrum,
Et perferre iugū, atq; oneri insudare trahendo.

DE TAVRO.

Hoc igitur regnante uiri didicere colendo
Dura pati, uersare solū, ac proscindere rastris
Aequora, & assiduo manuū'q;, operū'q; labore
Quærere præsidiū uitæ, atq; agrestibus armis.
Quod uero tauri meritum, quæ causa tonantem
Mouerit, ut cœlo impositum, stellis'q; micantem
Præficeret ueris foribus, Zephyros'q; cientem
Iusserit æthereo renouare elementa uigore,
Quo natura nouos passim suspiret amores,
Vos o uos Charites iuuet immemorata referre,
Et mecum occultas signorum expromere causas.

Squalebat manuum attritu defecta iuuentus,
V rgebat labor, ac iussu Iouis acris egestas
A cta Erebo, miseriq; senes, fessæq; puellæ
N on ultra tolerare famem, aut subsistere marris,
A ut poterant miseræ sufferre incommoda uitæ.
I nq; dies magis, atq; magis miseranda uideri
S ors hominũ. quantũq; labor cumulabat, eò illa
A crius instabat, deerant quoq; plura paratis.
Sed non ulterius passa est industria questus
H umanos. ea præsidium commenta per artem
S uccurrit populis, & iniquo ex hoste recepit.
H anc olim genitam labor, atq; immitis egestas
E xpulerant tecto infantem. Non territa uirgo
P er campos errare, hominumq; uidere labores,
M etiri casus inopes dum singula lustrat,
P erquiritq; oculis, multumq; in corde uolutat,
A duertit niueum procul à genitrice iuuencum
E rrantem, cui cornigeris in frontibus aurum
F ulgebat, stellatum aurum, cui sydera tergo
S cintillant, iam tum cœlo qui dignus haberi
P osset, ut ætherios olim uenturus ad axes.
H uic dea, nunc uiridis ramos, & gramina lecta
P orrigit, inuitatq; manu, nunc tempora blãdis
P ertrectat digitis, atq; ora rigentia mulcet.
N unc frontem uariis redimitam floribus ornat,
A c picturatis intexens cornua sertis,
M ollibus hirsutas uerbis blanditur ad aures.
I lle autem teneræ correptus amore puellæ,
N unc decumbit humi, uertitq; ad munera frontẽ
D emissa ceruice, alte & suspiria ducens,

M ugit, et ipse suas solatur murmure curas.
N unc hæret, pendetq; oculis ludentis, et ipso
L asciuit gressu exiliens, gestitq; per herbas.
I nsequitur simul, & niueis per gramina plantis
I nsultat Virgo, et gressum mox sistit. At ille
I nsilit, & pedibus ceruicem innectere tentat.
N ympha Procũ aspernata fugitq;, et lẽta mora=
E t nudata genu, risuq; inuitat amantem. (tur.
I lle autem blando componens murmura questu,
A ffingit teneros motus, & fronte coruscat.
H os inter lusus uirgo innodauit amantem
C ornibus, et duplici aduoluit funabula nexu.
N ympha trahit, sequturq; uolẽs, et lætus amator,
A c nigrum sponte admirans defertur in antrũ.
H ũc postquã sociumq; operũ, assuetumq; labori,
E t domita ceruice iugum, ac tolerare magistrum
A gnouit Dea, tum fessos miserata parentes,
A c mortale genus tauro donauit, et artem
I ungendiq; bouis docet, ac telluris arandæ,
E t quis cuiq; loco cultus, quæq; hora serendi.
V omeris hæc, curuiq; usum monstrauit aratri,
E t uersare solum, & currus agitare sonanteis.
M unere quo genus acre hominũ squalore leuatũ
E xercet rura, et terræ dat iura subactæ
A uxilio bouis, atq; usum mox uertit in artem.
F orte hominũ insuetas arteis, studiũq; nouã dæ
T elluris, iunctosq; boues, flauentiaq; arua
I uppiter è summi admirans spectabat olympi
C ulmine, et hũanos hæc ipsa ad munera sensus.
A stabat Venus, astabat Latonia uirgo,

V traq;

V traq; in astrigerum conuersæ lumina taurum,
T um Venus. Et meritis stellato et tergore dignũ
H aud pater ipse nouo cœli dignaris honore?
H is Dictynna preces, precibus simul oscula iũgit,
Q uæ natum deceant, et sint optata parenti.
A rrisit pater, & cœlo plaudente locauit.
V t cœlo stetit attonitus nouitate locorum,
H uc, illuc oculos uertit, sociumq; requirens
A ssuetorum operũ, et tanquam subiturus aratrũ
V ertit ad argolicos horrentia cornua fratres,
A c terræ memor, et syluas, et pascua nota
S uspirat. Tum blanda Venus, tum Delia Virgo
C ertatim obiiciunt cytisos, casiamq; recentem.
Q uæq; et luciferi pascuntur gramina Solis
Q uadrupedes. Ille ambrosiæ per pabula succũ
S ensit, et ætherium stillantia gramina rorem.
M ox qua lunatæ stant horrida cornua fronti,
E t qua demisso pendent palearia mento,
A tq; ubi durato proscissa est ungula cornu,
Q uaq; genu, quaq; et ceruix, et pectus, et armi,
S pinaq;, et ingenti curuant sese ilia tractu,
A ccendit Cytherea ignes, atq; innuba Phœbe,
E ffulsitq; nouis Taurus spectabilis astris.
R egaleis addit stellas, ac regia Iura
I uppiter, et raro Taurum insigniuit honore
P aratrũ memor. hoc etenim iactante per undas
E diderant fore, uti tyrio de littore Vectam
E uropam, idæas uictor deferret ad urbeis.
M ugiuit deus in Tauro, freta nauit adulter,
Q uis credat? Stetit i stabulis ad pabula uinctus,

T antū amor, et teneræ potuit noua forma puellæ.
N unc age naturam tauro, quam Delia Virgo
I ndiderit, quam cœruleo de gurgite creta
E xpediá tibi Nate, atq; hæc quoq; percipe dicta
N ate patris, Nate et canæ spes blanda senectæ.
P rincipio Cytherea domum, dulceisq; recessus,
A t Phœbe solium, soliiq; insigne superbum
I n Tauro posuere. illic nam regia iura
E xercent, sociaq; tenent ditione tribunal.
H inc amor, hic studiū formæ, citharæq; sonātis,
H inc choreæ, cantusq; placēt, pexusq; capillus,
E xcultiq; sinus, & multum lauta supellex,
A duectusq; aliunde odor, aßyriiq; liquores,
M unditiæq;, iociq;, et quidquid blanda uoluptas
S uadet, et ornat rorantia pocula mensis.
H inc etiam hortorum cultus, et cura serendæ
A rboris, hinc deflexa comis in mille figuras
M yrteta, inq; nouam crescentia citria formam,
C ultaq; per uarias genialis Amaracus artes.
Nec uero exoriens taurus, non ipse labores
N ascenti accumulat, primoq; in tempore partus
P erdit opes. Sed mox et mollia tempora, et ipsos
S uccessus rerū amplificat, semperq; iacentem
S ternit humi, si quis contra insurrexerit hostē.
I dem diuitias, atq; ornamenta secundæ
F ortunæ dabit, è medio si culmine cœli
N ascentem aspiciat. non illi munera regum
D eficient. non è sacris compendia templis,
P ublicaue assuetæ commissa negocia curæ.
N on tamen intacti thalami, non florida coniux

Contingget, sed anus, sed cui seruilia vincla,
Aut occultus amans, et non sine labe iuuenta,
Tristior, ut fessas eat ipse hymenæus ad aras
Taurus ab occasu, pronoq́; à cardine mundi
Et partas labefactat opes, et rursus easdem
Instaurat, patrioq́; hæredem sistit in ære,
Peruincatq; inimicũ odiũ, ac male conterit hostẽ.
Quin etiam rapidos flammarum exuscitat æstus
Ex oculis, parat atq; oculis immite uenenum
In dulcem ueneris rorẽ, atq; in pocula amantũ.
Ast imo positus cœlo, atq; in parte profunda
Aetheris, unde nouum sese conuertit ad ortum
Plurima felici promittit sydere nato.
Ille inter proceres, atq; intra limina regum
Versatus, longaq́; fide spectatus in aula,
Magnarum curas rerum, ac molimina magna
Suscipiet, credentur opes, credetur et amplæ
Summa domus, claris et famá extendet in actis.
Tantus inest tauro uigor, et uis cornibus aureis.

DE GEMINIS.

Hunc post tyndaridæ concordia pectora fratres
Virtute illati cœlo, atq; insignibus actis,
Quos pater æterno meritos donauit honore:
At tu, cui secreta poli, cuiq; abdita rerum
Vranie sunt nota, ad quas numerosa uetustas
Vix penetrat, pande antiqui memorabile facti
Et decus, et pretium. nam te quoq; syderis huius
Tangit honos. tangunt cari monimenta mariti,
Coniugis et meritis, æternæ et consule famæ.

V iderat è summa cœli Cyllenius arce
P aulatim coiisse homines, et condere tecta,
P artiri medios signato limite campos,
E t quantum primus solers industria cœptis
A ddiderat. Placuit mutato corpore terras
V isere, et agresteis hominum cognoscere mores,
O cyor ac Zephyris cœlo delabitur alto,
E t stetit in duplices aptata ueste gemellos,
D iscat ut hic, doceat facundo pectore ut alter.
Ipse ferens, ille accipiens præcepta magistri
T raxit in exemplum mortalia pectora, donec
L egitimi accessit studium, rectiq; boniq;,
V iuendiq; uiam ratio, ac doctrina parauit.
H inc artes creuere bonæ, Succreuit et usus
L audatorum operum. Fando commercia primũ
I nuenta. hinc pretiũ duplicãdi et cura peculi.
C reueruntq; et opes, et opũ comes apta supellex.
A tq; his excoluit studiis Cyllenius orbem.
I pse etiam numeros, et rerũ pondera, et usum
M ensuræ docuit, fandi quoq; tradidit artem,
A tq; animi concepta nouis depromere signis
I nstituit, scriptis et commendare tabellis.
M oribus his exculta hominum præcordia, duros
M utarunt sensus, et ab agri munere, ad arteis
I ngenium uertere nouas. Tum magnus haberi
M ercurius. tum cœlicolæ mortalia corda
A ssensu laudare uno, stirpemq; deorum
E sse hominem, genus et cœlo deducere ab ipso,
T antum aīo, tantum ingenio, ac ratione ualerẽt,
I n primis pater omnipotens mortalibus orsis

Obstupuit. Videt ingenteis assurgere turres,
Aequari quoq; tecta polo. uidet aurea templa,
Ornatusq́; deûm uarios. uidet oppida, et arces
Collibus impositas. Tum sic effatus, ut omnes
Cœlicolæ annuerent, cœlo testanda sereno
Cylleni monimenta. illum tot adire labores,
Tot mandata deûm, tamen et uoluisse relicto
Aethere per terras suscepta parte magistri
Exuere agresteis hominum de pectore mores,
Humanumq́; genus cultas efferre per arteis,
Vnde et honos superis, et uictima creuerit aris.
Tum pater in geminas distincto sydere formas
Signauit cœlo, facinus memorabile, et astris
Indidit æternis, celsáq; in parte locauit.
His capita effulgent stellis, humeriq́;, manusq́;,
Quáq; lacertoso curuantur brachia nodo,
Genuáq;, summotiq́; pedes, sed parte sinistra
Irradiat quo uix cœlo splendentius, astrum,
Vnde per obliquum Sol iam declinat olympum.
Hic sedem, patriamq́; domum, dulceisq́; penates
Ipse sibi statuit uolucer Cyllenius. hic se
Exercet, proprias et signo accommodat artes,
Nam rerum occultas causas, arcanáq; sacra
Rimantur, uerbisq́; modos, et carmina neruis
Adiũgunt. pretio aut capti fora multa freq̄ntãt,
Aut ueterũ monimenta docent, et scripta uirorũ,
Aut operam impendunt linguis interprete cura
Et decus, et quicquid monstrat sapientia, norũt
Cœlestes gemini, concordi fœdere iuncti.
Vnde sub exortum, primáq; in parte locati,

N on nullos natis ineunte ætate labores
P ortendunt, tamen haud illis pia cura parentum
D efuerit, seu blandus amor cœlestibus inde
A rtibus imbutos decorant, iunguntq; fideli
P rincipibus studio, et dominis placuisse laborãt.
A t media de parte poli, atq; è culmine summo
P romittunt faciles olim nascentibus annos.
H os fandi decus insignes, hos delphica laurus
I llustres reddit populis, his insula sacris
A ssurgit ueneranda comis, capitiq; tiaras.
H inc sibi diuitias, hinc ornamenta benignæ
F ortunæ accumulãt, auro hic laquearia fulgẽt.
H os merces peregrina, aut testamenta beatos,
P ræclaræ ue artes, aut uirtus rara, deûm'ue
R elligio efficiunt. nam uirginis astra per ortum
S ufficiunt geminis uires, et robora præstant.
A t cum præcipitem occasum, atuaq; antra subi=
O ceani, dias ueniunt, qui lucis in auras, (bunt
H i perferre malum, et duros tolerare labores,
D amnaq;, et aduersos constanti pectore casus
A ssuescent, celare odium, ac simulare parati.
N on his aut studium recti, aut sapientia deerit,
I ngenii ue fauor, docti seu pectoris artes.
S uccessus sed opum seri, primaq; senecta
S uscipient tardos sera cum prole nepotes.
D ant imo positi morbosq;, ægrumq; laborem,
A ut uitiũ occultum, aut secreta in parte dolores,
E ripiunt et opes partas, censumq; paternum.
P ost tamen uberiore manu cum fœnore magno
I ngeminant et opes, et lucra ignota reponunt,

Suppeditent unde et multis alimenta ministris.
Hos felix, fitoq; tamen cogente senectus
Ah procul a patria externis tumulabit in oris.

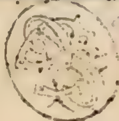
DE CANCRO.

Hac etiam de parte, imoq; è cardine surgens,
Si testudineus moueat sua brachia Cancer,
Humidaq; impressis figat uestigia plantis,
Plurima diuino promittit munere natis.
Illis diuitiæ ingentes, et copia rerum
Vndabit uariarum, et latis prædia campis
Sufficient lætam cererem, bacchumq; fluentem.
Illis nobilitas, et claris infula uittis
Conferet insignis titulos, magnoq; fauore
Decernit statuas, faustisq; insignibus ornat.
Annuerit placido facilis si Iuppiter ore,
Sed iuuat intonsus crinis, promissaq; barba,
Atq; inter titulos sordenti stamine uestis.
Quinetiam insidias cognati, et sanguinis iram
Nuntiat, aduersosq; inimica mente propinquos,
Quos et ab occasu grauiori concitat ira.
Tum uero felix multa cum laude senectus
Cōtinget, tunc clarus honor præstantibus actis,
Cum medio posuit cœlo uestigia, et æquor
Despiciens bibulis tantundem distat arenis,
In mare, qua Gāges, et qua tagus aureus, itrat.
Ac ueluti lento sensim per littora passu
It Cancer, tardusq; graui sub mole laborat,
Paulatim sic diuitias, sic lentus honores
Accumulat, donec grauidos complerit aceruos.

V ix tamen ut gemino foecundet uiscera partu.
E xoriens placidos mores, animiq; quietum
I ngenium, et solers mentis promittit acumen
N ascenti, tamen ut facile indignatio, et iræ
E xagitent, facile iratos componat ut æstus
M ollibus officiis, ac miti pectore natus.
I pse acer uitiorum ultor, cum fronte seuera
I urgator scelerū, atq; ad publica munera uersus
P ræsidia īde domus, et uictus quæret honestos.
E t tamen indigna decumbet morte peremptus,
A ut grauibus capitur morbis, aut lumine mœsto
S pectabit raptos non uno funere fratres.
Hoc astro post tyndaridas subeūte, per æquor
M ortales fecere uiam, primiq; reperta
V ix ausi tentare caua uada fluminis alno.
M ox usus, post et præceps audacia textis
I n mare nauigiis remo descendit adacto,
P aulatim et pelago se credidit. Inde per altum
I gnotos portus, peregrinaq; regna petiuit.
H inc merces, et longinquis commercia terris,
H inc uesper nouit quicquid celarat eous.
E ridano Nilus subuenit, & Adua Nilo,
V t quæ deficerent, summiserit omnia Nereus
V elifer, et fuluum ratibus deuexerit aurum
T ritonum chorus, ac uersis per marmora tonsis
D iuitiæ narint hominum, terræq;, marisq;
C ancris īperio, atq; undæ dominantibus astris.
V os o Nereides decus æquoris, et mea sæpe
S erta, meos flores ad littora nota petistis,
E t nitucre comis argentea lilia uestris

Aenario

Aenario quæ rure legens, quæ colle beato
Parthenópes, mistá'q; rosa, blandis'q; hyacinthis
Ipse dedi, castis multo cum thure sacellis,
Et sparsi largo supplex crateras iaccho,
Nec mea uicinæ siluerunt carmina rupes.
Vos precor ò pelagi placidissima numina, causas
Tentati maris, & primos expromite motus
Irarum Iouis, & raptum inter sydera cancrũ.
Assuerant Dryádes uulgo, assueuere Napææ
Syluarum, nemorum'q; umbra, riuis'q; relictis
Impune optatos per littora ducere somnos,
Hic chóreas agitare, hic grato mista susurro
Inter sese aperire animi secreta latentis,
Hic lusus, hic delitias, Genium'q; colebant,
Et nulla resides ducebant ocia cura.
Aduertit pastor liquidi Maris, et modo summis
E scopulis, modo se strata ostentabat ab alga,
Nunc summo labens innabat littore, & udis
Cærula per liquidũ findebat marmora palmis,
Interdum'q; alto exiliens clamore uocabat
Armentum, & toto cogebat ab æquore monstra,
Ostentãs pecus ĩdomitũ, et stabula abdita Nerei.
Ipse ingens baculo innisus cum crine madenti
Stillabat madidos per mẽbra rigentia fluctus,
Versabat'q; dolos animo, & suspiria ducens,
Vritur, ac tacitis succendit pectora flammis,
Assiduus'q; oculos, mœrens'q; ad littora torquet,
O quoties uiridi crinem circundatus alga
Tentauit faciles aditus per carmina. At illæ
Longa per occultos petierunt auia calles,

Et sibi consuluere fugæ. Magis incitus heros,
Conuertit solitas foecundum pectus ad artes.
Et cum se in uarias mutasset sæpe figuras,
Ac nulla posset Dryadum ratione potiri,
Adnauit terræ Cancri sub imagine tectus
Littoribus celer obrepens. Vagus inde per herbã
Miscetur Nymphis, uiolas ut forte legebant
Certatim, et passis nectebant serta capillis
Candida purpureo uariantes colla hyacintho.
Vt Dryades uidere ferum mansuescere in herba,
Non ausæ tractare tamen gratantur eunti,
Et plaudunt socio curuanti brachia motu,
Molliáq; adductis tondenti gramina malis.
Ille ut se gratum agnouit, placidasq; napæas
Ridere intonsi carpentem pascua campi
Octipedem Maris, in salsos se rettulit æstus
Molliter, obliquóq; gradu caua brachia flectit,
Ac nequa rediens non ora, oculosq; iocantum
Spectet, & ut placido risu, ac sermone fruatur,
Versa retro tenuit curuo uestigia gressu,
Intrat & in pontum mutato corpore Proteus.
Artibus his terræ obuersans, nec cognitus ulli,
Vt qndam secreto capientem littore somnos,
Aut uda solam spatiantem uidit arena,
In propriam uersus repetito corpore formam,
Comprimit, optato et fruitur malesanus amore.
Sic matrem nitidi Almonis, septemq; sorores
Vfentis, sic Vmbronis tria pignora, centumq; =
= Eridani, totidem & Nili, neptesq; Timaui
Tergeminas, neptẽ et Xanthi, neptemq; fefellit
Vulturni,

V ulturni, qua non oculis, non ulla papillis
G ratior, aut posito tantum placitura capillo.
Q uin etiam demens Phœben tentauit, ut illa
E urotæ nitidos curabat in amne capillos,
E t uim passa foret monstri, ni strenua uultus
I n Lunam conuersa foret, ni cornua toruæ
A ptasset fronti, & nube oblituisset opaca.
A tq; illum iam complexus, iam furta parantem
S uspendit geminis pauitantem cornibus, & mox
S ublatum cœlo longe intulit, ipse nigranteis
I actatus supra nubes, implorat amicum
N ereá, sed surdis obsistunt uocibus auræ.
H inc præceps iterũ, atq; iterũ per inane rotatur.
M ox pelago absoprtus, tantũ ferit ima profundi,
Q uantum nubiferas fuerat sublatus ad auras.
D issiliunt undæ, et spumosum incanduit æquor,
Q ua cecidit, tumuitq; intorto gurgite uortex
C æruleus, nigramq; alte uomit æstus arenam.
A t Virgo celeri ad superos regressa uolatu
S icut erat laniata comas, discissáq; pallam
I mpleuit cœlum gemitu, quo celsa tonantis
I ntonuit domus, & foribus se pandit apertis.
V t medio sedere foro, & res cognita diuis.
I ndignũ clamant facinus, monstra æquoris ausa
D ianam tentare? mouet reuerentia diuæ
A stantis, mouet ipse locus, uiolentáq; Protei
I n Venerem rabies, & quod neptunnia regna
N on ultra toleranda. Illum nec sorte secunda
C ontentum, terris inhiare, & poscere Olympũ.
T um pater omnipotens solio ter surgit ab alto

T er tacet, iratusq; nouem de parte sinistra
C ærula fulminibus percussit regna trisulcis.
I ntremuit Nereus. At territa numina ponti
O ceano obliture imo, ac timuere profundo,
N e caua sulfureis arderent æquora flammis.
A t decimo Cancrum octipedem per littora curua
E rrantẽ, sed adhuc meditatẽ furta per herbas,
A c natum flaui captantem ad saxa Lycormæ
E xanimat, dura crepuerunt fragmina testæ
H uc illuc disiecta, et fumo indensuit aër,
Q uæ collecta pater cœlo intulit, ac monimentũ
E sse dedit scelerum Maris, infelicis et ausi,
A c summo posuit cœlo testantia crimen.
O re ignes, pedibusq; ignes, & pectore, et ipso
F ragmine succendit, sed hebẽti lumine quosdã,
N on aliter, q̃ quos pudeat commissa fateri.
Q uin etiam ignauos teste cælauit asellos,
E t statuit præsepe, et nube infecit opaca,
I nfamemq; notam dorso signauit inusto.
V tq; recens facinus memori per secula pœna
N otescat, maneantq; audacis præmia culpæ,
P erpetuis signata notis, uerrenda carinis
P ermisit Maria, et remis freta salsa cienda,
I mperiumq; uiris ponti dedit, edomitoq;
A equore per fluctus sinuoso currere uelo
N eptunnum, et tonsis, laniare, et scidere rostris,
E dictumq; ingens tabula signauit eburna,
Q uod notum populis demissus ab æthere fecit
P rognatus Maia, et terræ tenuere uerentes,
T um probra obiecit monstro, mutumq;, salaxq;,

Et natum

E t natum turbis, uariosq; agitare tumultus,
I ncola non constans, pelagi non aduena terræ
I ncertus, Sed aquæ rerum, terræq; uorator
A ssiduus, gaudens longarum errore uiarum.
A uratum posthinc solium testudine summa
A ffixit, geminis subnixum utrinq; columnis.
A tq; hic bissenis æuo manantibus annis
D at iura, et spoliis gaudens exultat opimis,
S olenneisq; agitat ludos, et uina coronat.
A t phœbus patris edicto permotus, et ira
G ermanæ et lachrymis, et quod Maris æquora
N utrirant, sensu latices ifecit amaro, (monstrũ
D ecreuitq; super cancri caua terga quotannis
Q uadriiuges agitare suos, et inurere flammis
I nfelix testum, et siccata caloribus ora.
I psa autem pelago pœnas has dixit, ut omni
T empore per numeros alterno fluctuet æstu.
N ec mora, nec requies sit certa fluentibus undis.
Q uin dorso super, et fallacis corpore signi
A dmouit biiuges, atq; ad præsepia iunxit,
E t stabulum fessis statuit de more, Sibiq;
A tria perpetuum posuit testantia factum.

DE LEONE.

Q uæ frater iuxta assistens, dum tecta sororis
C ontinuare parat, tectis discrimine nullo
S edulus inualido posuit sua signa Leone,
E t struxit nitidis ornata palatia gemmis
C onsilio patris. hic thalamos, hic atria centum,
H ic tercentenis inclusit limina portis.

A rgento radiant postes, adamante columnæ
S tant arcũ, et fuluũ splẽdet laquearibus aurũ.
Q ui tantas habeant sedes, quæ numina portis
A ssideant, Vnde & libycus Leo uenit ad astra,
D icite Pierides. nam uos & carmina Phœbi
E xcipitis, uos & choreas agitatis in aula,
E t secreta dei solæ nouistis, & artes.
Fata domũ, ac decreta, loca penetralia seruãt,
E t rerum series, æuiq́; senilis imago,
T emporaq́; , & longis ætas incana capillis,
I mperiumq́;, et opes, et regno accõmoda uirtus,
E t pia relligio cinctis ad tempora uittis
A nte fores, ipsisq́; in postibus, aurea seruat
A urora, illustrisq́; dies, & mobilis annus,
H oraq́; non certis nectens modo facta futuris.
T um species rerũ, ac generũ numerosa propago,
E t color, et claro radians lux aurea curru,
N ec non ante nigris fugiens nox atra quadrigis,
I pse autem leo sydereas perlatus ad arces,
N on ut fama refert, magno quod ab Hercule ui
F œdarit calido sitientia rura cruore, (ctus
G raiaq́; nec fuluos tellus parit ipsa leones,
S ed Libyæ crudele solum, quæ uicta calore
I nsignem Phœbo pauit generosa leonem,
A dmouitq́; aris, tinxitq́; in sanguine cultrum.
E t solata sitim misero requieuit ab æstu.
T ranslatum cœlo Pæàn, miratur & ora,
I ngentesq́; humeros & lumina torua, iubasq́;.
O bstupuitq́; armis, fixitq́; in pectora uultum,
A c memor armorum uates, cladisq́; futuræ

Terrigenum

Terrigenûm, latos iam tū meditatur. & ungueis
Induere, & uilloſa albis cum dentibus ora,
Porphyrion quibus, et ferratū abſumpſit Ophel
Tū Iouis ante pedes diuorū aſtante corona (ten.
Conſtituit. placuit ſuperûm inter ſigna referre
Conſenſu magno, et nomen retinere leonis.
Nec mora ſydereis accenſa eſt bellua flammis,
Effulget ſtellis caput, et micat aurea ceruix
Ignibus, effulget claro ſpina ardua dorſo,
Iliáq;, Incuruiq; pedes, et cauda, genúq;,
Præradiatq; nouo pectus regale ſub aſtro,
Atq; inſigne decus toto ſe uellere fundit.
Regius hinc illi uenit uigor, imperiiq;
Cura ingens, ſummiq; loci ambitioſa cupido.
Ergo cui primæ radiabit lucis in ortu
Notus erit. feret hic celebris præconia famæ,
Faſcibus atq; operā dabit, atq; inhiabit honori,
Quæret opes, proprio ſemper tamē ipſe labore.
Spelunca fremit in magna, dominatur in altis
Montibus, æthiopumq; fremunt deſerta leonē,
Quærendo tamen inſudat per deuia paſtu.
At cui de ſummo naſcenti fulget Olympo,
Perferet ille graueis forti cum corde dolores,
Poſt tamen aut domini pergrata potentia ditē
Efficit, aut ſi qua eſt domino cognata poteſtas,
Vnde etiam ceteris alimenta miniſtret amicis.
Ducit ab occaſu litem, iratoſq; propinquos
Efficit, et multos aduerſum concitat hoſtes,
Iurgiáq;, indignumq; torum, moreſq; ſiniſtros
Coniugis, et nullo thalamos dignatur honore.

A st ima de parte dabit, censumq; ,bonasq;
D iuitias, dabit & tabulas, scribetur & hæres,
P artaq; felici seruat patrimonia cura.
S ole igitur dominante, simul dominante Leone,
R elligio caput exeruit per templa, per aras.
M ulti inter diuos, cœliq; in sede locati,
C asta sacerdotes cecinerunt scripta per orbem,
A c pietas non ficta uiam affectauit Olympo.
T unc etiam imperii creuit generosa Cupido
I n populis, creuit quoq; iusta licentia regni,
S anctaq; maiestas dicta est, Sanctusq; senatus,
A c summo patiens uirtus concessit honori.
N obilitasq; etiam duris quæsita sub armis.
P ugnatum est. uicto uictor præscripsit, et acti
I n prædam populi, cecidere sub ensibus urbes,
I ustitia & positis uenit captiua sub hastis.

DE VIRGINE.

Ocia mox, et delitias, unguenta, rosasq;
M onstrauit Virgo. sunt hæ nam Virginis artes,
I ntonuitq; foro eloquium, lætumq; theatris
A urea pensilibus diffudit tibia carmen,
E t musæ insolitos sonuere ad pulpita cantus.
O rnatus etiam accessit tam discolor usus,
P ercurritq; auri uillosum bractea textum,
E t pictura nouo fulsit uariata decore.
T um magicæ cœpere artes studiumq; futuri
C rebruit, et sacris admota silentibus ora,
S ydera & ipsa nouo paulatim cognita sensu,

I n numerosq́; redacta suos, omnisq́; locorum
F ortuna, et certi signata potentia fati.
Quæ Dea per populos multũ uersata docebat
F ama refer, tibi gesta hominũ, tibi facta deorũ
N osse datum. tu nam fatorum euenta per urbes
D iuulgans reuocas in lucem obscura, et honorẽ
D ans claris, facta extollis fingisq́; futura.
E rgo agedum, quibus officiis, quo munere terras
O rnauit Virgo, cur cœlum illata petiuit
P ræsidio alarum, et nitidis mox fulserit astris.
A n' ne deûm proles, hominumń ne? an mista pro
C erta parẽs Isæa fuit, qua nulla per orbẽ (pago?
D octior iratos animi componere motus
I ncertus pater, à populo sed cognitus Etheus.
I llam Mercurius docuit, quo tempore genteis
I mbuerit sacris, quibus & deducere Olympo
C œlicolas, poteratq́; Erebo subducere maneis.
D octrinæ pretium amplexus, repetitaq́; lecto
G audia, post decimo enitens Isætîda mense
C ælat adulterium, commisto utroq; parentum
N omine, cumq́; humeris alas insignia patris
R edderet, has tacita uellebat sedula dextra
D octa parens, nudamq́; oculis non obtulit ullis.
E rgo Mercurius natæ memor, artibus illam
I nstruit, & docili componit pectora cura,
C onstituitq́; animum, et cœlesti robore firmat.
T um donat serto insignem, cui sydera circum
C lara nouẽ, totidemq́; micãt per Sydera gẽmæ.
V t Virgo capiti imposuit uenerabile donum,
H ausit diuinas arteis, didicitq́; ferendo,

Quæ pater impressis signauerat omnia gemmis.
Nec mora, perq; urbis, et compita nota uiarum
Affatur populos socialis munera uitæ
Præcipiens, animumq; docens formare colendo
Iustitiam, et mites usu componere mores.
Illa etiam in templis diuorum arcana monebat
Munera prima hominũ, et sacris iã rite peractis
Placari humanis cœlestia numina donis,
Quæ patriæ sint iura, etiam quæ iura parentũ,
Coniugiiq; fides, lecti & concordia uincla.
Vidisset domito terram proscindere tauro
Agricolã, quæ sint sua tempora mõstrat arãdi,
Errabant pecudes, pecudũ docet illa magistros,
Cunctaq; diuino præscribit munere Virgo,
Donec eam syluas moderantẽ, et saxa trahẽtem
Venator captus forma, et iuuenilibus annis,
Inuadit ferro demens haurire paratus,
Ni secum socio iungat sua membra cubili.
Extimuit Virgo, & leuibus se substulit alis,
Intentamq; fugæ, sinuoso pallia limbo
Implicitant, sequitur furiata mente satelles,
Et iam iam geminis apprensat Syrmata palmis.
Accurrit pater, ut cœlo properabat ab alto,
Et natam amplexu fouet, ac super æthera secũ
Deuehit, et læto statuit noua sydera mundo.
Illum autem minitantem oculis, ac torua tuentẽ
Ter baculo deus ipse atuum per tempus adacto
Percussit, riguere artus, frigusq; per imum
Pectus iit, calor in uentos, et uita recessit.
Mox ungues, digitiq; solo radicibus actis

Hæserunt, subiitq; locum cutis horrida cortex.
In ramos abiere manus, curuiq; lacerti,
In frōdem coma, fit reliquo de corpore lignum,
In sentesq; rigent sparsæ per corpora setæ.
Nec mora iam spinis horret rubus asper acutus.
Salue uirginibus cœli decus addita, cuius
Vocibus æterni patuerunt abdita mundi.
Tu genus humanum instituis, tu munera uitæ
Distinguis. Salue innumeras uenerāda prr aras.
Sparge rosam, Da thura puer, linguisq; fauete,
Annua dum patrio persoluit carmine uates.
Sacra senex, castusq; ascendit templa sacerdos.
Tu uero mihi care, oculis age suspice cœlum
Nate, uides qua parte ingens sese exerit astrum
Virginis, hæc dextra est cerealia munera libās.
Et qua tam claro candescit lumine sydus
Ala deæ, qua se uiolento ex hoste recepit.
Quaq; sub obscuris pallescunt ignibus astra.
Illa quidem extremæ sinuosa uolumina pallæ.
Non humeros pater ipse (igneis hos aspice nate)
Non caput, ingressusq; pedū, nō brachia liquit
Intestata. micant cœlo spectanda sereno
Sydera, et ardenti scintillant lumina flamma,
Quæ tibi nascenti cunabula prima dedere,
Hæc quanq̄ duros ineunte ætate labores
Portendunt, tamen in melius conuersa, beatæ
Cana senectutis promittunt tempora natis,
Quos aut sacra deûm, et pendētib. infula uittis,
Ingenio aut partum decus, ac præstantia liguæ.
Artibus aut uariis excultum pectus honestat,

Maiorũ aut tabulæ, aut merces peregrĩa beabũt.
His amor, his studium recti, & uetus illa priorũ
Simpliciatas, his cara fides, pectusq; deorum
Præsidio innitens, ac nota penatibus ora.
Hinc illis responsa deûm, atq; insomnia ueris
Semper imaginibus, uenerãdaq; sortibus antra
In dubiis reddunt uigilata oracula rebus.
Tu uero mihi care puer (per sydera testor
Quæ tibi uel magnos non inficiantur honores.)
Illecebris ne dede animum, neu deside somno
Ocia corrũpant mentem, procul effuge, et arteis,
Quas Virgo teneris molles meditatur ab annis.
Post etenim in duros conuertet pectora mores,
Et præcepta dabit uitæ, et bene consulet annis.
Hæc fasces, hæc diuitias è culmine fulgens,
Hæc populis dat iura, et magnis præficit actis,
Et tamen ingratos queritur persæpe ministros,
Diuitias quibus, aut primos concessit honores
Hoc et ab oceano queritur. sed candida coniux
Solatur faciles curas, et brachia collo
Impliciatans, prolem optatam, caros'q; nepotes,
Osculaq; incuruæ promittit blanda senectæ.
Atq; utinam non hæc leuior, non ille nepotum
Vulnus, et extincti suspiret funera nati,
Depositumq; senex mutam deploret ad urnam,
Et frustra uariis exornet busta coronis
Dona ferẽs aduecta arabo, ac bene olẽtibus idis,
Imprudens, qui non et amatæ coniugis atrum
Funusq; et thalamos uideat sine honore relictos.
Hũc labor, hũc et cura premet iuuenilibus ãnis,

H uic & felicem præstabũt fata senectam.
Q uem læta ex imo Virgo spectarit Olympo,
O rnatumq́; animi donis, et mercibus amplis.
H æc dea dat curas animis, dat et utile pectus
C onsiliis, dat secretas exquirere causas.
M oliturq́; nouas artes, mentemq́; deorum
E xplorat, dubiis quærens oracula rebus,
N il intentatum ingenio, nil linquit inausum,
Q uod natura tegat, tegat et uis insita fato.
S ic illam pater instituit, quo tempore cœlo
T ranstulit, et tectumq́; unà, soliumq́; locauit.

DE LIBRA.

Hanc iuxta cytherea tenẽs nitidissima tecta
S tat foribus radians, auro gradibusq́; sub ipsis.
S parsa nitent uariis argentea limina pomis.
V eris opes pendent tectis, circumq́;, supraq́;
E xplicat ipse suas merces autumnus, et alte
S uccincta incedit nudis uindemia plantis,
A c noua calcatis despumant præla racemis.
N ec uero Dea cœlicolis, prælata puellis
I psa suas non culta domos, non aurea sedes
I nuisit, non lauta dapes, et uina quotannis,
R usticaq́; hic positis statuit conuiuia mensis
A utumni memor, insolitasq́; ad plectra choreas
I nstaurat, mox et mensæ placitura secundæ
S eligit è plenis bene olentia poma canistris,
Q uis onerat formosa toros, et odoribus afflat.
C ausa latet, memini. Sed me per curua uagantem.

L ittora Caietæ, qua Formius aurifer amnis
I n mare se uoluit, uiridisq; in margine ripæ
A urea fragranti spirant redolentia flore
C itria, et albenti miscet se laurus oliuæ,
E t myrtus complexa maris nitet æmula rorem,
I llic siue ea Nereidum fuit una sororum,
S eu Siren, quæ finitimis uersatur in antris,
A udisse intonsa modulantem carmen in umbra,
C antanti uitrea socias plausisse sub unda,
L ittoráq; arguti referentia murmuris auras.
D amnabat Venerem Iuno, damnabat & ipse
P alladis armisonæ chorus, inuiolatáq; Deli
V irgo, quod aurato postq̃ lux addita Tauro,
F ulsissetq; astris, tantum illi florea rura,
E t tantum curæ pratensia dona fuissent.
I llam inter frondes, inter uernantia prata
D esidias agitare, atq; ocia ducere inertem,
N ō fructus, nō poma daret de pinguibus hortis,
S ed solum studio delectaretur inani,
M unditiis operosa, et inerti segnis in umbra.
S ubrisit dea cæruleis generata sub undis,
A c niueis delapsa polo per inania cycnis
C ulta sinum, grauidos autumni uenit ad hortos.
A ffuit intranti Deus. At nitidissima cultu
I llecebrisq; armata, senemq; amplexa fatigat,
N ec precibus contenta, etiã blanda oscula iũgit,
V t sibi de nitidis liceat pendentia ramis
C arpere poma mãu, et croceas de uitibus uuas.
I lle ut se dignum amplexu, sensitq; per ora
O ra deæ, ac tener ille calor per mẽbra cucurrit,

N il o nil dea non nostros lectura per hortos
C arpe, tuũ quodcunq; uides, quodcũq; repostis
P endet in arboribus. facilis dea tum dedit illi
T ractandam, quæ de geminis erat una papillis
R orata Ambrosiæ succo, ac redolentibus auris,
A ttactuq́; hausit Deus immortale uenenum,
C onfestimq́; imis defluxit ad ossa medullis.
T um sponte arboribus ceciderunt poma recussis
I n gremium delapsa deæ, quæcunq; uel ortus,
Q uæq́; uel occasus, uel quæ creat hũidus auster.
Q uin famulam (famulæ fuerat Pometia nomen)
H is onerat, iunctosq́; iterum conscendit olores.
V t cœlo stetit, exposuitq́; hortensia dona,
I nuidere deæ. risit Vulcania coniux,
Q uoq́; mage inuidiam moueat, librantibus illa
L ancibus imponit, famulæ et uenalia tradit.
C œlicolæ risere astum, magnoq́; fauore
C onueniunt, fuluis et mutant poma talentis..
A t memor antiqui furti rhodopeius heros
D um simulat legere è multis fragrantia mala
C andentis dextræ articulos, summáq; sinistrá
F urtiuus tetigit. rubuit Venus aurea. At illi
D ecidit è manibus pretium, & suspiria mouit
E xanimis. ciet extinctas noua flamma fauillas.
Q uoq́; dolus lateat, ad auum conuersa racemos
O btulit, impleuitq́; sinum senis. ille renidens
E xcepit neptẽ amplexu, et blanda oscula iũxit.
A t Veneris teneras pupugit barba aspera malas.
Q uæ postq̃ diuorum oculos impleuit, & amnes
E misit late fluidos Leneidos undæ,

D ecreuit testatum astris insigne trophæum,
E t longa egregium facinus producere fama,
A ffigens cœlo famulam, cunq; ignibus aureis
I ncendēs trutinam, trutinæq; uolubilis hastā.
T alia cantabat memorans ad littora Siren.
Hoc igitur signo genitos primū æqua, probūq;.
D electant, liquor, atq; olei, et bacchea merces,
P ræcipites sed liuor agit. tum pondera tractant,
A nnonamq;, unguentaq;, et æquis corbibus in= (stant,
S ed uariat fortuna suis mutabilis alis.
E t molles animum mores et auara Cupido
I nficiunt. Igitur Libra fulgente per ortum
I n lucem quicunq; uenit, non ille deorum
C ontemptor, non recta animi sententia mentem
D eseret, aut raris exurgens gloria factis.
A t uitæ tenor inconstans, moribusq;, labosq;,
T urbabunt & multa nouis discrimina rebus.
H unc lites, atq; immeritis certamina causis,
H unc aduersa fori uexabunt arma. sed ipse
I nuictus feret, ac multo se robore firmat.
Quem tamen amissis prosternent funera natis.
A t cum se summo librarint æthere chelæ,
F elices dant euentus, dant prospera rerum
S ubsidia. & quoties aliquid fortuna malignum
V exerit, Instaurant alieno funere damnum,
A ut ex alterius iactura, aut forte latenti
T hesauro, sed nec pietas, cultusq; deorum
D efuerit nato, quibus annua uota per aras
P ersoluat rite incolumis. nec carmina deerunt.
C ulta, nec aurato resonans caua tibia buxo.

Hunc dulcis lepor, & grato facundia gestu
Adiuuat, et blanda comitatur gratia lingua.
Quod si nimboso occasu, atq; Atlantis ab hortis
In mare praecipitēt, dant publica munera natis,
Et regum insinuant domibus. mutabilis aura
Hos manet, & nigris post albos urna lapillis,
Vt neq; constanti perstet fortuna tenore,
Ex imo censum patrium, proauisq; paratas
Perdunt diuitias, nulloq; in munere primos
Constituūt, uerū post damna, grauesq; labores,
Lucra parant, atq; è tabulis secreta ministrant,
Et longa tandem consumant fata senecta.
Nec cineri extremum muto inficiantur honorem
Noctipares chelae. Quibus aurea cypria quōdā
Constituitq; et auo solium, et sibi tecta parauit,
Adiecitq; hortos, quorum Pometia curam
Fida gerit, dominaeq; suae pomaria seruat.

DE SCORPIO.

Quis deus, aut quae nam fati sententia coelo
Transtulit infelix mōstrum, quae causa tonantem
Mouit, at acceptumq; polo, stellisq; micantem
Sit passus terrere fera sub imagine mundum
Scorpion, et toto uirus dispergere olympo.
Nec uos compellare ausim Permesides, undas
Quae colitis, nec quae Vati sacra numina adestis.
Virginei non oris opus. Martisq; furorem
Quis diuûm non pertimeat? cui pectora ferro
Tecta rigent, semperq; ferus lateri haereat ensis
Ferrato, cui sanguinea manus horreat hasta,

O raq; flammiuoma rutilent afflata chimæra,
V os precor, ò uos quæ terris insomnia noctu
L uce polo secreta hominum, secreta deorum
V ulgatis (uestrũ hoc opus atq; hæc munera uestra)
P andite per tenebras causam, cur pessima cœlo
B ellua constiterit, cur tetro armata ueneno
A fflarit superos. neq; enim mauortia tela
H orretis tenues umbræ, et sine corpore sensus,
N ec testes uobis ulli referentibus assunt.
S parsa papauereis rorabunt atria succis,
E t nulla excludet somnos patefacta fenestra.
S ic ego. sopitam sic somnia fantur ad aurem.
A rderet misero Veneris cum captus amore
A c tantum dominæ imperiũ Mars ipse timeret,
C essisset studium armorũ, fera bella quiessent,
P ro lituis Citharæ, pro telis plectra iuuarent,
A c solæ Veneris torquerent pectora curæ,
P o miseram dominæ ante domũ myrteta'q; culta
S uspendit clypeum, ac tentoria fixit inermis.
I pse deos, ipse heroas, suspecta'q; ponti
N umina, riualis'q; timet cocytidas umbras.
I n primis facie insignes, nitida'q; iuuenta
P astorem Penee tuum, Atlantis'q; nepotem,
N eu dulces citharæ studium, neu carmina longe
P ræferrent. dolor ingeminat, quod uterq; phare (trá
E xercet, quod tantũ alter uirtute palæstræ
P olleat, hæc miseris urebant pectora curis.
Q uid non cogit amor? furtim deus æthere ab alto
L abitur, obscuras caonum et peruenit ad horas,
I gnotus'q; premit uirosæ littora ponti.

Hic

Hic legit quidquid ualles, & prata ueneni,
Quidquid habēt colles, aconitaq; plurima carpsit
Quae contusa simul, geminoq; intersita saxo
Defodit clypeumq; super, super indidit arma.
Nec multum post effluxit, cum prodiit ingens
E saxis fera prouerrens et littora cauda,
Et cœlum fœdans squalore, et numina flatu.
Vt iam cœlicolæ mortalia fata timerent.
Sensit et ipsa malum formæ sibi conscia, cultrix
Idalii, summoq; super de culmine tecti,
(Ne tanti noua causa mali ferretur) ibi omnem
Ambrosiæ uim diffudit, sparsitq; per auras
Diuini roris succum, extinxitq; uenenum.
Tū superi fremere in Martem, accusare tonantē,
Præcipitem quod non cœlo iecisset ab alto,
Aptabatq; pater telum, ueteres sorores
Fatorum memores, quod prælia sæua Gigantū
Huius ope extinguenda forēt, quod brachia mō-
Et caudæ telū letale, quod ora ueneno (stri,
Armata indueret Mauors, qbus inclytus armis
Sterneret anguipedes diuerso uulnere fratres.
Iuppiter attonitum ad sese uocat, et lethæi
Gurgitis admonuit. Tum Mars iraq;, metuq;
Instinctus cauda apprensum, deciesq; rotatum
Aëra per uacuum patriis allisit in aruis
Nigrantem trahit icta graui de uerbere hiatum
Terra tremens, patuere imi claustra abdita auer
Obriguit nepa, datq; atrū de gutture uirus, (ni.
Mox repit terræ insinuans, cauaq; antra secuta,
Succeditq; Erebo, stygioq; in littore sistens,

I nfecitq́; & aquas tabo, & foedauit arenas,
A t manes trepido fugêre in tartara cursu.
H inc deus admonitu parcarum, et sorte futura
B ellorũ monstri effigiem, atq; horrentia mẽbra
A rmauit flammis, acuitq́; in uulnera caudam,
O raq́;, pectoraq́;, et minitantem incẽdia uentrẽ.
H æc ait, et madidis somnus se substulit alis,
P ermansit signo uirus, quod pectora longe
N atorum referunt. hinc his periuria cordi,
E t fraus, insidiæq́;, et amor sceleratus habendi,
A rmatumq́; dolo facinus, tinctiq́; ueneno
C rateres, carmenq́; nocens, uisq́; insita ferri,
E t scelerum longe infamis per corda libido.
A t quibus in primo nascentibus affuit ortu,
N on his dexteritas rerum, non mentis acumen
D efuerit, uerum ira ingens, & pectoris æstus,
E t uarii exagitant motus, multumq́; fatigant
A duersa, et tamen hos felicia fata, potensq́;
E uentus manet, ac sobolis iucunda propago.
A tq; utinam non & patria tellure relicta
E xternas quærant urbes, non prima sepulchro
P ignora dent, non ob ueteres certamen amicos,
D amnaq́;, et immẽsos subeant quãdoq; labores.
N am cum de summo nascentibus affuit orbe
D ifficiles animi mores, sed fortia præstat
P ectora, sed magno claros extollit honore
E x humili persæpe loco, dominiq; potentis
Sull euat officio. Tamen & consortis acerbum
F unus, et indignos affert de prole dolores,
N ec patitur certa errantem consistere terra.

Efferet

E fferet uxorem optatam, primosq́; hymenæos
L ugebit, cui maurysio de littore caudam
V ibrarit nepa fatiferum iaculata uenenum.
N on tamen ingenio deses, non pectore segnis
I pse geret magna commissa negocia cura.
D ecumbet terra ignota, cœloq́; alieno,
E t cadet infelix uiolenta cæde peremptus,
S iue repente ruens fato rapietur acerbo,
Q uanq̃ prima gerens, et magna negocia primus
E x imo cui sorte loco se Scorpius offert
A rmatũ, ipse ima minitans fera uulnera cauda,
F raude potẽs, nitensq́; astu, dominoq́; superbus
Q uando etiam socio iunxit sua tecta sub antro.

DE SAGITTARIO.

Dic o dic age sancte Senex, dic maxime Chirõ.
N am te fama tenet stellis radiare sub istis,
D ic age quæ te causa polo, quis'ue indidit astris,
A n'ne alius tanti lætetur munere signi.
S ic ego, sic placido cœpit pater optimus ore,
E ducens antro caput, & nitido igne coruscans.
S aturnus pater, at genitrix mihi Phillyris, una
N ympharum, quæ nimbosis in montibus herbas
C arpebat, succosq́; premens miscebat, et ægris
A rte sua præstabat opem, quo munere patrem
T raxit in amplexus, quamuis formosa, nec ulli
C ederet aut facie, aut longis spectanda capillis.
C ũq́; hoĩnũ thalamos fugeret, ui comprimit illã
C lausus equo deus. hic partem prognatus equã,
Q ua genuit refero. matris pars rettulit ora.

Hæc puerum instituit cithara, docuitq; per artē
Cogere sub numerū uerba, atq; inectere chordis.
Post etiam sucos herbarum, usumq; medendi,
Et curare manu uulnus, cantuq; leuare.
Sæpe etiam aonides fusæ cum matre per herbas,
Diuinos lusere modos. hæ carmina nobis
Monstrarunt, hæ cœlicolas placare colendo,
Et sedare animos, & uincere dura ferendo.
Nec uero pater accessit, cum fortior ætas
Abiecit nati curam, nam uiuere parco
Monstrauit, rectiq; uiam, sortisq; futuræ
Admonuit memorē, præsentē expendere casum,
Iustitiamq; sequi, et grata pietate parentes.
Hæc seruans alios monui, in primisq; deorum
Ipse memor, Sacro mortalia pectora cultu
Formaui, & castas respersi frugibus aras.
Inde deos mihi concilians, Diuertit ad antrum
Sæpe meum Clarius uates, auiumq; uolatus,
Et uoces didici, quid ue exta trementia ueri
Portendant. feriat neruo quo missa sagitta
Certa modo, didiciq; uias, cœliq; meatus
Hospite Mercurio. quin et monimenta reliquit
Digna deo, plectrū auratum, citharãq; sonantē,
Cui septē geminæ radiãt per tympana chordæ.
Ipsa ebore intertexta, auroq; interlita, cælat
Custodis monstri languentia lumina, uirgæ
Attactu. redit in propriam Iò uersa figuram.
Talia narrabat senior, subitoq; retexens
Auratam clamydē. sunt hæc sua præmia laudi.
Hoc inquit meritum uirtutis, et exerit arcum

Insignem

I nsignem stellis, clarámq; sub aere sagittam,
I nsignémq; manũ, cubitumq́; insignibus astris,
E t caput, et fuluo radiatum sydere pectus,
G enuáq;, tergoráq;, & fulgenti uellere caudam.
M oxq́; subit postrema dies, atq; ultima uitæ
H ora mihi, finisq́; aderat iam certa senectæ.
S icut eram, pater omnipotens circundedit actum
C andenti nube, & sullatum ad sydera uexit.
A stra micant. candet nubes circundata membris.
A etasq́; in uiridem mutata est cana iuuentam.
Q uin & concilio fratrem, numeróq; deorum
I uppiter optasset, ni pars obstaret equina,
Q uod simplex natura deûm. tamen aurea iunxit
T ecta meis. iuncta est & fratris Regia fratri.
Hoc olim signũ, ac minitantẽ uulnera cornu
S emihominẽ, cœli præsertim hac parte locauit
I uppiter, ut uidit tetra mauortia cauda
M onstra polo furere, & stellas foedare ueneno.
A rmauitq́; manum neruo, celeremq́; sagittam
A ddidit, immanemq́; feram, caudamq́; rotaniẽ
S ectari iussit telo, atq; infigere costas
S iqua unquam positis cessisset bellua claustris.
H inc primum cœlo admotus, flammisq́; coruscat
C entaurus. posthac etiam me parte recepit
F raternæ pietas curæ, meritumq́; laborum.
Q uin etiam precibus matris, studióq; sororum
A onidum, cantata etiam ob certamina diuûm,
R esq́; hominum bello illustres, et fortia facta,
V irtutesq́;, laboresq́;, et decora ampla uirorum
A urato in cœlum curru, atq; in nube serena

S ustulit, et mecum hoc templo sacrauit Homerũ,
P ræstantemq; tuba, et uincentẽ carmine cycnos,
A c matrem insigni referentem uoce camœnam.
A ccepi Vatem hospitio, lætusq;, libensq;
C antorem ueteris belli, ac pugnacis Achillei,
Q uem puerum cithara institui, docuiq; uel arcũ
L unare, ac pugnare pede, aut certare quadrigis,
E xtinctum hic canit, cantuq; ad sydera uexit.
P ost Veneris nate precibus, meritóq; fauore
A eneæ indigetis, magnóq; instante Quirino
I nsignitum astris, fulgentem in nube Maronem
I uppiter his tectis, nostráq; in sede locauit.
H ic ubi bissenis circùm redeuntibus annis,
I nstituitq; dapes pater, et carchesia libat
T itanum pugnæ memor, Hi certemina uoce
I ngeminant. plausu resonant caua tecta sonoro.
M irantur superi Vates, & carmina totis
A uribus arripiunt. Tacito tum corde Meletes
L ætatur, tacito lætatur pectore felix
M incius, et liquidis irrorant atria lymphis,
P oculaq; effusis tergunt argentea riuis.
N e uero nostri patria ignoretur Homeri,
V ergilii aut iaceant proprio sine honore parẽtes,
I lli Aön patria est. genitũ mons suscipit antro,
E ducens nemore in lauri, dulciq; liquore
C astaliæ, alternóq; sinu fouere sorores
P ierides, cantuq; leuem induxere soporem.
M incius hũc genuit conceptũ ex Andide Nympha,
Q uam Phœbe sociã, atq; anguis de uulnere tardã
C ommendat Mantoi, furtim sed cærulus amnis

Languentem,

L anguentem, et sola tacitus sub rupe iacentem
I mpleuit· postq̄ ex utero iam prodiit Infans,
Q uo partus lateat, denso pater ipse salicto
O ccultans (ut forte locos habitabat in illis)
P ignora sollicitæ commendat cura Melissæ.
H æc natum gremio excipiens, flauentia mella
I nstillat puero, & dulci rore illinit ora.
I lle faui ducens tenerum de nectare succum
P aulatim somno capitur, circumq́; frequentes
O ra uagantur apes, lectumq́; è flore liquorem
I ntingunt labris, et rore madentia fingunt.
A tq; hunc cærulei nantem ad uada nota parētis
N ereides, (nā forte pado procul æquore nabāt)
I nspectum rapuere· aderat tum candida Siren,
Q uæ uocis merito, et blandæ modulamine līguæ,
F ormosum dono puerum tulit· Inde per altum,
S ullatumq́; humeris, ponto plaudente ferebat,
L ittora finitimo repetens coniuncta Veseuo.
H æc puerū Instituit cantu, ac mox capta pudore,
A rsit, & assuetis fouit malesana sub antris,
P arthenias iuueni nomen de uirgine mansit,
N ec temere huic signo tantum tribuisset honoris
I uppiter, iratus ni contra tela gigantum
C entaurum induceret· nanq; arcu corpora læto
A nguipedum bissena dedit, bissenaq́; equinis
C alcibus, & toto uictor discurrit olympo.
H inc etiam natura Iouis sub sydere mansit,
N am recti studiū, atq; animi præstantia magni,
E t fratrum commendat amor, uisq́; insita cordi
D ulcis amicitiæ· stimulat generosa cupido

N ominis, ac pretium famæ, et certamen honoris,
A ratenens quos ipse suo tutabitur ortu.
I udicis iidem insignes opibusq;, operaq;,
Q ui prodesse uelint aliis, qui uincere norint
C ertantes, quiq; & lucris amissa repensent
R ursus, et aduerso fato dispersa reponant.
N ate uides quid certa fides, quid docta senectus
P romittant. meruit cœlum, noua sydera Chiron
E ffulsit, certantq; deo cœnante poëtæ
I n laudes, diq; ingeniis præstantibus assunt.
F ata hoium, cœliq; sitũ, et sua numina mõstrant.
N anq; heros sæpe andæus simoëntida diuam
I nuisens, thalamo geniali exceptus & aula,
C olloquio fruitur dominæ, Charitumq; choreis,
I mmistus canit Aeneam, tum sedula mater
I ncingitq; comam, frondenti et tempora myrto,
I nuitatq; hortis ubi mollis amaracus illum
F loribus & dulci spirans complectitur umbra.
I nde sinum pomis onerat Pometia et ipse
A utumnus spoliis ramorũ & fructibus implet,
A mbrosiæq; fluunt per prata uirentia riui.
I am primo quoties cœlo fulgentia Chiron
O ra effert, quicunq; nouas in luminis auras
Prodierit, quãtũ ille maris? quot flumina obibit?
Q uæ terræ errantẽ excipiẽt? quos uiderit hostes?
E t tamen insperata etiam patrimonia adibit?
P ubliciq; inspecta geret ipse negocia cura,
I ngenio bonus, atq; arteis instructus honestas.
E rrores etiam uarios, hostemq; potentem
I ndicat, insidiasq;, et multa pericula, cœlo

S i medio aſpiciat patrimonia perdit, & idem
R eſtituens aliena dabit, ſtudioq́; fideli
I ungit amicitias, conceptaq́; foedera ſeruat.
E xercens habile ingeniũ et mentẽ aptat agendo.
S æua tamen pueri tela, immanemq́; pharetrã
I rati ciet, atq; incenſos uentilat ignes,
P erq́; oculos placidum demittit ad oſſa uenenũ,
I ncolet externas urbeis, peregrinaq́; tecta
I actatus fato tandem patriamq́;, ſuosq́;
I nuiſet diuûm ipſe memor. Sed pectora curæ
E xagitant, & ſæpe dolor per corda recurſat.
S entiet iratos hoſtes, cladisq́; ſuorum
E xitii aut fratrum, magni ſeu cauſa pericli,
I lle quidem occiduo Chiron cui mergitur aſtro,
H unc cœli fauor arridens, hominumq́; fauorem
C oncilians ſtatuit templis, et præficit aris,
I ngeniiq́; bonis, atq; artibus ornat honeſtis,
C ui fauet ex imo ſenior centaurus olympo.
Q uin dulcis natorũ amor, & Iucunda propago
F elicem efficiunt. nam quamuis pignora prima
E fferat, optata rurſum noua gaudia prole
S uſcipiet. cumulabit opes pietate ſuorum,
D ebeat ut caris cenſum, et bona parta propinqs.
M ulta etiam in ſuperos pietate utetur, & aris
P lurima pro meritis perſoluet uota, benignos
T hure deos ueneratus. et igne calentibus extis.
Hoc ſigno ſeſe cœlum regione ſub ima
P ræcipitat, mergitq́; cauo nox atra profundo,
H ybernumq́; latet cæcæ caliginis antrum.
V ltimaq́; obliqui ſqualet procul orbita mundi.

Quo postq̃ Sol præcipiti uertigine mersus
Declives impegit equos, languensq́;, madensq́;
Defessus curru, et longarum errore uiarum
Sistit iter, pronaq́; caput ceruice reclinans
Demersos spectare locos timet, inde supinos
Attollens oculos, elato lumine cliuum
Ingentem late cliuum timet, et suspirans
Suscepti queritur tantum superesse laboris.
Rursus ut æstiuum cliuo rediturus ad axem,
Hinc lassos instaurat equos, & firmat euntes.
Nos quoq; defessos operum, rariq; laboris
Hortatur Sol ipse operis dux, sistere currum,
Et Iuga fumanti taurorum demere collo.

IOANNIS IOVIANI PONTANI DE STELLIS AD LVCIVM FRANCISCVM FILIVM LIBER TERTIVS·

Vae noua bonus annus eat · Iam suspice nate
Rorantes Phaëthontis equos · en aurea cano
Purpureos aurora sinus de gurgite tollit ·
Carminis hæc nostri fuerit dux · Sic tibi coniux
Perstet in amplexu placido, uiridemq́; Iuuentã
Induat, et sit nulla tuis iniuria tedis ·
Sic nati sacros manes, sic Memnonis umbram
Ales ab antiquo celebret uenerata sepulchro ·
Pande uiam qua Solis equi, quaq́; orbita currus
Luciferi assurgit · tibi enim, tibi credita primæ
Cura foris · tu mane nouos ad frena iugales
Exagitas, lucemq́; cauis è postibus effers,
Vnde dies toto passim diffunditur orbe ·
Bruma tibi ueteris finem, nascentis et anni
Principiũ dux certa dabit, quo tempore Phœbus
Vltima centauri peragrat momenta biformis ·
Mox celeres impellit equos in cornua, quis se
Armatum ingentis cliui de limine primo
Aegoceros offert · hæc incunabula Solis,
Surgentisq́; anni prima est infantia, dum se
Induit in uires paulatim firmus adultas,
Phryxeiq́; premit radiantia uellera monstri,

E t lucem, noctem'q; pari discriminat hora.
A tq; hinc digrediens animis iuuenilibus usus
I nsultat cœlo, spatiis'q; ingentibus actis
V ix aliquid tenebris linquit, fessos'q; iugaleis
S istit, sab æstifero spargens incendia cancro.
H inc sensim lux surripitur, tenebris'q; malignis
C edit fessa dies, tamen ut consistere contra
A udeat, impressis figens uestigia Chelis.
S ed mox prona fugit, uiolenti excussa ruina,
E xuperant'q; hyemes, passim'q; horrētibus um-
S qualescit cœli facies, cum luce repulsa (bris
I ngeminat nigras nox importuna tenebras,
E t cadit infelix æuo uariabilis annus.
I pse tamen redit in gyrum, uires'q; resumit
I mpiger, æterno semper remeabilis ortu.
H inc mortale genus passim cadit usq; resurgens
P er species tamen, atq; æuo reparabile durat.

DE CAPRICORNO.

Principium capricorne tibi debetur & anni,
P er te nanq; hominum generi lux optima surgit.
P er te Sol terris Iteratos suscitat ortus,
A nnua'q; Ingenti parat incunabula mundo,
L ætatur'q; nouo surgens infantia cœlo.
T e uero horrendum cornu, cauda'q; minacem,
P ræfecit cœli foribus prudentia diuûm,
I anitor & fato positus magna hostia seruas
P aratrum monitu. Nanq; olim astante deorum
C oncilio, leges'q; orbi dicente senatu
T alia constanti cecinerunt uoce sorores

F ata colo, rerum ac seriem quae pollice ducunt.
C oelicolae seruate fores, uiglesq; locate
L iminibus, furit iratis noua bellua terris
F oedare afflatu coelum, atq; irrumpere olympo,
A c thalamis reptare deûm & sparsisse ueneno.
I am postes, atroxq; irrũpit Limina Phython,
S parsaq; torpenti liuescunt hostia tabo,
I am manus anguipedum coeloq; irata iuuentus
I nsultat portis, Iamq; ex adamante securim
P orphyrios quatit, et postes diffringit apertos,
I mmiscetq; acies Briareus, & agmina densat.
H as uoces, fusaeq; comae, lachrymaeq; sequuntur.
A ttoniti fatis superi in discrimine tanto
D iuersas agitant uariato pectore curas.
A c tandem è multis una haec sententia sedit,
C urarent, seniorq; pater Saturnus ab aeuo
I ã sapiens, Marsq; armipotẽs cui pectora bello
A ssuerant, nequid portis fraudumue, maliue
A ccideret, nequa coelo uis extera obesset.
C ustodes lecti foribus tentoria figunt,
C astra locãt, uiglẽq; suum in statione recẽsent.
M ulta quoq; inter se uaria ratione uolutant.
D ũ senior custodem erebi, triplicemq; latratum
C ommemorat, placuit coeli quoq; limina mõstro
H orrifico armare, et terrorẽ adiungere claustris,
A c subito in Libyes fixerunt lumina terris.
E t uident Nomadũ in cãpis tritonida ad undã
E rrantem, ac gemino cornu capita hirta ferentẽ
S quamosaq; ferã cauda, atq; horrẽtibus armis,
S ulcantẽq; arua, et pedib. iuga celsa prementẽ

I lliæt acitam cœlo, flammis'q; micantem
P ræficiūt foribus, radiis'q; ardētibus armant,
L imina'q; ignito uallant sibi credita monstro.
C ui nares efflant candenti è sydere flammas,
E t caput & ceruix geminatis ignibus ardent,
C ornua'q; hirsuta spargunt incendia fronte,
C ui pectus radiat flammis, uenter'q;, pedes'q;
E t clara innumeris scintillant terga fauillis.
A ccendit'q; globos flammarū in uulnera cruda,
Q ua quondā Cœum implicitum, decies'q; rotatum
A mbustum flammis, et tinctum membra ueneno
I n mare prouoluit, Cœo'q; ruente fauillas
C ontraxere auræ, incensus'q; incanduit aër.
V nde hodie ueteris remanent uestigia flammæ
N ubibus in mediis, quoties aut fulgurat aër,
I gneá'ue ætherios percurrit Linea tractus.
N ec uero non & pelagus qua corruit ardens
A nguipes obstrepuit flammis, strinxit'q; fauillas,
I ntortum'q; hausit fumanti gurgite monstrum.
H orruit Oceanus uisum, obriguit'q; capillis.
S pumeus e'q; humeris tremulo delapsus amictus
M ox ira accēsus fumantē, æstus'q; uomentem
P ercussit sæuo lacerum sub corda tridenti
V ulnere, quo (nanq; hæc inerat uis insita telo,)
I n squamas abiit cutis, atq; è corpore tanto
P rodiit immanis scopuloso tergore Pistris.
A st umbra infelix erebum'q;, et opaca subiuit
T artara, ferratas'q; domos. Ibi uincta catenis,
A mbeso'q; trahens adamantina uincula collo,
F ert montē fumantē humeris, ruptas'q; caminos.

Hinc

Hinc igitur Sol ipse uias orditur, & æquis
Passibus incedens, medio se temperat orbe.
Non leuũ, dextrum'ue petens latus. Annuus ĩde
Huc redit assuetumq; iter, assuetosq; labores
Instaurat portisq; nouus bipatentibus exit,
Victricesq; rotas cliuo summittit anhelo.
Hoc igitur signo genitos curæq;, laboresq;=
=Exercent, cultusq; Soli, terræq; domandæ.
Hos dulces uerborum auræ, teneriq; lepores
Delectant. Sed multa tamen mendacia uanos
Efficiunt neq; enim dictis constantia perstat.
Quin etiam foedi mores, urensq; libido
Sollicitat cupidas mentes, studiumq; nocendi.
Nam quibus in primo surgens apparuit ortu,
His superat res ampla domi, sed sponte per orbẽ
Visendi studio allecti, peregreq; uagantur,
His amor in teneras succendens corda puellas,
Subiicit Imperiis dominæ. Verum arida postq̃
Desæuit sitis, & longe exatiata libido est,
Sectanturq; odiis, et iniqua uoce lacessunt.
Degener his animus. Sed mens simulata deorum
Obsequiis precibusq; aras, ac templa fatigat,
Verũ instructa dolis, fraudemq; ĩ corde uolutãs.
Ingratisq; operas ipsi, et benefacta locabunt.
At famæ pretium nobis, & gloria creuit,
Quod medio fulsit radians Capricornus olympo.
Hinc etiam secreta poli, atq; occulta deorum
Panduntur, uariisq; manent accommoda rebus
Pectora, & ingenio quæsitum nomen ab ipso est.
Hinc multis alimenta damus, nostroq; fouemus

P ræsidio, et magnis primi quoq; præsumus actis,
E t primi ueterum colimus monimenta uirorum.
Pronus ab oceano mentis portendit acumen,
I ngeniumq́; capax, & uestigantia longe
C orda, sed occultos languenti in parte dolores
C orporis, aut animi uarios denuntiat æstus,
C riminaq́;, insidiasq́;, grauiq; pericula damno.
E quibus emergit tandem, placideq́; quiescit.
Sede iacens ima patrimonia uertit, opesq́;
A lternat patrias, propriis quas uiribus inde
C olligit, & diti peragit sua fata senecta,
A c sibi uel natos alienæ stirpis adoptat,
A ut prolem ignoto genitam de semine tollit.
Atq; hæc hyberno præstat Capricornus ab ātro.

DE AQVARIO.

Hic tener humētes resupinat Aquarius urnas,
A c mirum dictu riuos è sydere fundit,
I pse puer (sic fama refert) gratusq́; tonanti
M armorea miscet rorantia pocula dextra,
A tq; deos rara trahit ad spectacula forma,
I nsignisq́; auro, stellisq́; micantibus ardens.
N anq; comam geminis circū caput īplicat astris,
E t latos humeros duplicato sydere, & ambas
I nsignitq́; manus, niueāq́; ad pectora mammā,
A tq; utrunq; genu, cubitumq́; utrunq;, pedesq́;.
N ec non et Lumbo, nec non & crure refulget
S ydereus puer, & roseus per membra coruscat
F ulgor, et auratis scintillant ignibus artus.
Quin dextra, leuaq́; hinc illinc stellifer amnis
Labitur,

L abitur, & fuluo radiat fluor aureus imbri,
I ncensasq; uehit sinuosum flumen arenas.
C uius ad exortum, primoq; a fonte renidet
S tella micans, unde irriguus deuoluitur amnis,
M uscosumq; patet pictæ testudinis antrum.
N aiadum thalami, dulcesq; ad furta latebræ.
I n primis habitat mollis lasciuia tectis
N uda genu, petisq; oculis inuitat amantes.
E t præfert niueas rosea ceruice papillas.
S ic uobis Nymphæ æternum sit ludere in antro,
N aiades Nymphæ, sic ipsa ad gaudia certus
A ssit amans, stetq; intacto sub foedere lectus,
E t primi semper maneant in amore calores,
D icite (nam memorare iuuat) quæ syderis huius
C ausa, quid æterni manent de sydere fontes,
Q uo mecum uestri maneant cũ carmine honores.
Hoc signo statuit portas natura secundas
A etheris, & cœli posuit simul altera claustra
A duersus rapidum pythona, irasq; gigantum.
P ræficit his famulũ egregiũ Saturnus, et ambas
S eruantem portas tuta statione locauit.
I lle ut erat cura uigilanti, & uiribus amplis
P ræmunit fossa uallos, et flumina fossæ
A ddit, et inmittit uiolenti gurgitis amnes.
T entanteis igitur muros, & mœnia longo
A riete quassanteis, et ui rapida arma mouenteis
A nguipedes, cœloq; faces inferre paranteis
D iluuio immersit iuuenis. Nanq; aggere rupto
F ossarum immisit rapido torrente fluentum
V ndiuagum, quo late ingens sub uertice torto

A bsumpta est legio, et rutila natat agmē in ūda.
A tq; ibi tum in geminos diducens se ipsa rotatus,
A ltera spumosum Alphestem, fluctusq; uomen=
A ëra per uacuum nimbo comitante per auras (tē
P raecipitat. Ruit ille, ruens atq; imbribus auras
I mbuit infectas, pluuiosum atq; aëra nimbis,
V nde aeterna manent imo uestigia coelo,
I mbrisq;, et pluuiae, et torquētis fulmina nimbi
A fflictus tandem scopulosis montibus ingens
I ngentem late sonitum dedit. inde liquescens,
S oluitur in latices, generosisq; amnibus auctus
E ridanus, flauis in pontum rumpit arenis.
A lphestisq; alpes traxere a nomine nomen.
A ltera praecipitem Minanta per aëra obustum
F ulminibus iacit. Hic obliquo tramite raptus
C oncipit humenteis austros, quibus actus & ipse
A ethiopum per summa, iugis inflixit acutis.
Q ua iacuit, uomit is largos de pectore fluctus.
T abescunt & mox artus, ac margine longo
N ilus it, ignotas noto uix fonte per urbeis,
I ntrat & ionium septeno gurgite pontum.
H is actis, postq̄ coelo pax parta tonantem
A dmonuit decoris tanti, gratusq; senatus
D ecreuit meritis factum illustrare trophaeis,
E ffulsit stellis iuuenis, diffulsit et amnis
C onspicuus, facinusq; manet regalibus astris
P erpetuū, et magni celebratū est nomen aquari.
V nde deûm sibi praesidium discrimine in arcto
Q uanq̄ nulla hominum superat spes, alite dextro
S entiet, ac magnum diuina sorte periclum
Peruadet,

Peruadet, quicunq; oriens orientis aquari
Felices radios, & amicos uiderit ignes.
Ille bonas arteis solers tractabit, opesq́;
Inde parans, dabit et multis alimenta ministris,
Et multos parto pascet, magnoq́; fauore
Iunget amicitias, primorum ex urbe uirorum.
Munera quin etiam scriptis commissa tabellis
Siue deûm in templis, & sacra negocia curans
Sentiet inuidiae uulnus, liuentiaq́; arma.
Perdet opes partas amittet, quae uiribus usus,
Ingeniiq; bonis facili ratione repenset.
Qui si de medio nascentem aspexerit orbe,
Fuderit et liquidos amnes de culmine summo,
Diuitiae undabunt illi, rerumq́; paratus,
Affluet & multa quaesita pecunia cura,
Publica dum tractat, peragitq́; negocia solers
Propter aquã, studet aut rebus nõ segnis aquosis,
Regibus aut placet, aut dominantũ limina ser-
Sed nec certa fides undis, et flumina saepe (uat.
Finitimos populantur agros, egressaq́; ripis
Dant stragem, & miseri frustrantur uota coloni,
Dũ sata praecipitemq́; trahunt spẽ gentis, et anni.
Fert et opes, adimitq́; datas atlantide ab unda
Lucraq́;, damnaq́; mutato de sydere praebet.
Atq; utinam quaecunq; illi sua contigit uxor
Seu uidua, & primi thalamos defuncta mariti,
Seu uirgo furtim illecebras quae nouit amantum,
Siue anus, et penso quae dudum assueuit herili,
Concordeis agitet tedas, seruetq́; pudorem.
Nil illi gratum à socijs, gratumue ab amicis

S peretur, sterilem ipse fidem, frustraq́; dolebit,
S iquem deuexo nascentem uidit ab orbe
I dæus puer, & liuenti infecerit amne.
H inc fluuios, et stagna timens, nó æquora tentet,
T yrrhenó ue ausit sese committere fluctu.
I nuidia iuuenem inficat Saturnus, ut olim
D eformem se æuo, atq; effoetum uiribus, & iam
I nualidumq́; artus, et squalida membra rigentẽ,
A st illum faciæ insignem, & florente iuuenta,
A c uidit placidis ætatem ducere curis,
Captantẽq́; umbras, et agẽtẽ ad plectra choreas.
H inc signo mansit liuor, quem pectora longe
N atorum referunt, manserunt ocia, inersq́;
M ollicies, animusq́; ignaua degener umbra,
Q uod signo cytherea dedit. nam sedula crinem
D um lauat, Eridaniq́; caput depectit ad undá,
H anc grauior dictisq́; senex incensus amaris
A ccusat, quod nulla coli, quod sola decoris
C ura sit, atq; uni tantum placuisse laboret.
P ascenti niueas prope Nili flumina uaccas.
T ristius hoc Veneri nil unquam contigit, & se
S urripiens, irata comam dispersit, & amne
I n medio iecit strophium, et cũ pectine gemmas,
A urea queis nitidum religabat fronte capillum.
Atq; ait hæc. Q uátũ ille senex durusq́;, rigẽsq́;,
Q uantum tristitiæ simulato in pectore cælat,
M ollescant magis hoc illis sensusq́;, animiq́;,
I nq; uiri speciem referant sine honore puellam,
Q uicunq; hoc geniti signo se hoc amne lauabunt.
D ixit, & in geminos flexit uestigia pisces.

DE PISCIBVS.

Excepere deam famuli, ac lenire dolentem
Contendunt. Simo coepit sic alter ab ore.
Tempore quo genita es, conchaq; imposta nitenti
Nos Paphon, et carae prouectam ad littora cypri
Deuehimus, salsos et iuncti enauimus amnes
Caerula uerrentes sinuatis aequora caudis.
Interea nos ipsa manu mulcere, iugalesq;=
=Appellare tuos. nobis et amaracon ipsa
Porrigere, et blandũ ambrosiae instillare liquo=
Quin etiam mutis uoces, et uerba d: disti (rem.
Reddere, et ingentem fando lenire laborem.
Ipsa loquebaris. Tumidi subsidere montes,
A tergo spirare aurae, atq; impellere fluctus.
Crisspabat tibi tum molles leuis aura capillos.
Illi perq; humeros uolitant, perq; ora recurrũt.
Colligis ipsa leui digito, ad frontemq; reponis.
Tum passim laeti ex oculis spirantur honores,
Scintillantq; genis ignes, tremulumq; per aequor
Irradiat, niueo fusus de pectore candor,
Caerulaq; undifluae ludunt sub stagna papillae,
Visendi studio incinctae funduntur ab antris
Nereides. Stupet haec teretes mirata lacertos,
Illa manũ insignem digitis. pars oscula. At oẽs
Torpescunt, placidos flectis cum lenis ocellos.
Occurrunt hinc tritonum chorus omnis, et omnis
Aequoreus grex, excultum dum sedula carmen
Concinis, argutaeq; fauent concentibus aurae.
Cantantem taciti excipiunt stupefacta iuuentus.

Immotosq́; tenent modulata ad carmina uultus,
Mox incensa oculis, roseisq́; incensa labellis
Concipiunt flammas uenis, certantq́; canenti
Oscula quis rapiat primus, quis pectora tractet.
Risisti, teneraq́; manu iaculata sagittam
Certantes fixisti, atq; ipso uulnere transfers
Conceptũ in Nymphas iuuenili ardore furorẽ.
Illicet inuadunt socias, fusiq́; per æquor
Ille suam rapit, illa suũ complexa, per undas
Ludit, et argutis resonant uada salsa cachinnis.
Ipsa inter medios ueheris placidissima lusus.
Thracius hæc udo Notius sic subdidit ore.
Ipsa memor dea cum tenerum nilotide in herba
Pastorem ad lusus & munera grata petebas.
Nos te per proni deuectam fluminis undas
Tollimus, et nota lætantem sistimus umbra.
Ipsa memor tibi cum ripa ulteriore lauanti
Insperatum adeo iuuenem, totiesq́; uocatum
Attulimus iaculo insignem, atq; è cæde madentẽ,
Auulsumq́; apri caput à ceruice ferentem.
Is te improuisam amplexu donauit, et apro,
Osculaq́; in roseis fixit malesana labellis.
Exanimis cadis exanimem fouet arctius, oriq́;
Ambrosiæ inspirans auram, et de pectore florẽ
Idalium reuocat, reuocataq́; pectore blando
Excipis, et mollem amplexũ dum nectis amantẽ,
Huc illuc cupida ex oculis incendia iactas.
Queis passim toto caluerunt flumine pisces,
Arsit & ipse imo septemplex gurgite Nilus,
Ac Nymphæ insolitos antris sensere calores.

Mox

M ox & acidalio lauisti rore madentem ·
A c uiola super instratum, roseoq; cubili,
T ecum sublata duxisti ad gaudia ueste,
C andidaq; assueta nituerũt membra sub umbra ·
M urmuraq; insonuere Sopor mox iunxit aman
N ec non ipsa aio repetens conuiuia magni (tes ·
O ceani, mensasq; paratas littore hibero
S cis dea coeruleas nobiscum nasse per undas
T yrrheno in magno, et tartessiaco secessu,
D um tecum diuûm accessit, genitorq;, tuusq;,
I psa etenim complexa patrem piseide terra
(Nanq; aderas cum lecta domi pelopeia iuuentus
C ertabat, plausuq; Helis, ripaeq; sonabant ·
A lphei, bimarisq; Isthmos, uicinaq; ponti
Littora) Tũ complexa patrẽ, supplexq; rogabas,
L inqueret aërios tractus, axemq; tonantem,
E t tecum biiugo sulcaret coerula pisce ·
A nnuit is, placidusq; suae dedit oscula natae ·
E rgo ubi ad hesperios superato marmore portus
V enimus, auriferiq; Tagi nos regia coepit,
N ereidum chorus hic omnis, uiridisq; iuuentus
O ceani, madidiq; amnes, tacitusq; senatus
A stitit, ipse parens undarum, et rector aquarum
T er dominum ueneratus, ibi clamore salutant
C ertatim populi, atq; imo plebs acta profundo,
B uccinaq; insonuit, rauco et tuba concaua cantu,
Q uo sonitu superi acciti dum forte morantur,
A pproperãt · mẽsae appositae · Sedet autor olympi
I n medio · accumbunt alii certo ordine reges ·
L uxuriantq; dapes, et uina liquentia rorant ·

N aides his centum incinctæ, totidem'q; ministrant
N ereides, V acuis sunt muta silentia in antris.
A t postquam summotæ epulæ, mensa'q; secunda
L uditur, ipsa patri pomum, & carchesia libas.
L ibantis conuiuæ oculos, atq; oscula, & ipsos
C andentis dextræ articulos, limbum'q; fluentem
M irantur. Calices Marti cecidere remissi,
D um stupet, in'q; genis hærentia lumina figit,
I nducis mox & choreas, mediis'q; choreis
A ura leuem tunicam suræ subduxit. Ibi ille
E nituit plantæ decor, atq; argentea nudi
F orma pedis, fulsit'q; genu pars prima nitentis,
Q ualis nocturna fulget tuus hesper in umbra,
D um tenuem plātæ acclinans inducis amictum,
A c femori pudibunda times, saliere papillæ
P ectore de niueo, ac rarum decus aëra lustrans
P ræstrinxit spectantum oculos, texit'q; ruborem,
Q ui tibi per niueos furtim surrepserat artus.
H ic finis choreis. Citharam mox aurea sumis,
I nsigne et plectrū gemmis, chordas'q; sonanteis.
I psa leui digito sensim, tangis'q;, premis'q;,
A c uocem neruis, digitis quoq; carmina nectis
E modulans. Siluere auræ, siluis'tis et undæ.
V enistis'q; aliâs immotæ ad carmina cautes.
I am sopor inductus cantu compresserat ipsos
C onuiuas. Tum docta lyram, tum fila recurris,
A tq; abigis uolucres marianti pollice somnos.
T um natum pater amplectens his uocibus infit.
C onsensu superûm summo, æquoreiq; senatus
D ebetur formæ pretium, & decus omne, tibi'q;

Concedant et nereides, concedat et æqua
Pallàs, et ipſa meo ponit quæ membra cubili,
Vna interq; deas, et formoſiſſima nymphas.
Ecce tibi, citharáq; potens, duxq́; ipſe choreis
Cõcedit Phœbus, citharã quoq; tradit habendã,
Intextamq́; auro, et daphneide fronde uirẽtem.
Ecce tibi faciles cedunt in carmine muſæ,
Et tua frondenti circundant tempora myrto
Vna et forma, una et choreis, et carmine princeps
Et mihi felices inter cariſſima natus.
Laudantem plauſu excepit Mars. Inde ſecuti
Heroes. reſono aſſenſu uacua antra reſultant,
Ac nomen Veneris referunt ad ſydera uoces.
His tum mulcebat dominam Zephyritida piſcis.
Hos igitur pater oĩpotens poſtq̃ æquora rurſum
Sulcauit, ſtetit & piſceo in littore uictor,
Commotus precibus natæ, meritisq́; natantum
Immiſit cœlo, Stellisq́; ardentibus aptos
Iuſſit in ætherio geminos ſplendere receſſu,
Ludentesq́; polum obuerſis innare figuris.
Inde manet ſtudium natis peregrina uidendi,
Littoraq́;, urbesq́;, et longinquas noſcere terras.
Hinc uariat mens, atq; anceps in corde uoluntas,
Et non una quidem dubiis ſententia rebus,
Aſſuetosq́; malo dulci poſt aura receſſu
Excipit, et placidi componunt pectora mores.
His generis fœcundus amor, ſtimulansq́; libido,
Ac reſides animi, mollesq́; ad pocula luſus
Ingeminant. Et læta canens ad uina puella
Excitat unanimes concordi fœdore ſomnos.

Illi autem dorso, et pinnis, et tergore toto,
Oreq́; caudaq́; inspersis simul ignibus ardent
Sed sinuosa breui diducat linea tractu,
Alter ut in boream surgat, cadat alter in austrū.
Ipsa quidem triplici flexu, tripliceisq́; per ignes
Fulget, & hinc claro nexū ligat aethèra nodo.
Ille igitur, quem caeruleo de gurgite pisces
Nascentem aspiciunt, caeloq́; tuentur eoo,
Multum urbeis petet ignotas, longumq́; uagatus
Notescet peregre externis nouus aduena terris.
Quin etiam, ingenioq́; ualens, et pectore plenus
Munera tractabit solers, quibus inde peractis
Ad maiora gradu properabit munia certo
Certus amicitis, cognato et sanguine certus,
Vlciscensq́; hostem facile, atq; ex ordine felix.
At cui de medio squamosis culmine nantes
Alludent caudis, illum sua flumina noscent,
Vicinaeq́; urbes pelago, censumq́; alienis
Qui paret ex opibus, multa et patrimonia gaza
Diues agri, diues pecoris. neq; finibus unis
Qui serat, ut duplici forsan dominetur in aula
Imperitās, geminasq́; potēs, moderetur et urbes.
Ast hunc pomicolae hesperides si gurgite auito
Accipiant, udoq́; lauent simul aequore pisces,
Externae noscent urbes, peregrinaq́; tecta
Praestantem ingenio, et facilē bene rebus agendis.
Quin etiam Veneres, et gratia magna sequetur,
Obsequio ut multi passim famulentur amici
Nec uero non ille suis accommodus actis,
Ciuibus aut notus, aut fido pectore clarus,

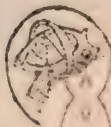
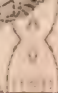
Aut cuius certæ credantur munera curæ,
Quem celeres imo pisces tueantur olympo,
Nec non et thalamũ auersans, læsosq; hymenæos
Accuset, meritoq; illi damnabitur uxor,
Ni felix placido faueat saturnius astro,
Spondeat & gratos blanda cum coniuge mores.
Hoc igitur te nate iterumq; iterumq; monebo,
Obserues semper signi qua parte tyrannus
Felix'ue, infelix'ue suo circumuolet axe,
Stet'ne, ruat'ne cadẽs, sũmo aut dominetur ĩ orbe.
Et quo quisq; mõ iuuet, aduersetur et heros,
Hospite quo, laribus'ne sit ipse acceptus amicis.
His etenim uariant uires, & fata locorum,
Certior aut certis perstat sententia dictis.
Atq; hæc te toto iubeo perquirere cælo,
Quidquid agas, quæcunq; tibi sint fata canenda.

DE NODO.

Hoc signo, solisq; uiarum, atq; ambitus anni
Clauditur, idq; suo testantur sydera Nodo,
Fulgentis clypei in morem, quo colchica frontem
Exercet, cornuq; ferox insultat adunco
Bellua, et aurati surgunt in prælia uilli.
Hoc quondam clypeo diuûm se astante corona
Quadrupedi Mars obiecit, quo percitus ille,
Collegit sese in uires, mox terq;, quaterq;
Insiluit. Sonuere auræ. Tum fulgidus umbo
Euomuit late flammam, et lux ignea fulsit.
Octauo Mars excussus de uerbere pallens,
Incumbitq; genu, et uix pectore sistit anhelo.

A t quadrupes cædens, ſeſéq; in uulnera firmans
C onſiſtit, totóq; oculos umbone pererrat.
S ublatus mox et ſaltu ſuper aëra ducto
I niecit ſeſe totum in clypeumq́;, deumq́;,
E xcutiturq́; genu deus, atq; in terga reuerſus
L abitur, et ſuperas plantis diuerberat auras.
P roſtratusq́; ſolo dolet, ac noua prælia damnat.
R iſerunt ſuperi, et plauſum caua tecta dedere.
M ox clypeum illuſtrant aſtris, monimentaq́; læto
A ffigunt cœlo, æternam teſtantia pugnam.
T alibus, atq; aliis nitet intertexta figuris
Z ona Iouis, Zona aurato circumlita textu,
F ataq́; fortunamq́; ſuis quæ temperat aſtris.
Nunc agite o faciles mecum quæ rura napææ
I ncolitis quæ frondoſis in collibus hortos
A ſſeritis, colitisq́; uagos per deuia fontes,
N unc agite o raram inſigni de flore coronam
T examus, myrtóq; nouos iungamus honores,
Q uo tumulũ, et magni ueneremur tẽpla Maronis.
S parge roſam, largaq́; manu fundamus odores,
P lacemusq́; uiri manes, umbramq́; ſilentem.
S aluete o cineres ſacri, longumq́; ſub urna
V er ſpiret, tepidæq́; hyemes, et mollior æſtas.
I ncreſcant tumulo lauri, ac bene conſita myrtus.
S põte ſua maris, et rores noua mella miniſtrent.
E t nymphæ arguta carmen modulentur auena.
V os manes mihi felices et adeſte uocanti,
E t mihi quod reliquũ cœli, quo'ue orbe uagã dũ
P andite, faturumq́; uias, et operta monete,
A c toto rerum ſeriem deducite cœlo.

S emper flore nouo, semper uenerabimur aris.
A udiuit pater, et tota se sustulit urna.
E t mihi certa suo fulserunt sydera mundo,
Q uáq; arctos riget, et qua se tegit humidus auster.
Ergo age ca͞tre puer, roseo primũ aspice ab ortu.
N ox fauet, oceanoq́; suo uaga sydera surgunt,
E xertatq́; Aries caput, et fera cornua quassans
I ncipit in gelidos sese obiectare triones.
I llinc aurata nitet olim texta figura
N auis, et ipsa suo spumescunt cœrula fluctu.
A urea materies, et clauo nexilis aureo.
I psa quidem memor auectæ de colchide pellis
Q uadrupedẽ obseruat, uersáq; in uellera puppi
P rora latet, maloq́; suis spectabilis astris
P rospectat ditem felici uellere lanam,
Q uam cœlo pater impositam regnare per undas
I ussit, et esse polo uoluit, quo nostra moueret
P ectora, sulcandoq́; mari, remisq́; agitandis,
M ercibus et peregre per littora curua petendis.
E rgo cui primo nauis sese obtulit ortu
I n lucem uenienti, hunc æquora salsa magistrũ
A gnoscent. reget ipse manu, clauumq́; tenebit,
T yphin et insana referet speculator in unda.
I pse gubernator sic se Palinurus agebat
E xplorans uentos, atq; auribus aëra captans.
T alis et à capreis uilloso intectus amictu
V ela dat, obliquatq́; sinus, et colligit euros.
A st ubi se oceano immersat, si frigida cani
S tella senis radios impegit forte nocenteis,
I llos euboicæ cautes, dirusq́; Caphareus

Expectant illos nigrantibus acta procellis
Haurit hyems latus aut scopulo diffringit acuto.
Hoc te nate docens iterumq́;, iterumq́; monebo.
Vita tibi, motusq́; animi quærendus ab ortu,
Vnde etiam toto lux ipsa effunditur orbe.
Surgit ab occasu mors importuna maligno,
Qua tenebræ, qua nox nigrantibus aduolat alis.
Ergo animũ quod constituit quod continet artus
Sydus ab exortu mutato foedere rursum
Perdit, ab occiduo si telum emiserit orbe.

DE ORIONE.

Insequitur post Orion, quem rettulit astris
Venandi studium, atq; actarũ in tela ferarum.
Ipse ensem auratum incinctus uenabula gestat,
Sollicitusq́; animi mentem, dubiusq; fatigat.
Et parat in saltus iam iam se inferre repostos,
Genuaq́;, brachiaq́; exertãs, et pectore anhelus.
Vnde et quem primo nascentem aspexit eoo,
Ille pedum cursu, insignisq́; et corporis ipsa
Mobilitate uigens, habiles se exercet in artus,
Ille animi dubius, & mentis percitus œstro
Turbatis agitur stimulis. Vexatq́; flagello
Cura recens, mutatq́; locos, inceptaq́; & æger
Principis ipse aulas, et limina nota frequentat,
Discursatq́; foro, et populos rumoribus implet.
Pronus ab oceano, uitreisq́; Atlantis ab undis
Exercet mentem curis, uersatq́; agitando
Huc illuc, trepidos reuocans in corda tumultus.
Munera quinetiam populi dũ tractat, et absens

Orator

O rator peragit magni mandata Senatus
I nfelix procul à patria, caris'q; propinquis
D ecumbet moriens. Tamen hæc solatia secum
H aud ingrata feret, parua'q; relatus in urna
C ondetur populi lachrymis, positus'q; sepulchro
O rnatur titulis, nomen'q; refertur in actis.
A nte rogum flet mœsta parens confecta senecta,
I niicit et canos tonso de uertice crines.
A t coniux contusa genas, discissa capillum
I nfelix coniux, cœlum et crudelia damnat
S ydera, se'q; rogos super iniectura iugaleis
L abitur exanimis, uix fessi a morte parentes,
A ut reuocant gemini qui flent circũ ubera nati.

DE AVRIGA.

Hinc feruens Auriga uago sese exerit axe,
N ec sine re nomen traxit. Si fabula cœlum
O rnauit, tamen ipsa usum commenta sequuntur.
H uic currus, huic arma placent, iũcti'q; iugales,
Q ueis alphea secus labatur flumina uictor.
Q ualis erichthonius currus, et quattuor ausus
I ungere equos, rapidis'q; rotis insistere uictor.
Q ualis et Automédon currus moderatur Achilli,
Q ui'q; etiam mediis domitor trux audet in aruis
Sistere equũ, et grauibus ceruicẽ onerare capistris,
C ogere mox domitum, et strictis agitare lupatis.
N unc curuo obliquans gyro, nunc uerbere torto
I mpellens. secat ille auras, atq; aëra campo
P eruolitans. dorso interea desultor equino
A d stratus, torquet celerem post terga sagittam,

M ox hastam terræ accliuis leuat, et iacit. Inde
D esilit alterius dorso leuis, alteriusq;
P ressat equi costas, et latos perforat armos.
N unc humilis, nunc elato se pectore tollens,
N unc ceruice super, duplici modo tergore fusus
H uc illuc agitat cursum, et ciet agmina dextra.
A t cum præcipiti occasu, rapidisq; sub undis
M ergitur, canamq; uidet per marmora Tethyn,
I nfelix tunc exitium meditatur, et axe
E xcusso, rapit auulsos de corpore truncos.
A c circùm iliacos lacerũ trahit Hectora muros,
A ut parat immani fatum crudele ruina
F ulminis aërii, Capaneus ut turribus altis
I gne Iouis ruit, atq; ustus descendit ad umbras.
I nfami nunc supplicio suspendit, et arctis
F aucibus elisos agitanti uentilat aura.
C oniugis ut laqueo infelix sub nocte pependit
A ndreas, quanquam italicis rex magnus in oris.
H æc et deteriora ferox Auriga minatur,
C um male felici occumbens radiatur ab astro.

DE HEDIS.

Hac etiam de parte astris fulgentibus Hedi
A ttollunt caput, et cœlo spatiantur aperto.
T um mollis agitant lusus, fusiq; per herbas
I nsultant folijs, ac torua fronte minaces
P rætentant pugnas. Tamen illis mollia cordi,
I mbellesq; agitat tantum lasciuia sensus.
P romittunt igitur duros à fronte Catones
N ascentes Hedi. Turpi sed inertia mentem
O ccupat, & molles languent in pectore curæ.

T ristæ supercilium, molli sed degener umbra
E st animus luxu languens, et deside somno.
F rons ficta, obscœni mores, petulansq; libido,
A rmorũ et deses fuga, nobiliumq; laborum.
H inc mortem sibi consciscunt. Infamis et umbra
E rrat lethæos non transmittenda per amnes.
S ic errant miseri manes, atq; umbra Neronis.
S ic Otho, quiq; in se ferrum strinxere nefandũ,
E t mille errabunt annos sua corpora circum.
N ec uero non argutis in uallibus Hedos
F istula delectat uacui pastoris in umbra.
A grestem hinc tenui musam meditatur auena
F ormosam resonare docens Amaryllida syluas
T ityrus, et siquem olenio de sydere fratres
N ascentem blando calami dignantur honore,
V t quondam tereti Damon innisus oliuæ,
C oniugis indigno queritur deceptus amore,
Q uosq; refert siculus felici carmine pastor
M ulcenteis cantu pecudes, et arundine syluas,
D um stupet, et subitis caput exerit ætna fauillis.
H is, cantu commota, imoq; Arethusa profundo
E mergens, udaq; comam circundata ab alga,
I ntexitq; apio sertum, ac uiridante cypero.
A st aliis malesanus amor noua crimina suasit,
I ussit et è proprio dextram fœdare cruore.
S ubstrinxit laqueo collũ, atq; ad limen amatæ
I phis anaxaretes immania fata peregit,
A c misera ante diem zona crudeliter usa
P hyllis ab intonso pendet rhodopeia trunco,
T antum mollicies Hedorum, et sydera possunt

I n scelus. At positi oceano, atq; cadentibus astris
S aturnus si forte minax aspexerit, ipso
I nfelix infans partu morietur, ut ægram
V ix ope nisa sua seruet lucina parentem.
C ædetur miser ante aras, et uictima cultrum
I mbuet, & fuso placabit sanguine diuos,
S i Mars forte suum præsens uibrauerit ensem,
N ec Iouis, aut Veneris felix eat obuius ignis.

DE HYADIBVS.

Mox Hyadum chorus eois emerget ab undis
F ratris hyæ, quas perpetuus dolor ìdidit astris,
V nde illis nisi triste nihil. non corda quietem,
N on animi faciles somnos, non membra soporem
A ccipiunt, & cura nouos parat usq; labores,
Q uets chorus hic ipso nascentibus astitit ortu.
H os tumidos populi fauor, et plaudentia rostra
S ollicitant. Serere arma inter plebẽq;, patresq́;
E st amor, et positos rursum instaurare tumultus,
C iuilesq́; manus armare, & stringere ferrum,
T antum seditio placet. Atq; hæc pascit auentes.
Q uid gracchos tibi cõmemorẽ, aut ciuilia bella?
N on deerit populo luctus, foráue ipsa quiescent
T urbinibus, quoties urbis moderentur habenas,
Q uos Hyádes passo mœstæ uidere capillo
N ascentes. Ipsæ oceano capita alta ferentes
D antq́; locum Tauro, uicinaq; tempora miscent.
I nde gregis felix studiũ, atq; armenta sequũtur
E rrantes. Lætus canit ad multralia pastor.
I llos exitium infelix, uiolentaq; fata
Expectant,

E xpectant, raptos artus, laniataq́; membra,
A uulsumq́; caput ceruice, humerosq́;, manusq́; ,
B rachiaq́;, excisosq́; pedes in frusta femurq́;,
C ordaq́;, uisceraq́; , atq; ipsis cum pectora costis,
D isferet armato plebes excita tumultu,
V t nulla miseri manes claudantur in urna,
N ec certum uolitet circū leuis umbra sepulchrū,
C um tristes amne hesperio lauere sorores,
D iffusasq́; comas, sitienti et gutture collum
I mmersere undis, queis aut mauortius heros
I nnatet, aut nigri inficiat cum tabe ueneni
S aturnus liuenti oculo, liuentibus urnis·

DE CAPRA·

Posthinc et pecus oleniū, et Iouis inclyta nutrix
I psa suos effert radios, nec longius hedos
I nsultare solo patitur sine matre uagantes.
S ollicitæ natorum amor, ac noua cura recursat,
T um metus, et quæ sunt timidæ præsagia matri·
H inc ingens formido, et consternantia longe
C onsilia, incursansq́; tremor per mēbra, per ar=
O ccupat, et leuibus mēs ipsa exterrita causis (tus
D iffingitq́;, auditq; grauees instare tumultus,
S citaturq́; nouas res, et sectatur easdem,
Q uem tenera oleniæ lactarint ubera Capræ·
A st obiens, et cum hesperio se gurgite tingit,
R ustica nascenti dat prædia, (rura capellæ
N anq; colunt) dat opes, atq; ipso i littore partas
N aufragis, procul aut ripis fluuialibus actas·
I lla colit ripas· gaudent et flumina ripis,

N aides his centum incinctæ, totidemq́; miniſtrant
N ereides, V acuis ſunt muta ſilentia in antris.
A t poſtquam ſummotæ epulæ, menſáq; ſecunda
L uditur, ipſa patri pomum, & carcheſia libas.
L ibantis conuiuæ oculos, atq; oſcula, & ipſos
C andentis dextræ articulos, limbumq́; fluentem
M irantur. Calices Marti cecidere remiſſi,
D um ſtupet, inq́; genis hærentia lumina figit,
I nducis mox & choreas, mediisq́; choreis
A ura leuem tunicam ſuræ ſubduxit. Ibi ille
E nituit plantæ decor, atq; argentea nudi
F orma pedis, fulſitq́; genu pars prima nitentis,
Q ualis nocturna fulget tuus heſper in umbra,
D um tenuem plãtæ acclinans induis amictum,
A c femori pudibunda times, saliere papillæ
P ectore de niueo, ac rarum decus aëra luſtrans
P ræſtrinxit ſpectantum oculos, texitq́; ruborem,
Q ui tibi per niueos furtim ſurrepſerat artus.
H ic finis choreis. Citharam mox aurea ſumis,
I nſigne et plectrũ gemmis, chordasq́; ſonanteis.
I pſa leui digito ſenſim, tangisq́;, premisq́;,
A c uocem neruis, digitis quoq; carmina nectis
E modulans. Siluere auræ, ſiluiſtis et undæ.
V eniſtisq; aliâs immotæ ad carmina cautes.
I am ſopor inductus cantu compreſſerat ipſos
C onuiuas. Tum docta lyram, tum fila recurris,
A tq; abigis uolucres varianti pollice ſomnos.
T um natum pater amplectens his uocibus infit.
C onſenſu ſuperûm ſummo, æquoreiq; ſenatus
D ebetur formæ pretium, & decus omne, tibiq;

C oncedant et nereides, concedat et æqua
P allàs, et ipsa meo ponit quæ membra cubili,
V na inter'q; deas, et formosissima nymphas.
E cce tibi, cithara'q; potens, dux'q; ipse choreis
C ōcedit Phœbus, citharā quoq; tradit habendā,
I ntextam'q; auro, et daphneide fronde uirētem.
E cce tibi faciles cedunt in carmine musæ,
E t tua frondenti circundant tempora myrto
V na et forma, una et choreis, et carmine princeps
E t mihi felices inter carissima natas.
L audantem plausu excepit Mars. Inde secuti
H eroes. resono assensu uacua antra resultant,
A c nomen Veneris referunt ad sydera uoces.
H is tum mulcebat dominam Zephyritida piscis.
Hos igitur pater oīpotens postq̄ æquora rursum
S ulcauit, stetit & pisæo in littore uictor,
C ommotus precibus natæ, meritis'q; natantum
I mmisit cœlo, Stellis'q; ardentibus aptos
I ussit in ætherio geminos splendere recessu,
L udentes'q; polum obuersis innare figuris.
I nde manet studium natis peregrina uidendi,
L ittora'q;, urbes'q;, et longinquas noscere terras.
H inc uariat mens, atq; anceps in corde uoluntas,
E t non una quidem dubiis sententia rebus,
A ssuetos'q; malo dulci post aura recessu
E xcipit, et placidi componunt pectora mores.
H is generis fœcundus amor, stimulans'q; libido,
A c resides animi, molles'q; ad pocula lusus
I ngeminant. Et læta canens ad uina puella
E xcitat unanimes concordi fœdore somnos.

I lli autem dorso, et pinnis, et tergore toto,
O req; caudaq; inspersis simul ignibus ardent
S ed sinuosa breui diducat linea tractu,
A lter ut in boream surgat, cadat alter in austrũ.
I psa quidem triplici flexu, tripliceisq; per ignes
F ulget, & hinc claro nexũ ligat æthera nodo.
Ille igitur, quem cæruleo de gurgite pisces
N ascentem aspiciunt, cæloq; tuentur eoo,
M ultum urbeis petet ignotas, longumq; uagatus
N otescet peregre externis nouus aduena terris.
Q uin etiam, ingenioq; ualens, et pectore plenus
M unera tractabit solers, quibus inde peractis
A d maiora gradu properabit munia certo
C ertus amicitiis, cognato et sanguine certus,
V lciscensq; hostem facile, atq; ex ordine felix.
A t cui de medio squamosis culmine nantes
A lludent caudis, illum sua flumina noscent,
V icinæq; urbes pelago, censumq; alienis
Q ui paret ex opibus, multa et patrimonia gaza
D iues agri, diues pecoris. neq; finibus unis
Q ui serat, ut duplici forsan dominetur in aula
I mperitans, geminasq; potẽs, moderetur et urbes.
A st hunc, pomicolæ hesperides si gurgite auito
A ccipiant, udoq; lauent simul æquore pisces,
E xternæ noscent urbes, peregrinaq; tecta
P ræstantem ingenio, et facilẽ bene rebus agendis.
Q uin etiam Veneres, et gratia magna sequetur,
O bsequio ut multi passim famulentur amico
N ec uero non ille suis accommodus actis,
C iuibus aut notus, aut fido pectore clarus,

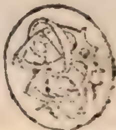
A ut cuius certæ credantur munera curæ,
Q uem celeres imo pisces tueantur olympo,
N ec non et thalamũ auersans, læsosq; hymenæos
A ccuset, meritoq; illi damnabitur uxor,
N i felix placido faueat saturnius astro,
S pondeat & gratos blanda cum coniuge mores.
Hoc igitur te nate iterumq; iterumq; monebo,
O bserues semper signi qua parte tyrannus
F elix'ue, infelix'ue suo circumuolet axe,
S tet'ne, ruat'ne cadẽs, sũmo aut dominetur ĩ orbe.
E t quo quisq; mõ iuuet, aduersetur et heros,
H ospite quo, laribus'ne sit ipse acceptus amicis.
H is etenim uariant uires, & fata locorum,
C ertior aut certis perstat sententia dictis.
A tq; hæc te toto iubeo perquirere cælo,
Q uidquid agas, quæcunq; tibi sint fata cauenda.

DE NODO.

Hoc signo, solisq; uiarum, atq; ambitus anni
C lauditur, idq; suo testantur sydera Nodo,
F ulgentis clypei in morem, quo colchicæ frontem
E xercet, cornuq; ferox insultat adunco
B ellua, et aurati surgunt in prælia uilli.
H oc quondam clypeo diuûm se astante corona
Q uadrupedi Mars obiecit, quo percitus ille,
C ollegit sese in uires, mox terq;, quaterq;
I nsiluit. Sonuere auræ. Tum fulgidus umbo
E uomuit late flammam, et lux ignea fulsit.
O ctauo Mars excussus de uerbere pallens,
I ncumbitq; genu, et uix pectore sistit anhelo.

A t quadrupes cedens, seseq; in uulnera firmans
C onsistit, totoq; oculos umbone pererrat.
S ublatus mox et saltu super aëra ducto
I niecit sese totum in clypeumq;, deumq;,
E xcutiturq; genu deus, atq; in terga reuersus
L abitur, et superas plantis diuerberat auras.
P rostratusq; solo dolet, ac noua prælia damnat.
R iserunt superi, et plausum caua tecta dedere.
M ox clypeum illustrant astris, monimentaq; læto
A ffigunt cœlo, æternam testantia pugnam.
T alibus, atq; aliis nitet intertexta figuris
Z ona Iouis, Zona aurato circumlita textu,
F atiq; fortunamq; suis quæ temperat astris.
Nunc agite o faciles mecum quæ rura napææ
I ncolitis quæ frondosis in collibus hortos
A sseritis, colitisq; uagos per deuia fontes,
N unc agite o raram insigni de flore coronam
T examus, myrtoq; nouos iungamus honores,
Q uo tumulū, et magni ueneremur tēpla Maronis.
S parge rosam, largaq; manu fundamus odores,
P lacemusq; uiri manes, umbramq; silentem.
S aluete o cineres sacri, longumq; sub urna
V er spiret, tepidæq; hyemes, et mollior æstas.
I ncrescant tumulo lauri, ac bene consita myrtus.
S pōte sua maris, et rores noua mella ministrent.
E t nymphæ arguta carmen modulentur auena.
V os manes mihi felices et adeste uocanti,
E t mihi quod reliquū cœli, quóue orbe uagā dū
P andite, fatorumq; uias, et operta monete,
A c toto rerum seriem deducite cœlo.

Semper flore nouo, semper uenerabimur aris.
Audiuit pater, et tota se sustulit urna.
Et mihi certa suo fulserunt sydera mundo,
Quáq; arctos riget, et qua se tegit humidus auster.
Ergo age care puer, roseo primũ aspice ab ortu.
Nox fauet, oceanóq; suo uaga sydera surgunt,
Exertátq; Aries caput, et fera cornua quassans
Incipit in gelidos sese obiectare triones.
Illinc aurata nitet olim texta figura
Nauis, et ipsa suo spumescunt cœrula fluctu.
Aurea materies, et clauo nexilis aureo.
Ipsa quidem memor auectæ de colchide pellis
Quadrupedẽ obseruat, uersáq; in uellera puppi
Prora latet, malóq; suis spectabilis astris
Prospectat ditem felici uellere lanam,
Quam cœlo pater impositam regnare per undas
Iussit, et esse polo uoluit, quo nostra moueret
Pectora, sulcandóq; mari, remisq; agitandis,
Mercibus et peregre per littora curua petendis.
Ergo cui primo nauis sese obtulit ortu
In lucem uenienti, hunc æquora salsa magistrũ
Agnoscent. reget ipse manu, clauumq; tenebit,
Typhin et insana referet speculator in unda.
Ipse gubernator sic se Palinurus agebat
Explorans uentos, atq; auribus aëra captans.
Talis et à capreis uilloso intectus amictu
Vela dat, obliquátq; sinus, et colligit euros.
Ast ubi se oceano immersat, si frigida cani
Stella senis radios impegit forte nocenteis,
Illos euboicæ cautes, dirusq; Caphareus

E xpectant illos nigrantibus acta procellis
H aurit hyems latus aut scopulo diffringit acuto.
Hoc te nate docens iterumq; ,iterumq; monebo.
V ita tibi,motusq; animi quaerendus ab ortu,
V nde etiam toto lux ipsa effunditur orbe.
S urgit ab occasu mors importuna maligno,
Q ua tenebrae,qua nox nigrantibus aduolat alis.
E rgo animũ quod constituit quod continet artus
S ydus ab exortu mutato foedere rursum
P erdit,ab occiduo si telum emiserit orbe.

DE ORIONE.

Insequitur post Orion, quem rettulit astris
V enandi studium,atq; actarũ in tela ferarum.
I pse ensem auratum incinctus uenabula gestat,
S ollicitusq; animi mentem dubiusq; fatigat.
E t parat in saltus iam iam se inferre repostos,
G enuaq; ,brachiaq; exertãs,et pectore anhelus.
V nde et quem primo nascentem aspexit eoo,
I lle pedum cursu,insignisq; et corporis ipsa
M obilitate uigens habiles se exercet in artus,
I lle animi dubius, & mentis percitus oestro
T urbatis agitur stimulis. Vexatq; flagello
C ura recens,mutatq; locos,inceptaq; & aeger
P rincipis ipse aulas,et limina nota frequentat,
D iscursatq; foro,et populos rumoribus implet.
P ronus ab oceano uitreisq; Atlantis ab undis
E xercet mentem curis uersatq; agitando
H uc illuc,trepidos reuocans in corda tumultus.
M unera quinetiam populi dũ tractat,et absens

Orator

O rator peragit magni mandata Senatus
I nfelix procul à patria, caris'q; propinquis
D ecumbet moriens. Tamen hæc solatia secum
H aud ingrata feret, parua'q; relatus in urna
C ondetur populi lachrymis, positus'q; sepulchro
O rnatur titulis, nomen'q; refertur in actis.
A nte rogum flet mœsta parens confecta senecta,
I niicit et canos tonso de uertice crines.
A t coniux contusa genas, discissa capillum
I nfelix coniux, cœlum et crudelia damnat
S ydera, se'q; rogos super iniectura iugales
L abitur exanimis, uix fessi a morte parentes,
A ut reuocant gemini qui flent arcũ ubera nati.

DE AVRIGA.

Hinc feruens Auriga uago sese exerit axe,
N ec sine re nomen traxit. Si fabula cœlum
O rnauit, tamen ipsa usum commenta sequuntur.
H uic currus, huic arma placent, iũcti'q; iugales,
Q uets alphea secus labatur flumina uictor.
Q ualis erichthonius currus, et quattuor ausus
I ungere equos, rapidis'q; rotis insistere uictor.
Q ualis et Automédon currus moderatur Achilli,
Q ui'q; etiam mediis domitor trux audet in aruis
Sistere equũ, et grauibus ceruicẽ onerare capistris,
C ogere mox domitum, et strictis agitare lupatis.
N unc curuo obliquans gyro, nunc uerbere torto
I mpellens. secat ille auras, atq; aëra campo
P eruolitans. dorso interea desultor equino
A d stratus, torquet celerem post terga sagittam,

Mox hastam terræ accliuis leuat, et iacit. Inde
Desilit alterius dorso leuis, alterius'q;
Pressat equi costas, et latos perforat armos.
Nunc humilis, nunc elato se pectore tollens,
Nunc ceruice super, duplici modo tergore fusus
Huc illuc agitat cursum, et ciet agmina dextra.
At cum præcipiti occasu, rapidis'q; sub undis
Mergitur, icanam'q; uidet per marmora Tethyn,
Infelix tunc exitium meditatur, et axe
Excusso, rapit auulsos de corpore truncos.
Ac circùm iliacos lacerũ trahit Hectora muros,
Aut parat immani fatum crudele ruina
Fulminis aërii, Capaneus ut turribus altis
Igne Iouis ruit, atq; ustus descendit ad umbras.
Infami nunc supplicio suspendit, et arctis
Faucibus elisos agitanti uentilat aura.
Coniugis ut laqueo infelix sub nocte pependit
Andreas, quanquam italicis rex magnus in oris.
Hæc et deteriora ferox Auriga minatur,
Cum male felici occumbens radiatur ab astro.

DE HEDIS.

Hac etiam de parte astris fulgentibus Hedi
Attollunt caput, et cœlo spatiantur aperto.
Tum mollis agitant lusus, fusi'q; per herbas
Insultant foliis, ac torua fronte minaces
Prætentant pugnas. Tamen illis mollia cordi,
Imbelles'q; agitat tantum lasciuia sensus.
Promittunt igitur duros à fronte Catones
Nascentes Hedi. Turpi sed inertia mentem
Occupat, & molles languent in pectore curæ.

Triste

Triſte ſupercilium, molli ſed degener umbra
Eſt animus luxu languens, et deſide ſomno.
Frons ficta, obſcœni mores, petulansq́; libido,
Armorũ et deſes fuga, nobiliumq́; laborum.
Hinc mortem ſibi conſciſcunt. Infamis et umbra
Errat lethæos non tranſmittenda per amnes.
Sic errant miſeri manes, atq; umbra Neronis.
Sic Otho, quiq́; in ſe ferrum ſtrinxere nefandũ,
Et mille errabunt annos ſua corpora circúm.
Nec uero non argutis in uallibus Hedos
Fiſtula delectat uacui paſtoris in umbra.
Agreſtem hinc tenui muſam meditatur auena
Formoſam reſonare docens Amaryllida ſyluas
Tityrus, et ſiquem olenio de ſydere fratres
Naſcentem blando calami dignantur honore,
Vt quondam tereti Damon innixus oliuæ,
Coniugis indigno queritur deceptus amore,
Quosq́; refert ſiculus felici carmine paſtor
Mulcentes cantu pecudes, et arundine ſyluas,
Dum ſtupet, et ſubitis caput exerit ætna fauillis.
His, cantu commota, imoq́; Aréthuſa profundo
Emergens, udáq; comam circúndata ab alga,
Intexitq́; apio ſertum, ac uiridante cypero.
At aliis maleſanus amor noua crimina ſuaſit,
Iuſſit et è proprio dextram fœdare cruore.
Subſtrinxit laqueo collũ, atq; ad limen amatæ
Iphis anaxaretes immania fata peregit,
Ac miſera ante diem Zona crudeliter uſa
Phyllis ab intonſo pendet rhodopeia trunco,
Tantum mollicies Hedorum, et ſydera poſſunt

In scelus. At positi oceano, atq; cadentibus astris
Saturnus si forte minax aspexerit, ipso
Infelix infans partu morietur, ut ægram
Vix ope nisa sua seruet lucina parentem.
Cædetur miser ante aras, et uictima cultrum
Imbuet, & fuso placabit sanguine diuos,
Si Mars forte suum præsens uibrauerit ensem,
Nec Iouis, aut Veneris felix eat obuius ignis.

DE HYADIBVS.

Mox Hyadum chorus eois emerget ab undis
Fratris hyæ, quas perpetuus dolor ídidit astris,
Vnde illis nisi triste nihil. non corda quietem,
Non animi faciles somnos, non membra soporem
Accipiunt, & cura nouos parat usq; labores,
Quem chorus hic ipso nascentibus astitit ortu.
Hos tumidos populi fauor, et plaudentia rostra
Sollicitant. Serere arma inter plebẽq;, patresq;
Est amor, et positos rursum instaurare tumultus,
Ciuilesq; manus armare, & stringere ferrum,
Tantum seditio placet. Atq; hæc pascit auentes.
Quid gracchos tibi cõmemorẽ, aut ciuilia bella?
Non deerit populo luctus, foráue ipsa quiescent
Turbinibus, quoties urbis moderentur habenas,
Quos Hyádes passo mœstæ uidere capillo
Nascentes. Ipsæ oceano capita alta ferentes
Dantq; locum Tauro, uicináq; tempora miscent.
Inde gregis felix studiũ, atq; armenta sequũtur
Errantes. Lætus canit ad multralia pastor.
Illos exitium infelix, uiolentáq; fata
Expectant,

E xpectant, raptos artus, laniataq; membra,
A uulsumq; caput ceruice, humerosq;, manusq; ,
B rachiaq;, excisosq; pedes in frusta, femurq;,
C ordaq;, uisceraq;, atq; ipsis cum pectora costis,
D isferet armato plebes excita tumultu,
V t nulla miseri manes claudantur in urna,
N ec certum uolitet circũ leuis umbra sepulchrũ,
C um tristes amne hesperio lauere sorores,
D iffusasq; comas, sitienti et gutture collum
I mmersere undis, queis aut mauortius heros
I nnatet, aut nigri inficiat cum tabe ueneni
S aturnus liuenti oculo, liuentibus urnis.

DE CAPRA.

Posthinc et pecus oleniũ, et Iouis inclyta nutrix
I psa suos effert radios, nec longius hedos
I nsultare solo patitur sine matre uagantes.
S ollicitæ natorum amor, ac noua cura recursat,
T um metus, et quæ sunt timidæ præsagia matri.
H inc ingens formido, et consternantia longe
C onsilia, incursansq; tremor per mẽbra, per ar=
O ccupat, et leuibus mẽs ipsa exterrita causis (tus
D iffingitq;, auditq; graues instare tumultus,
S citaturq; nouas res, et sectatur easdem,
Q uem tenera oleniæ lactarint ubera Capræ.
A st obiens, et cum hesperio se gurgite tingit,
R ustica nascenti dat prædia, (rura capellæ
N anq; colunt) dat opes, atq; ipso ĩ littore partas
N aufragiis, procul aut ripis fluuialibus actas.
I lla colit ripas. gaudent et flumina ripis,

R elligiò sed sperta deûm, uiolatáq; templa
I nfamant, aris pollutáq; dextera sacris.

SITVM STELLARVM MVTARI PRO TEMPORIBVS.

Hos Aries secum socios ad munera quondam
N aturæ ducebat, & unà ad signa uocabat,
V nà etiam egressi castris in bella ruebant.
P ost ultro cœli ratio, flexusq; uiarum
M utati. Variant ortus, spatiumq; locorum
A dextra, leuáq;, nec uno sydera tractu
V ertuntur, semperq; aliquid mutatur in annis.
I ncerti fines, certus sed uoluitur ordo,
S ic uariant et fata. manet uis lubrica fati.
H inc nũc Tyndaridis comes additus, æquore tollit
S ydereas Auriga rotas. Quatit aureus ensem
O rion. præfertq; Ioui stellantia nutrix
V bera, et olenios carissima pignora fratres.
Quin & carpathio monstro leuis adnatat argó,
S uspiratq; petitam euris, atq; æquore prædam
P hasiaci senis, horrescitq; incendia late,
Quæ Leo déq; iubis ferus, et de pectore fundit.

DE PLEIADIBVS.

Iamq; oculis noua lux offert se nate uidendã.
F allor, an illa parens magni cyllenia partus?
N unc sydus, circumq; aliæ ex Atlante sorores
P leionéq; micant? Quas et præstantia formæ,
E t diuorum amor, et clari decora alta parentis
N obilitant cœlo, referuntq; in crinibus aurum

Miratæ

M iratæ uiridi quondam splendescere rama.
O blectant et adhuc artes, studiumq; colendi
O ris, et antiqui reuocantur pectore sensus,
E t curæ molles, et gratæ pocula mensæ,
L uxusq;, illecebræq;, et olentia tempora sertis.
H os nati mores referunt, quibus aurea crinem
F ibula subnectit, roseo quibus enitet ore
P urpura, quæsitusq; decor, similisq; puellæ
C ultus, et assyriam redolēt lita pectora myrrhā.
N yréa sic perhibent, & amatum à uate Batillū.
P ictum oculis, fusumq; coma, reseumq; labellis.
V ina placent, hilaresq; ioci, et petulātia linguæ,
M ordacesq; sales, intinctaq; uerba ueneno
S emper amant, et cura nouos exuscitat ignes,
A c domito regnat uictrix in corde libido.
N ec minus ambitio tenet, et certamen honorum,
P œniteat generis tamen, & se Cenéa malint,
A ut in fœmineam penitus transire figuram.
H æc loca, custodesq; atlantidas arboris auri
L una colit, memor et fuluis pendentia ramis
F ulgerent quæ poma, qbusq; è frondibus ardēs
B ractea perstreperet, roseasq; incenderet auras,
E xoritur quoties niueas complexa sorores
I llustreis reddit natos, magnoq; fauore
N obilitat, cui si felicibus incola montis
T arpeii, ac iuga summa tenens creteidos Idæ
I gnibus astiterit, mauortia signa secuti
I mplebunt ualidas numeroso milite turmas,
M ultaq; felici committent prælia dextra
D uctores auro insignes, ostroq; decori.

M ultamari quoq; bella gerent, ac cæde rubentẽ
N eréa, spumãteis'q; uidebunt sanguine fluctus,
Arma'q;, remigiũ'q;, agitata'q; trãstra per undas,
L ittore'q; impositis statuent monimẽta trophæis.
F elices, si non irato principe tandem
A ccipiant iugulo gladium, aut ceruice securim,
V mbra'q; lethæos fleat indignata per amnes
D eseruisse solo lacerũ, et sine nomine truncum.
Hæc eadem exoriens, densis'q; inserta choreis
P leiadum si Saturni mala uulnera sensit.
I psa quidẽ luce exhausta, ac uix cornibus extãs
H eu sortem miserandã, et non superabile fatum,
C apti oculis lucem in tenebris sine lumine ducẽt,
V t Thamyræ inuideant. Et enim solatia uicto
P ierides, quod'q; et uinci fuit usq; decorum
P astorem a musis. tamen illi fistula collo
S ẽper adest. thamyrã'q; greges, thamyrã'q; sequũ
P astores, thamyrã syluæ, colles'q; resultant, (tur
E t sine qua nullũ carmen sonat, anthida reddũt,
A nthida, qua nõ ideo sub uertice ad umbram
T exuit, aut calathos, aut serta decentius ulla,
S iue aris, siue hæc cupido uariaret amanti.
S iquis in occasu tristes, cœlo'q; cadenti
P lëiades uideat, uiolata'q; poma querentis
A lcidæ claua, & spoliatos frugibus hortos,
I nfestet'q; malum sydus, radiiq; nocentes
P ercutiant, ille ionium'ue nauita pontum,
A egæum'ue secet, tyrrheno aut lintea pandat.
N on ille eridano uelum, tyberi'q; per æstum
E xplicet, aut fluuios remo petat impiger altos,

Ne latus

Ne latus affligat scopulo, uictusq; procellis
Naufraget, et sparsa moriens tumuletur ab alga.
Sin felix simul, infelixq; aspexerit astrum.
Ille inter cyathos positus, pateramq; coronans
Decumbet leni somno, uinoq; sepultus,
Purpureoue toro recubans, et uirginis arcto
Fusus in amplexu, dum mollia gaudia carpit,
Et Venus ex imis stillat resoluta medullis,
Illius in roseis linquet sua fata labellis.
Et mors ipsa quidem placidæ cognata quieti.

DE VNGVLA TAVRI.

Nec uero non et cœlo sata semina cernes
Picturæ uariantis, opusq; quod extulit olim
Praxitéles, tabulisq; suis insignis Apelles,
Restituitq; noua nuper quod Ioctius arte,
Ioctius illustrans arnum, florentiaq; arua,
Nam cui nascenti sese exerit ungula tauri
Purpureo ex oriente, & candida fulserit illi
Cynthia, tarpeiusq; pater, facilisq; Dione
Addiderint socium coniuncta mente fauorem,
Hic Venerem nudã, ac madidantẽ rore capillos
Exprimet, & ueros facibus succenderit ignes.
Hic thetidem fluctus scindentem, aurasq; cientẽ
Crinibus, et nunc subductis ex æquore mammis
Extantem, et sparsis rorantem pectora guttis,
Nunc mento tenus intectam referentibus undis
Candorem, et uitreo fluitantia mẽbra sub amne,
Pinxerit, ut uiui spirent in imagine sensus,
Atq; oculos uanæ trahat ad spectacula formæ,

T antum arte, tantum ingenio, digitiſq; ualebit
A t quando hoſtilis radios de parte nocenti
V traq; ſtella nocens iaculabitur, omnis & inde
C oncenſſit fauor, hic media gladiator arena
A d pugnam ſeſe inſtituet, felicibus armis,
V ictriceſq; manus gladio pugnator et haſta
C ladibus in mediis alte exeret, applauſuq;
S pectantis populi, uictor caua lumina condet,
E t populo plaudẽte nigras deſcendet ad umbras
F ulmineus. trepidi fugient denſo agmine manes
A rmatum, et ſtricta minitantem uulnera dextra.
H æc tibi pleiades præſtãt, cauaq; ungula tauri.

DE LEPORE.

Hinc lepus attollens leuibus ueſtigia planteis
T yndaridas ſeqtur, celeratq; per ethera curſũ,
Q uo ſurgente nouas ueniens in luminis oras,
I lle pedum curſu inſignis certauerit auris
P ræuertens uentos, qualis priuernia uirgo,
Q uippe uel intactæ ſegetis per ſumma uolarit
C ulmina, nec teneras plantis curuarit ariſtas.
H ic ſtudio ſeſe exercens, ubi martius ardor
A ffulſit, uocet ipſe pedum in certamina currus
O enomai, uolucremq; uocet æneidos axem,
E t pretium uictor referet plaudente theatro,
N obilis & diſco, et totos quoq; flexilis artus,
A tq; breui facilis gyro concludere corpus.
A t cum ſe ſocium addiderit Cyllenius heros
P ræſtringet ludens oculos, ut certa uidenti
I am fiant incerta. modo quod dextra gerebat,

O stentet iam leua. fuit paulo ante quod aurum,
T ranseat in liquidum sub eodẽ corpore plumbũ,
S tuppa uomat tardũ fumũ, quæ poma rubebãt,
E ffluat & subitus nullo de uulnere sanguis,
I n nihilũq; abeat digitis quã strinxerat ossum,
E t mirum ipse suo de gutture uentilet ignes,
Q ua quondam deus ipse deum fur arte fefellit.
I lle pilam ualidis impellet uiribus. ille
F olliculum excusso iaciat per inane lacerto,
B rachiáq; assiduo quatiat sudantia ludo.
A t quoties Cytherea illum complexa fouebit,
N on deerit tibi qui saltet per pulpita, quiq;
M imum agat, & molli teneat spectacula cantu,
P ersonam quancunq; uolet simulare paratus.
S in arcás, quæq; ambrosiam de uertice fundit
A spiciant, faueatq; suo Saturnius astro,
I lle nouas artes solers tractabit, & ipso
P erficiet studio, ut mentem suus approbet usus.
A t si liuentes radios impegit iniqui
S tella senis. fundatq; atrum de sydere uirus,
I nfelix qui sponte sua. patriamq;, laresq;
D eserat, agnatumq; solum, cineresq; parentum
P osthabeat, tantumq; illi fuga grata, nec ulli
I nsideant animo sensus, aut cura suorum.
P ronus ubi Hesperiã petit, et uagus æquora lambit,
Q uanq̃ illi faueat felicibus ignibus æther,
N on nisi cum magno uenient alimenta labore.
Q uod si forte minax longe aduersabitur astrum,
D iuulsus rabidi mandetur dentibus ursi,
A ut attæonio ueniet mala præda Melampo,

T antum arte, tantum ingenio, digitisq́; ualebit
A t quando hostilis radios de parte nocenti
V traq; stella nocens iaculabitur, omnis & inde
C oncessit fauor, hic media gladiator arena
A d pugnam sese instituet, felicibus armis,
V ictricesq́; manus gladio pugnator et hasta
C ladibus in mediis alte exeret, applausúq;
S pectantis populi, uictor caua lumina condet,
E t populo plaudēte nigras descendet ad umbras
F ulmineus. trepidi fugient denso agmine manes
A rmatum, et stricta minitantem uulnera dextra.
H æc tibi pleiades præstāt, cauáq; ungula tauri.

DE LEPORE.

Hinc lepus attollens leuibus uestigia plantes
T yndaridas seqtur, celeratq́; per ethéra cursū,
Q uo surgente nouas ueniens in luminis oras,
I lle pedum cursu insignis certauerit auris
P ræuertens uentos, qualis priuernia uirgo,
Q uippe uel intactæ segetis per summa uolarit
C ulmina, nec teneras plantis curuarit aristas.
H ic studio sese exercens, ubi martius ardor
A ffulsit, uocet ipse pedum in certamina currus
O enomai, uolucremq́; uocet æneidos axem,
E t pretium uictor referet plaudente theatro,
N obilis & disco, et totos quoq; flexilis artus,
A tq; breui facilis gyro concludere corpus.
A t cum se socium addiderit Cyllenius heros
P ræstringet ludens oculos, ut certa uidenti
I am fiant incerta. modo quod dextra gerebat,

O stentet iam leua. fuit paulo ante quod aurum,
T ranseat in liquidum sub eodē corpore plumbū,
S tuppa uomat tardū fumū, quæ poma rubebāt,
E ffluat & subitus nullo de uulnere sanguis,
I n nihilū'q; abeat digitis quā strinxerat offam,
E t mirum ipse suo de gutture uentilet ignes,
Q ua quondam deus ipse deum fur arte fefellit.
I lle pilam ualidis impellet uiribus. ille
F olliculum excusso iaciat per inane lacerto,
B rachiá'q; assiduo quatiat sudantia ludo.
A t quoties Cytherea illum complexa fouebit,
N on deerit tibi qui saltet per pulpita, qui'q;
M imum agat, & molli teneat spectacula cantu,
P ersonam quancunq; uolet simulare paratus.
S in arcás, quæ'q; ambrosiam de uertice fundit
A spiciant, faueat'q; suo Saturnius astro,
I lle nouas artes solers tractabit, & ipso
P erficiet studio, ut mentem suus approbet usus.
A t si liuentes radios impegit iniqui
S tella senis, fundat'q; atrum de sydere uirus,
I nfelix qui sponte sua, patriam'q;, lares'q;
D eserat, agnatum'q; solum, cineres'q; parentum
P osthabeat, tantum'q; illi fuga grata, nec ulli
I nsideant animo sensus, aut cura suorum.
P ronus ubi Hesperiā petit, et uagus æquora lam
Q uanq̄ illi faueat felicibus ignibus æther, (bit,
N on nisi cum magno uenient alimenta labore.
Q uod si forte minax longe aduersabitur astrum,
D iuulsus rabidi mandetur dentibus ursi,
A ut attæonio ueniet mala præda Melampo,

A ut catulos impasta trahens lea deuoret artus,
H æc leporē nā fata manent. hinc nomen et astro.

DE IVGVLIS.

Nec uero leporem tantū, capreas'ue fugaces,
A ut timidos agitent præclusa indagine damas,
Q ueis iugulæ inspirent auras, et amicus Orion,
O rion dextra iaculum, ac uenabula gestans,
I nsignis balteo, & longe radiantibus astris.
Q uin ipsis in speluncas, in rupe cauata
E xcipiant ursum impauidi, & uenabula cōtra
O biectent, densis'q; actum de saltibus aprum
I nnisi expectent hastis. it calle silenti
E fferus, ac fuso spumant uirgulta ueneno.
N ec uasto timeant aut comminus ire leoni.
V enatus iuuat audaces. agitur'q; iuuenta
I n syluis, inter'q; canes, et retia, nec iam
A ut coniux placet, aut thalamis nox acta sub ip-
H os acios magis, atq; magis mauortius heros (sis.
A ccendet, rutilo si forte aspexit ab astro,
A nnuat et placido facilis quoq; Iuppiter ore.
H aud etiam siqua hoc ipso sub sydere uirgo
L ucem hausit, dubitet sæuarum lustra ferarum
A ut ferro petere, aut saltus intrare repostos,
I psa horrens iaculo, tyriis'q; ad terga sagittis,
Q ualis in ætolûm campis Meleagria uirgo
S trauit aprū, primam'q; manu stringente sagittā
I ntorquēs, ausa est spumanti occurrere monstro,
M ox læta & spoliis, famosa et cæde superba.
Q ualis et æthiopum quondam sitientibus aruis

I n fuluum regina gregem sese armat, & audet
S ola pedes sese irato obiectare Leoni,
I nsigniq; arcu, & duplici Zenobia telo.
Q uin etiam monstra undisoni fluitantia ponti
S ollicitent, uiolare imi et penetralia nerei
H aud timeant, dũ ferratis per marmora contis
D iscursant, pelagóq; trahunt humentia lina,
A ut alta scopuli è specula fixum ære tridentem
E xpediunt, ferróq; gregem & pecuaria Protei
P er costas, per terga forant. fluit æquore fœda
I lluuies. I mo trepidatur ab usq; profundo.
T antum adeo iugularũ ortus, per tela, cruorẽq;=
=I n syluis, in speluncis, et in æquore sæuit.
P ræsertim si falcæ senex radiarit ahena
I ratus pelago, iratus uariantibus undis,
A tq; aliquis post multa tamen discrimina, somno-
D um fruitur, capit et placidã per mẽbra quietẽ,
A ccipiet iugulo gladium, & delatus ad umbras,
L ethæas umbras, rigidum ac Minoa, negabit
A utorem nosse, et certam deposcere pœnam
I ncertæ necis. Hoc martis ferus efficit ignis
S iquando biiuges tenet ad præsepe ligatos,
E t Cancri fera terga premens Atlanta fatigat
O ceano approperans. deerit iugulator, & omne
T elorum genus. ad maneis tamen ille sopore
D euictus ueniet. Sopor illum ad funera ducet,
C ondet in æternam languentia lumina noctem,
H æc loca si pater idæus, si Cypria uirgo
I nsideant, cum cœruleos it cancer in amnes,
N anq; saporiferam pariunt hæc signa quietem,

A eternoq; premunt mortalia pectora somno.

DE PROCYONE.

A t cui natali Procyon sese extulit ortu,
V ltima cum obuersi curuant se brachia cancri,
N on ipse umbrosos saltus indagine cinget,
N on canibus timidos aget arcta in retia damas,
S picula sed, latoq; parat uenabula ferro,
N odosasq; plagas, pedibus quoq; uincula nectit
I nsidians, acrem ue dolet sæuire Melampum,
V mbroneq; sequi, rapiduq; ad septa Lycarban,
Q uin Isan, catulosq; Isæ formabit ad arteis
H umanas, tacitum ad nutum Asteriona uocabit
B landitor, dignum et Musis præstabit alumnũ.
H ũc olim Vraniæ in gremio, Cliusq; por ulnas
L udentem, persæpe aliæ inuidere sorores,
E xceptumq; suis furtim admouere labellis.
S æpe etiam Iouis ante pedes statuêre, sinuq;
A ccepit pater, et blando simul ore renidens,
D emulsitq; manu, exciuitq; procacius iras,
D um ludit, lætæ plausere iocantibus auræ.
E lysius nunc in campis per opaca uireta
L udit agens, nemorumq; acer lasciuit ĩ umbra.
C õueniunt animæ ad lusum. ille impiger arctat
H uc illuc cursum. hinc notas festinat ad umbras
D ente ferus, similisq; irato, & saltibus horrens.
M ox blanda lambit lingua, atq; imurmurat ore.
S ubsiliens, caudamq; ciet gratator amicam.
I nterea uiridẽ ad pontũ, ac sebethida ad undã
D elicias misera amissas, et luget ademptum

Melpomene asteriōa refert nemus æquora reddũt
Clamatum Asteriona. Imoq́; è gurgite Nymphæ
Accurrunt hic mœsta iterat luctumq́;, modosq́;
Aonis infelix. Iterat chelis æmula cantum
Funereum, atq; genis plorant nereides udis,
Ast ubi ad Oceanum præceps ruit Atlanteum,
Senserit et rabiem Martis, dum lustra ferarũ,
Dum latebras petit, & uenabula cornea iactat
Incautus, per inerme latus, perq́; ilia dentem
Accipiet spumantis apri, tractusq́; per arua
Præda auibus præda ipse feris laniāda iacebit.
Vix coniux, quæq́; una illi, primisq́; sub annis
Miscuit & curas, et certos iunxit amores,
Vix mater dispersa locis inuenerit ossa,
Quæ mādet terræ lachrymans, cōdatq́; sepuchro.
Forsitan è morsu rabidi canis, actaq́; uenis
Dira lues aget in furias. illum ora liquenti
Admotantem amni, sitiẽtem, undasq́; petentem.
Excutiens torrẽ ambustũ, atq; è gurgite Erinnys
Iā medio caput attollens fugat horrida, crinẽq́;=
Sanguineum intendit. reuocat sitientia ab undis
Ora miser, faciem auertens, simulisq́; latranti
Dat sese retro, & spumas ciet ater ad auras.
Hinc rursum stimulante siti conuertit ad amnem
Approperās, dubiusq́; gradu, atq; enectus ab æstu
Infestans rursum admota face turbat Erinnys
Attonitũ, ac nigras uocat ex Acheronte sorores,
Donec eum rabie absumptum uis tetra ueneni
Vicerit, & miseros soluat cum corpore sensus,
Quos Procyon Martisq́; furens incẽderit æstus.

DE CANICOLA.

Si cœlum nate aſpiciens memor ipſe Leonem
Agnoſcis, quæ ſtella nouis micat ignea flammis,
Illa quidē canis eſt, qua corniger uritur ammon,
Aſsyriumq́; latus, cuius de ſydere feruet
Aegyptus, totoq́; calent incendia mundo,
Cuius & afflatu tellus grauis, et grauis aër
Corripiunt morbos, paſſimq́; cadentibus ægris,
Strata iacent armenta. furit uis effera in omnē
Continuo gentem. Viduat quoq; auibus urbes,
Vtq́; hominum generi canis has denuntiat iras,
Sic naſcentem aliquem primos inſpecta per ortus
Incendit flammis, & pectora concitat æſtu.
Ira ingens, dolor atq; ingens ingentibus auſis,
Ingentesq́; tument animi. imperioſa cupido
Nil æquum patitur. feruet ſitis arida habendi,
Inſacinusq́; uocat, uiolentaq́; tela miniſtrat.
Nō pietas mouet, aut amor, aut reuerētia diuûm.
Præſertim ſi threicius ſeſe addidit heros
Ad facinus, ſubditq́; faces. incendia uitet,
Et ſyluas, dum tela feris immanibus audet
Ingerere, & fuluo iam comminus ire Leoni.
Quod ſi pernicioſa ſenis ſubſtrinxerit enſem
Dextra, nec ipſa ſuos illi ſubduxerit ignes
Delia, naſcetur mediis qui in ſaltibus Vrſum
Attentet, qui frondoſis in uallibus apro
Congrediatur, & incluſa decertet arena,
Spectantesq́; trahat pugnacis robore dextræ.
Aſt ubi ab occaſu rabido adlatrauerit ore

I nfelix nato exitiũ parat, unde ferarum
D ente lacer cadet in ſyluis ursũ ue, lupi ue
P ræda, uel audaci pereat laniatus ab umbro,
S i Mauors ualidã aſpiciens concuſſerit haſtã.

DE CRATERE.

Inſequitur crater Bacchi decus · huius ĩ ortu,
A tq; ubi cœruleis Virgo caput extulit undis,
A utumnus ſeſe accingit, uindemia cellas
I nſtruit, & grauibus ceruicẽ implexa racemis
I pſa lacus & labra nouat, & dolia tergit.
I nde meri genialis amor, ſtudiumq́; bibendi,
H inc patera ſalit aſſurgens ſpumante falernũ,
C rateresq́; auri inſignes undante Lyæo.
H inc Baccho læti colles, flexæq́; ſub ulmis
Pendula textilibus nectunt umbracula uites,
I nſitioq́; alios, aliaq́; ex arbore ramos
A dmiſcens, ſtudioſa nouum per germen adoptat,
I nſitio fœcunda, nouasq́; ingreſſa per arteis.
H inc & nexilibus uideas è frondibus hortos,
I mplexos late muros, & mœnia arcum
P orrigere, & latas è ramis ſurgere turres,
D eflexã et myrtum in puppeis, atq; ærea roſtra,
I n buxisq́; undare fretum, atq; è rore rudentes.
P arte alia frondere ſuis tentoria caſtris;
S cutaq́; ſpiculaq́; & iaculantia citria uallos.
N ec minus irriguos fonteis per opaca uireta
I n ſtrepere, & ductos non una ĩ brachia riuos,
E t properare cauis operoſa canalibus undam
S axa per, et liquidos ſtillãtia marmora fluctus,

P iscosas quoq; sub tectis fluitare lacunas.
Q uin etiam aruorum cultus, & cura serendi
H os iuuat, atq; agri studium non segne nouādi,
H orreaq́; annosæ cereris. Iuuat humida mercis
M utandæ species, stagno seu uecta liquenti,
Q uam ue paludosis tellus alit humida campis.
H æc Crater, quibus affuerit, nascentibus affert.
Q ui tibi Nate tuo aspirans, non defuit ortu.
A t serus cœlo occiduo, ac refluentibus undis
O ceani, facilem læta inter pocula mortem
A fferet, ac subito turbabit funere mensas.
D efunctum lugent conuiuæ. Ast ille nigrātem,
I ngressus Cymbam, ac sitientia labra relambēs,
S uspirat Bacchū, atq; undæ lenæidos amnem.
C ui si stella nocens inuiderit, humida fata
P ortendit, seu lenæo sub gurgite, siue
F lumine sub uitreo, calidó ue in fonte lauantē,
S iue cauo putei gradientem absorbet hiatu,
C œrula seu uersis findentem marmora tonsis.

DE CORONA.

Euge pater Lenæe euan. Tibi Carmina nostra
A ssurgunt. monumenta tuæ nā coniugis assunt,
I nsignitum auro textum, ac radiantibus astris,
E t primo splendet cœlo memorabile donum,
Q uod Dea tum rore idalio, ambrosiæq; liquore
S parserat, et cypria madefactū tinxerat ūda,
T um flore ornarat uario, intactumq́; hyacinthū.
Miscuerat, uiolamq́; rosæ, casiamq́; amarātho.
H inc natis studium tenerorum mansit odorum.

Conficiunt

C onficiunt unguenta, et florea serta coronant.
M undicies indigna uiro, comptus'q; puellæ
P ersimilis, quæ'q; et ueneris molle iperat astrũ,
I nde etiam occultus sub pectore pascitur ignis
I n uetitum'q; ruunt, et amor noua uicula nectit.
Q uo circa N ate ardenteis compesce furores,
E t leges meditare, & honesti concipe formam.
H ic finis uitæ felix, hæc meta petatur.
M ergentem sese oceano quicunq; Coronam
V iderit ipse oriens, primo sub flore iuuentæ
O ccidet, expositus'q; feris damnante Senatu.
P ro tumulo faucésue canũ, aut rabida ora leonũ
A ccipient, tumulo Saturnus cõdet, ubi ipse
I nsedit loca, seu grauibus mala sydera signis
A duersos iaciant radios, & fata minentur.

DE SPICA.

Duersos mores, & pectora dura per ortum
S pica dabit, frumenta seret, graue figet aratrũ,
M ella fauis expressa liquet, nihil usq; remittẽs
A d uitæ uarios usus. Maria alta secabit
P iscator, nunc casse cibũ, nunc comparat hamo.
D at uarios animis æstus, & pectora turbat
O ccasum dum Spica petit, dat & usq; labores.
C ui falcem si forte senex subiecit ahenam
I ratus, miseram'q; famem, illuuiem'q; minatur.
A t Mauors furti damnat, populo'q; reposcens
A nnonam, dictis, & pœna crimen acerbat.
I lli nil Arcas, nil proderit aurea Virgo,
Q uãuis Spica manum grauibus fœcũdet aristis,

Porrigat & plenas felix Pometia lances,
Quin pendat sacrum laniato corpore furtum,
Et populo spectante lacer det sanguine pœnas.

DE SAGITTA.

Nō teucrum, paridē ue arcus, nō hectora telū
Stringentem, non idæum sub nube columbam
Figentem, aut lyciæ iaculum mirabere dextræ,
Si cœlum aspiciens oculo intueare Sagittam.
Has etenim natis uires, hæc dona ministrat.
Exercens usus probat, & mox uertit in artem.
Ille igitur iaculo insignis, celeriq; Sagitta
Continget positum quocunq; in limite signum.
Ille etiam speculantem alta de turre columbam
Deiiciat aeriæ contorto uerbere fundæ,
Squamosum'q; petit certo sub uulnere piscem,
Cui fauet eōa surgens de parte Sagitta,
Extremo ægoceros cum se celer æquora tollit.
Ille autem, stragem'q; inter, cædem'q; uirorum
Deficiens cadet anteactis ex hoste trophæis,
Vulneribus'q; suis, illata & cæde superbus,
Quem procul occidua uidit de parte Sagitta,
Ipsa quidem radiis percussa nocentibus æque,
Aeque præsidio nitens et fortis amico.
Vendetur miser, & fœdabit sanguine arenam
Indigno pretio, si Mars, si pinniger arcás
Hæc loca coniuncta soli ditione tenebunt.
Ast hunc damnatum caueæ ad spectacula, uulgo
Obiiciet, gladii'q; dabit Saturnus ad usum,
Si male felici aduersans minitabitur astro.

DE HEDO.

Hoc etiam è cœlo, chelisq; micantibus hedus
E xilit, & molles nascentibus imprimit artes.
H is, interq; epulas, & serta madentia uino,
S ortaq;, et icæstos thalamos, unguẽta, rosamq;
V iuitur, et uacuis mulcent proscænia ludis.
D eliciæ inficiunt animos, præcepsq; cupido.
C onsilium icertum, ac uarians sententia, et ipsa
M ens nunq̃ secura nouas parit anxia curas.
C oncubitus fuge nocturnos, summasq; fenestras,
T ectorum igentes lapsus, fossæq; profundum,
P ræcipitesq; locos, impostaq; rupibus antra,
N eu te sollicitent funabula ludicra, neu te
I ntortis capiant agitata rudentibus arma,
S i tartesiaco minitabitur hedus ab orbe.

DE ARA.

Dicamus bõa uerba. deos ueneremur, an illa est
Q uæ surgit, quæ conspicuis uenerabilis astris
A ra deûm? date thura, facesq; adolete sabæas.
H is genitrix hariadna locis, hoc sydere lapsa est,
I mpleuitq; uterum teneræ leue pondus Elisæ.
H inc illi cultusq; deûm, & reuerentia casti,
E t tantus sacrorũ honor, atq; hinc ipsa per aras
R ite precata litat, simul et stata sacra frequẽtat.
T u matrem puer, & castas arcesse sorores.
T hura adsunt. cœlum spectate, atq; ore fauete.
A ra deûm, unde est relligio mortalibus orta,
V nde piũ quodcunq;, et quod uenerabile terris,

S alue Ara, salue innumeris ornata trophæis,
S iue hominum gesta inspicias, seu facta deorum.
I psi te reges templis, et marmore donant
M ygdonio. Tibi purpurea sub ueste sacerdos
S acra facit. sedet et tyrio spectabilis ostro
A ntistes lituo insignis, cultusq; tiara
E xoluens uota, et carmen præfatus, ibi omnem
A ffatur turbam, et diuorum arcana retexens,
I ustitiamq; sequi monet, et non temnere diuos.
T e propter casti uates diuina per orbem
S parserunt præcepta, sacrumq; hausere furorē,
P er te casta placent, per te plebs templa salutat,
A ntistesq; chori princeps uenerabile nomen
I n populis, dat iura deūm, et noua carmia pan
E xoriens hæc ipsa tuū facis Ara per astrū, (dit.
S i faueat pater altitonans, si nata Tonantis.
A st obiens si Saturnus, si bellicus heros
M aluerit, Tu sacrilegos, tu magna profanos
A ffligis pœna merita, et mala crimina purgas,
A dicis aut templis, aut uoti uincula nectens,
O bstringis sacris, sacros aut sedula ritus
O stendis, prohibet quoties has Iuppiter iras.
M e me igitur Dea, me cœli decreta ferentem,
P andentemq; deûm leges, et carmine uatem
A stra recensentem, seu tu dux certa uiarum
P ræcede, aut specula residens sublimis in alta
O stendas reliquum cœli, atq; hæc nomine signa.
V os coniux, uos defessi tria pignora patris
H æc orate eadem, Diuamq; in uota uocate,
D et mentem studiosam æqui, legumq; uerentem,

Detq;

Detq; animũ,et patrios retinẽtia pectora mores,
Sacráq;,sollenneisq; deûm seruantia cultus·

DE CENTAVRO·

Ecce autẽ qua parte ingens se Scorpius offert,
Atq; æqua plus parte poli sua brachia iactat,
Centaurus gressu incedens se tollit equino,
Mistus equo uir,quam natorum pectora formã
Artib·et referunt,et queis sua munera iungũt·
Hic currus,et frena iuuãt,queis flectere i arctũ,
Queis et equos moderari,et aperto imittere cã=
Et ualeant celeri ad metam exagitare citatu(po,
Instantes,uocas clamore,et uerbere dextræ,
Ad pugnam siue instructis radiare sub armis·
Quin etiam si Mars stricto minitabitur ense
Bella ciens,bellum exercent,armisq; decori
Pugnatoris equi costas,et terga fatigant,
Hostileisq; acies, aut hasta,aut ense lacessunt·
Sin Arcãs celer aspiciat,quæsita per artem
Auxilia ægroto pecori,succumq; medentes
Admiscent·ipsi hoc morbos,et uulnera curant·
Infelix alto ruet,ac de culmine labens
Vix diuûm auxiliũ iploret,præceps ue quadri
Excutitur,lacer ipse,feræ aut imanis hiatu, (ga
Siue ferocis equi uiolento uulnere tardus
Lethæos mœrens portus petet,attonitusq;
Quadrupedes timeat iam iã properare citatos,
Horreat & sæuos minitantia culmina lapsus;
Hesperio quæ Centaurus portendit ab orbe
Iratus,quoties sæuo aduersabitur astro

Bellipotens, aut Saturni falx horrida saeuit.

DE ARCTVRO. ET CYCNO.

At postquã oceano Chiron sese extulit, et iã
Antra mẽor uidet, et cultos, quos seuerat, hortos,
Arcturi clarum aspicies super aequora signum,
Plaustra, bouesq; suas agere, et se tollere ĩ altũ.
Huic signo studium fidei, & reuerentia honesti
Certa subest, hinc illa fides nascentibus haeret,
Et ueri non fictus amor, generosaq; cura.
Hinc illis & opes regum credentur, & aera,
Et tyriae uestes, auri & pretiosa supellex.
Hinc census patrii a populo custodia, et omnis
Publicae thesauri cura credetur, & aeris.
Adstabit foribus custos, & ad hostia regum
Ianitor, aut trepidos uocet ad mãdata Quirites,
Percutiant infelicis cum numinis astra.
Oceano se praecipitans Arcturus, ubi ignis
Afflarit tegeaeus, Saturni et noxius ardor
Supplicio infami afficiet. uinctumq; athenis,
Confectumq; prius squalore, & carcere tetro.
Proscindit tauro segetem, sua condit aratro
Seminaq;, & toto uictum parat anxius anno
Arcturus mundo exoriẽs. Idẽ aequora linquẽs,
Exoriensq; homini, & primis natalibus astans
Ipse fidẽ, rectumq;, & honestas edocet arteis.
Cur o cur superi tantum sors leua locorum?
Cur tantum occasus cladis uehit? aequus ab ortu
Arcturus, parat infelici carcere mortem

Saeuus ab occasu · Surgens uagus aequore Cycnus
Insidias auium generi, & caua retia tendit,
Aucupiumq; docet, molleisq; inflectere cantus
In caueis, nostras varianti et gutture uoces
Reddere, et humanā referētia murmura linguā ·
Hinc deploratus longe, atq; ad sydera passer
Lusitat in gremio dominae, facilemq; Corinnam
Psittacus, & blandos Vatis testatur amores ·
Hinc mea non saeuit rostro, non ungue columba ·
Ast obiens aliena quidem spoliare parantem,
Et praedas agitantem hostili carcere damnat,
Siue reum furti, fraudis ue, doli ue ministrum
Plectit, & austeras praetoris concitat iras ·

DE SERPENTARIO ·

Si marsos, domitosq; angueis, et carmina quaeris
Colchidos, et uictum somno, uerbisq; dracone,
Haec tibi surgenti dat Serpentarius astro,
Aegoceros cum caeruleo caput aequore tollit ·
Si quaeras forte Eurydicen per gramina laeta
Errantē, atq; anguis de uulnere multa gementē,
Paulatimq; udo claudentem lumina somno,
Labentemq; artus, et tempora nube tegentem,
Ac circum anguicomas pauitantē astare sorores,
Intortum dum crinem auri de uertice tondent,
Serpentarius hanc obitu signabit iniquo
Occumbens, cum triste senis sese obiicat astrum ·

DE DELPHINO ·

Baiano si forte procul de littore cernes

D elphinũ ludentem, et terga accurua plicantẽ,
N unc undis se attollentem, nunc gurgite toto
M ergentem sese, et cauda maria alta rotantem,
T um dices, referent natorum pectora mores
D elphini exorientis, ubi malus usserit ignis,
F alaferi senis hunc uitreo sub gurgite nantem,
Reptantemq; cauis scopulis mirere, et ab imo
V ellentem rubros spinosæ cautis echinos,
N unc rapidos scindentem æstus, et pectore nudo
I actantem in summos rorantia brachia fluctus,
Tauromenitanã nando et superare Charybdim.
S in Arcas cum threicio duce fiuerit, illi
E xercent agili sudantia membra petauro,
E t cursu certant uentis, perq; æquora currunt
N auibus, et curua sulcant uada salsa carina.
A t cui atlanteo Delphin condetur ab orbe,
S aturniq; malum sydus minitabitur, ille
I lle Mari, uluosó ue lacu, seu flumine in alto
M ersus in æternam condet sua lumina noctem,
V mbraq; nocturno errabit per littora gressu.

DE LYRA, ET ORPHEO.

I lla (uides) quæ Nate breui ægocerontis ĩ ortu
A ttollit sese pelago, et procul æquora linquit,
I lla Lyra est. sentis tremulis ut fluctibus udæ
A d numerum saliant Nereides? ut tulit aureo
E thalamo formosa pedem oceanëia coniux
A d plectrũ? Ciet ecce nouẽ cũ pectine chordas,
E modulans, mulcetq; nouo uaga sydera cantu.

Quo captæ naſcentum animæ, concordia ducunt
P ectora, concordeis'q; animos · ſunt ciuica curæ
I ura, placēt leges · pacto ſtant · æqua probātur ·
T orquentur ſontes, et duro crimina nexu
P lectuntur, iuſtum'q; foro dominatur in ipſo ·
A t ſi uergentem oceano, atq; Atlanta prementē
F alce Lyram, ſiue enſe minax percuſſerit aſtrū,
O ccidet infami leto, ac prætoria iuſſa
E xpectans, tortus'q; diu, tractus'q; catenis
C um gemitu uitam effundet, fora ue ipſa cruore
F œdabit lacer, aut animam crepitantibus auris
N igrantem fumo, atq; ambuſtam torribus atris
E fflabit · flāmantem illam, fumos'q; uomentem
P ortitor horreſcet picea traducere cymba ·
P aulatim aſt illa in ſcopulo tabeſcit inani,
A tq; abit in tenuem cinerem, extincta'q; fauilla,
N il reliquū, nō forma quidē, nō corporis ūbra,
T antum decliui præceps lyra ſæuit ab orbe ·
Qua quondam cuſtodē erebi, ac nigrantia Ditis
A tria, crudelem et potuit placare tyrannum
T hreicius uates, ſuperas'q; reuertere ad auras
C oniuge cū cara, & Lethen remeare canendo ·
I llum et nigrantes manes, turbæ'q; ſilentum,
I llum etiā heroes'q; erebi, & regina profundi
A ttoniti uenerantur · Eum ſtymphalica monſtra ·
E t Lernæ manus, et centungeminus Ophialtes,
I nuerſans'q; rotam Ixion, Tityus'q;, Giges'q;
S ectantur, poſito'q; aſſunt ad plectra tumultu ·
F elix ſorte ſua · ſed amor, ſed coniugis ardor
F ruſtrantur cantus, et uota nouiſſima Vatis ·

At postq̃ stetit ad patrii uada fluminis amẽs,
A c tandem dolor indignata silentia rupit,
P rima illi uox Euridycæ, meáq; optima coniux
E urydicæ infelix. Quid enim fata aspera adiui
N escius? immanemq́; canem per carmina uici
I mprudens? qui non animi quoq; iussa furentis
P eruici? me me ferro, me absumite matres
Threiciæ. Quantum heu fuerat dũ lumina mũdi
I ngressus, fruerer thalamo complexus amato?
C ur non et retro redii? nigra flumina rursum
T entaui? rursum et manes, regemq́; superbũ,
Quem mitem inueni, rursum placare paraui
I mmemor? ó me me ferro, me absumite matres
Threiciæ. Poteram infelix habitare sub umbris,
E t dici felix, saltem o, saltem umbra fuisset
S olamen, Mihi per tenebras lux ipsa uaganti
F ulsisset. læta in uulgus mihi plectra mouenti
P lausisset, noctem heu demens, luctumq́; paraui
A eternam noctem, et nullo cum fine dolorem.
M e matres, me me ferro, me absumite matres
Threiciæ, canerem ad thyasos. Tum culta canenti
A dstaret, semperq́; nouos hauriret amores,
F auissentq́; mihi manes, interq́; canendum,
A pplausumq́; inter uulgi mihi brachia collo
I unxisset, teneroq́; sinu fouisset, et ore
E xcepissem auras animæ indulgentis. ibi ingẽs
A pplausus. rursũ ipse nouos per carmẽ amores
O rdirer, totoq́; erebo mea uerba sonarent,
M ulcerem & ueteres herorum carmine pœnas.
M e me igitur, me me ferro, me absumite matres

Threiciae, caput atq; humeris auellite nostris,
Et liguā Eurydicen clamātem, ac uoce petentē,
Eurydicen, uehat aegaeas uagus Hebrus ad ūdas

IOANNIS IOVIANI PONTANI
DE STELLIS AD LVCIVM
FRANCISCVM FILIVM.
LIBER. IIII.

te aram statue Heroi, floremq́; recentem
n
Sparge super, nec parce arabo redolentia costo
Fundere dona manu, Cypriosq́; inferre liquores.
His heros gaudet donis, lauriq́; uagantem
Per nemus, hac solitam in sedē mercede uocabis.
En strepitant myrteta. syros age Nate liquores
Instaura, crepitentq́; nouis altaria flammis.
Ter arcū Nate ora tegens (uetat umbra uideri)
Ter circum plena manes uenerator acerra,
Mox, supplex tumulo assistens sic uoce precare.
Magne parēs, cui Calliope admodulata canenti
Ipsa chori decus, et pricēps noua carmina dictat,
Ipsa suo ferit ungue lyrā, moderataq́; plectrū,
Et raros meditata modos, cui serta napaeae
Intexūt, Dryadesq́; agitant per prata choreas,
Cui Phoebus lauro densum nemus, aemula myrto
Disposuit Cytherea, suos cui semper odores
Dant uiolae, et toto spirat rosa fertilis anno,

ue Pieridum Vates decus, o mihi siquis
C olle sub hoc uariam per rara foramina buxũ
D et Corydon, uideat spreto Sebethidos amne
N aiádas, uideat deserto Gauridis antro
R upis Hamadryades chóreas celebrare uirentì
P ausilipi in saltu, antinianæis'q; rosetis,
E t casto flores legere, ac uariare Maroni,
I pse merum, niueo'q; tenens spumantia lacte
C ymbia, placabo manes, umbram'q; silentem
E t tumulo condã, et tumulo sua munera fundã,
E t mea Pegasides uenient ad sacra uocatæ,
P egasides comptæ sertis, & crinibus aureis,
E t quibus eoæ radiant per cingula gemmæ.
I am'q; lyræ tenuem strepitum, iã pectinis aurã
A ccipio ridet Nymphis uenientibus aër.
A rrident syluæ, & dulci flat odore recessus.
O mine quo felix opus, et noua carmina surgant,
E t cælo spatiemur, et orsa immensa sequamur.

DE CEPHEO.

Iam sol hesperidum syluas, erythræá'q; arua
C ondidit, occiduo'q; dies se mersat Olympo.
N ox cælum tenet, et fuscas iugi uersat habenis.
N ate uides primo surgentem Cephéa cælo,
Q ua'q; Aries caput, et Piscis caudã æquore tol=
R egales illum uestes, rutilantia'q; auro (lit.
S ceptra docẽt regem, ac gẽti ĩperitasse subactæ.
I nde uenit nato frontis sua ruga seueræ,
E t dura imperia, et uultu mens aspera duro.
N ec ficti mores. qualem se Porcius olim

R omanoq; foro, et rostris popularibus egit.
Aut si quē nec uana iuuāt, iuuat horrida Virtus,
C ontemptorq; animus, munitaq; pectora recto,
E t Mallii iussa, et Bruti irreuocabile pectus.
N ec uero non et reges scelera improba lege
D etestata notant. Igitur facta impia uoce,
E t tragico exclamāt per pulpita nota cothurno,
A uersos solis currus, et prandia fratrum,
T ereaq; absumpti reuomentem uiscera Nati,
I ncoctumq; senem flammis, & Phasida nubes
S cindentem cœli, et rutilos per inane dracones,
T extaq;, herculeamq; pyrā, et priamēia regna.
A tq; enses Phœnissa tuos, flammamq; Creusæ,
S i quibus eō o nascentibus astitit ortu
C epheus, arridetq; Venus, Cylleniaq; astra
A diiciunt radios, et candida lumina præstant.
H inc acer Venusinus amaro sublita felle
V erba iacit, risu intingens. hinc rugat Aquinâs
T riste supercilium, uomit & de pectore bilem,
C um uidet archetypos pluteū seruare Cleantas.
N ec non et iuuenis mordax sale tinctus etrusco,
I nsequiturq; hominum curas, et gaudia uulgi,
A ccuruasq; in terram animas cœlestiū inanes.
F orsitan, & populi mores describet, et artes,
L iberiore ioco ludens, risumq; mouebit
P er scenam, atq; humili figet uestigia socco
P ersonam simulans, teget et sub melle uenenū,
S piculaq; in salibus tinget derisor amaris.
S ic olim lusit senior, quem numine dextro
P ierides fouere, sacro cui lenis ab antro

C litumnus, certaq; Aön fudisse liquores
Quem romana suum ueneratur lingua parentē
R identemq; hominū mores, & crimina, et artes.
H æc Cepheus dabit exoriēs. sed atlātide ab ūda
O ccumbens. fatum in scopulis crudele minatur.
A ut primo sæuus nascentem extinguit in ortu,
A ut unco incæstum trahit, atq; euiscerat artus
D ilanians. miseranda quidem mors ipsa uidēti.

DE AQVILA.

Hinc ales Iouis, et phrygiæ timor unicus idæ
P ræpetibus pennis cœlo se credit aperto
V enatrix, prædam & rostro meditatur adunco
A lituum regina, et acutos exerit ungueis.
I nde feras cursu exagitant, syluisq; fatigant
R aptores gaudent frenis domitare coactas,
E t iuuat hostili ferrum aspersisse cruore.
B ella placent, et præda subacto ex hoste petita,
E t spoliis uitam, & uiolenta agitare rapina.
N ec dubitent etiam armatos incurrere in hosteis
N udi armis, mortemq; uelint pro laude pacisci.
T antum animi feret idæus nascentibus ales.
C ui si felices radios Iouis addidit ignis,
H i patriam decorent armis, et ab hoste tuantur
V ictores. & opima Ioui in capitolia figent,
A uratumq; bouem statuent, actoq; triumpho
O rnabuntq; domū exuuiis, et templa trophæis.
S in mauors, aut Saturni attestabitur astrum,
A rma quidē, pharetræq; placēt, et fortib. ausis.
L aus aderit. Tamen æratas ad signa tribuni

S ub duce disponent turmas, aliena sequentes
A uspicia, aut regum iperiis data iussa capessent.
N anq; Ioui sacer accipiter sua tela ministrat.
A t cum se oceano immersat, mersabit & undis
N ascentem, fonteis'q; suos sua flumina uerset
T ros puer, & toto laticem diffundet ab amne,
V sque adeo occumbens sæuit Iouis impiger ales,
A ssuetus'q; auræ, pontum indignatur, & undas.

DE CASIOPE.

Ecce autem noua lux cœlo se fundit aperto,
C um se Aries, cum se Taurus super æquora tollit.
C ollucent auro flammæ. micat aureus æther,
B ractea'q; ipsa suo se uentilat aurea gyro
I nstrepitans. Lectas eöo in littore conchas
F lorere arboribus uideo, atq; inolescere gemmas
P er ramos, purum'q; ex coctis montibus aurum
I n riuos fluere, ac tenui mox forcipe ductum,
M ollitum'q; manu, et fuso leuiore rotatum,
R egia textilibus percurrere tegmina filis,
Q uæ dea nunc radio per serica uellera miscet
I ntexens, nunc pingit acu, uariat'q; colores
A lternans. Nitet aurato noua purpura textu.
I psa sedens solio insigni, stellis'q; corusco,
S eligit aut gemmas terra Gangetide uectas,
A ut baccas forat in sertis, pingit'ue monile
M ulta docēs. Nymphæ instantis præcepta magistræ
D extra obeunt, tacito et studio data fila ministrant.
S alue Casiópe. nam te quoq; sydera cœlo
I llustrant, cœli'q; uenis decus ipsa puellis.

O rnatus tu diua nouos, & serica templis
D ona paras, solioq; deos ueneraris eburno.
T u regum intexis trabeas tua munera pictæ
P almatæ, sceptrumq; auro gemmisq; decorum,
B accatumq; monile, sacerq; in fronte tiaras.
N ec tibi non Hebe, tibi nō chorus omnis amantū
A ssurgit, comptusq; tuos tua dona requirit,
D istinctas auro uesteis, & cingula bullis
A spra suis, cultæq; comæ crinale decorum,
C hrysolithon digito insignē, atq; i frōte Smaragdū.
I n primis matura uiro florente iuuenta
N upta tuos læta expectans deposcit honores,
I llusam bacis Chlamydem, illustremq; coronam
C æruleo fulgore, et purpureis hyacinthis,
A rdet et in mediis quæ pendula gemma papillis.
I psa manu ligat ad frontem studiosa capillos,
E t suspendit acu tenui uelamine uittam.
I lla uolat, uolitansq; leueis exuscitat auras.
O ra nitent. ebur extersis in dentibus albet.
P urpuraq; in roseis effulget grata labellis.
P erq; genas lasciuit amor, qui spicula torquens
I ncensum ferus ex oculis iaculatus, & ignem
V ulnerat incautum insidians, uritq; maritum.
G audia tum tacito uoluit sub pectore uirgo.
Q ualis ad Eridani ripas fluuialibus herbis
S tella nouas agitat choreas. Ruit excita pubes
E x agris mirata deam. Ruit accola Mincii,
H adriaciq; sinus heros, omnisq; iuuentus
A emiliæ, spumant Nymphis properantibus amnes,
N on satyris sunt arua satis, non prata Napæis.

Spectantum

S pectantum studiis desunt loca. Mater amorum
P ræcedit, molles uirgo fert sedula gressus
D extra amor, a leua Charites comitantur. At illa
R idet læta, dolosq́; oculis meditatur, & ignem
H uc illuc iacit. uruntur iuuenesq́;, senesq́;,
D eficiunt Satyri exanimes. Ipso æstuat amne
E ridanus. tremulæ ludunt per cœrula flammæ.
A t uates Nymphæ carus sua pectore uersat
G audia sub tacito, atq; immoto lumine perstat,
D eliciasq́; animo repetens memor ipse futuras,
I nuideat nec semideis, et temnat amanteis.
E xoriens hæc Casiópe dat munera natis
E x auro, gemmisq́; intertextisq́; figuris.
A tq; utinam nunquam oceani se tinguat in amne
O ccumbens, nunquam telo, nunquam ense minetur,
A ut è præcipiti fatum crudele ruina,
E sset nec cœlo spectatior altera uirgo,
N ec quæ plura suo peperisset commoda cultu.

DE ANDROMEDE.

At contra trux Andromédenoua funera, et atrā
M olitur mortem, ac sæuis cruciatibus instans
S upplicia exqrit, neq; enim aut lamenta parentum,
C ōiugis aut mouēat lachrymæ, aut data munera fle
Mors illi pretiū, et tormēta imania curæ, (ctant.
V inclaq́;, carcerq́;, et nodoso ex ære catenæ.
V indictam dea pro scopulis, quibus ipsa pependit
D eposcens, studia hæc nascentibus ĩproba monstrat,
C arnificesq; manus, et acutam in colla securim,
D iuellitq́; artus truncos, et uiscera mandit

S æua īpasta fame. Vel cum minus improba sæuit,
P ræficit effossis grauida è tellure metallis,
H os mores dabit exoriens, nepheleius ut se
E xerit è pelago quadrupes, properatq́; citatum
T aurus et ipsē gradū attollēs. Sed atlātide ab unda
S æuior, obiicietq́; feris, & corpora truncis
A ffigens, animam extremis cruciatibus aufert.
P erpetuis etiam uinclis & carcere tetro
D amnabit, si forte minax hinc, inde benignum
S tet sydus, dubio certans utrinq; fauore.
Hanc olim scopulo affixam, et crudelia ponti
H orrentem monstra, ac sine spe, auxilioq́; parentū
V ndoso erumpens pelago, atq; è fluctibus imis
S e tollens, laniare immani gutture pergit
B ellua adacta fame, iussisq; impulsa deorum.
T er monstrum caput erecta ceruice tetendit
H uc illuc uoluens oculos. Ter pandit hiatum
I mmanem. Terq́; et rictus, ter gutturis antrum
V ndiuomum, spumantq́; rotati è pectore fluctus.
H inc sinuosum undis pelagus secat. æstuat æquor
F ulmineo caudæ tractu, spumantiaq́; acto
P roscindens utero īpellit rapida agmina aquarum.
L ittora planguntur fluctu, et uagus intonat aēr,
A c nigro circum horrescunt maria undiq; nimbo.
I lla ut primum oculis hausit uenientia monstra,
T antum non extincta metu. Tamen ultima corde
H æc agitans, uix ad uacuas ea protulit auras.
V nde mihi, si me duri exposuere parentes,
A uxilium deserta petam? Mihi terra negatur,
P ræsidiumq́; hominum. Sæuit uis effera ponti,

Armatur

A rmatur'q; in me pelagi deus, ultima'q; assunt
S upplicia, et iam uiua nouo decreta sepulchro,
A tq; utinam defleta prius. V os ò precor auræ,
N ā q; hominū solitæ ad superos deferre querelas,
A ccipite hæc, pœnam miseratæ, & uirginis annos,
A c deferte Ioui. o si quæ Iouis inclyta proles
H æc adeat loca, atq; utinam ferus ille Medusæ
H uc assit domitor, quem fama est Gorgone cæsa
R aptantem spolia, et caput ostentare sororum
P alladis auxilio fretū, ac tectum ægidos armis.
V ix hæc, quanq̄ plura parat. Ruit æquore monstrū
I mpulsu'q; graui littus tremit. assonat æther
V icinæ'q; fremunt ualles. Illi inter obortæ
S unt oculis tenebræ, atq; ipsi sine sensibus artus.
F orte oram pelagi obseruans danaeius heros,
Q ua quondam fama inachiam tranasse iuuencā,
A duertit sese ut ponto raptabat ab alto
B ellua, prospiciens'q; actos ad littora fluctus
T anta mole ruit præceps, & littore curuo
S axa petit, quà se cursu trahit illa citato,
V idit ut exesa pendentem in rupe puellam
E xanimem iam, & singultu fera fata trahentem,
O bstupuit uisu, & sua mox conuersus ad arma,
N on iā ensem, neq; .n. ense opus. illa ut cā dida uidit
P ectora, subriguit faucem, ac fera guttura pādit
S pumescens. Ast Acrisio satus intulit actam
F aucibus in mediis pinum, quæ forte iacebat
L ittore trunca, maris quondam iactata procellis,
Q uantum uix paria hirta boū centena tulissent.
E iectam rictu antennam curuamine caudæ

S ustulit, intorsit'q; inimicum in persea Pistris.
D eclinat uenientem heros, rursus'q, receptum
I niicit in monstri latus. At fera bellua tergum
O buertens, telum effugit, cauda'q; rotatum
I nfregit scopulo, dura quod caute repulsum
H erois septem armigeros, septena'q; equorum
C orpora prostrauit trunco, galeæ'q; superbum
V errit humi conum, et lateri sæuum abripit ensem.
T um furiis acta in scopulum se gurgite tollit
D ira lues, rostro infrendens, & faucibus hiscens.
Q uadrupedũ tabo, atq; hominũ rabida ora cruẽ-
A stitit attonito iuueni Dea, uim'q; ministrans (tat.
C onsilio iuuat. Hic scopulo, qui forte reuulsa
C aute iacet, dextra obiecto, bipatentia condit
O ra feræ. Tamen illa diu multum'q; reluctans
R eiiat ore super, uacuas'q; eructat in auras.
I nde ruens scopulo scopulus conflixit, ut omne
I ntonet & littus, uicina'q; saxa resultent,
E xtimeat'q; imo Nereus stupefactus in antro.
N il ultra cuntandum heros ratus, aptat habendam
A egida, subnectit'q; humero, atq; ita fertur in hostẽ.
C olligit in guttur sese fera. mox & in ipsum
A crisioniaden hiscens ruit. Aduocat ille
P alladis auxilium, Clypeo'q; intectus aheno
S tat nitens, & tela ferox horrentia quassat,
S i qua forte uiam lateri inuenit, illa repente
O buertit sese in Nymphen. Sed feruidus heros
A nte uenit, stetit & medius Nymphæ'q;, feræ'q;,
A egida'q; obiiciens, caput, anguineos'q; Medusæ
P rætendit crines, sparsit coma tetra uenenum

Per

Per fauces tumuere feræ tum guttura at ille
Præstringitq́; oculos umbone, atq; agmine denso
Serpentum implicitans, pulsat caua tempora adacto
Impauidus Clypeo, ac mox lumine lumina condit.
Obriguit monstrum obtutu, ducitq́; repente
Horrentis molem scopuli, atq; è corpore tanto
Stat rupes olim æquoreis pulsanda procellis.
Sacra Ioui, natæq́; Iouis parat Orgia Perseus,
Virginis hinc teneris exoluit uincula plantis,
Exanimem prius effatus. Me candida uirgo
(Pone metum) Deus hæc tibi demere uincula iussit.
Iuppiter est genitor. fert & sua nomina Perseus.
Illa diu cunctata silet. Sed nomine Persei
Audito, paulatim oculos ad uerba loquentis
Sustulit, et tacitus uigor ad præcordia serpit.
Quale sub æstiuum solem sitientibus herbis
Languescit moriens florum decus, acta repente
It cœlo pluuia, & largi de nubibus imbres
Irrorant, redit ille uigor, redit ille colorum
Mollis honos, spirant reuocatis floribus arua,
Et lætæ cultis uiolæ renouantur in hortis.
Ergo ut primũ oculis lucem hausit, per freta torquẽs
Lumina, perquirit monstrum, sed Abantius heros
Pro monstro cautem ostendit. Tum candida uirgo
Porrexit iuueni dextram, calidusq́; per ima
Pectora respirat sanguis, totisq́; per artus
It tepor, & niueos tingit noua purpura uultus.
Subrisit coniux, fixoq́; in lumina sensu,
Scitatur quæ causa mali, quó ue orta parente
Nympha subit, non ulla heros mea culpa. Dearum

I ra mihi, formæq; parens sibi conscia damno est,
A usa maris se uirginibus præferre, suumq́;
O stentans decus æquoreas armare sorores,
H inc Nereus furit. hinc sæuarum rector aquarum
O ceanus, monstra ex imo ciet horrida fundo,
Q uæ natā pœnæ exposcant, nec te impie Cepheu
M ouit amor. Silet hic lachrymis miseranda cohortis.
C oncipit his flammam iuuenis. mox talib. infit.
A bstineas lachrymis. ó, iam mea, nec tibi mater
F lenda, ferus'ue p.trens, aut ira inimica dearū,
D igna Iouis nurus, & felix iam coniuge Perseo,
I niecitq; manum collo, ac sua gaudia pandit.
I lli perq; oculos furtim, perq; ora cucurrit
A ura recēs, quæ sensum animi, quæ gaudia menti,
E xplicet, & toto depellat tristia corde.
Q ualis ubi deprensa dies sub nube maligna
D ū squalet cœlum, et nigra Sol conditur umbra.
E xurgens lato oceano, aut è montibus altis
A ura mouens, fugat & tenebras, et nubila late
D iffundit, redit ecce polo lux ipsa sereno,
C oncinuit thalamos felix hymenæus, et aræ
C orycios oluere crocos. Ruit undiq; ab ipso
N iloq;, Indoq; ad tedas festina iuuentus,
Perseaq;, Andromédenq; sonāt, et littora, et amnes,
E t Cassi iuga, et ipsa arabum non hospita saxa,
P ulsatumq; nemus ferum, rupesq; Promethei,
E rgo coniugium optatum, dulcisq; hymenæos,
C oncordemq; torum, atq; unos coluere penates,
I mperiumq; unà sceptro tenuere superbo.
A tq; hinc tralati ad superos fulgentib. astris

Irradiant.

I rradiát memor hæc pœnæ fera uincula semper,
S emper torturas agitat. Crudelia Perseus
F unera. Sunt enses illi, sunt uulnera curæ,
G orgonei capitis semperq; insignia præfert.

DE PERSEO.

Quo surgente aliquis ueniens in luminis auras
S i Phœbus quoq; gorgoneo sese extulit ortu,
S i Mauors telo infelix rutilante lacessat,
Quo Sol, aut quo Luna loco, dominumq; locorum,
N ec felix stella occurset, cœló ue cadenti
S ese agat occasum uersus regione secunda,
H uic caput auulsum collo uiolenta bipennis
A uferet, ut media truncus spectetur arena,
A ut etiam excisis manibus, pedibus ue queretur
C rudeleis Geminos, crudelia sydera Pisces.
V ulnere seu crudo illachrymans, et corpore toto
S aucius, incuset Phœbum, dictynniaq; arma,
S i media cœli è specula lunauerit arcum,
V sq; adeo inachides in nostra pericula sæuit.

DE PEGASO.

Nec uero monimenta hominum intestata reliqt
I uppiter. At cœlo illustrans uestigia famæ,
V irtutisq; aperire uiam ad noua nomina iussit
P egasus hinc cœlo micat hic exordia fonti
C lara dedit, de quo sacros fudere liquores
P ierides, quibus ora pii sitientia uates
A dmorunt, potusq; sacer liquor Hippocrénes
I mpleuit mentes Musis, et Apolline dignas.
T um famæ quæsitus honos. Sua reddita famæ

P ræmia, pieridum decus, et daphneia laurus.
P ost autem emeritos cœlo exposcente labores
P egasus effulget stellis. Tamen ipse laborum
A c famæ memor, assuetas in pectore curas
N ascentum ingeminat, qbus arma, leues'q; sequãtur
Q uadriiuges, uersent'q; agiles in puluere currus.
N unc hostem insectentur equis, nunc hostica castra
E xplorent, dubiis'q; locum speculentur in agris.
N ec uero pedibus tantum, sed et acribus alis
P egasus insiliit campo, et sese intulit auris.
H inc his ingenium uelox, & rebus agendis
D exteritas, ac cura uigil. Tum notior usus
H erbarum, medicæ'q; artis, queis ægra ferarum
C orpora, queis hominũ morbos, et uulnera curẽt,
Q uandoquidem assuetus pratis, assuetus et herbis
I llarum studia ingenerat, nec inutile succi
P ræsidium meditans, et opem mortalibus ægris,
Q uorum opera illatus, cœlo inter sydera fulget,
E xoriens cum Piscis aquis ruit, aurea'q; udo
V ellere per summos effert se bellua fluctus.
A t contra oceani præceps delapsus in undam,
O ceani senis undam, atq; antra liquentia Nerei,
E xcutit aut curru lacerum, aut e calce cruentum,
A ut dorso eiectum stygias deturbat ad undas
P allentem, et uanos fundentem e pectore questus.

DE ENGONASI.

Hunc post exoritur iuuenis, quem fessa trahentẽ
G enua uides ne, ne Aladen hunc rere. fugacis
I sta uiri species, fraudum'q; instructa, doli'q;,

Præcepsq́; in facinus, non ut tela aspera contra
Luce palàm, nisi hamento iaculetur adacto,
Nocte quidem, tenebrisq́; atra grassatur in umbra
Insidians, sæuisq́; inhiat simulata rapinis.
Hos animos curua effigies nascentibus indit.
Corporaq́; extento iactent pendentia fune,
In gyrum cogant artus, et cerea membra,
Perq́; enses moueant nudis uestigia plantis,
Si Mars, et Dictynna suis speculentur ab astris.
Sæuus ab occasu ferrum, insidiasq́; minatur.
Sin Mauors quoq; fulmineam contorserit hastam,
Illos flamma furens, uentoq́; agitata fauilla
Vstulet, et picei tosto de uiscere fumi
Agglomerent, Serpat succensis ossibus ignis
Feruidus, atq; imis crepitent incendia uenis.

DE PRISTICE.

Ast ubi cœruleo tingit sese æquore Pristis
Occumbens, si tunc hastam quoq; Sithonius Dux
Torserit, externi fugiant uaga flumina Nili,
Tyrrheniq́; maris fluctus, et littora Calpes,
Ne turpeis pascant focas, armentaq́; Protei
Viscere pasta suo saturent, et hiantia condant
Guttura, sed rursum Ioniis in fluctibus ipsi,
Aegæoq́; sinu, magnoq́; in gurgite ponti
Venentur uastos foetus maris undiq; clausos
Aggeribus, quoties eöo e littore surgens
Cetus, et ipse suo faueat nascentibus ortu.
Cernere erit latæ pelago uolitantia lina,
Et circum triplici cinctos indagine saltus

A equoreos, monstra inductis trepidantia septis,
N ec posse aut reperire uiã, aut prorũpere claustris
I psi de rate turrigera, aut è puppibus altis
F erratis instant hastis, iaciuntq; tridentes
P innigeros. Imo re ferunt sese icta pro fundo:
I nfixosq; trahunt squamosa ad tergora contos,
V iribus hinc defecta suis, et uicta dolore
V ulneris, albentes rursum tolluntur in undas,
S emineces'q; trahunt artus. At nautica pubes
R etibus inuigilans, funes agit, aut fera contis
A gmina perturbat, uideas'q; indagine in una
V rgeri armentum uasti æquoris. Ille trucidat
E nse ferox, hic sublata secat ossa securi.
H ic unco trahit ad littus, prædaq; superbus
I ngenteis media tauros resupinat arena.
P ars laniat cultro insultans, & uiscera nudat,
I n prædamq; uocat socium. pars agmine longo
P er remos, per transtra leui uolat incita saltu,
R etiaq;, inclusas'q; feras ad littora raptat
I psa suis diffisa humeris. sed lecta iuuentus
A uxilio uenit, ac uicino è margine tortis
R estibus innitens, & uectibus æmula ductis
O ceanum secum, oceani et uiuaria tractat,
E t uersa pelagi exuuiæ exponuntur in alga.
N ec mora cũ rapidis in equis uectantur ad urbes
F initimas, rostro et caudis minitantia monstra,
H ic latis strata in tabulis, suffixa ue ad uncos
F erratos, duplici horrescunt pendentia dorso,
E t squamosa rigent duris ad tergora pinnis.
V rbs ipsa armẽtũ ad Nerei, et spolia effera currit,

Ac montana ruit longe ad spectacula pubes.
Sæpe etiam solem ad rapidum, fumos'ue uolucres
Suspendunt, sale sicca prius, per'q; oppida late
Exportant. It salsa maris fora per uaga merces
In frustis concisa, et lancibus acta repandis.
Forsitan et salis arentes durare lacunas
Cura sit, & laticum sensus conuertere amaros
In salsum, medio purgantur littore campi,
Strata'q; arenosis includitur area septis.
Huc sapor ille grauis, tristis'q; inducitur humor
Inclusus lata cauea, & circum aggere septus,
Paulatim sub sole liquens exudat, humi'q;
Lentescit, donec sitiens, rapido'q; coactus
Igne, salē, uarios'q; hominum concreuit in usus.

DE COLA PISCE.

Hæc pistris. sed quo cœli sub sydere natum,
Qua'ue poli sub parte Colan rear? alta Pelori
Saxa uirum genuere, aluit quoq; sicalis ætna,
Et puer humanos hausit de matre liquores,
Instructus'q; hominū curis, et ab arte magistra.
Sed tamen ut paulatim ætas tulit, auia montis
Nulla petit, nulla ipse feris uenabula torquet.
Littoribus tantum assistit, neptunnia'q; antra
Sola placent, solis gaudet piscator arenis.
Sæpe pater sinuantem hamos, plūbo'q; onerantē
Retia, nexilibus mater persæpe sagenis
Intentum increpuit, dictis'q; exarsit amaris.
Ille autem irato sese committere ponto
Audet, Nereidum et thalamos intrare repostos,

Tritonum penetrare domos, Glauciq; recessus,
Et tentare imi pulsans clausa hostia Nerei.
Saepe illum Galatea cauo dum prodit ab antro,
Mirata est, stupuitq; uiri per caerula gressum,
Saepe suas Aréthusa comas dum siccat euntem
Obstupuit simul et uitreo caput abdidit amne.
Nec uero maris occultos inuadere saltus
Addubitat ferro aut latebras uiolare ferarum
Ense canes, ense et tauros, ense horrida cete,
Et totas sese ante acies agit unus, et antris
Includit. natat elato per Neréa telo,
Rheginoq; mari, sicula et regnator in unda.
Nanq; etiã quo Scylla cauo fremit abdita in antro,
Cui latrant centum ora canũ, centum ora luporum
Exululant ferro irrupit siluere remisso
Ore canes, siluit rabidorum turba luporum
Victa metu. Scylla immanis dum pandit hiatus,
Perforat hic gladio assurgens caua guttura, ibi illa
In latebras fugit, et ponti procul abdita quaerit.
Ingressusq; antrum iuuenis catinensis, adesa
Ossa hominum attritosq; artus, et pabula cernit
Dira canum, trũcasq; manus, et pectora, et armos,
Tum puppes uidet effractas, diuulsaq; transtra
Saxa super, rostra aeratis squalentia truncas.
Et iam tertia lux roseo surgebat ab ortu,
Cum iuuenis laetus spoliis, tantoq; labore
Summa petit, summae nanti famulantur et undae,
Et pelagus posito praestat se ad iussa tumultu,
Occurrit laeta ad littus Messenia turba,
Gratantur matres reduci, innuptaeq; puellae

Mirantur

Mirantur, stupet effusum per littora uulgus.
Ille suos peragit cursus, æstu'q; secundo
Et portum petit, & cursu portum intrat amico.
Victorem pelagi è muris urbs læta salutat.
Præda'q; per scopulos, strata'q; exponitur algæ,
Algæ Colan, littus'q; Colan, Colan antra sonabãt.
Hinc omnem pelago uitam, atq; in fluctibus egit
Nereidum choreis mistus, quem cærula Protei
Iam norant armenta, uagi'q; per æquora circum
Adnabant delphines, & Ionio in toto
Mulcebat uario Tritonum bucina cantu.
Sæpe etiam mediis sub fluctibus alta secantem
Obstupuere uirum Nautæ, quibus ipse reposto
Mox scopulo, madidum exiccans sub sole capillum
Horrentem cæco signat sub marmore cautem.
Declinent qua arte, et cumulos uariantis arenæ.
Quin etiam maris occultos instare tumultus,
Incumbant quibus aut cœli de partibus euri,
Qua'q; die cogant atro se turbine nubes,
Immineãt'q; hyemes pelago, et nox horreat umbra,
Neptunni'q; minas, incepta'q; tristia monstrat.
Hinc illi uela in portum, expediunt'q; rudentes,
Ac iuueni ingentem Baccho cratera coronant.
Ille autem gratam ut cepit per membra quietem
Stratus humi, pelago'q; atrox desæuit et auster,
Non mora, spumantem in laticem se deiicit alto
E saxo, relegens pontum, uada'q; inuia tentat,
Sola illi intacta, et fatum exitiale Charybdis,
Hanc timet, huic ausus nunquã contendere monstro.
Forte diem solennem urbi Federicus agebat,

E t promissa aderant celeris spectacula cymbæ
V ictori meritum chlamys, ac super aurea torquis.
H inc certant quibus est et uis, et gloria nandi.
P ræmia cælatus crater, atq; insuber ensis,
I ngentem tum Rex pateram cæpit, atq; ita fatur.
V ictorem maris ista Colan manet, et iacit illam
I n pontum, qua sæpe ferox latrare Charybdis
A ssueuit, cum cœruleo sese extulit antro.
I nsonuere undæ iactu, ac lux candida fulsit.
S ole repercussa, et flammis radiantis aheni
C unctatur iuuenis, fatoq; exterritus hæret.
A t Rex ni pateram ex imo ferat ille profundo,
V inciri iubet attutum, expediuntq; catenas.
V incant fata inquit. fato et Rex durior, haud me
D egenerem aspiciet tellus mea. seq; sub undas
D emisit, quantumq; aeer per inane columbam
D elapsus cœlo accipiter, sequiturq;, feritq;
I amq; alis, iamq; ungue petens, tantū ille rotatā
P er fluctus, per saxa secans, imū usq; profundum
S ectatur pateram, atq; illam tenet impiger, ecce
D e latebris fera proripiens, latrantia contra
O biecit rabida ora canum, quibus ille nitentem
P ro Clypeo obiecit pateram, seq; ense tuetur.
D umq; aciem huc illuc ferri iacit, & micat acer
P erq; Lupos, perq; ora Canum uersatus, et agmen
D atq; locum, rursusq; locum tenet, ilia monstri
I ncumbens telo strinxit, dedit icta fragorem
A lta cutis, squama horrisonas natat acta per undas
S tridorem hic illa ingentem de faucibus imis
S ustulit. infremuit quo æquor, cauua rupibus ætna
Assultat,

A ssultat, tremit æratis sub postibus antrum
V ulcani. Siculæ nutant cum mœnibus urbes,
H orrescitq; nouos procul Ausonis ora tumultus.
T um caudam explicitans totoq; illata Charybdis
C orpore, ter pauidum assultu, ter uerbere torto
E xcussitq; solo, caudæq; uolumine cinctum
I llisit tandem scopulo, traxitq; sub antrum
I mpastosq; canes, & hiantia guttura pauit.
I lle igitur cœlo impulsus tellure relicta
I n ponto degit uitam, & fatum æquore clausit.

DE ARCTO.

Hactenus hæc, nũc illa puer mihi suspice plaustra,
Quæ nunquam oceano tingunt, sed cardine summo
V oluuntur, paruoq; ferunt sese incita gyro,
V t nunquam occasu, nunquam rapiantur ab ortu,
A tq; illam metire oculis, quæ uertice in ipso
T anquam fixa micat noctu, tamen usq; uagatur,
O bseruatq; polum, atq; axi uix mobilis hæret.
S tella Lycaoniæ referens monimenta puellæ.
V rsa etenim quondam in syluis errauit, et antris
D elituit. Sed uicta fame memor ipsa parentum
S æpe domos, ac rura petit, commistaq; uacis
D ecubuit stabulo, et stetit ad fœnilia uincta.
I llam pastores dum pabula nota frequentant
S æpe greges inter duxere ad pascua, & inter
E rrauit pastos fera Nonacrina iuuencos
S ensisset uacua modulantem carmen in umbra
D amonem, uacuam saltu properabat ad umbram,
E t cantum immota suspendit arundinis aure,

B landiturq́; oculis, ac ſingula uerba canentis
O bſeruans, lambitq́; manus, ſequiturq́; uocantem,
G audet & ipſa ſui laudari uoce magiſtri.
H inc quibus affulſit naſcentibus arcadis urſæ
S ydus, & è ſummo proſpexit cardine uirgo,
H is captos domitare urſos, immania corda,
H is ſæuum genus indomitos frenare Leones
C ura ſit, & ſocios canibus coniungere pardos
P er nemus, infrenemq́; manu tractare elephantū,
T um uerbis formare, acrem ut tolerare magiſtrum
A ſſueſcat, ſocium armato dignoſcere ab hoſte.
H ic illis amor, hoc ſtudium, ſic imperat aſtrum
E xoriens. At ſi occaſum declinet ad ipſum
I mpaſtus leo, ſeu uiolentis unguibus urſus
D ilaniet, ſeu uicta fame fera dente cruentet,
S i graue Threicii minitetur ſtella tyranni.

DE ANGVE.

Quid qui per geminas anguis conuertitur arctos,
E t trahit ingenti ſinuoſa uolumina cauda?
H ic Marſos dabit exoriens, qui uulnera cantu,
Q ui ſanent morſus, nigro qui ſorte ueneno,
V nguine pæonio, et ſuccis medicentur, et herbis,
Q ui ferro, atq; igni referantq́; Machaona dextra.
A ſt ubi ad occaſum flexu leuiore rotatus
I n ſpiram, petit heſperii uada lubrica ponti
L etaleis paſſim morbos, & uulnera dente
T abifico meditatur, & atro felle ſagittas
I ntingens, miſcetq́; malum per pocula uirus,
R egaleisq́; epulas tabo inficit, aut boleto

Promittit

P romittit certam dubio sub funere mortem,
H æc coluber fata occumbens mortalibus addit.

ALTERNARI FATA VI FIRMA ANIMI.

Talibus, atq; aliis seu declinantia in austrum,
S iue ad hyperboreum surgunt quæ sydera tractũ,
E xercent hominem fatis, mentesq; orientum
S ensibus afficiunt uariis, uariosq; agitatus
D ant animis, unde et uarios formantur ad usus,
F stq; suum cunctis studium, & sua cuiq; uoluptas.
S æpe tamen uis firma animi, resq; extera, lex'ue
A lternant fata, aut genio aduersatur egestas.
S tat fatum tamen, & fato uis insita perstat.
N ec natura suas unquam inficiabitur arteis
I n rectum, prauum'ue uocet, uestigia seruat
V sque sua, & facilis per munera nota recursat,
S iquã forte locum dedit aduersata potestas.

STELLARVM FIXARVM VIRES MAXIMAS ESSE.

Multum opis obliquo septem quæ lumina cursu
L abuntur, dant syderibus coniuncta repostis.
D iuitias tamen ingenteis, inopinaq; regna
D ant ipsa, Imperiumq; ima de plebe togatis,
E t seruos solio statuunt, sceptrisq; decorant.
S ed nec fida manent, certo nec foedere perstant.
N am quantum coelo tolluntur et ipsa reposto,

Quoq; loco maiore aliquem statuêre, magisq;
Euexere, atq; ex imo ad conuexa tulere
Hoc magis affliguntq; solo, calcantq; iacentem
Et miseris statuunt hominum spectacula rebus.

DE STELLIS REGIIS LEONIS, AQVARII, SCORPII, TAVRI.

Nunc iterum Iouis ad Zonam, bissenaq; monstra
Nate redi, patrisq; memor præcepta capesse.
Regia nanq; etiam regalibus ignibus astra
Quattuor è cœli signis, regalia iura
Exercent. ardet libyci ad præcordia Monstri
Stella ingens, Stella auratis circùm ignea flammis,
Stella Iouis decus egregium, & mauortia cura,
Cuius in exortu, seu cum tenet ardua mundi
Sydera curuato sese illi iunxerit arcu
Syluipotens dea, syluicolis dea cognita Nymphis,
Diuitias illi immensas, fascesq; superbos
Fata parant, ille è castris peditemq;, equitemq;
Educens, bello domitas quassabit et urbes,
Et populos late uictor ditione tenebit.
Illum etiam ingentemq; animis, ingentibus orsis
Ornabunt Regem sceptra, et Trabea aurea quondã
Insignem dabit, & solio illustrabit eburno.
Sicui ab hoc ipso nascenti arriserit astro
Delia, & auricomæ turgescant cornua fronti,
Bella tamen, belliq; æstum, durosq; labores,
Irarumq; graueis causas portendet iniqui

Stella

Stella senis, rutiloq; furens Mars sæuiet igni
Cum uastum Neméés olim properantibus annis
Diuertent antrum, & spelæa horrenda reuisent
Tunc etenim fraudemq; senis, uiolentaq; tela
Threicii iuuenis, suspectaq; comminus arma
Indignans fera, sese in ceruicemq;, iubasq;
Colligit obscuroq; fremens se proripit antro,
Mugituq; auras, & cœlum territat ore
Horrificans, pauet ipse senex, at ferrea Mauors
Obiectat scuta, & tortam ferus excutit hastam,
Seq; caua condit galea, & sæuum exerit ensem
Fulmineus quatit horrisonis Leo dentibus ora,
Et parat assultu iam iam se inferre citato
Quadrupedans ruit excitum ad spectacula cœlum,
Assensuq; deûm uario fremit assonus æther.
Hæc eadem aduersa è parte, atq; fluentibus undis
Sydereis undis, & fonte liquentis Aquarii,
Qua regale nitet uillis radiantibus ostrum
Nascenti euenient ubi Delia culmine summo
Aut cœlo exoriente suo adstipulabitur ore.
Si quæras siculi mores, geniumq; tyranni,
Et regnum crudele, aulamq; cruore madentem,
Sparsaq; per duras hominum præcordia sentes,
Martius horrenti feret hæc tibi Scorpius astro
Exoriens, seu cum medio dominatur olympo,
Et uicina micat crescenti lumine Phœbe
Non toto quisquam cœlo crudelior ignis
Vel sæuit face, uel flamma uiolentius astrum.
Hinc et opes summæ, summo et cum iure potestas
Insidiis armata, & cædibus usa nefandis,

G rassatorq; animus, et sparsa cruore libido.
H inc Acragas tremit, & clausus boue mugit aheno
I nfelix faber, & populis gemit ætna subactis.
At contra oppositis tauri de sedibus, ardent
F elices stellæ, non una in parte locatæ.
D e quarum radiis cum se, & sua cornua Phœbe
I llustrans medio incedit pulcherrima cœlo,
A ut thalamos Aurora tuos somno excita linquit,
H inc auri uenas fluitare, Hermumq;, Tagumq;
V ndantem, cumulos & opum, perq; atria uerri,
P erq; aulas fulgere suis aulæa Britannis,
L uxuriare dapes mensis, fuluoq; metallo
T ecta super radiare, ipsis penetralibus hortos,
F rondentesq; umbras æstiuum excludere Solem,
E t uideas tabulata nouis fulgentia signis.
H inc populi fauor, hinc indulgentissima cura
I n populum, et data per plebem sua dona uiritim.
H inc etiam templa idæis innisa columnis
C onduntur, splendentq; ebore, ac testudine postes
A urati, radiantq; adytis donaria sacris
E x auro, argentoq;, et phidiaco cælatu,
A c fama externas circum uaga labitur oras,
S i cui felicis ortus Latonia dextro
D e cornu bouis, atq; è sydere fecerit aureo,
A ut regale decus medio ostentarit olympo
I uppiter, et læto placidus respexerit ore,
I llũ urbes moderantẽ, illũ maria alta trahẽtemq;
A rmatas in bella rates, illum arma, uiriq;
H orrebunt, & equis uolitantem, et signa ferentem
I talaq; imperium tremet hoc sub uindice tellus.

DE STELLIS CLARIS AC LIMPIDIS. ARIETIS. SCORPII. SAGITTARII Capricorni. Piscium.

Nec uero reliquis obliqui in partibus orbis
Sydera non multa fulgent radiantia luce,
Et claro illustrant tenebrosam lumine noctem,
Illustresq; uiros, et facta illustria reddunt.
Nam cui nascenti generoso effulserit astro
Hellæus quadrupes, primo dum cardine surgit,
Ille potens opibus regum notescet in aula,
Et multo terram diues proscindet aratro.
Ille reget populos, & magna potentibus armis
Dux geret, & factis famam sibi quæret ab ipsis,
Decumbens fato placido, insignisq; feretro
Effertur, lachrymas interq;, atq; ultima dona,
Si facilis placido annuerit quoq; Iuppiter ore.
Nec non horrentis Scorpii de tergore fulgens
Stella micat, late ardenti spectabilis igne,
E cuius radiis, & opes, & larga supellex
Funditur, & multo comitata potentia fastu.
Quod si felicis radios Iouis aureus ardor
Adiiciat, longe summi cumulentur honores,
Et longe primis ornentur fascibus ædes.
Primi etiam longe procerum extollentur in aula,
Et primi regum soliis loca iuncta tenebunt.
Sed mors sæua manet, offensi principis ira.
Semiferi quoq; tecta senis fulgentibus astris
Clara micant, nitet et facibus radiantibus aula

H inc illuſtre uirûm genus, hinc generoſa propago
E xurgit, magiſq́; potens ſeſe aſſerit actis.
I mperio ſubiget populos, noua mœnia condet,
D iruet hoſtileis urbes, & claſſe profundum
I nſtructa leget, et foedabit ſanguine pontum,
S trage uirûm inſultans, & multa cæde ſuperbus,
V ictriceſq́; manus, terráq́;, maríq́; potenti
I mperio reget, & domito tandem hoſte cruentus
O ccumbet leto inſigni, atq; ante agmina uictor,
T arpeius cui ſorte pater Chironio ab antro
F ulſerit, ac nitidis ſeſe coniunxerit aſtris
E xoriens, placido et moueat ſua tempora nutu.
A egocæros quoq; nigranti ſub nocte per umbram
I lluſtreis effert radios, Queis pectora nati
I gneſcunt, mentiſq́; ſuum teneatur acumen.
E t fortuna domus multa clareſcet opum ui,
C uius in exortu ſi ſe latonia, ſi ſe
A ddiderit ſocium belli deus enſifer Heros,
N aſcentur qui cæde hominum, qui ſanguine fuſo
L ætentur, queis bella animo, et crudelia curæ
P rælia, ſub quorum imperio, peditúq́;, equitúq́;
I ncedit legio, & campis gradietur apertis,
E t quos fata manent ipſi quoq; debita bello.
I rradiat poſt ſub Phrygii momenta miniſtri
S tella nitens, quæ iuſtum animis, rectúq́;, probúq́;
S uadeat, et magnos olim promittat honores,
Q uæ populos late ſubdat, quæ regna merenti
D ecernat, ſoliiq́; decus ſublime ſuperbi.
S i Saturnius hanc radiis pater aſpiciat æquis,
S i nato adiungat uires Saturnus amicas

Et

E t patri proprios, & auo latois honores
C oniungens læto ostentat sese aurea uultu
C ulta comam, uariisq; caput circundata gemmis,
Quæq; soror Phœbi, et possit Ioue nata uideri.
N ec uero non & Veneri sua cura, ducumq;,
B ellorumq; nec arma timet generosa uirago,
Quæ Martem clypeo, galeaq;, adamantideq; harpe
I nstruxit, dum prima Gyges in claustra tonantis
I ntorsit saxa, & ferratum in limina uectem.
Quæ face ter iaculo immanem gladioq; Ophialten
A mbussit, dum mento illi riget horrida barba
I lluuie fœda, et squalenti emarcida cœno,
Quanta nec hirsutis tercentum pendeat hircis
N idorem incensa, & sæuam dedit usta Mephitim,
Qua somno superi exciti, rapido arma tumultu
E xpediunt, ciet ardenti Venus agmina torre.
F orte etenim Cytherea toro surrexerat, & se
M artis ab amplexu Nocturnis usa tenebris
S urpuerat, roseoq; diem properabat ab ortu,
Quo furta, et longe cælaret gaudia noctis.
P rima igitur uenientem hostem Dea sensit, opemq;
P rima tulit, sed longe illi laus maxima, quod iam
T erribilem galeam tractare, atq; ære rigentem
C oniferã, ingentẽ, atq; igneis, flammasq; uomentẽ
A usa, quod iratum comitata ad mœnia Martem
A nte illum iaculata facem, atq; è turribus ignes,
N obilis et facie, & generosis nobilis ausis.
E rgo ubi candenti sese Dea iunxerit astro
E xoriens, fulget notus quo sydere Piscis,
E t Phœbe nitido felix decurrat olympo,

N ascentur, quos relligio, quos æqua, piumq;
O blectent, cultusq; deûm, & reuerentia casti.
N ascentur, qui classe maris uada cœrula uerrant,
Qui terrarum obeant uarios, uario ordine tractus.
I lli etiam ingenteis animos ingentibus actis
A diungunt, et bella animis ingentibus audent
E t pelago, & terris gerere, ac fera prælia miscent
V ictores. sed amor media inter tela recursat,
V ictoremq; hominum subigit dea uirginis armis.
A tq; utinam non regum odiis, non sæua per iram
C ontingat mors, & fato rapiantur iniquo.

DE AENEA.

T alem olim rapidas Phrygii Simoentis ad undas
A eneam Dea progenuit, quem fortibus armis,
I nsignemq; animi iuuenem tot adire labores
I mpulerint, & fata nouas exquirere sedes.
H inc humeris patrem, inde Deos, et sacra ferentem
I actatumq; mari magno, Libycosq; per æstus
A ccepit uirgo hospitio, iunxitq; hymenæos.
M ox fineis quærētem Atauûm, Thybridisq; recessus
I ntrantem, regna excipiunt, dotaliaq; arua.
H inc atrox bellum exoritur. pro coniuge certat
H inc rutulûm manus, hinc fulgētib. arcádes armis.
A c tandem uictor potitur, regnoq;, toroq;,
S ed fato cadit infelix, caua ad antra Numici.
H unc Libyæ quondam errantem per deuia Mater
T utata est, hunc turbatis aquilonibus actum
E ripuit mediis è fluctibus, hunc & in arcto
B ellorum casu, Simois cum & Xanthus, et Ilii

S anguine manarent campi, et mare cædibus horrẽs
S cuta uirûm, galeasq́;, & fortia corpora uersat,
I psa enses, ac tela inter, flexusq́; rotarum
A stitit, & graue pro nato fert saucia uulnus,
N on potuit tamen immitis placare fluenti
C rudeles latices, præfixaq́; saxa sub undis,
V sque adeo nec fata deûm mutare potest uis.

DE MOTV COELI.

Digrediens hæc ante puer non dicta docebo,
T u memori mea uerba animo, ac sub pectore conde,
O mnia clauduntur cœlo, cœlum omnia secum
M ole sua rapit, & celeri uertigine torquet.
I mmotumq́; nihil patitur, tamen intima tellus
S tat semper, medium quoniam concessit in orbem.
S tant axes, quibus ipse super uersatur olympus.
I psa quidem oceani circumq́;, intraq́; sonanti
A lluitur tellus fluctu, ac uelut insula toto
I nsurgit ponto, & mediis stans prominet undis,
Q uas cursu uaga, & alterna sub luce refulgens
L una ciet, luna æstiferos motura tumultus.
I am terras, pontumq́; unà complectitur aër
H uc illuc uentis agitatus, & æquore aperto
R aptans imbriferos piceo cum turbine nimbos.
Q uidquid enim tellure ima, ac rorantibus undis
E xhalat, passim huc sublato corpore fertur
E uectum Solisq́; rotis, lunæq́; quadrigæ.
D ensatum mox in nubes, pluuiamq́;, liquescit.
I psa autem Luna in primis fluitantibus auris
I mperat, & cœlo citimos cum torqueat axes

A c spatio breuiore rotas agat, usq; Deorum
C onsilia ex plorans, & opes, et castra, serenos
N unc praefert uultus, rutilo nunc uelat amictu,
A ut Ferruginea procedit nubila palla.
M ultum etiam quibus in signis digressa feratur,
A diuuat, & peragret signi qua parte Tyrannus.

DE SIGNORVM QVA=LITATIBVS.

Ignea uis pecori phryxeo, & cornibus aureis,
I gneus et Libyco uigor est, rabiesq; Leoni,
C andentiq; senex iaculatur ab igne sagittas
P hillyrides. nam terrestris uis insita tauro,
I nsita Virgineae spicae, Aegocerontis & astris.
N am geminis placet aër, aëriiq; recessus,
H os puer Idaeus probat, hos Pometia uirgo.
A t cancro fluuiorum amor, aequoreaeq; lacunae
P ermansit, iuuat unda, iuuant stagnátia claustra,
P iscibus idem amor est, eadem quoq; cura Nepai.
H inc uariant Lunae uires, pugnantq; uicissim
S igna simul, nec certa fides uariantibus auris,
H inc tempestates, atq; inconstantia coeli
S uccedit q; auster boreae, pluuiumq; sereno.
A c mediis persaepe caloribus horruit aër,
C um grando in solidis percrebruit horrida tectis.

DE IN AEQVALITATAE DIERVM, AC NOCTIVM.

Quin etiam uariant solis uiresq;, uicesq;,
Quod coeli situs & signorum praestitit ordo

O bliquans, unde alternant, noctesq́; diesq́;,
A c tempus circum spatiis se uersat iniquis.
Q uattuor in parteis quanquam diducatur annus,
A equa sed à mediis ducuntur tempora signis,
Q uers medium luci, atq; umbris sol diuidit orbem,
P ræcipiti loca celsa gradu, quæq; ima dehiscunt,
D um certant inter sese, fugiuntq́;, fugantq́;,
N unc nocti cedunt luces, nunc solibus umbræ,
A duersisq́; uagantur equis & frigus, et æstas.

DE SIGNIS MOBILIBVS FIXIS, ET COMMVNIBVS.

Omnia principio properant, medioq́; morantur,
A t finis neutrum retinens moderatur utrunq;,
T emporis hinc uerni quadrupes Nepheleius autor
I t properans, semperq́; suas festinat ad herbas,
N ec mora, nec requies, manet ad præsæpia taurus,
V er manet, insistit bos indefessus aratro,
I ncumbens operi, incumbit quoq; purpureum uer
P er syluas, per prata, & cœpto perstat in ipso.
A t geminis modus est, dum uer declinat, & ardens
P rocedit cœlo indomitis feruoribus æstas.
H inc pecori aurato uis mobilis, at sua tauro
V is constans, solidum robur, stabilisq́; potestas.
V is Media est geminis utroq; à sydere ducta,
C ommunisq́; uigor, quæ cætera signa sequuntur
O rdine nexa suo seruant hunc certa tenorem.

DE SIGNIS TARDIS ET VELOCIBVS.

Nec uero quæ signa austro digressa feruntur
In boream, non ipsa obliquis curribus ortum
Accelerant, raptantq; habiles ad frena iugaleis.
Hinc ortus breuius spatium obliquantibus astris
Hinc properans Aurora rubentibus aduolat alis,
Ingeminat lux, ingeminant opera, atq; labores.
At contra quæ de Boreæ regione recursant
In Libyen, ea decliui properantia cursu
Oceano immersant sese, obliquantq; sub æquor
Aethiopum, inde ubi gangeos referuntur ad ortus,
Insudant cliuo, ac sursum recto axe supinis
Vix referuntur eqs. subit hic mora longior æquo,
Augenturq; ortus spatia, & nox crescit in umbra.
Decrescit labor, accrescit requiesq; soporq;.

QVAE SIGNA, QVOS VENTOS EXCITENT.

Ventorum quoq; uis uariat uariantibus astris.
Ignea præcipitem Boream, & minitantia claustris
Arctois signa emictunt glaciemq;, niuemq;.
Sæpe tamen uicino Aries de tramite, Cauros
Immistum Zephyro, ac Boreæ genus euocat antris.
Quis credat, gelidos flatus Iouis excitet astrum?
Excitet humenteis Mars, atq; Atlantis ab undis?
Signa etenim maris humectos referentia fluctus,
Oceani occiduos æstus, auramq; Fauonii
Sollicitant, tamen & libycis procul excita arenis
Flabra cient, Zephyro cognata frequēter, et austro,
Hunc prono è cœli tractu, atq; Hyemalibus oris

E ducit Dea, cœrulo quondam edita ponto,
E ducunt astra auripedi consortia tauro.
Quin eurumq́; notumq́; unà Capricornus utrinq;
C ommistum genus, excibit bicoloribus alis.
A st eurumq́; euriq́; domos, nabatæaq́; claustra
S aturnus tenet, & gangetide regnat in aula.
N onnunq̃ Solis radiis calefactus, et igni,
S uscitat horrisonas stridenti Aquilone procellas.
T u uero terræq́; situs, & flumina, et ipsos
A spice arenosi tractus maris, aspice montes
M ontibus impositos, & declinantia in imas
C onualles loca, et aërius super indita saxis
O ppida. non idem obtutus, posituraq́; mundi
O mnibus est eadem. nec Sol uagus omnibus idem,
N on similis natura soli, non aëris aura.
H inc uariat cœli uis, et natura locorum,
D iuersæq́; uices rerum, atq; euenta per orbem.
A strorum quoq; dissimiles uiresq́; uicesq́;,
T emporaq́; inconstansq́; dies uariantibus umbris.

QVI PLANETAE DIVRNI SINT, ET QVI NOCTVRNI.

Sydereis nocturna umbris Latonia gaudet,
G audet Nocturnis tenebris Erycina, suumq́;
I llecebris trahit hæc nocturna ad gaudia amãtem.
I lle dolo lætus. furtisq́; accommoda captans
O cia, per tenebras graditur speculator opacas.
L ucem odit, memor & uulcania uincula, et artes
P hœbeas cauet, et cæca insidiatur in umbra.

A t lucem currusq; auroræ, & lampada solis
M iratus pater Altitonans, miratus & ipse
F alcitenens Deus, occultas odere tenebras,
E xultantq; die, gaudentq; patentibus auris.

CVR ALII ALBI, ALII NIGRI SINT HOMINES.

Miretur nigrum Aethiopem crispante capillo
A lbis, & algenti Germania subdita cœlo.
M iretur longamq; comam, candentiaq; ora
G ermani nomas, & lati niger accola Nili.
I llum sicca siti, sæuoq; exusta calore,
T orridaq; assiduo uicania solis ab æstu
V rit, et incocto tingit nigra corpora fumo,
C ontrahit & teretem per adusta foramina crinem.
H uic concreta gelu, niuibusq; opressa malignis
Q uæ regio riget arctois subiecta pruinis,
V icinum è glacie candorem aspergine cana
I llinit, et niueum diffundit in ora colorem,
A c multa irrorat madefactum sanguine corpus.
I nde fluit coma longa, & opacant ora capilli.
H inc uariat gens ipsa inter flammamq; , niuesq;
A tq; alios referunt alia in regione colores,
Q uos cœli miscent ignes, errantiaq; astra.
H inc Phœben niueæ lætari uellere lanæ
S aturnumq; atro rursum squalescere amictu
D ixere, ac rutilo Martem exultare capillo.

DE ORIS VARIETATE.

Nec tantum color, Ora etiam, effigiesq; uirorum
Dissimiles

D issimiles inter sese prolisq; patrumq; ·
N ec matri sua nata, nec uno e germine creti
A ssimiles, nec neptis auo, aut soror ipsa sorori,
V sque adeo cœliq; Situs, & sydera, & ipsi
D ii uariant, ac signa quib · sua plaustra reuoluunt ·

DE VARIETATE MORVM ·

Quin uariant etiam mores, & pectora sensus
D iuersos agitant, studia & non una sequuntur ·
H inc animi secreta alto sub pectore condit
C onsilio grauis, & casus timet usq; futuros ·
E t parcit parto, & prouisa negocia differt
C unctator, quoniam Saturni hoc imperat astrum ·
Ille fidem, testesq; deos, conceptaq; uerba
P osthabet, & rabidos irarum concitat æstus
I mmitis, promptusq; manu, uiolentus, et exlex,
H os mores quoniam Martis ferus indidit ardor ·
Ast aliũ, insignemq; animi, et præstantibus ausis
N obilitat Sol, et generoso corde superbum
I nuitat studio Imperii, atq; extollit in altum,
P lacantemq; aras diuûm, & pia uota ferentem ·
Sũt quos et splẽdor iuuet, atq; exculta supellex,
O rnatusq; domi fulgens, laqueariaq; aurea,
E t tyriæ uestes, uilloso et purpura limbo
H os populis longe acceptos Latonia Luna
C ommendat, fauor hinc, et amicæ gratia plebis,
I ngeniumq; habile, et rebus uis apta gerundis ·
E st illis mite ingenium, et sibi pectora recti
C onscia · sunt animi præclara ad munera nati ·
I ustitiamq; colunt, et inest reuerentia ueri,

E t syncerus amor, pensi quoq; sedula cura,
N il præceps, etenim Iouis hos sic temperat astrum.
T emperat ast alium ueneris nitor. hinc nitet illi
C ultus, et aurato fulgens noua purpura textu.
L uxuriat domus, ac lucos flant tecta sabæos,
E t passim nitida Charites dominantur in aula.
Scitatur rerum causas, et suscitat arteis
I gnotas solers, fæcundáq; pectora uersat
M ercurius, ueterum repetens monumenta uirorũ,
D um linguæ pretium, dum famæ affectat honorẽ,
I gnotum et patitur nihil, & contemnit inerteis.
H os mores nascentum animis errantia septem
S ydera dant, sed longe alios immista uicissim.
I ngentes hinc uirtutes, ingentia rursum
D ucuntur uitia, & nusquam mortalibus unũ est,
I pse idem sibi dissimilis, iuuenisq;, senexq;.

QVAE SIGNA, QVALES SEN SVS EXCITENT,

Signáquoq; aduerso sibi dissidentia nisu
D ant uarias animorum arteis. nam prædita motu
S igna cito, celeres sensus, agitatáq; longe
I ngenerant studia, et penetrabile mentis acumen,
A tq; habileis ad laudem animos, ciuiliáq; acta
A ccendunt, Hos cura deûm, & solertia cœli
R imanteis rerum causas iuuat. His furor ille
F aticinus mentes agitat, panditq; futura.
A t curas animi tacitas, frontemq; seueram,
E t pectus graue consiliis, rigidumq;, tenaxq;
I udiciumq; immotum, & uerba sonantia uerum

Fixa

F ixa dabunt, eadẽ argentiq; , eadẽ æmula honorũ
F omenta adiiciunt animis·hinc densa clientum
A gmina delectant·hinc & certamine in omni
P eruicisse uolunt, commentaq; pectoris acri
C ontendunt studio, atq; opera peragenda tenaci,
S igna bicorporeis rursum uariata figuris
I nstabileis reddunt animos, sensusq; uaganteis
A lternant·nil certum unquam uariantia corda
I nsequitur non firma quidem sententia·uerum
M ens habilis resq; ad uarias uersatile pectus·
H os amor, imbellesq; Lyræ, Somnusq;, Venusq;
O ciaq; ignauos reddunt & Salmacis, & fons,
Q uæq; tegunt nitidũ frondosa umbracula fontem·

QVI PLANETAE QVIBVS SIGNORVM DOMINENTVR *triangulis*·

Q uin etiam Leo getûlus, nepheleiaq; astra
H æmonio cum heroe, sagictiferisq; pharetris
E xercentq; maris animos, & mascula iura
T utantur, gaudentq; die, ducibusq; diurnis·
H inc lucis pater, horarum pater, ætherius Sol,
T arpeiæq; arcis custos, qui nubila uersat,
D uctores aciem hanc uiolenta in prælia raptant·
I lli ductorumq; animos, & prælia, & artes·
I mperio assueti referunt gentemq;, uirosq;
H is animis·his & studiis, his pectora curis
I nstituunt·At foemineæ Cytherea cohorti,
Q uæq; soporiferis uehitur Dea Cynthia bigis
D ant signum·sed nox tacitas iuuat·imperioq;
V tuntur leniore duces, segnisq; capessit

I ussa phalanx, ferturq́; animis muliebrib. hærens.
I nde suos populis mores, animosq́;, ducumq́;
P ræscribit leges, decretaq́; munera sancit,
H inc legio geminorũ, arguaq́; robora fratres
I ngenteis tollunt animos, ingentiaq́; audent
L uce paldm tenebras odere, atq; abdita facta.
H os animis, hos consiliis, hos pectore, et armis
H ortantur Latii Deus, atq; Atlantide cretus,
C ommunemq́; aciem, concordi foedere curant,
E t scribunt sua iura, urbi, plebiq́;, patriq́;.
A gmen agit quartum belli Deus. Arma, tubæq́;
C ircunstant. Cytherea illi comes hæret & alto
Q uæ Cyntho dea fert rigidos uenabula in ursos.
H æ Martem comitatæ his agminis altera cura,
N octurnisq́; dolis in castra inimica feruntur,
Q uænam, quæ rogo causa deos, mortalia ubi arma
O buersans inter rapidas agis ense cateruas
I mpellens, cuneosq́; uirûm, feraq́; agmina equorũ,
I mmanem nunc te tigrim dente, ungue cruentum
C ernere erit, rutilos foedantem sanguine campos?
N unc latos referentem armos, cauaq́; ora leonum,
I psam aciem? densosq́; globos, ipsa agmina ferro
S ternentẽ, simul ense equites, peditesq́; metentem?
A t cœlo diuûm ante oculos, muliebria sectans
C onsilia, illarum obsequiis tua munera, & arteis
B ellorum, bellorum arteis, crepitantiaq́; arma
A scribis. quantum illecebræ, quantũ aurea possunt
C ypridis ora tuæ? quantum nox? illaq́; noctis
G audia? quinetiam, in tenebris, in nube maligna
A spirans Phœbes thalamis, furtiua per umbras

Oscula

O scula, et attactus tentasti ad pectora molles.
H inc frater, quem nulla hominum res, nulla deorũ
P rudentem latet, hæc stolido maledicta tyranno
O biectare ausus, dictisq; adiungere pondus.
F urtis te natum, illecebrisq;, dolisq; dearum
C astra iuuenem nocturna, et foeminei comitatus.
C ede die, iactantem te, et tua facta sonantem
C ristato capite, in tenebris, tibi nocte, tibi umbris
P laudẽtem, spolia è thalamis sine cæde parantem
M iretur Charitum chorus, et Vulcania coniux.
C ede Polo, fucosq; genarum, ungentaq; amantis
I sequere, atq; alium syluis meditator Adonim,

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD LVCIVM FRANCISCVM FILIVM DE STELLIS LIBER. V.

Vnc mihi quæ virideis colles, rorantiaq; arua,
Quæ iuga gratorum nemorum, ac uiridantia ripis
Flumina, quæq; uagos colitis per deuia fonteis
Aeriæ aspirate auræ, atq; fauete uocanti,
Tethyos æternæ clarum genus, inclyta Solis
Progenies, quas Oceani bipatentibus antris
Enisa est, decepta dolis, & Apollinis arte,
Dum Tethys miserum toties excludit amantem,
Nanq; quiescebat clauso Dea nuda sub antro,
Cum deus ad posteis tacitus rimatur, & omnem
Exploratq; aditum, fraudemq; in pectore uersat
Igne calens. spectat, simul & timet ipse uideri.
Mox abit in tenueis radios, rimamq; per arctam
Ingressus, fruitur thalamo, & noua gaudia carpit.
Intumuit Dea compressu, atq; absente marito,
Celat onus, decimo Oceanus dum sydere Calpen
Diffringit pontum & terris immittit apertis
Victor, & extremam pergit tentare Mæotim,
Commotus fama, & generosæ Virginis annis.
Prodistisq; utero tacitæ, & latuistis in umbra
Oceano redeunte. etenim pater ipse uideri
Vos uetuit, tenueis animas uix sensibus auctas.

N octe quidem latitare antris, at luce uagari
E t pelago, & terris, atq; aëra currere apertum,
S olariq; æstus hominum, & mulcere laborem,
L ongarum & uoluit curas lenire uiarum.
E rgo agite o mihi cultæ auræ, oceanitides auræ
E t Tethy proles, & Apolline digna parente,
E ste mihi comites, terris, pelagóq; uaganti,
M ecum iter incœptum terite, & spirate canenti.
V os ego Benaci ad ripã, atq; ad flumina Mantûs
S istam audax. Hic Andiadum selecta sororum
C armina, & aonios lætæ excipietis honores,
Q uos olim memores diuûm referetis ad aures.
I pse meleteum ad fluuium, smyrnetidáq; undam
P opuleo statuam thalamo, atq; umbrante salicto.
H ic Dryadum teneris iuuet indulgere susurris,
C ernere & errantes per mollia prata napæas.
H ic plectro resonantem aureo, testudine & aurea
C alliópen, caput ad uitrei, & caua cornua fontis,
A tq; amnis ueteres referentem carmine curas,
E t uacet audisse, & uacua repetisse sub umbra.
N anq; suo et gelidus arsit quondam igne Meletes,
P ierius dum sæpe Chorus sese abluit amni,
E t mersat liquidis argentea corpora Lymphis.
C oncipit hic Deus ardentes sub pectore flammas,
M œret, amat, solóq; amens tabescit in antro.
V irginibus facies eadem, atq; eadem omnibus ætas,
I dem habitus, par et uox, & uariantia cantus,
P ar amor in cunctas. unam sequiturq́;, cupitq;.
V na tamen quæ sit, dubium, & sententia differt.
Q uæ Clio fuit, est Erató, quæq; ante Thalia,

M elpomene est·errant flãmæ·furit ardor in una.
I lla quidem incerta est·urit uagus ignis amantem.
E latebris parat insidias, ut nulla dearum
N on fuerit tentata·huic oscula rapta per amnem
A bstulit·hanc syluis fugientem aggressus in altis,
I mpliatatq; manu ceruicem, oneratq; lacertis
I am iam·sed duræ remorantur brachia sentes.
I llam spelunca ĩ media, aut uiridante sub umbra,
V itantemq; æstus, & curas uoce leuantem
N i pastor ruat auxilio clamoribus actus,
C omprimat, & primæ potiatur flore iuuentæ.
T andem siue ea Calliope (sic fama putauit)
S iue Erató, aut longo decepta Polymnia somno
V im passa est·tumuere uteri·ast ubi prodiit infans,
Q uo factum commune chorus cælaret, in altum
I t properãs Helicona·Chion mox·hic Colophonẽ,
I nde Rhodon, repetitq; tuos post Smyrna recessus,
H inc ad centiforem Nili subit hostia Theben.
I ndicat ægyptus partũ·At memor ipse sororum,
E t famæ memor, et quoduis in crimine tantum est,
M usarũ nequis prolem putet, autor Apollo
E ripuit puero lucem, et caua lumina condit,
V nde oculis capto nomen permansit Homero.
E t patria incerta est, dubioq; autore parentes.
H unc uos o, mihi cultæ auræ, oceanitides auræ
I mplentemq; tubas, cuneosq; in bella uocantem
M iratæ, Xanthũ ad rapidũ, aut Simoentida ad un
E t sistetis iter, gelido & refouebitis amne. (dam
I pse sedens uiridi in ripa, ac uariante sub alno
N unc diuos, nunc heroas uocet acer in arma,

Nunc deses uina, et choreas, & pocula cantet,
Aut Venerem, et blandos recinat lasciuus amores,
Vulcaniq; dolos, et cœlo cognita furta,
Quæq; olim longo memores repetatis in æuo
Dum placido sermone uiam, ingratosq; labores
Et iuuat hausisse, & gressus mollisse canendo,
Fando etenim leuat, et labor, et uia fallit euntes.
Hoc nos, hoc Nate auspiciū, dataq; orsa sequamur.
Cantantes iter ingredimur, comitantur et auræ.
Te uero mihi certa uiæ dux inclyta cantu
Vranie, dū longum iter, & spatia ardua circūm
Dum tantum Maris, & uastæ telluris obimus,
Perq; locos cultu uacuos, squalentiaq; arua
Erramus (superanda etenim iuga frigida Tauri,
Tranandæq; alpes, promotaq; culmina cœlo
Caucasia, et superis iam iam calcandus Imaus,
Qua Gangem large undantem, gangeticaq; antra
Emittens hinc, inde per horrida saxa rotatum
Deuoluitq; Indum, collectisq; amnibus auctum,
In Mare Patalium septena per hostia fundit)
Interea canere insuetum iuuet, et iuuet ipsis
Digredientem orsis, et carmina culta sequentem
Terrasq; , æquoraq; mulcere, atq; aëra cantu,
Et fandi decus extremis adiungere rebus,
Sic tibi Sebethi, crescit quæ ad flumina Laurus,
Non austrum urentem, non sæuos sentiat imbreis,
Sed gelidi foueant rores sed mitior aura,
Et passim riguis inolescant lilia pratis.
Ipse quoq; ignotos referam per Carmina lusus
Digrediens sæpe, et cœptis dilabar ab ipsis

Quo labor, insudatum iter, & uia iniqua leuetur.

DE TERRIS ARIETI AC MARTI SVBIECTIS.

Nam tibi terrarumq; situm, et cui subdita mōstro
Quæ regio, et sibi quemq; locū, quod uēdicet astrū,
E xpediam. Iacet extremis in partibus orbis
O ceano cincta, & pelagi resonantibus undis
G ens Orco sata, gens Ditem commenta parentem
C æruleis quondam tellus habitata Britannis.
H anc contra iacet algenti Germania campo,
D iues aquis, diues nemorum uiridantibus umbris,
S æuarumq; parens foecunda, altrixq; ferarum.
M artius hanc quadrupes gentē, atq; hæc littora ser=
B ellator quadrupes, fuluis qui cornibus horrēs (uat
A d pugnam uocat, et torua ciet agmina fronte
I nsignis uillo, sed longe insignior ausis
P ugnarum ipse è cælo, ipse & de limine Olympi
I am quassans caput, & tereti ceruice coruscans,
I am frontem ferus excutiens, iam cornua iactans,
S ydereosq; deûm campos, rutilantiaq; arua
P rosubigens pede, & aurato sub uellere Crispans.
H inc Gallos sæuum genus, atq; immania corda,
Q uos Rhodanus secat, atq; Liger refluentib. undis.
H inc gentem īdomitam, et gaudentia pectora cæde
B astarnas ciet ad pugnam, & fera suscitat arma,
A rmaq; pilaq;, hamentataq; tela Gateias.
Tum deus Armipotens secū noua gaudia uersans,
I nspectatq; ferum, & pugnacia cornua laudat.
M ox hastam dextra excutiens, et uertice conum.

F lammantem, ac longe iaculantem incendia cristā·
E rigit in pedibus seséq;, & concutit arma
H orrisonans· Ecce hic geminæ de uertice flammæ
S cintillant· hæ agitatæ euris per inane feruntur
I ncensæ, facibusq; auras, atq; aëra signant,
T eutonicosq; petunt saltus, uadáq; inuia Rheni·
A t circum populi longe, latéq; colentes
I gnescunt calido afflatu, & fax martia sæuit·
S cintillis etenim alterius temerarius ardor
I ncensus furit, & truculentia fortibus ausis
E ffera, At alterius effert calefacta fauillis
I ndomitum caput, ac uiolenta superbia uoce
I ntonat, & nigro rabies armata ueneno,
F œda ungues, impexa comas, et dente cruento·
Q ua gressum mouet & saltu se tollit Erinnys,
C rine minax, hac erranti discordia passu,
I ráq;, uesanusq; furor comes additur, & lis
I psa quidem ardenti spargens incendia dextra
E uocat è latebris bellum, ac sese instruit armis
S ic ubi spinosis in sepibus horridus ignem
I niicit agricola, & flammas agit Eurus euntes
O mnia candescunt circùm loca· candet & aër
I gnibus, insolita feruent sola subdita flamma·
H ic antro excitus coluber, minitantiáq; ora
A ttollens, oculis ignem uomit, & ruit alto
P ectore cœruleus, squamosáq; tegmina uerrens
P uluereū sulcat spiris iter· æstuat ira,
I ngeminat calor, & rabies nigrescit eundo·
A tq; illi collo, atq; elato pectore liuet
V irus, & erranti maculantur terga ueneno·

N unc caudam explicitans, sinuosáq; tergora uertēs
L abitur, et toto capite exilit, ac uolat acer
P er frondes, per saxa ruens, nunc pectore toto
E minet, ac tergo sese exerit, & micat ore
T orua tuens, linguisq; ferus iacit atra trisulcis
V ulnera. liuescunt sparso nigra pabula felle.
E rgo incomposito confestim in bella tumultu
C urrit ab arctois scopulis furialis Iberne,
E xerit é ripis Tamesis caput, exerit ingens
A lbis, & incertas uoluens Garienus arenas,
V istuláq;, & summo decurrens monte Sueuus.
E cce uident Senonum populos, latéq; uagantes
V angiones trahere armatas in prælia turmas,
L ugosq;, Creonasq;, et certo Elueonas arcu,
E t Cymbros gladio insignes, & Saxones hasta.
A c falcata truces qui raptant esseda Congi.
Tū Cattas, Tagratosq;, habilēq; ad tela Sicambrū,
Quiq; fremunt Cauchi præter uada nota Visurgi;
I amq; alpes metire oculis, iugáq; edita cœlo,
S ubiectosq; iugis campos glacialiáq; arua,
A c primum nemora illa ingentibus obsita syluis.
H is Belgas ense inuictos, Morinosq; Batauosq;=
A ruernosq;, ferum genus. his Venetosq; Remosq;
S ustulit in campis Cæsar belli deus, atro
S anguine cum rubuit Liger, intepuitq; cruore
M osa uirûm, et capiunt uix ipsa cadauera ripæ
O ceano indignante, comam & mersante sub amnē.
A st illis (manet æternum decus) interiit gens,
E t syluis prognata et rheno educta parente,
G ens ferro, atq; hosti primis assueta sub annis

Heluetii, Vsipetesq́;, atq; efferacorda Sueni.
Quis unum prædæ studium ac durare sub ipsis
Corpora fluminibus, teloq́; assuescere dextram
Non urbis, non cura domus, agri ue colendi.
Venatu ducunt uitam, atq; è lacte liquenti,
Et quod Marte sibi spoliato ex hoste pararint.
Bella placent, fususq; hostili è corpore sanguis.
Hos motus, animosq́;, atq; hæc certamina summo
Gradiuus cœlo inspectans, crepitantiaq́; arma
Conflictu pugnantũ, et equis decora alta parantũ
Hastaq; et gladio, & sparso super arua cruore,
Miratur simul ipse equites, peditesq́;, ducesq́;
Tantarum et molem rerum, ac conamina tanta.
Mox flãmantem hastam, et calui tela horrida Iuli,
Cedo inquit simul arma, simul mea signa nepoti,
Delapsusq́; Polo pugnanti, atq; ense furenti
Astat. adesse deum sentit deus. Illicet hostes
Vertuntur. uolat acer equoq́; insignis, et ostro,
Per mediasq́; acies exultat uictor Iulus
Cæde madẽs. natat in medio Mars ante cruore.
Hos lusus tibi Nate uiæ, cœptiq́, laboris
Esse uides comites, quibus & uada summa Lemanni
Nimbiferasq́; alpes, quibus et fera regna Brigantũ.
Rhætorum et celsas hilares penetrauimus arces.
En Drusi monumenta, tuiq; Augusti labores
En fontes auro grauidi, fluit aggere ab alto
Labens, uindelicos qui diuidit Aënus agros.
Hoc effert antro Rhenus caput. euomit illo
Vndarum rapidos insano murmure fluctus
Danubius. spumosa Padum specus altera uersat,

M ons partu felix tanto totq; amnibus auctus.
H is socijs dum auræ spirant, dum ridet & aër,
N ec fessis placidos negat aonis unda liquores,
C œptum iter, ignotasq; citi pergamus ad oras.
N anq; etiam Solymorum arces, lateq; fluentem
I ordanem(loca nota deo) Syriæq; recessus
F initimos, palmæq; feracem germine Idumen,
C armeliq; apices quin et Libanitida Cedrum,
Q uæq; fluentisono cursu ferit æquora Corseus,
E t quam Chrysoroas lento subit amne paludem,
C ornu petens Aries rutilanti uellere seruat,
E t Mars ipse suo gaudens prospectat ab astro.

DE TERRIS LEONI ET SOLI SVBIECTIS.

At Nemeæ fera tutatur samnitida terram,
E t Latium, tetricæq; domos, atq; Itala regna,
E t dites Vmbrorum agros, opulentaq; tecta
A emiliæ, quæq; arua secat, quasq; irrigat urbes
M incius huic Nymphæ Andiades, lectæq; sorores
B enaci, miscent uiolas, mœstumq; hyacinthum
I ntexunt. ille incedit per prata superbus
I nuitans faciles latebrosa ad furta napæas.
Q uem uel mœnii cantus, ascræaq; plectra,
V el Sibaritis auena, peloriadesq; acutæ
I nflarint, notum & choreis, et amore Melissæ.
T utatur quoq; quos labens de montibus altis
D iuidit Eridanus populos, et territat urbes
A bruptis ferus aggeribus, digressus et alueo,
S ecum agros, secum agricolas, secum obuia raptat

A rmenta ipsarum fastigia celsa domorum,
E uertitq; imo fundo, excussatq; sub undis
V asta fremens uidet infelix sua pignora mater
I mmersantem amnem uidet & deserta parentem
N ata senem inuolui rapidarum gurgite aquarum.
P ignoribus dum fera parens, dum nata parenti
A uxilium parat, hic ambas circumacta uorago
A bsorbet, cumuloq; ingenti uallat arenæ.
P arte alia spumans albenti aspergine pastor
D um pecudẽ pelago auertit, dumq; arcet ab amne
I nclamans fidusq; illi comes astat aluta.
O bliquo rapitur torrente, & hiantibus undis,
S ublatus mox aeria suffigitur alno.
G rex iuxta natat hic fessus socia agmina aluta
C ircuit. Ast illũ abrumpens magno agmine uortex
C æruleus, truncumq; trahens uorat, et uorat unà
L anigerum armentum, truncoq; inuoluit alutam,
L atrantemq; etiam, ac domino, pecoriq; timentem.
T um miseræ è summis luctum phaëthontides alnis
I ngeminant, miseræ phaëthontia turba sorores
A brumpunt lamenta uident electra suarum
R elliquias lachrymarũ, acris monumenta doloris
A mne rapi, rapi & auulsis sua munera ripis,
A c noua dum ueteres reuocant dispendia luctus,
I psæ iterũ phaëthonta, iterũ phaëthõta requirũt.
F initimæ trepidant urbes, foraq; omnia circùm
D iffugiunt, errantq; greges custode relicti.
A t lachrymans, at fusa comas, ac pectora plangens
D esperans hominumq; & opem Ferraria, et ipsos
V rgenti uix posse deos obstare tumultu,

P rædiáq;, oppidáq;, urbesq; euertentibus undis,
I ndomitis undis, summum haud satis esse tonantem,
E xcidium pauet attonita, atq; immania fata
D iluuiem expectat, ceu cum miserabilis ales
V incta pedem laqueo pennasq; interlita uisco,
A ccipitrisq; famem, truculentiq; aucupis iram
H orrescit trepidans, tum candida turribus altis,
P urpureosq; sinus, niueasq; intecta papillas
A lbenti strophio formæ sibi conscia, Amorumq;=
E ridani, sese ostentat, sua lumina in amnem
D efigit Stella arridens, ac flumina molli
O btutu irradiat. sentit sua gaudia, et antro
P roripiens, anctumq; alno caput exerit undis
E ridanus, Tunc Nympha oculis iacit aurea in illũ
Tres ueneres, tres illecebras, quibus excitet ignem,
E xcitumq; sua succendens uentilet aura.
H ic uideas flammantem amnem, longeq; agitantẽ
S cintillas, uomere et rapidos incendia fluctus,
I lla iterum illecebras, iterũ ueneresq;, liquoremq;=
A fflat acidalium, queis sæuos temperat igneis,
M ox risum spirantem auram, ambrosiæq; fluorem
L æta mouet. leni flammæ incenduntur ab aura,
P ost liquido ambrosiæ sparsæ de rore madescunt.
H inc iuueni in mediis liquuntur pectora flammis.
V t magnes ferrum in sese uersatq;, trahitq;,
S ic uirgo trahit Eridanum, uersatq; tuendo.
D eq; sinu iaculata faces succendit amantem.
C orripit ipse nouam flammã, atq; ignescit i amne.
E cce ingens post terga fragor sonat, intonat aër.
D issultant ripæ, et fluctus se tollit ab imo

Agnoscit

A gnoſcit Deus inſtantem a ceruice ruinam,
A ttonitæq; timens dominæ, atq; incenſus amore
C eſſantem fluitare amnem iubet ocius. ipſe
A ttollit dextra elatum triplici ære tridentem,
C oncutiensq; caput properanti elabitur unda,
I nſignis curru, & terno caua tempora cornu,
P roſpiciensq; undantem alte deſcendere nimbum,
V ellentem arbuſta, et ſecum uacua arua trahentem
A rmatam attollit dextram, et ferus imperat ore,
N il ultra tentandum Vndæ, atq; abſiſtite ripis.
P arcite agris. Vmq; aggeribus cohibete ſub ipſis.
H æc ait. illæ ſpumanteis tumido æquore fluctus
I ncludunt alto alueo, et placido agmine curſum
M aturant. pontum et tacitæ ingrediuntur apertum.
I pſe locum celer, optatosq; reuiſit amores,
E t celſa dominam lætus de rupe ſalutat.
L ibera ſydereæ plaudit Ferraria Nymphæ
D ona ferens, mox & placido gratatur amanti,
H æc uos haud ingrata uiæ ſolatia Nymphæ
A ëriæ, dum Flaminiæ tranamus & amnes,
E t colles Piceni, et non uada tuta Truenti,
D um Præcutinas cauteis, cauaq; hoſtia Aterni,
P elignumq; ſolum, celebrataq; flumina Muſis,
D um Marrucinos colleis, ſitientiaq; arua
G argani peragramus, & arenti Aufidon ora,
E t mecum cecinisse, et iter leniſſe canendo,
A c durum iuuet accentu molliſſe laborem.
S ic uobis Nymphæ æternum ſit ludere. ſic uos
E t gelidæ accipiant ualles, & flumina feſſas.
Ipſa etiam ardenti gaudet defenſa leone

n

V ſta ſiti, & latis fundens ſe Daunia campis,
Quæq; nitet pigro tellus madefacta Galeſo,
E t tellus late ingenti circundata Sile
D iues agri, diues pecoris, longe optima nutrix
L enææ uitis, ditiq; argentea gleba,
C larorum inuentrix ſtudiorum, atq; æmula diuis,
M agna uiris, magna ingeniis, atq; urbibus ingens,
A c paruo distincta freto, oblatrante Charybdi
I nſula terrificis ætnæ celebrata caminis
C yclopum domus, & cupido loca peruia Diti,
D um ferrugineo rapitur Proſerpina curru,
A d maneſq; iter ingrediens noua ſubruit antra,
A tq; ea, quæſitam poſt natam ereboq; repertam,
M onſtratam & ſegetem mortalibus, horrea genti
C onſtituit Dea, quæ ſiculis dominatur in aruis,
D eq; fame quoties hominum genus omne laborat,
A ntraq;, horreaq;, & cerealia clauſtra relaxat,
A c ſaturat lætas renouatis frugibus urbes.
H as genteis Leo ſyderea dum ſpectat ab arce,
F lorenteiſq; manus uidet, exultatq; uidendo,
I ngentes illis animos, ingentia ad acta
S uſcitat, imperiiq; animos accendit ad arma
H orrificus. Sentit tacito noua gaudia corde
D elius, admiranſq; armos, et pectora ſæui
Q uadrupedis, læto fulgentia lumina uultu
F igit in Italiam, & genti gratatur, & urbi,
Q uæ quōdam euro, præſcripſit, Zephyroq;, notoq;,
E t boreæ impoſuit leges, ſuaq; intulit arma
O ceano nunc templa deûm, & ſolennia curat
S acra colens, magno & ritus iam præficit orbi.

Mox

Mox terram altricémq; uirûm, imperiiq́; parentem,
E t leges condentem, & diis pia sacra ferentem
C ómendatq́; Ioni. atq; italûm fouet autor honores.
A nnuit his precibus diuûm pater. inde fluit sors
I mperii, magnarum et opum et reuerentia legum.

DE TERRIS SAGITTARIO, ET IOVI SVBIECTIS.

Phœnissas etiam gentes, chaldæaq́; regna
A ntiquum genus irradiant fulgentia monstri
V ellera Phœbei. Nam quos de rupibus altis
P yrene spectat populos, quæq; aurea findit
V nda Tagi, quæq; arua secat Sicorisq́;, uagiq́;
F ontis Anas, multoq́; trahens se gurgite Hiberus,
Q ua uasto circum pugnax Hispania ponto
A lluitur, quáq; ora maris se celtica, tuscæ
P orrigit in portum Lunæ, ac tyrrhenia cultos
O stentat colles, atq; in mare soluitur Arnus
C larus opum, felixq́; operum, atq; insignis honorũ,
A urea quem gemino iungit Florentia ponte.
P arte alia solem ad rapidum, clymenëiaq́; astra
L audatos Arabum campos, pinguemq́; Sabæum,
E udæmon qua felici nitet inclyta gleba,
(B etius hanc Zamete fluens lauit herbiger amnis,
E t qui tura Larus foecundis miscet arenis
S tillantem euoluens in persica littora myrrham,
H anc ripa frondente uagus sinuantibus undis
H ormanus foecundat, et in uada cæca Priones
S ese agitans dum cœruleo prouectus ab alueo
I ntrat erythræum per pascua læta profundum)
H æmonius sibi iura senex hæc uendicat. inde

I uppiter hos populos placido fouet anxius astro,
A c terram Myrrhæ Matrem, stirpisq; parentem
T huriferæ, miratur opimo germine lætam,
B is ferat ut segetes anno, bis poma ministret.

DE TERRIS TAVRO, ET VENERI SVBIECTIS.

At parthos genus acre, propiquaq; persidos arua,
E t latos Medorum agros taurina tuentur
C ornua, quaq; Asiæ littus se porrigit, & qua
C yclades insanum tundunt mare, notaq; Cypros
O stentat paphias candenti marmore turres,
A c sedes Erycina tuas, quibus aurea quondam
F ulgebas. hinc ipsa urbes, hinc oppida, gentemq; =
I nuisens, & blanda foues, & amica tueris,
E t fontis memor, et nemorum, queis sedula natum
F ormabas, docilem hamatæ se aptare pharetræ,
T endere mox arcum, & celeres tentare sagittas
I n uolucres prima expertum. illæ ut amabile telũ
S enserunt, placida Idalium impleuere querela,
M urmuraq; ingemuere leues. Strepit incitus ales
I n uenerem. certos iterat puer impiger ictus,
I nde feras, pecudesq; petens grauiore sagitta.
I psa faces iaculata, nouum post uulnera uulnus
I nfligis. caluere feræ, grexq; omnis in ignem
I ncensus furit. hic audax puer aptat in ipsos
P astores ramum, quem stirpe athamantide uulsum
M ater acidalio continxerat amne. ibi uulgus
P astorum, pecudesq;, interq; armenta, ferasq;
I ngemuit. syluæ insolita sonuere querela.

Tum

Tum Charites fudere nouos è fonte liquores,
Vulnera queis, gemitus'q; , & acuti in corde dolores
Sedantur. Tunc ipsa sinum nudata, papillas
Exeris. effulsit iubar, ac de pectore eburno
Afflarunt gelidæ Zephyris felicibus auræ,
Queis æstus recreas iuuenum, lenis'q; dolorem.
Hic uideas amnes ad rapidum uiridante sub alno
Pastores miscere nouas per prata choreas.
Hic primum cecinit teneros noua fistula amores,
Insuetum'q; suæ carmen modulatur amicæ
Vpilio. assueuere choris dryades'q; , napææ'q;
Et Panes socii, & nemorum montana propago.
Tum primum Nymphæ Heroem, Heros Heroinen
Arsit, amant héroes, amat pastoria turba.
Ipsa inter medios iuuenes, medias'q; puellas
Compta canis, syluas'q; moues, & flumina sistis,
Et circum pictæ uariant sua rostra uolucres.
Has artes Cypros, atq; hæc incunabula nato
Prima dedit, primos'q; tibi monstrauit amores.
Nanq; in acidalii frondoso margine fontis
Ducebas nitidum properanti pollice plectrum.
Conueniunt Nymphæ ad cantũ, properat'q; iuuẽtus
Pastorum, simul Heroes, simul Heroinæ,
Et Panes monticolæ, quos'q; acer in ignem
Egit amor, cœptæ choreæ. Vox omnis amantum
Vna fuit, mihi parce Puer, mihi parce Puella,
O niueo candore Puer. roseo ore Puella.
Ecce autem phario ueniens de littore Pastor
Commotus fama chorearum, & honore canendi,
Astitit, obstupuit'q; una. obstupuere puellæ

M iratæ pastorem. & enim coma mollis, et illi
Q ui cœlo possent superos deducere ocelli,
Q ueis ignem Dea, queis sensus instir.guis amandi
F ixa tuens. arsit dryas. hinc arsere Napææ
I ndignantem animis, & tristi corde rigentem.
H ic amor ipse duas gutta ex amathuside tinctas
S elegit'q; arcu innitens, strinxit'q; sagittas,
Q uo uictor duplici geminaret uulnera telo,
H æ ualidis agitatæ euris, & uiribus actæ,
C onfligunt simul, & celeres strinxere fauillas
I ncensæ illisu rapido, et fax ignea fulsit
A ucta noto. At tacitos intus calor urit amantes.
A ltera niligenam puerum ad præcordia fixit.
O briguere gelu uenæ. Sed flamma medullas
V rit agens. correptum adolent incendia pectus.
I gnorat tamen unde faces, unde acta sagitta.
N unc pallor, nunc purpureus color ore recursat,
A c multa è uario uolitant suspiria corde.
A ltera detorsit'q; iter, ac uestigia ab ictu
L eua petit, leua sensisti'e parte sagittam
E rrantis mater pueri. longe ingemis. ille
R idet, et implicitus collo, blanditur amanti,
A dmotus'q; sinu nudato, atq; oscula figens
I gnotum matri diffudit in ossa uenenum.
C uius ubi tibi uis est cognita tingis & illo
D octa faces, queis corda afflas, menteis'q; deorum,
C ogis & humanis superos pallescere curis,
I n'q; bouem mugire patrem, et freta longa secare.
T e nati telum patria tellure relicta,
P astorem'q; sequi iubet, et pastoria iussa,

Te Memphis dolet errantem prope flumina Nili,
Te Nilus miseratur ad herbida prata gementem,
Cum tenerũ exanimata fouens lachrymaris Adonim,
Et Marti præfers pastorem, & flumina cœlo.
Hos numeros celebrate Auræ, oceanitides Auræ
Et Cypron cantate, & fontem amathusidis undæ,
Vnde meos & foui æstus, et uulnera laui,
Cum ualles Ariadna, nemus'q; Ariadna referrent,
Et miserata graueis iterarent littora questus.

DE TERRIS VIRGINI ET MERCVRIO SVBIECTIS.

Non Babylon, non quæ ora inter tigrim'q; uagũ'q;
Euphraten, non quæ aßyrio riget ora calore,
Non Crete quondam Iouis incunabula magni,
Nec ueteres graiorum urbes, nec achaica regna
Virginis ingenteis alas, & brachia uultu
Non læto aspiciunt, non uirginis inclyta dextra
Protegit has, non Mercurii uariabile sydus,
Ingenii'q; bonis, et linguæ laudibus ornat.
Scilicet hic patriam antiquam, dulceis'q; recessus
Cyllenen meminit, lusus'q; in montibus actos,
Dum pueris puer immistus per gramen ad umbrã,
Et choreas agit, & dulcem modulatur auenam,
Et primus nudæ meditatur dona palæstræ.
Sæpe illum genitrix sylua dum quærit in alta,
Hirsuta committentem agnum in prælia fronte
Inuenit, & cauta reuocantem in uerbera dextra.
Sæpe suas leui curas in cortice Phagi
Testantem, & scripto signantem carmina trunco.

Quid fugis, o formosa Dryas, qui te puer optat,
L ilia cana nouem dono dat, datq; hyacinthos
F lorenti intextos amarantho, & cypride fronde.
H æc puer. ast olim cupidas quoq; pectoris auras,
O sculaq; intactis seruat tibi roscida labris.

DE TERRIS CAPRICORNO, ET SATVRNO SVBIECTIS.

Finitimos uero Thraces, Rhodopeiaq; arua,
H æmúq;, hebrúq; et macedũ quondã inclyta regna,
I llyricos etiam tractus, uagiq; ora Timaui,
E t Gangem late undantem, & gangetida terram,
G angaridumq; domos dites, Adamantidaq; oram,
Q uaq; Arius stagnante uado fluit, & ruit inde
G emmiferos uoluens latices, atq; aurea saxa
A egoceros imo ascendens prospectat ab orbe,
F alciferoq; seni & populos commendat, & urbes.

DE TERRIS GEMINIS. MERCVRIO. Libræ, ac Veneri subiectis.

Non Mariam, non longiflui lata hostia Nili,
A ut campos Aegypte tuos, aut pinguia culta
C yrenes, non marmaridum loca torrida ab æstu,
H yrcani'ue sinum maris, aut quos aspera saltus
A rmeniæ tigris colit, & uagus ambit Araxes,
A ut arcàs puer, aut geminorum cura Laconum
N egligit, aut lætos felici uellere Seras
D eserit alma Venus, iustæ aut trutina aurea Libræ.
H æc quos Gardamonis populos, quos & Zariaspes
A lluit, & ripis Ochus insignitus opacis,

Et

Et quæ turrigeris insurgunt mœnia Bactris,
Hæc quos è scythicis delabens montibus Indus,
Sandabalisq; rigant campos, casperiaq; arua,
Indus aquis, Indus populis, auro effluus Indus,
Regnatorq; hominum, eöi & rex maximus orbis,
Atq; alio sub sole nigrantis Oasidis oras,
Qua libyco subiecta iugo squalescit, & atris
Stagnat Muris aquis, uasta & mons surgit arena,
Atq; abit in celebrem Mareotis lympha paludem,
Quaq; uetus Thebe centum stetit inclyta portis,
Imperitans moderatur, & usta caloribus antra,
Queis passim nudi iuuenes, nudæq; puellæ
Optatos agitant lusus, et pectore nudo
Complexi, socio ducunt sua gaudia nexu.
Queis et pauperies comes est, comes alma uoluptas,
Et solem odere, & tenebris lætantur opacis.

DE TERRIS AQVARIO, ET SATVRNO SVBIECTIS.

Nec Phrygio iuueni studium, aut sua cura recessit
Terrarum. Nanq; hinc gelidos regit axe propinquo
Sauromatas arcu insignes, & Acinace curuo,
Et quos Oxa palus, quos et uada longa secutus
Percurrit, uarias miscens secum Oxus arenas,
Illinc Aethiopum campos, sitientiaq; arua,
Et uastos Arabum fines, immania Tesqua,
Immitesq; Elephantum oras Azania regna,
Qua se barbaricum in pelagus spumante fragore
Rhaptus agit, secat & rapidi fera littora ponti,
Ac tractus secat, humano queis sanguine pasta

G ens errat nemorosa, ferunt cui pabula caedes,
E t potum cruor, expressaéq; ex osse medullae.
P arte alia rursum in pelagus se proripit ingens
Z ingis, & immanes pascuntur iuxta elephanti.
P ost Coloa stagnante uagus fluit aequore aperto
A stapus, & socio iungit sua flumina Nilo,
I ungit et Astaborae et Blemiû hinc populatur are=
I llinc memnonios cursu secat improbus agros.(nas,
H os fouet idaeus puer, ut nec frigus iniquae
S armatidos, nec saeua senex incendia uitet
A ethiopum extremo aspiciens Saturnus ab orbe.

DE TERRIS SCORPIO ET MARTIS SVBSECTIS.

Ast Tingin, Bochiq; domos, habitataq; mauris
T ecta, deosq; humeris, coelumq; Atlanta ferentem,
I nsigneisq; auro, & pomis radiantibus hortos
H esperidum, ac deserta siti getula, leonumq; =
A rua fame, Mars armipotens, & Scorpius ardens
I nspectant laeti coelo, & sua iura tuentur.
H ic Chelis, ille ense potens, queis culta syrorum,
C appadocumq; agros, queis commagenia rura
D efensant, moresq; uiris, et munera monstrant.

DE TERRIS IOVI SVBIECTIS AC PISCIBVS.

Finitimam cilicum gentem, iugaq; edita tauri
E t flexus uage Cydne tuos, saltusq; malignos
P amphyliae, et fuluas rapidi Eurymedontis arenas,
F elicesq; Hermi ripas, rutilantiaq; auro

L ittora Pactoli, & florenteis Mæonas armis,
C ura Iouis fouet, insignitaq; Piscibus astra
I rradiant. colit hos Garamas, desertaq; tellus
A ethiopum, colit exustis Nasamonius aruis,
T uspiq;, Arcagoriq;, incensaq; solibus ora,
Q uiq; tenēt uacua arua, et sole incocta Anagombri.
Q uiq; æstu sitientem agrum, uicinaq; Syrti
L ittora Fazani, desertaq; inhospita uersant.

DE TERRIS CANCRO, ET LV= NAE SVBIECTIS.

At Cancer, noctisq; decus Latonia uirgo
L otophagum sedes tenet, & quos Bragada saltus,
I nfidusq; secat Cynips, & punica late
L ittora, quaq; uagus se tollit in æquora Triton,
E t formidatas olim Carthaginis arces,
A c latebras Masinisa tuas, cauaq; antra leonum
A etæos etiam fines, squalentiaq; arua
C olchidos, et sæuæ non hospita littora Ponti,
Q uasq; oras Phasis rigat, & quas spectat ab alto
V ertice piniferis Ide circúndata syluis,
I de altrix syluarum, Ide foecunda ferarum,
I rriguos Ide fundens de rupibus amnes,
Q uos iuxta Phrygiæ per opaca umbracula nymphæ
A estatem prohibent, nudataq; corpora lymphis
P ræcipitant, nitet in mediis argenteus undis
C andor, & ex imo fulget uaga purpura fonte,
E t roseus color. Hic tremulæ per cœrula flammæ
S cintillant, quas illæ oculis iaculantur. ibi acer
O bseruans amor acer, ibi sua tela sagittas

V stulat igne nouo, flammisq; recentibus armat,
A c noua per phrygios meditatur prælia campos
I nsultans. calet omnis ager, calet Asia, & ipse
E xtremo uoluens incendia fonte Caicus.

DE FVRIIS ET DOLORE HERCVLIS RAPTO HYLA.

Bithynos etiam colles, iugáq; alta Cytori,
E t freta cyaneas inter currentia cauteis
L una tenet, summoq; nitens in cardine Cancer,
Q uæq; olim pagasæa ratis loca legit, ubi ingens
A lcides actus furiis, uictusq; dolore,
I mmemor ipse sui, clauæq; oblitus, & amens
E rrauit. cum ripæ illum, ac resonantia saxa,
I llum amnes, illum antra procul, uallesq; referrēt
C lamātem, mihi reddite Hylan, totiesq; gementem,
T undentemq; Hyla nemus, æquor Hyla replētem.
H as illi pœnas Cytherea irata parauit,
Q uodq; apio insignire comam, quod tempora myrto
A bnuerat, cum læta illum ad carchesia uictor
O enides, omnemq; unà Calidona uocasset,
G audentemq; apri spoliis, & uirginis actis.
S it mihi fas nymphæ Aonides, dum littora curro,
Q uæ quondam cithara modulans percurrerat Or=
S it fas Alcidæ luctum, puerīq; rapinam (pheus.
E t canere, & longum cantu mulcere laborem,
D um uocem ualles referunt, dumq; ipsa canentum
M urmura responsant, & ripæ, et littora, & ipse
C onscius erroris fons, et loca conscia questus.
V estrum opus, ut fessæ reparentur carmine uires,

Assit et extremis decor, et sua gratia dictis.

DE HERCVLE ET HYLA.

Appulerat mysorum agris magnetias Argó,
Cum, tenero comitatus Hyla, petit impiger alti
Alcides iuga per densum frondentia montis.
Hic septem capit erranteis per deuia ceruos,
Septem arcu, pedibus binos, et robore plantæ
Insignes maculis, primóq; ad tempora cornu.
Hos puer attrectare manu, palmisq; fouere
Incipit, et tereti subnectit uincula collo
Exultans præda, & maculosis pelle gemellis.
Hic heros fessus cursu, per gramen ad undam
Ingenteis artus sternit, clauamq; trinodem
Suspendit trunco, et pharetræ caput aptat onustæ.
Inuitat somnos labor, et uicinia fontis,
Vmbráq; textilibus circum uariata corymbis.
Ipse autem fons perspicuis argenteus undis.
Albescunt imo sparsi, rutilantq; lapilli,
Quos huc, illuc subsiliens uomit unda. quiescunt
Mox illi, pictáq; solum uariatur arena.
Lætantur uitreis errantia lumina in undis.
In summo natat umbra. natant ramíq;, comæq;
Frondentes. Sol per tenueis uaga lumina rimas
Irradiat. Variant umbræ uariantibus auris.
Pendula per nitidum currunt umbracula fontem,
Murmuráq; in solis strepitant resonantia syluis,
Quæ lenis mouet aura, mouent recinentia ramis
Ora auium, & uario resonant caua guttura cantu.
At circùm atq; ipso crepitantis margine riui

V er halat, roseus'q; decor se fundit ad auras,
L ilia'q; in uiridi spirant canentia thyrso,
E t memor ingratam mœret Narcissus ad undam.
T um uiolæ è patulis redolentia munera ramis
P rætendunt lætos flores, implexa'q; serta
S pirantis rarum ueris decus. enitet inter
I llustreis passim flores, monimenta'q; diuûm
F los rarus, flos ipse hominum uix cognitus ulli.
H eroes norunt, et semidei'q;, dei'q;.
I uppiter hoc thalamos iubet, hoc iubet aurea cõiux
R orari genialem aulam, cum lætus uterq;
L æta agitat, socios'q; parant coniungere somnos.
H os inter gratam Aladæ per membra quietem
S tillarat sopor, et fessos recreauerat artus.
I pse autem somno grauior, uictus'q; sopore
H orrentem'q; animam late de pectore anhelus
E fflabat, Nymphæ insolito de fonte fragore
E xcitæ liquidis caput exeruere sub undis.
V t'q; uirum uidere per herbida prata iacentem,
T endentem'q; artus, mento, setis'q; rigentem,
C laudentem'q; supercilis caua lumina, risum
I ngeminant, lætis interstrepit unda cachinnis.
R idebant aliæ stertentem heroa, sed hærens
I n puero, non ipsa oculos, non lumina torquet
B landa Earis, sentit'q; deæ Zephyritidis arcum
T abificum, ultrices'q; manus. ea colle propinquo
I nsidians, telum idalium immedicabile telum
P erstrinxit, sublatum alte, intinctum'q; ueneno
F ontis acidalii. hoc etenim dea cypria telo
V titur in nymphas, quoties mortalia nymphis

O biicit ora hominumq́; deas pertentat amore.
I nterea catulis puer ad præsepe ligatis
L udebat, pexosq́; manu mulcebat, et herbas
S electas dabat, et misto inter cornua flore
I ntexens, uiridi caput insignibat acantho.
M ox ipso infelix puer ipso in margine lætos
I nfelix lauat, & uitream depectit ad undam
R orantes udo latice, atq; aspergine cana.
S enserunt catuli fontem notum. Ah puer, ah sors
D ira deûm. Saliere feri, puerumq́; sub undas
T raxerunt. Terq́; ipse manu, pedibusq́;, humerisq́;
O bnitens clamauit herum. Ter candida Nais
O ra manu pressans liquidum ui traxit in amnem,
A tq; amplexa suis pauitantẽ condit in antris,
F ulgentem tamen ora, oculisq́;, comaq́; decentem.
I lla quidem puero fruitur. Sed flaua Nychia,
E t nigris Eunicæ oculis, petulansq́;, procaxq́;
A tq; umbræ Melis consueta, Adranea recessu
P icta genas, tortisq́; comis, et nuda papillas,
A c nunc multa suo fundens suspiria corde,
T abescunt miseræ inuidia, latitantq́; sub antris.
S eptem Earis malesana dies, septem anxia noctes
C um puero insomnes agit, ut neq; parcat amanti,
N ec parcat rursum ipsa sibi, sed perdita, et amens
D eperit illum oculis, amanti et deperit ore
P erdita, mox clauso exanimis collabitur antro.
A st heros somno excitus pauitansq́;, dolensq́;
Q uærit Hylan, repetitq́; et Hylan, nemora auia lõge
R esponsant, iterantq́; et Hylan. Puer abditus antro
I pse quidẽ responsa refert, sed nympha, sed antri

V er halat, roseusq; decor se fundit ad auras,
L iliaq; in uiridi spirant canentia thyrso,
E t memor ingratam mœret Narcissus ad undam.
T um uiolæ è patulis redolentia munera ramis
P rætendunt lætos flores, implexaq; serta
S pirantis rarum ueris decus. enitet inter
I llustreis passim flores, monimentaq; diuûm
F los rarus, flos ipse hominum uix cognitus ulli.
H eroes norunt, et semideiq;, deiq;.
I uppiter hoc thalamos iubet, hoc iubet aurea cõiux
R orari genialem aulam, cum lætus uterq;
L æta agitat, sociosq; parant coniungere somnos.
H os inter gratam Aladæ per membra quietem
S tillarat sopor, et fessos recreauerat artus.
I pse autem somno grauior, uictusq; sopore
H orrentemq; animam late de pectore anhelus
E fflabat, Nymphæ insolito de fonte fragore
E xcitæ liquidis caput exeruere sub undis.
V tq; uirum uidere per herbida prata iacentem,
T endentemq; artus, mento, setisq; rigentem,
C laudentemq; superciliis caua lumina, risum
I ngeminant, lætis interstrepit unda cachinnis.
R idebant aliæ stertentem heroa, sed hærens
I n puero, non ipsa oculos, non lumina torquet
B landa Earis, sentitq; deæ Zephyritidis arcum
T abificum, ultricesq; manus. ea colle propinquo
I nsidians, telum idalium immedicabile telum
P erstrinxit, sublatum alte, intinctumq; ueneno
F ontis acidalii. hoc etenim dea cypria telo
V titur in nymphas, quoties mortalia nymphis

O biicit ora hominumq; deas pertentat amore ·
I nterea catulis puer ad præsepe ligatis
L udebat, pexosq; manu mulcebat, et herbas
S electas dabat, et misto inter cornua flore
I ntexens, uiridi caput insignibat acantho ·
M ox ipso infelix puer ipso in margine lætos
I nfelix lauat, & uitream depectit ad undam
R oranteis udo latice, atq; aspergine cana ·
S enserunt catuli fontem notum · Ah puer, ah sors
D ira deûm · Saliere feri, puerumq; sub undas
T raxerunt · Terq; ipse manu, pedibusq;, humerisq;
O bnitens clamauit herum · Ter candida Nais
O ra manu pressans liquidum ui traxit in amnem,
A tq; amplexa suis pauitantē condit in antris,
F ulgentem tamen ora, oculisq;, comaq; decentem ·
I lla quidem puero fruitur · Sed flaua Nychia,
E t nigris Eunicæ oculis, petulansq;, procaxq;
A tq; umbræ Melis consueta, Adranea recessu
P icta genas, tortisq; comis, et nuda papillas,
A c nunc multa suo fundens suspiria corde,
T abescunt miseræ inuidia, latitantq; sub antris ·
S eptem Earis malesana dies, septem anxia nocteis
C um puero insomneis agit, ut neq; paratt amanti,
N ec paratt rursum ipsa sibi, sed perdita, et amens
D eperit illum oculis, amanti et deperit ore
P erdita, mox clauso exanimis collabitur antro ·
A st heros somno excitus pauitansq;, dolensq;
Q uærit Hylan, repetitq; et Hylan, nemora auia lōge
R esponsant, iterantq; et Hylan · Puer abditus antro
I pse quidē responsa refert, sed nympha, sed antri

O cclusǽq; fores, molesq; immanis aquarum
A duersans, prohibent superas attingere ad auras.
L uctatur sed uox, intusq; offensa resultat,
A tq; obscura procul, reuolutáq; bombit imago.
E rrabat miser Alades gemitu obuia complens.
P ræcipitem nunc ardor agit, nunc uicta dolore
G enua labant, nunc mugitus per saxa resultans
I nuentum promittit Hylan, modo lusus, et expes
A rcumq;, clauamq;, ueneniſicamq; pharetram
T urbat humi. mors amisso præfertur amante.
I amq; oculi, iam uox defecerat. Ecce per amnem
V isus Hylas, Vocem ingentem dedit excitus heros,
I n mediosq; salit fluctus, et brachia tendit.
E xili tum uoce puer, mihi gloria in amne est
C are parens, absiste queri. sat terra, sat æquor,
S atq; tui socium me iam nouere labores,
S at sit Hylan sudasse tuæ sub pondere clauæ.
I ã requies mihi parta, et hymen, et numen ĩ unda.
V iue memor, nostrosq; animo seruabis amores.
H ic lachrymas dedit, atq; extendit ad oscula uultus
P urpureos, uani rapuere sed oscula uenti.
S ectatur properantem heros. sed cœrula coniux
S ectantisq; oculis nubem obiicit, & uetat antro
I ndugredi. Tales reddit de pectore uoces
A lades. Mihi care Puer tua gloria laudi,
A tq; undis iam parta quies, et numen in amne.
I nuidiæ coniux, et amante, & coniuge felix.
I n claua mihi nomen Hylæ, libycáq; pharetra,
P ulcher Hylas, regnabit Hylas in pectore nostro.
S is facilis, nostrosq; iuues in parte labores.

Dixit,

D ixit, & ingentem uiridi de cæspite collem
E rigit, attollitq; manu. componitur ara
I n medio. lecti flores, & olentia serta
S parguntur, gestati arcus, grauidæq; pharetræ
S tant super, & rutilas uoluunt incendia flãmas.
I pse aram nouies lustrans bona uerba precatur
C um gemitu, nouies & Hylan de more salutat,
V isus Hylas media flores quoq; sumere ab ara,
H inc iter ad Phasim ingeminat, minuitq; dolorem
I psa dies, desyderio uis addita crescit,
M ensq; resurgentes renouat sub pectore curas,
Q uæ fessum excipiunt uariæ, & comitantur euntem,
L ittora dũ properans legit, et caua flumina tranat,
S olantur tamen in tenebris insomnia, & umbra
O buersans oculis, & Hylæ amplexantis imago.

EXCVSATIO.

Forsitan et quos quisq; deus per pectora sensus
E xcitet, & quales nascenti sydera mores
P ortendant, canerem, diuersáq; fata, uirorum
Q uæ facies, uigor aut membris, quæ robora cuiq;,
Q uod studium, quodq; ingenium, uisq; insita cordi,
V t rerum series, & cœpti carminis ordo
P ostulat, & toto passim ferremur olympo,
S citantes quæ uis superûm, ac fortuna locorum,
A stra deûm quid iuncta simul, quid ab orbe remoto
D um certant, quid cum radio intueantur amico,
P romittant; qua parte fauor, quáue ira deorum
E ueniat, mors unde repens, aut tempora uitæ,
Q uæq; hominum generi cœlo ducuntur ab ipso,

Verum ingens dolor, & fatum insolabile magni
Herculis, ac totum lamenta audita per orbem
Crescentem natae luctum, immediataq; duro
Vulnera retractant ferro, ac noua robora sumit
Cura recens. semperq; nouos dolor incutit ictus.
Non potuit simulantem Heros, socia arma ferentem
Victor apri, excisorq; hydrae, domitorq; ferarum,
Non ualuit pueri casum, nymphaeq; rapinas
Ferre Deus. Mihi nata seni, mihi filia patri
Eripitur. crescat dolor, & noua cura resurgat.
Parcite Pierides, nostroq; absistite luctu,
Vos laetos agitare choros iuuet. Ite puellae,
Ite deae, tuq; o toto dux praeuia coelo
Vranie, proprios repetens age diua recessus.
Ipsa tibi dulcem in thalamus meditabere cantum,
Funera nos, lachrymaeq; decet. Procul este Napaeae,
Este procul Dryades, cultaeq; in carmine nymphae,
Liquentesq; amnes colite, et colite ocia syluis.
Forsitan et te Aurora iuuet, dum Memnona luges,
Et nostras audire, tuasq; iterare querelas,
Sed dolor, & lamenta nigro comitentur amictu,
Quaeq; erumna meos non deserit anxia questus.
Sed comites estote Aurae, atq; fauete querenti,
Et uoces geminate, et luctum intendite nostrum,
Fidae Aurae, comites saeui, testesq; doloris.

DEPLORATIO LVCIAE FILIAE.

Certe ego felices tedas, dulcesq; hymenaeos
Natae tibi, carosq; parabam e stirpe nepotes.
Fingebamq; & aui lusus, numerosaq; uerba

A d cunas, cantusq; Senex meditabar aniles.
E n miseræ patris tedæ? hos ne senex hymenæos
A spicio? sunt hæc solatia grata nepotum?
N ata iaces, nec blanda senem nec filia patrem
A lloqueris sed muta siles, sed lumina condis.
H oc meruit pater infelix. Age nata reclusos
E t sustolle oculos, & me solare querentem.
O uanum desyderium, & spes patris inanes.
E n tabes. Decor ille tuus quo nata recessit?
D eliciæ matris miseræ. Tibi dona parabat
E t lusus dignos hymenæo, et coniuge uestes.
P ro donis, lusuq;, et pro lætis hymenæis,
L iquisti luctum, et lachrymas, atq; aëra nigrum.
O rnabam tibi serta domi, syriumq; liquorem
A d thalamos, geminæ, geminæ tua cura sorores
F undebant. Quid pro sertis, syrioq; liquore
L iquisti? sine Sole dies sine sydere noctes,
I nsomneis noctes. fesso tibi uagit ab ore
F rater, & in cunis questus exercet amaros.
H as illi illecebras, hæc ludicra blanda relinquis.
A t patri uetus ulcus, et insanabile uulnus
L iquisti, æternos luctus, miseramq; parenti
C aniciem. O qui me patrem, qui sorte parentem
S yrtibus in mediis statuat, saxisue Promethei,
Q ui rapidas insliget aues, & uulturis ungues.
N on mihi te belli rabies, non aspera ponti
T empestas, non missa polo flagrante ruina
E ripuit. Tellusue graui concussa tremore,
A ut quæ sunt miseris discrimina plurima terris.
I pse mihi flos ætatis, speciesq;, pudorq;,

E t grauitas generosa, oculisq; afflata uenustas,
(Heu quod iūcta simul dū sūt bona plurima, certāt)
E ripuit tete. Ipsa sibi probitasq;, decorumq;=
I niecere manum, & fato sua iura dedere.
Quae superi, quae seuities? molitur ab ortu
S ol cursum, pergitq; iter, et spatia ardua lustrans
C onficit, occiduum dum progrediatur ad orbem,
A t uitae spatium incertum, & persaepe senectus
I ngruit in medio cursu, uellitq; iuuentae
L anguentem florem, et spoliat spe diuite ramos.
A n'ne mihi ante oculos grata obseruatur imago,
Qua mihi te quondam mea Lucia, qua mihi te te
L aeta oculis, blanda aspectu, pulcherrima cultu
C onsueras offerre? En aspicio ora, decusq;
E gregium formae, et tot honestae frontis honores?
L aetantem amplexu excipio, et patria oscula iungo.
A ffaris iam blanda senem, officiosa parentem.
E xcutiunt mihi iā lachrymas noua gaudia. Demēs
A h demens pater, infelixq;, parensq;, senexq;
F unde nouas lachrymas, nec te iam ludat imago,
E t sensus memor, & mentis spes credula uanae.
N il heu, nil reliquum iam Lucia. Cessit in auras
V el somno similis, uel inani corporis umbrae,
A ut iacet in parua tantum cinis abditus urna.
N um coelo forsanq; recens nitet aurea sydus?
I llam coelicolae inspectant? illam Heroinae
M irantur? clarum nota inter sydera lumen?
I psa micat noua lux coelo decus addita, et astris?
N ata queror. reptantem auris, coeloq; uagantem
A stra recensentem, numerosq; et signa notantem,
Heu

H eu fallax natarum amor· heu male grata, nec ore
A ppellans, nec uoce petens patrem ipsa uocasti,
S altem ô saltem oculos ad lumina nostra reflexes·
A h diras patrum spes, & solatia dira·
N e cœlo, ne diis pietas, an forte nec ipso
S plendescis cœlo? tenebrisq; adoperta profundis
C aligas nigricans? pereat lux· omnia noctem
I ngeminent, tenebræq; cauo dominentur olympo·
S ed iam o sed desiste dolor· mihi roscida flauo
E xurgens aurora nouum iubar æquore tollit·
P ræradiat caput auricomum, roseusq; per auras
I t decor, e'q; genis stillat ros fusus eburnis·
N unc axem Dea, nunc currus age pelle uolanteis·
F unde diem· sparge coram dux præuia lucem·
P ande sinus· natam aspicio, Tecum aurea curru
L ucifero, & sociis tecum secat æthéra bigis·
B landiturq; oculis· lachrymas quoq; læta parentis
A spectu ciet, et blando mea Lucia ab ore·
A ppellatq; patrem, summo et sua brachia curru
E xerit, inuitatq; senem· iam filia fulges
I nsuetum iubar· ardescunt iam tempora· iam iam
I n radios abeunt crines· En fulgidus ora
A ccendit splendor· micat en lux ignea circum
P erq; genas, totoq; nitor se fundit olympo·
E xoritur iam Sol· radiis en Lucia Solis
E xcipitur, roseoq; sinu complexa, nitentem
I llustratq; diem, et super æthéra fulget apertum,
A tq; nouum cœlo decus, & noua lumina terris
D iffundit, lucem inde auræ sensere recentem,
C larior et solito diffulsit ab æthere Titan·

DE SE IPSO POST OBITVM.

Ergo ubi postremum in cinerem, squallentiaq; ossa
S olverit, & longo tempus me absumpserit æuo,
Q uæq; leuis tumulos circum obuersabitur umbra,
A bscondet nox, & nube obdensarit opaca,
F orsitan è coelo aspiciens, nec passa parentem
O bdua tenebris, nigrantia nubila late
D isferet et patrium longe indignata sepulchrum
N octe premi, & densa manes caligine condi,
E ffundet rutilantem alto de culmine lucem,
E t totum in radios clara inflammabit olympum,
I llustrans monimenta patris, decora inclyta fama.
F ama ipsa assistens tumulo cum uestibus aureis,
O re ingens, ac uoce ingens, ingentibus alis
P er populos late ingenti mea nomina plausu
V ulgabit, titulosq; feret per secula nostros,
P laudentesq; meis resonabunt laudibus auræ,
V iuet et externo celeber Iouianus in æuo.
N ec deerunt mutum ad cinerem qui grata locuti
O blectent manes cantu, atq; hæc pectore uersent,
H uic puero quantum Aonides tribuere puellæ,
C astalii quem fontis aquis lauere, & opaca
T empora cinxerunt lauro, fouere & in antris
A ssuetum choreis musarum. hinc pectore anhelo
L ustrantem idalium nemus & loca consita amorũ,
E t charites docuere uiam uoluere et amantem
A tq; faces tractare deæ, atq; cupidinis arcus,
M ox Paphiã canere ad citharã. procul antra cuncti
A ssultant. Resonant uirides formosa per umbras

Fama

F annia, per'q; suas strepitant suspiria myrtos,
E t percussa graueis iterant iuga frondea curas·
P ost iuueni patuere adytis manifesta reclusis
T empla, quibus secreta deûm sapientia pandit,
N aturæq; arteis docet, & præcepta recludit
V iuendi, hic illa e media testudine templi
H ortatur'q;, monet'q; uiros, foribus'q; adapertis
A dmittit meritos· excludit inutile uulgus
D etestans· Inde ipse animum formauit, et omnes
E xplicuit uitæ mores, monstrauit et arteis
I ngenuas, totum'q; audax Helicona pererrans
N il intentatum ingenio dimisit· inertem
I s digito increpuit'q; lyram, lusit'q; canendo
A d cyathos· idem ad thalamos hymenæon amatos
P ellexit cantu, cecinit'q; admota cubili
A ntiniana sales notos, nec defuit illi
R ustica quæ tenerum modulata est fistula carmen·
I ngemuit simul ad tumulos, lachrymosa'q; amantũ
F unera, dum è solis uiolæ afflauere sepulchris·
I nstruxit'q; alas equitum, ac sertoria signa
E xtulit Hesperiæ in campis, tinxit'q; cruore
A rua super, tumuit'q; amnis, dum gurgite mersat
Arma, uiros, phaleras'q;, et corpora quadrupedantũ
I dem ausus maris undisonos inuadere campos,
R ettulit, austeræ salsus sapor unde lacunæ,
R ettulit, unde cadãt imbres, unde intonet æther·
P rodeat unde comata, cauo quo'ue Iris ab antro,
A usus inemotos aurarum irrumpere tractus·
M acte animo, macte ingenio, cui limina cœli
S tellatæ et patuere fores, quem cardine laxo

F ataq́; fortunasq́; uirûm, ac decreta deorum
N osse fuit, superûmq́; aditus intrare repostos
R imantem, & cæcas reserantem in fata latebras.
E rgo agedũ nymphæ Sebethides, eia age nymphæ
E t myrto tumulum ornate, atq; incingite lauru,
P urpureamq́; adhibete rosam, atq; effundite nardũ
C anentem Dea, frondentem Dea iunge et oliuam,
Q uæ pacem Dea conciliat. hic ocia, pacemq́;
I taliæ peperit fessæ, uiolentaq́; bella
S ustulit, immersitq́; ato, atq; in ualle maligna
A bdidit, et duplici religauit uincta catena,
P roscripsitq́; erebo, portisq́; inclusit ahenis,
O caq́; hesperias iussit regnare per urbes.

ALD. LECTORI. S.

Non ab re uisum fuit, si quæ Pontanus ipse in principio libri Meteororum manu sua scripta paucis ante diebus, q̃ è uita discæderet, ad me misit, imprimenda hoc loco curarem. Ea uero sunt.

Liber hic Meteororum fuerat ante Vraniæ libros scriptus, uerum prius, quam ederetur, furto fuit ob liuorem subreptus. Itaq; absoluta Vrania. Autor illum refecit, et tanquam instaurauit, addiditq́; Vraniæ Libris.

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD LVCIVM FRANCISCVM FILIVN METEORORVM LIBER.

h

I nc ego, quæ nubes caussæ, quis spiritus auras
S ollicitet, quæ uis agitet liquida æquora ponti
E xpediam, & salsæ doceam sapor unde lacunæ.
Quid densas cogat nebulas, densumq; relaxet
A ëra, cum læto descendit plurimus imbri,
A ut abit in rorem, aut crepitanti grandine tectis
D issilit, aut uasto cœlum quatit omne fragore,
V nde et præcipites liquidum per inane ferantur
S iue faces, rutili'ue angues, aut ignea lampas,
Q uiq; micant'ue, cadunt'ue corusci è nubibus ignes,
A ut cœlo quæ impulsa ruunt uulcania tela.
S eu qui per dirum miseris mortalibus omen
S pargit sanguineos flammato uertice crines.
I lle quidem morbosq; ferens, inopinaq; bella.
V nde etiam tanto spirant cum murmure uenti
A ëra per uacuum, & pelago dominentur aperto,
N unc altis in speluncis tellure sub ima
I nclusi, superas quatiant cum mœnibus Vrbes.
A tq; hinc digrediens fonteis, quæq; amne citato
F lumina diuersis erumpunt partibus orbis,
V ndarumq; uagos latebroso è pumice ductus,
E t quæ sint liquidis memorabo exordia lymphis.

Tu modo, quæ digressa polo Sebethida ad undam
D iuertens, tacitas inter facunda sorores
V ranie, repetisq́; iter, et tua sydera narras,
P ande etiam immensas cœli uariabilis oras,
A ëris & motus aperi dea. Sic tibi ripæ
C litunni teneras gignant per littora myrtus,
E t tua perpetuæ crescant ad flumina Lauri.
I nape. purpureos florum iam spargit honores
E n tibi Sebethos, Veniunt ad carmina cultæ
N aiádes, Dum fontis opes, dum flumina cantas.
(Gratum opus) inscripto texunt tibi serta hyacintho.
E n properant udis fusæ per colla capillis,
Q uæq́; tibi niueis pingunt redimicula bacis
N ereides. Tibi magna Iouis sua regna reclusit
E t soror, et coniux, secretáq; certa profundi,
T u uero regina Deûm, cui mille ministræ
A éra per uacuum famulantur, cui pater æther
I ungitur, & socius implet conceptibus orbem,
N e desis, cœptisq́; ueni pede diua secundo.
N ate uides, age nate oculis, age suspice numen,
E t uenerare, uides uultu quæ tristis honesto,
E t lento incedit gressu, nec lumina torquet
F ixa tuens, nec multa loqui, nec garrula curat,
H æc ratio est proles magni Iouis. huic pater uni
N osse dedit causas rerum, atq; aperire latenteis.
H ac duce nubiferas mundi penetrabimus arces.
T e colimus Dea, thuricremam tibi ponimus aram.
S parge rosam, da thura puer, linguisq́; fauete.
V os quoq; felices tumuli, manesq́; parentis,
Q uo duce Romanæ, statuunt sua signa camœnæ

Tarpeia pro rupe, canit tuba & aenea martem,
Vos manes mihi felices & adeste uocanti.
Sic uobis uer perpetuum, uiolaeq; rosaeq;,
Sic spirent et amoma, fluant Sebethides undae.

OMNIA CONSTARE E QVATVOR ELEMENTIS, ipsaq; elementa inuicem conuerti.

Principio genus omne hominũ, genus omne ferarũ
Progaatae & syluis uolucres, quaeq; aequora ponti
Monstra colunt, quaeq; herba solo florente uirescit,
Et quae sublimis crescens subit arbor ad auras,
Quattuor è primis ducunt exordia causis.
Hinc etenim proprias sumunt animantia uitas.
Huc redeunt, quoties fragiles mors soluerit artus.
Ipsa aeterna manent elementa, uicesq; ministrant,
Dum sua iura simul cedunt, aut cessa reposcunt,
Alternosq; agitant constanti foedere motus,
Vertunturq;, eademq; aut mox diuersa resurgunt.
Hinc rerum status aeternus, aeternaq; origo,
Aeternam quoniam sortem, & data fata repensant.
His parent nascentum animae, legesq; sequuntur,
Quas dederint elementa. suos retinentia nexus.
Ipsa autem coeli motus, ac signa tuentur,
Imperiisq; assunt stellarum, et iussa capessunt.

SOLEM ET LVNAM MAXIME IMPERARE ELEMENTIS.

Nanq; per obliquum mundi inuariabilis orbem
Quinq; agitant uarios errantia sydera cursus,

A duersis'q; rotis subeunt duodena per astra.
P ræsidet his pater ipse hominum, princeps'q; deorũ
S ol rerum sator, & numerosi temporis autor,
Q ui cœlũ, et terras radiis, cæua'q; æquora lustrat,
H unc iuxta comes incedit latonia Luna
N octis honos, lucis'q; alienæ haud certa ministra.
C uius & imperium late maris æquor, et ipse
O ceanus rex undarum, ac maurysia coniux
A ttoniti uenerantur, & undoso æquore Nereus,
A lternat'q; sequens fluctus, & temperat æstus,
D um triuiæ instabiles seruat per tempora currus.
H inc etiam largo turgent sata semina succo,
H inc manat liquidus per uenas humor in artus,
H inc fluit, ac refluit per membra tenerrima sanguis,
H umida'q; infuso lentescunt corpora rore,
C orporibus quoniam præsit latonia nostris.
I lle & uitales spirat nascentibus auras,
A tq; agit in membris animas, & stillat in artus
F omitis ætherii calefacta per ossa uigorem.
D eniq; Sol patrium ius, officium'q; paternum
E xercet, peragit matris Latonia partes.
Q uæ bigis inuecta, uago'q; per æthera lapsu
D iscursans, prensat nunc hos, nunc deserit illos
A uxilium implorans, & opem acceptura deorum,
C orporibus quam materna pietate refundat.
H is ducibus parent elementa, hæc signa sequuntur.
I n primis aer multa caligne densus,
M ane nouis radiis, et luce rubescit eoa,
C um necdum orta dies, & nox sua sydera condit,
C um surgit iubare exorto titonia coniux,

Mox clarum sparsura diem Lux suscitat almum
Lux Solis comes, & coniux, et filia Solis,
Qua nil mobilius, qua nil uelocius unquam,
Non leuis aligeræ mentis pernicior aura.
Quin rapido sub sole liquens rarescit, & ignem
Concipit incensumq; ab humo rapit usq; calorem
Ipse etenim tenuis penetratu, et corpore raro
Labentem cœlo radium sola ad ultima terræ
Traiicit hic duro frangens umbone resultat,
Exiliensq; catuo succendit in aëre flammam.
Quoq; locus catuus ipse magis, quo densior aër,
Quò propiore deus prospectat ab æthere terras,
Hoc magis ignescit flammis, & concipit æstum,
Incandetq; æstate, tepet sub atlantidis ortum,
Quo nidum in tignis peregrina reponit irundo.

DE MARIS SALSEDINE.

Vos etiam maris undisoni fluitantia monstra,
Et Solem rapidum, & latices sentitis amaros,
Quandóquidẽ obiectas urens sol dũ coquit undas,
Et radiis infestat agens neptunnia regna,
Assidue dulceis epulas, tenuemq; liquorem,
Haurit aquis, succosq; rapit populator amicos
Grata sequens, sensum longe indignatus amarum,
Hinc salsus sapor, atq; asper fluit æquore amaror.
Quippe etiam ut nostro fluitat de corpore sudor,
Ille quidem dulci è baccho, mellisq; liquore
Exclusus uenis, & enim sitis ipsa calorq;
Lenibus indulgent succis, & amara recusant.
Quin etiam fama est captum telluris amore

V erum ingens dolor, & fatum insolabile magni
H erculis, ac totum lamenta audita per orbem
C rescentem natae luctum, immediataq; duro
V ulnera retractant ferro, ac noua robora sumit
C ura recens, semperq; nouos dolor incutit ictus.
N on potuit famulantem Heros, socia arma ferentem
V ictor apri, excisorq; hydrae, domitorq; ferarum,
N on ualuit pueri casum, nymphaeq; rapinas
F erre Deus. Mihi nata seni, mihi filia patri
E ripitur. crescat dolor, & noua cura resurgat.
P arcite Pierides, nostroq; absistite luctu,
V os laetos agitare choros iuuet. Ite puellae,
I te deae, tuq; o toto dux praeuia caelo
V ranie, proprios repetens age diua recessus.
I psa tibi dulcem in thalamus meditabere cantum,
F unera nos, lachrymaeq; decet. Procul este Napaeae,
E ste procul Dryades, cultaeq; in carmine nymphae,
L iquentesq; amnes colite, et colite ocia syluis.
F orsitan et te Aurora iuuet, dum Memnona luges,
E t nostras audire, tuasq; iterare querelas,
S ed dolor, & lamenta nigro comitentur amictu,
Q uaeq; erumna meos non deserit anxia questus.
S ed comites estote Aurae, atq; fauete querenti,
E t uoces geminate, et luctum intendite nostrum,
F idae Aurae, comites saeui, testesq; doloris.

DEPLORATIO LVCIAE FILIAE.

Certe ego felices tedas, dulcesq; hymenaeos
N ata tibi, carosq; parabam e stirpe nepotes.
F ingebamq; & aui lusus, numerosaq; uerba

A d cunas, cantus'q; Senex meditabar aniles.
E n miseræ patris tedæ? hos' ne senex hymenæos
A spicio?' sunt hæc solatia grata nepotum?
N ata iaces, nec blanda senem nec filia patrem
A lloqueris sed muta siles, sed lumina condis.
H oc meruit pater infelix. Age nata reclusos
E t sustolle oculos, & me solare querentem.
O uanum desyderium, & spes patris inanes.
E n tabes. Decor ille tuus quo nata recessit?
D eliciæ matris miseræ. Tibi dona parabat
E t lusus dignos hymenæo, et coniuge uestes.
P ro donis, lusu'q;, et pro lætis hymenæis,
L iquisti luctum, et lachrymas, atq; atra nigrum.
O rnabam tibi serta domi, syrium'q; liquorem
A d thalamos, geminæ, geminæ tua cura sorores
F undebant. Quid pro sertis, syrio'q; liquore
L iquisti? sine Sole dies, sine sydere noctes,
I nsomnes noctes. fesso tibi uagit ab ore
F rater, & in cunis questus exercet amaros.
H as illi illecebras, hæc ludicra blanda relinquis.
A t patri uetus ulcus, et insanabile uulnus
L iquisti, æternos luctus, miseram'q; parenti
C aniciem. O qui me patrem, qui forte parentem
S yrtibus in mediis statuat, saxis'ue Promethei,
Q ui rapidas infiget aues, & uulturis ungues.
N on mihi te belli rabies, non aspera ponti
T empestas, non missa polo flagrante ruina
E ripuit. Tellus'ue graui concussa tremore,
A ut quæ sunt miseris discrimina plurima terris.
I pse mihi flos ætatis, species'q;, pudor'q;,

E t grauitas generosa, oculisq; afflata uenustas,
(Heu quod iũcta simul dũ sũt bona plurima, certãt)
E ripuit tete. Ipsa sibi probitasq;, decorumq;=
I nijcere manum, & fato sua iura dedere.
Q uæ superi, quæ seuities? molitur ab ortu
S ol cursum, pergitq; iter, et spatia ardua lustrans
C onficit, occiduum dum progrediatur ad orbem,
A t uitæ spatium incertum, & persæpe senectus
I ngruit in medio cursu, uellitq; iuuentæ
L anguentem florem, et spoliat spe diuite ramos.
A n'ne mihi ante oculos grata obseruatur imago,
Q ua mihi te quondam mea Lucia, qua mihi te te
L æta oculis, blanda aspectu, pulcherrima cultu
C onsueras offerre? En aspicio ora, decusq;
E gregium formæ, et tot honestæ frontis honores?
L ætantem amplexu excipio, et patria oscula iungo.
A ffaris iam blanda senem, officiosa parentem.
E xcutiunt mihi iã lachrymas noua gaudia. Demẽs
A h demens pater, infelixq;, parensq;, senexq;
F unde nouas lachrymas, nec te iam ludat imago,
E t sensus memor, & mentis spes credula uanæ.
N il heu, nil reliquum iam Lucia. Cessit in auras
V el somno similis, uel inani corporis umbræ,
A ut iacet in parua tantum cinis abditus urna.
N um cœlo forsanq; recens nitet aurea sydus?
I llam cœlicolæ inspectant? illam Heroinæ
M irantur? clarum nota inter sydera lumen?
I psa micat noua lux cœlo decus addita, et astris?
N ata queror. reptantem auris, cœloq; uagantem
A stra recensentem, numerosq; et signa notantem,

Heu

H eu fallax natarum amor·heu male grata,nec ore
A ppellans,nec uoce petens patrem ipsa uocasti,
S altem ò saltem oculos ad lumina nostra reflexes·
A h diras patrum spes, & solatia dira·
N e cœlo,ne diis pietas,an forte nec ipso
S plendescis cœlo? tenebrisq; adoperta profundis
C aligas nigricans? pereat lux omnia noctem
I ngeminent,tenebræq; atro dominentur olympo·
S ed iam o sed desiste dolor·mihi roscida flauo
E xurgens aurora nouum iubar æquore tollit·
P ræradiat caput auricomum,roseusq; per auras
I t decor,éq; genis stillat ros fusus eburnis·
N unc axem Dea,nunc currus age pelle uolantes·
F unde diem·sparge coam dux præuia lucem·
P ande sinus·natam aspicio,Tecum aurea curru
L ucifero,& sociis tecum secat æthéra bigis·
B landiturq; oculis·lachrymas quoq; læta parentis
A spectu ciet,et blando mea Lucia ab ore·
A ppellatq; patrem,summo et sua brachia curru
E xerit,inuitatq; senem·iam filia fulges
I nsuetum iubar·ardescunt iam tempora·iam iam
I n radios abeunt crines·En fulgidus ora
A ccendit splendor·micat en lux ignea circum
P erq; genas,totoq; nitor se fundit olympo·
E xoritur iam Sol·radiis en Lucia Solis
E xcipitur,roseoq; sinu complexa,nitentem
I llustratq; diem,et super æthéra fulget apertum,
A tq; nouum cœlo decus,& noua lumina terris
D iffundit,lucem inde auræ sensere recentem,
C larior et solito diffulsit ab æthere Titan·

DE SE IPSO POST OBITVM.

Ergo ubi postremum in cinerem, squallentiaq́; ossa
S oluerit, & longo tempus me absumpserit æuo,
Q uæq́; leuis tumulos circum obuersabitur umbra,
A bscondet nox, & nube obdensarit opaca,
F orsitan è cœlo aspiciens, nec passa parentem
O bducti tenebris, nigrantia nubila late
D isferet et patrium longe indignata sepulchrum
N octe premi, & densa manes caligine condi,
E ffundet rutilantem alto de culmine lucem,
E t totum in radios clara inflammabit olympum,
I llustrans monimenta patris, decora inclyta fama.
F ama ipsa assistens tumulo cum uestibus aureis,
O re ingens, ac uoce ingens, ingentibus alis
P er populos late ingenti mea nomina plausu
V ulgabit, titulosq́; feret per secula nostros,
P laudentesq́; meis resonabunt laudibus auræ,
V iuet et extento celeber Iouianus in æuo.
N ec deerunt mutum ad cinerem qui grata locuti
O blectent manes cantu, atq; hæc pectore uersent,
H uic puero quantum Aonides tribuere puellæ,
C astalii quem fontis aquis lauere, & opaca
T empora cinxerunt lauru, fouere & in antris
A ssuetum choreis musarum. hinc pectore anhelo
L ustrantem idalium nemus, & loca consita amorũ,
E t charites docuere uiam, uoluere et amantem
A tq; faces tractare deæ, atq; cupidinis arcus,
M ox Paphiã canere ad citharã. procul antra canẽti
A ssultant. Resonat uirides formosa per umbras

F annia, perq́; suas strepitant suspiria myrtos,
E t percussa graueis iterant iuga frondea curas.
P ost iuueni patuere adytis manifesta reclusis
T empla, quibus secreta deûm sapientia pandit,
N aturæq; arteis docet, & præcepta recludit
V iuendi, hic illa e media testudine templi
H ortaturq́;, monetq́; uiros, foribusq́; adapertis
A dmittit meritos. excludit inutile uulgus
D etestans. Inde ipse animum formauit, et omnes
E xplicuit uitæ mores, monstrauit et arteis
I ngenuas, totumq́; audax Helicona pererrans
N il intentatum ingenio dimisit inertem
I s digito increpuitq́; lyram, lusitq́; canendo
A d cyathos. idem ad thalamos hymenæon amatos
P ellexit cantu, cecinitq́; admota cubili
A ntiniana sales notos, nec defuit illi
R ustica quæ tenerum modulata est fistula carmen.
I ngemuit simul ad tumulos, lachrymosáq; amantũ
F unera, dum è solis uiolæ afflauere sepulchris.
I nstruxitq́; alas equitum, ac sertoria signa
E xtulit Hesperiæ in campis, tinxitq́; cruore
A rua super, tumuitq́; amnis, dum gurgite mersat
Arma, uiros, phalerasq́;, et corpora quadrupedantũ
I dem ausus maris undisonos inuadere campos,
R ettulit, austeræ salsus sapor unde lacunæ,
R ettulit, unde cadãt imbres, unde intonet æther.
P rodeat unde comata, cauo quó ue Iris ab antro,
A usus inemotos aurarum irrumpere tractus.
M acte animo, macte ingenio, cui limina cœli
S tellatæ et patuere fores, quem cardine laxo

F atáq; fortunasq; uirûm, ac decreta deorum
N osse fuit, superûmq; aditus intrare repostos
R imantem, & cæcas reserantem in fata latebras.
E rgo agedũ nymphæ Sebethides, eia age nymphæ
E t myrto tumulum ornate, atq; incingite lauru,
P urpureamq; adhibete rosam, atq; effundite nardũ
C anentem Dea, frondentem Dea iunge et oliuam,
Q uæ pacem Dea concilias, hic ocia, pacemq;
I taliæ peperit fessæ, uiolentaq; bella
S ustulit, immersitq; cæco, atq; in ualle maligna
A bdidit, et duplici religauit uincta catena,
P roscripsitq; erebo, portisq; inclusit ahenis,
O ciaq; hesperias iussit regnare per urbes.

ALD. LECTORI. S.

Non ab re uisum fuit, si quæ Pontanus ipse in principio libri Meteororum manu sua scripta paucis ante diebus, q̃ è uita discæderet, ad me misit, imprimenda hoc loco curarem. Ea uero sunt.

Liber hic Meteororum fuerat ante Vraniæ libros scriptus, uerum prius, quam ederetur, furto fuit ob liuorem subreptus. Itaq; absoluta Vrania. Autor illum refecit, et tanquam instaurauit, addiditq; Vraniæ Libris.

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD LVCIVM FRANCISCVM FILIVN METEORORVM LIBER.

I nc ego, quæ nubes causæ, quis spiritus auras
S ollicitet, quæ uis agitet liquida æquora ponti
E xpediam, & salsæ doceam sapor unde lacunæ.
Q uid densas cogat nebulas, densúmq; relaxet
A ëra, cum læto descendit plurimus imbri,
A ut abit in rorem, aut crepitanti grandine tectis
D issilit, aut uasto cœlum quatit omne fragore,
V nde et præcipites liquidum per inane ferantur
S iue faces, rutili'ue angues, aut ignea lampas,
Q uiq; micant'ue, cadunt'ue corusci è nubibus ignes,
A ut cœlo quæ impulsa ruunt uulcania tela.
S eu qui per dirum miseris mortalibus omen
S pargit sanguineos flammato uertice crines.
I lle quidem morbosq; ferens, inopináq; bella.
V nde etiam tanto spirant cum murmure uenti
A ëra per uacuum, & pelago dominentur aperto,
N unc altis in speluncis tellure sub ima
I nclusi, superas quatiant cum mœnibus Vrbes.
A tq; hinc digrediens fonteis, quæq; amne citato
F lumina diuersis erumpunt partibus orbis,
V ndarumq; uagos latebroso è pumice ductus,
E t quæ sint liquidis memorabo exordia lymphis.

Tu modo, quæ digressa polo Sebethida ad undam
Diuertens, tacitas inter facunda sorores
Vranie, repetisq; iter, et tua sydera narras,
Pande etiam immensas cœli uariabilis oras,
Aëris & motus aperi dea. Sic tibi ripæ
Clitumni teneras gignant per littora myrtus,
Et tua perpetuæ crescant ad flumina Lauri.
Inape. purpureos florum iam spargit honores
En tibi Sebethos, Veniunt ad carmina cultæ
Naiádes, Dum fontis opes, dum flumina cantas.
(Gratum opus) inscripto texunt tibi serta hyacintho.
En properant udis fusæ per colla capillis,
Quæq; tibi niueis pingunt redimicula bacis
Nereides. Tibi magna Iouis sua regna reclusit
Et soror, et coniux, secretáq; certa profundi,
Tu uero regina Deûm, cui mille ministræ
Aëra per uacuum famulantur, cui pater æther
Iungitur, & socias implet conceptibus orbem,
Ne desis, cœptisq; ueni pede diua secundo.
Nate uides, age nate oculis, age suspice numen,
Et uenerare, uides uultu quæ tristis honesto,
Et lento incedit gressu, nec lumina torquet
Fixa tuens, nec multa loqui, nec garrula curat,
Hæc ratio est proles magni Iouis. huic pater uni
Nosse dedit causas rerum, atq; aperire latenteis.
Hac duce nubiferas mundi penetrabimus arces.
Te colimus Dea, thuricremam tibi ponimus aram.
Sparge rosam, da thura puer, linguisq; fauete.
Vos quoq; felices tumuli, manesq; parentis,
Quo duce Romanæ, statuunt sua signa camœnæ

T arpeia pro rupe, canit tuba & ænea martem,
V os manes mihi felices & adeste uocanti.
S ic uobis uer perpetuum, uiolæq;, rosæq;,
S ic spirent et amoma, fluant Sebethides undæ.

OMNIA CONSTARE E QVATVOR ELEMENTIS, ipsáq; elementa inuicem conuerti.

Principio genus omne hominũ, genus omne ferarũ
P rognatæ & syluis uolucres, quæq; æquora ponti
M onstra colunt, quæq; herba solo florente uirescit,
E t quæ sublimis crescens subit arbor ad auras,
Q uattuor è primis ducunt exordia causis.
H inc etenim proprias sumunt animantia uitas.
H uc redeunt, quoties fragiles mors soluerit artus.
I psa æterna manent elementa, uicesq; ministrant,
D um sua iura simul cedunt, aut cessa reposcunt,
A lternosq; agitant constanti foedere motus,
V ertunturq;, eademq; aut mox diuersa resurgunt.
H inc rerum satus æternus, æternaq; origo,
A eternam quoniam sortem, & data fata repensant.
H is parent nascentum animæ, legesq; sequuntur,
Q uas dederint elementa. suos retinentia nexus.
I psa autem cœli motus, ac signa tuentur,
I mperiisq; assunt stellarum, et iussa capessunt.

SOLEM ET LVNAM MAXIME IMPERARE ELEMENTIS.

Nanq; per obliquum mundi inuariabilis orbem
Quinq; agitant uarios errantia sydera cursus,

A duersis'q; rotis subeunt duodena per astra.
P ræsidet his pater ipse hominum, princeps'q; deorū
S ol rerum sator, & numerosi temporis autor,
Q ui cœlū, et terras radiis, caua'q; æquora lustrat,
H unc iuxta comes incedit latonia Luna
N octis honos, lucis'q; alienæ haud certa ministra.
C uius & imperium late maris æquor, et ipse
O ceanus rex undarum, ac mauryssia coniux
A ttoniti uenerantur, & undoso æquore Nereus,
A lternat'q; sequens fluctus, & temperat æstus,
D um triuiæ instabiles seruat per tempora currus.
H inc etiam largo turgent sata semina succo,
H inc manat liquidus per uenas humor in artus,
H inc fluit, ac refluit per membra tenerrima sanguis,
H umida'q; infuso lentescunt corpora rore,
C orporibus quoniam præsit latonia nostris.
I lle & uitales spirat nascentibus auras,
A tq; agit in membris animas, & stillat in artus
F omitis ætherii calefacta per ossa uigorem.
D eniq; Sol patrium ius, officium'q; paternum
E xercet, peragit matris Latonia partes.
Q uæ bigis inuecta, uago'q; per æthera lapsu
D iscursans, prensat nunc hos, nunc deserit illos
A uxilium implorans, & opem acceptura deorum,
C orporibus quam materna pietate refundat.
H is ducibus parent elementa, hæc signa sequuntur.
I n primis aer multa caligne densus,
M ane nouis radiis, et luce rubescit eoa,
C um necdum orta dies, & nox sua sydera condit,
C um surgit iubare exorto titonia coniux,

Mox clarum sparsura diem Lux suscitat almum
Lux Solis comes, & coniux, et filia Solis,
Qua nil mobilius, qua nil uelocius unquam,
Non leuis aligeræ mentis pernicior aura.
Quin rapido sub sole liquens rarescit, & ignem
Concipit. incensumq; ab humo rapit usq; calorem
Ipse etenim tenuis penetratu, et corpore raro
Labentem cœlo radium sola ad ultima terræ
Traiicit. hic duro frangens umbone resultat,
Exiliensq; cauo succendit in aëre flammam.
Quoq; locus cauus ipse magis, quo densior aër,
Quò propiore deus prospectat ab æthere terras,
Hoc magis ignescit flammis, & concipit æstum,
Incandetq; æstate, tepet sub atlantidis ortum,
Quo nidum in tignis peregrina reponit irundo.

DE MARIS SALSEDINE.

Vos etiam maris undisoni fluitantia monstra,
Et Solem rapidum, & latices sentitis amaros,
Quandóquidē obiectas urens sol dū coquit undas,
Et radiis infestat agens neptunnia regna,
Assidue dulceis epulas, tenuemq; liquorem,
Haurit aquis, succosq; rapit populator amicos
Grata sequens, sensum longe indignatus amarum,
Hinc salsus sapor, atq; asper fluit æquore amaror.
Quippe etiam ut nostro fluitat de corpore sudor,
Ille quidem dulci è baccho, mellisq; liquore
Exclusus uenis, & enim sitis ipsa calorq;
Lenibus indulgent succis, & amara recusant.
Quin etiam fama est captum telluris amore

O ceanum, tacitos primum occuluisse dolores.
P ost ubi concepit flammam, penitusq; medullis
A rsit, & ipsa imis hæsere incendia uenis,
O quoties primo fixit sua munera posti,
P inxit et è uario non mollia limina flore,
A c cecinit miseram lachrymosa uoce querelam,
L ongaq; per uacuas rupit sospiria rimas,
I nde ubi iam longo patientia uicta dolore est,
M ulta quoq; iratus foribus conuitia dixit,
C rudelem & dominam per uerba indigna notauit,
N unc supplex ueniam petit, & connubia poscit,
E t thalamum optatum, et socii sua gaudia lecti.
A t postquam nil dona mouent, promissa'ue magni
D os pelagi, atq; preces frustra cessere mariti,
N on ullæ supra spes, tum furiatus, et amens
P erculit aduersam nodoso uerbere Calpen,
I ngemuit, traxitq; grauem a radice ruinam
M ons cauus, ille imo uictor ciet æquora fundo.
A gmina densentur campis, tum rupe soluta
I rrumpit pelago, & terris insultat apertis.
A t tellus tremefacta metu confugit in altos
N ube caua monteis, totoq; in uertice sistit.
E xanimē excipiunt Nymphæ, refouentq; pauentē,
V t uires rediere, deosq; exciuit agresteis,
E t quæ sit dubiis nota est sententia rebus,
C ontinuo è medius terræ penetralibus actam
A lloquitur Saliam, & precib. noua munera iungit.
T um Dea conuentu in medio dux ipsa repostus
E xoluit uenas, totoq; è uiscere terræ
E ruptat sale saxa super sudantia amaro.

Quidquid ubiq; asprum egeritur, fluitat'q; malignus
Aequora per, sapor inficiens undas'q;, deos'q;.
Ipse etiam Oceanus retro dare signa coactus.
Inde manet sensu sapor aspernandus amaro.

DE SOLIS EFFECTIBVS IN TERRA.

Praecipue tamen in gremio telluris amatae
Exercet sua iura deus, Latonia proles.
Semina nam rerum campis obstrusa, sub auras
Euocat, in'q; nouas conuertit germina frondes,
Educit ramis tenuato codice flores.
Mox agit in crudos beneolenti cortice fructus,
Hinc sua iucundo maturat poma sapore,
Felices laetis segetes inspicat aristis,
Vestit pampineis baccheia dona racemis,
Educit sata, nata fouet, quae fota animantum
Pabula sint, succis'q; suis alimenta ministrent.
Quin etiam ipsius è uenis, terrae'q; cauernis
Sursum agit eductos alta ad conuexa uapores,
E quibus aut rores bibula funduntur in herba,
Aut atrae incumbunt nebulae conuallibus imis,
Aut passim coelo fusae sparguntur in agris
Caeruleae pluuiae, aut multo cum uerbere grando
Persónat, aut canis albescunt rura pruinis,
Aut niuibus summi cinxere cacumina montes.

DVAS A SOLE EDVCI IN AEREM EXHALATIONES, HVMIDAM VIDELIcet et Siccam.

Terra etenim duplicem exhalat saturata uapore
H umidus hic, crassóq; madens se corpore uix fert.
A ridus & calido suffimine prosilit alter.
A ccipit hos late in gremium circunfluus aër.
H unc ipsum triplex regio secat, altera candet
I gnibus, horrentíq; gelu riget altera. Vtrunq;
P rima quidem, æstatémq; suam. sua frigora sentit.

DE PLVVIA.

Ille igitur per inane uagum sublatus in auras
C onuertit sese insinuans, passímq; coactus
D ensatur magis, atq; magis, tum nubibus actis
F rigida per loca, sub cœli regione maligna
I d quod erat calidum, sensim effluit, & uolat alta
S ub loca, qua positis feruent incendia castris.
I pse autem cogente gelu tabescit, & inde
L iquitur, irriguǽq; cadunt ex aëre guttæ,
Q uin & frigida uis propius cohibente calore,
C olligit in se, maioráq; robora sumit.
C ogitur hinc sparsus passim uapor. Inde coactus
S oluitur, et pluuii rumpunt de nubibus imbres.
I nterdum rapidos amneis est cernere passim
D iffluere, et totum in pluuias descendere cœlum.
T antus in aërio sese globus orbe coëgit.

DE NIVE.

Ast ubi defluxit calor omnis, et omnia circum
H orrescunt hyeme, & solem loca iniqua negabũt,
C oncrescunt gelido nubes è frrigore, et und
C oguntur, motǽq; loco, atq; è pondere pressæ,

Descendunt passim tractæ, cæsimq́; rotatæ
Ac niuibus iuga summa tegunt, & ad ima ferũtur,
Albentes, quoniam albescit concretus aquarum
Humor, at admoto quamprimũ ardore liquescunt,
Stiriáq;, glaciesq́;, solutáq; sole pruina.
In riuos abeunt fusi de grandine rores.
Inq́; niues transire imbrem, atq; inolescere tignis
Edocet, et quod Zona illas quæ torrida nescit,
Frigida quod canis horret Germania campis,

DE PRVINA, ET RORE, ET Manna.

At tenuis uapor ille quidem, nec uiribus auctus
Nec dum summotos habilis contingere montes,
Ipse die excitus, gelida mox noctis in umbra
Cogitur, in canas hyeme obstringente pruinas.
Idem abit in rorem liquidum sitientibus herbis
Auxilium cœlo tepido, atq; in nocte serena.
Quin etiam calabris in saltibus, ac per opacum
Labitur ingenti Crathis, qua cœrulus alueo,
Quáq; etiam syriis syluæ conuallibus horrent
Felices syluæ, quarum de fronde liquescunt
Diuini roris latices, quos sedula passim
Turba legit, gratum auxiliũ languentibus ægris.
Illic æstate in media, sub sole furenti
Dum regnat Calor, & terræ finduntur hiantes,
Tum tener ille uapor sensim sublatus ab æstu,
Versatusq́; die, multóq; incoctus ab igni
Concaua per loca, & arescentibus undiq; syluis,
Ingratum ut sensit frigus sub nocte madenti,
Cum nullæ spirant auræ, & silet humidus aer,

C ontrahitur paulatim, & lento humore coactus
I n guttas abit, & foliis sitientibus hærens,
L entescit, rursumq́; diurno à sole recoctus
I nduit & speciem ceræ, mellisq́; saporem.
Q uodq́; & apes præstant arte, ingenitoq́; fauore,
H oc medicos natura hominum producit in usus.
T u uero Iuuenis tenerorum assertor amorum,
M ane tuæ qui serta paras intexere Nymphæ,
A ut Veneri ante aram lectos inspergere flores
P ratorum decus, hoc precibusq́;, hoc suscipe uotis,
T hreicio ut boreas tacitus requiescat in antro.
H ic misere rorem infestat crudelis, & asper.
A t prædo, & facilis, & rapta coniuge mitis.
N anq; per aërias ponti dum præterit oras
V ota ferens, uidit procul in conualle remota
P lanitiem uiridi late florescere campo.
A dmonuit locus optatæ cum coniuge noctis.
D esilit, ac molli lachrymantē amplexus in herba,
E xplicuitq́; sinus, munusq́; impleuit amantis.
I lla grauis oculos ab humo uix anxia tollens
F lebat, eam insolito coniux solatur honore.
H is ego pro lachrymis florum, gratusq́;, memorq́;
N octurnos spargam rores, ea præmia sunto.
D ebeat hoc raptæ pontus memor Orithyiæ.
S ubrisit, tenerumq́; genis suffudit honorem
L æta uiri dictis, & tanto munere coniux.
I lle nouam sensit labi per pectora flammam,
O ptatos repetens somnos, molliq́; quiete
L eniit accensum complexu coniugis ignem.
S aliat et Boreas calido contrarius Austro

Occurrit

O ccurrit calor hinc, rigor inde exurgit, & alter
D um tepet, ipse humili demittit ab aëre rorem.
A st alter stringit magis, ac de frigore siccat.
E xudet ne languenteis noua gutta per herbas.
E rgo frigida uis ponto dum insultat, & acreis
C onatus contra calor obiicit, agminaq; extra
N oxq; simul, boreasq; instigant, explicat ecce
I pse suas calor intus opes & uiribus auctus
I n stillas tenuem uertit sub mane rigorem.

DE GRANDINE,

Grandinis hinc quæ sit paucis natura docebo.
S æpe per æstatem cœlo incandente, sed ipso
A utumno magis, aut illo sub tempore, quo iam
L æta parat nidos prænuntia ueris irundo,
N unc flauam é culmis late deturbat aristam,
N unc lætas nemorum de culmine decutit umbras,
N unc stragem molita etiam pastoribus, uná
P rosternit ualidos sub eodem uulnere tauros.
A c primum ut gelido crescunt humore liquentes
C rystalli, quas post frigentia rupibus antra
I n densum cogunt, guttisq; rigentibus anni,
E t longo durant labentia secula cursu,
S ic rigido compacta gelu per inania grando
C ogitur, & stricto concrescunt frigore guttæ,
P ódere mox tractæ frangunt se, et ad ima ferũtur.
I psa igitur grauitate sua, ac sub mole dehiscens
P rona cadit, sæpe ingenti demissa fragore.
Q uandóquidem sublime ruens, frangitq;, feritq;
C um gemitu sese, multumq; umbone rotata,

O btunditq; aciem, glomeratáq; uerbere, tectis
D ira sonat, sæpe ipsa leuẽ haud procul acta, sonorẽ
D at ueniens, etenim tacito regione propinqua
A gmine descendit. Tanto sed corpore maior,
E t facie horridior, quanto breuiore rotatu,
E t spatio propiore cadens, minus atterit alas.
V ere igitur, seu Libra pares cum diuidit horas,
T um tractu leuiore feruntur ad alta uapores
I ncensi, ac loca summa petunt, ubi frigida sese
V is cohibet, quo non radiorum offensa resultat
S æua acies. ubi pigra gelu, torpetq;, rigetq;
T empestas, ubi frigoribus domus alta reposta est.
H uc postquam uapor ascendit, calidusq;, madensq;
C ontinuo riget attactu regionis iniquæ.
Q uoq; uapor magis icaluit, postquam ipse refrixit,
E xtinctusq; gelu calor, aut euasit in auras,
H oc magis admissum trahit in præcordia uirus.
I mber enim multo large decoctus ab igni,
C ontrahit, & citius glaciem, et mage frigora sentit.
D esilit inde uago præceps per inania lapsu
I n ualleis, quanq̃ iuga sæpe petit, nec apricas
I nfestet licet ipse magis loca, frigida nescit.
A n mage cũ paribus calor hic, hinc se instruit armis
F rigus, & æquali concursat uterq; uigore,
I lle suis late in campis exultat, & hostem
I nsequitur, cogit uires, & robora frigus,
I nq; globum sparsos trahit hic, atq; ide maniplos,
C onfirmatq; aciem, duratáq; tergora contra
O biectat, quantumq; calor se tollit in altum,
H oc magis aëria præceps delabitur arce,

Duráq;

D uráq; frigidáque, crepitanti et uerbere grando.
C ogit opes natura suas, & robora uictrix
I ngeminat, quoties obuersis uiribus uná
C oncurrunt, impulsa suo contraria nisu.

OBSERVANDAS ESSE REGIONES TERRAE, ET SITVM Planetarum.

E rgo age, né ue anni partes, neu quæ loca terræ
D espiciens, uarios Lunæ sic inspice cursus,
V t neq; Saturni gelidum neglexeris astrum,
N ec quæ stella cadet cœlo, quæ ue exerat ortum.
C ontemplator item terras sub tempora brumæ
F éruere, & urentem interius cohibere calorem.
Q uod putei, fontes'q; docent. nam frigora cogunt,
A st aperit calor, & uenas diducit hianteis.
A ethiopum manant campis sitientibus imbres,
N on amnes capiuntt ripæ, ruit arduus æther
I n nimbos, & Sole tamen Leo feruidus ardet.
An non Allobrogum gentes, rhodanëia pubes,
E xcidium attonita extimuit, cœli'q; ruinam,
T empore quo Sol ipse humeros, ac terga Laconum
T orrebat sitiens, summo & radiabat Olympo?
H ic è præruptis mouet alpibus atra procella
I nuoluens hyemes'q; simul, tenebras'q;, polum'q;.
H orrescunt nimbis auræ, nubes'q; dehiscunt
C um tonitru, micat igniferis fulgoribus æther.
I ntremit insolito sub uerbere concita tellus.
A c cœlum ruere, & terras subsidere certum est.
Ecce autem per inane ruens cum turbine uasto
V oluitur, horrendam'q; cadens trahit icta ruinam

Ingentis moles saxi, glacieq́;, geluq́;
Concretæ, ac bisquinq; pedes porrectæ, et in altum
Quattuor, at septem protento margine latæ,
Terribilis uisu, ac dirum mortalibus omen,
Tantum adeo uariat rerum natura, situsq́;.

GVTTAS MAIORES AESTATE fieri.

Quid grandes æstate cadunt superaere guttæ?
An rarus uapor, & stillæ paulo ante minutæ
Miscentur? crassus cadit hinc è nubibus imber?
An sparsim, subitoq́; graui feruore sub altum
Euectus, primum ut sensit mala frigora cœli,
Afflatusq́; gelu, nec densa nube, nec ipse
Densus, humo propior descendit corpore maior?

AEREM RECEPTACVLVM ESSE EXHALATIONVM OMNIVM.

Nate uides spatiū imensum, tractusq; profundos
Aeris, atq; unà terras, pontumq; obeuntes.
Rara quidem natura illi, ac penetrabilis alte,
Densatur tamen, et crassum fouet usq; uaporem,
Quéq;, et aq̄, quéq; et terræ excreuere frequentē.
Aspirant quæcunq; etenim, quæcunq; uaporant,
Suffiat hæc pontus, ponto et circúndata tellus.
Cuncta sinu grauido recipit diffusior aer,
Vertit & humentem in rorem, pluuiasq́;, niuemq́;,
Qui fuerit gelidas humor sublatus ad auras.

QVAE IN AERE GENERENTVR EX ASPIRATIONE IGNEA.

Halitus

Halitus ille autem, largo qui percitus igni,
Euolat, ac tenuis multum loca frigida tranat,
Et longe ad sedes uictor perlabitur æstus
Fumidus, incoctusq́;, atq; arescente fluore.
Non nunq̃ tamen hunc nubes circumuenit atra
Deprensum, & strictis frigus circunsonat armis.
Hic ille inclusus uallo, et circum aggere septus,
Perquiritq́; aditum intentans, et singula lustrat,
Et nunc hac aciem ostentat, nunc ingruit illac
Parte ferox, parte & factis, & uiribus impar.
Ast illum densis mucronibus horrida nubes
Verberat, impellitq́; premens, frustraq́; parantem
Summotas intrare domos, & ad ardua ferri
Deiicit ipsa super impacto umbone. ibi ictus
Ingentem effracto sonitum dedit aggere, multusq́;
Intonat, et cœlum tonitru quatit. inde coruscus
Sese agit in flammas, et cœlo lubricus errat.
Interdum tantus fragor, ut concurrere monteis
Iam timeas, ut terra tremat, cœlumq́; dehiscat.
Tum quod erat fractum discussa nube, repente
Impulsum ruit, atq; obliquo tramite præceps
It flamma rutilante, ingenti et uerbere summos
Aut petit incassum monteis, aut aurea diuûm
Templa ferit, dirum trepidis mortalibus omen.
Interdū leuis ipse, leuem flammamq́;, sonumq́;,
Aut sonitum sine luce dedit, sine uerbere flammā.
Interdum erumpit crepitu sine. sed tamen actus
Aduersam in nubem, ualidos hinc pertulit ictus,
Vnde tremunt nigri postes, & limina cœli.

IGNEM ANTE, QVAM SONVS AVDIATVR, VIDERI.

Nec uero prior excusso de uerbere flamma
E micat, aut ipso sonitus fit tardior ictu,
S erior ad nostras quamuis eat impetus aures.
I pse uides pastorem alto de colle securi
S ternentem quercum, cuneis'q; in frusta secantem.
I pse quidem iactatam alte post terga securim
A nte uides, mox ingenti conuulsa fragore
V ox sonat, & ruptæ luctantur in auribus auræ.
N on aliter cum excussa polo flagrante ruina
H orrendum tonat, ipsa suo prius acta tumultu.
C oncurrit nimbosa acies, frangit'q;, ferit'q;
I mpellens, hinc fulmineus succenditur ignis
C ollisu. Tandem ille fragor ruit, & ruit uná
I n pluuiam, et largos conuersus Iuppiter imbres.
V ulcanum fama est cœlo cum pulsus ab alto,
S ub terris sine honore diu, sine munere, claudum
V ixisse, & sicula exilium traxisse sub Aetna
S olantem casus noto genitricis Amore.
Quem tandem meritam uertit dolor acer in iram.
Quondá etenim Cybele í magna Berecynthia mater
S olenneis de more dapes, ac uina pararat,
C onstiterant'q; Deæ ad mensas, ac pocula Nymphæ
V ltima miscuerant, Cum sic Venus aurea cœpit.
Felicem mea me soboles facit, hæc mihi diuos
S ubiicit, hæc mortale genus. quá plura parantẽ
O ccupat his Latona, Decus noctis'q;, dieq;
C um peperi, & lucem terris, & lumina cœlo

T um peperi, toto & tenebras ex orbe fugaui,
L uceat ut per me tellus, resplendeat æthra,
E xorient'q; uagum lustrant quæ sydera, mundum.
D icentem increpuit Iuno, atq; hæc uocibus infert.
I mmemor es nostri Latona, & adultera iactas
I nfamem sobolem, & media inter uina superbis.
I lla refert. Tua te proles inuisa parenti
N obilitet regina, & cœlo excussus ab alto
I lle ille e Iunone satus, quem fumida Lemnos
E xercet fabrum, aut nigris incudibus Aetna.
D emisit Iuno uultum. mox inde cor ira,
M onstrosos partus, fumantem'q; obiicis ætnam,
C ui gener Alcides, cui filia nobilis Hebe?
H aud proles mea Vulcanus. plutonia proles
I lle ille est, enisa cauo quem fornice tellus
E xpulit è latebris, quem uix in luce receptum,
N on erebo pater admisit, non æthere diui.
Riserunt incensam aliæ in conuitia diuam,
I ndoluit tamen una Ceres, quæ'q; astitit illi
F ida comes Lypare, æolidum quæ prima sororũ.
E rgo ubi Zanclæos portus tenuere, & amicas
T rinacria accepit terris, Aetnëia'q; antra
A dmisere deas, solitum & Vulcanus ad ignem,
N acta ibi tum Lypare tempus, Conuitia matris
R ettulit, & partus inimica mente negatos,
M entitam'q; deæ prolem, ac plutonia furta,
I ntumuit dictis iuuenis, succensus & ira
V ltorem minitatur, & acri in corde uolutat
M aternum uulnus, odiis'q; incessit amaris.
I n'q; dies auget uires dolor, ac memor artes

E xcutit, exploratq́; iter, ac uestigia matris.
D um Samon, oceani mensis digressa, per altum
I re parat, mouet abruptis fornacibus Aetnam
E xitium intentans. illa acri uicta dolore
I ngemit, & cœlum insolitis conquestibus implet.
L eniit iratam complexu lætus amato
I uppiter, & placidam accepit per membra quietē.
T um deus ignipotens inuento fulmine, primum
I pse suum miratur opus. mox limina gratus
A ccedit Iouis, & laudato munere donat.
I uppiter ob meritum Lemnon dedit. inde trisulcū
M olitus dextra fulmen, cognouit in illo
V sus quantus erat, seq́; hoc audentior armat.
H oc mea periuros læto dat dextera dixit,
H oc ego terrigenas extinguam aliquando Gigantes,
H oc etiam coniux timeat sacrumq́;, potensq́;.
T um mouit caput, & frontem percussit honoram.
F ulminis hinc ingens, & mira potentia fertur.

FVLMINIS DIVERSAM VIM ESSE.

N unc etenim afflatu tenui, pecudemq́;, bouemq́;
A ut uirides tondentem herbas, aut ilice ab arcta
A rcentem nimios animosi syderis æstus
E xanimat, nulla ut maneant uestigia mortis,
O ptatum ut credas armenta haurire soporem,
V t placidum uideas pastorem ducere somnum,
N unc ustos arctus, atq; ossa rigentia cernas,
N on faciem, non ora hominum, non corpora noris,
N unc ipsis etiam in stabulis, mirabile dictu,
Q uadrupedem exoluit, pedibus quoq; ferrea demit

V incula, et intacto terram quatit ungula cornu.
I llæsus sonipes alta ad præsepia mandit.
V idi ego, cum incolumi totus pede calceus arsit.
S enserunt alii fuluum effluxisse metallum
E loculis, tanta est uis insita fulminis auris.
R ara etenim densis cedunt, at densa repugnant
I psa obiecta sibi, contra et sua prælia miscent.
C oncedit duro tenerum, et penetrabile acuto.
D issipat afflatu subito leue. trudit ad imum,
Quod graue, diffringunt rigida, atq; obtusa reclu=
I nsinuant, tenui quæ displodu̇ntur ab aura. (dūt.
Quin uariant etiam uires, & uulnera teli
F ulminei, seu marmoreis se in turribus altum
I mpegit, seu littorea desedit in alga,
A ut quæ per mediam fumant foenilia brumam.

DE STELLIS CADENTIBVS, ET IGNITIS TRABIBVS,

Sæpe per æstatem cœlo si forte silenti
A ut carpes iter, aut mauortia signa secutus,
T raduces uigilem per iussa silentia noctem,
C ollucere faces, cœloq; cadentia cernes
S ydera, & incensos per sudum albescere tractus.
H alitus hic modicusq; & cœco impulsus ab igni
I ncidit in gelidas ut primum frigoris oras,
N ec potis incretum longe exuperare rigorem,
T orquet iter fugiens nunc huc, nunc mobilis illuc,
D onec conceptam traxit per uiscera flammam.
N unc proprio incensus raptu, nunc terq;, quaterq;
E xagitata ferens impactæ uerbera nubis.

Aſt ubi ſummotosq́; locos, atq; aëra ſummum
Peruaſit, qua continuus conuertitur orbis,
Hic rapido impulſus curſu, uertigine & ipſa
Incenſus, uaria ſplendet per inane figura.
Arida concipiunt ignem, feruetq́; agitando
Spiritus. Incendit pugnantia corpora motus.
Siue igitur lato amplexu, multumq́; coacta eſt
Materia, atq; ingens ſeries, & longior ordo,
Seu contra breuis, & tenuem ſortita uigorem,
Quæ facies, quæ forma etiam, qualisq́; figura,
Talis in aerio perlucet uertice flamma,
Nunc iaculi in morem, ualidus quod torſerit hoſtis,
Nunc quales ſplendent Lychni laquearibus aureis,
Nunc qualis tenues igneſcit ſtuppa per auras,
Nunc flectit ſeſe in ſpiras ſinuata draconum,
Nunc micat, ut celeri fallantur lumina ſenſu,
Nunc cadere ut timeas ex ipſo ſydus Olympo.
Sæpe etiam torrem ambuſtum rutilante fauilla
Cernere erit, cœlumq́; cauo ſe ſcindere hiatu
Tū, cū ſub noctem obſcurā, atq; in nube profunda
Nigreſcit uapor, & permultum cœrula fumant
Fomenta, trahit & ſubitam uis ignea flammam.
Illicet è mediis tenebris, fumoq́; frequenti
Erumpit flamma, & cœlo ſe fundit aperto,
Vt timeas noctem ruere, atq; fatiſcere Olympum.
Præſertim cum præcipiti uertigine torris
Excuſſus cadit, atq; cadens nigrum aëra findit.
Flamma etenim cum cœruleo ſe miſcuit, et cum
Lux atro inſinuat, penetratq́; immiſſa profundo,
Tum nubes patet, et lato ſe ſoluit hiatu,

L umina'q; ipsa imum subeunt admissa recessum.
A c patefacta cauo pandunt sese abdita tractu.

TREIS ESSE AERIS REGIONES.

Et quoniam treis in partes distinguitur aër,
P rima æque patiens est frigoris, atq; caloris,
A lternas'q; uices, alterna sorte rependit.
V ere tepens, æstate calens, eadem horrida bruma
P roxima ab inflexu radiorum amota, malignum
F rigus, et algentem late complexa rigorem,
I n quam cœruleus passim uapor actus inerrat,
V nde cadunt imbres, unde et nix concitat alas,
V ltima torrenti semper sitit usta calore
F lammarum consueta uagos inuoluere tortus.
H alitus ille igitur longe, ualidus'q; potens'q;
H uc penetrat, superat'q; hyemes, & frigora uictor.

DE LAMPADIBVS, ET ALIIS IGNITIS FIGVRIS.

E rgo aut est parteis æque diffusus in ipsas,
E t lato arescens incendia suscipit orbe,
L ampadis in faciem, quæ plurima nocte refulget
A nte deos, aut in latus inclinante figura
C ontrahitur, magis hinc, inde altera prominet ala,
V t crassum aut credas lapidē, aut ignescere trūcum,
I pse quidem dextra pellem trahis illa trahentem
I am sequitur protenta manu, sed parte sinistra
S ubtrahitur, quod'q; hac accedit, demitur illac.
H inc titubant duplices sub iniquo pondere lances,
A ut sparsim fusus, rapido'q; abreptus ab igni

S cintillātem animam uomere, atq; efflare uidetur,
V t quando in stipulis furtim uagus incidit ignis,
H uc illuc dispersa uolant incendia, nec se
M iscet flamma, salit'q; leueis perferuida culmos.
S ed neq; tam tenuis terrarum est halitus, ut non
E t densas habeat fumoso in corpore parteis,
Q uæ sursum raptæ, totó'q; uolumine mistæ
D ensantur leue in aerium se tollit acumen
C onsurgens grauiora suo sese ordine ad imum
D etrudunt, donec cunei sub imagine flammam
C oncipit, et rutilus micat inter sydera conus.
T unc aliquis limosa agitans ad flumina Nili
P iscator, dum nocte oculos ad sydera tollit,
O bstupuit, doluit'q; simul super astra referri
P yramidas, ueterum'q; rapi monumenta uirorum,
A egyptum'q; suis superos spoliare trophæis.
I nterdum longum erectus consurgit in hastam
P arte leuis, parte obducta caligine densus.
N on tamen ut maiora trahat uestigia cauda.
H oc quondam telo Tityon per uiscera adacto
S trauit humi, stratum'q; nouem per iugera uictor
E xtendit, thalamos ultus, tentata'q; matris
F ulcra, nec indignos statuens Mars ferre dolores.
L audarunt facinus superi, atq; hinc ipse superbus
S picula non ponit manibus, non deserit hastam.
Aëris hæc partim media regione feruntur
I psa suis incensa opibus, dum uulnere crudo
C ertatim exercent uires, & prælia miscent.
A estiferis partim in campis, regione suprema
Q ua cœli uertigo agitans rapit, unde coruscat

Tractim flamma rubens, atq; ignea fulget imago.

DE COLORIBVS NVBIVM.

Nubibus est etiam color & suus. hoc age ut omnẽ
Aëra percipias, ut uentos deniq; noscas.
Alba parum densa est, raroq; immista uapore,
Quam Sol irrumpit radiis, & ad intima tranat.
Nigra grauem traxit densa caligne fumum,
Non illam ut penetrent nemeæi lumina Phœbi.
Puniceam multus subiit calor. occupat humor
Cœruleam, grauidamq; imbri, longeq; madentẽ.
Has collidentes sequitur fragor, & simul ingens
Porta tonat cœli, rumpitq; ad tartara clamor.
E quibus ut sese emisit uiolentior ignis,
Fulgurat, & densas rutilus discriminat auras,
Nonnunq̃ ut longum nubes diducat hiatum,
Ac nigri pateant prorsus penetralia nimbi.
Nonnunq̃ leuis ipse leuem sine uulnere nubem
Euadit, tamen & splendet qua semita monstrat,
Ac micat, ut celeri fallantur lumina sensu.
Flamma rubescenti multum saturata colore
Admonet admistas fluuiali è corpore uires,
Humidaq; ingentem præbere alimenta uigorem,
Quod probat exiliens lignis uiridantibus ardor.
Albescens tenuem succum, atq; arentia monstrat
Fomenta, & celerem peracuti luminis auram.
At cui sanguineus color insidet, & nigrantem
Præse fert late obscura sub luce cruorem,
Hæc ualidas terræ uires, durataq; iactat
Robora, & immanem uasta cum mole ruinam.

F ulminis hinc uarians, et tanta potentia fertur.

VNDE FVLMINVM VARIETAS, AC VIS.

N anq; ubi nube caua, tenuisq́; et plurimus alte
T ruditur, incensis et se fert spiritus alis,
I lle quidem leuitate sua, penetratq́;, ruitq́;
L ubricus, et tenuis multum loca peruia tranat,
V t nulla incensæ linquat uestigia flammæ.
N ec mora sit telo tenui, ac penetrantibus auris.
A era fluent tamen afflatu, ac uia uulneris atro
L iuescet fumo, et piceum dabit usta nigrorem
A eratis quoties clypeis impegit, et ipse
M ole piger lentis it tardior impetus alis,
D uraq́; pugnaces obiectant robora conti.
C ernere erit flagrantē iterū Hucalegonta, et opimis
C um spoliis templa excisis auulsa columnis,
A c furere attonitas incendia sæua per urbes.
T anta mole ruit, tantaq́; impulsa ruina
Fumida uis, procul acta polo, atq; è nube profunda,
S iquando extrusus, multoq́; accensus ab æstu
S piritus, it tonitrū horrificans, atq; igne coruscus
T ractu igens, tardusq́; gradu, et lōge auctus eūdo
S cinditq́;, uritq́;, et longo secat aëra hiatu.
T um montes quatit impellens, discindit et arces,
E t correpta micant diris naualia flammis.
P ræcedit longe uulnus tremor, usqueadeo uis
I mpellens furit, atq; intendit spiritus auras,
E t late arentes coëunt ad uulnera fumi,
V t cum irata manus tormento exclusit aheno

Fumantem

F umantem pilam, uersatq; uolubile saxum.
I nclusi erumpunt ignes nigrantibus auris,
F it tremor, horrendumq; sonat tum plurimus ante
S ternit iter fragor, & gemitu saxa icta resultant,
D isiectæq; ruunt prostratis mœnibus arces.

DE VENTIS.

V entorum nunc te causas, patriamq; docebo.
Q uæq; illis natura, & quæ sit cuiq; potestas.
A ridus ille autem, atq; ima tellure remissus
H os generat, uiresq; animus, roburq; ministrat.
S ol pater educit, mater dedit ubera tellus.
A summo Boreas, Notus imo spirat olympo.
O casum insedit Zephyrus. uenit Eurus ab ortu.
H os circùm uarii dextra, leuaq; feruntur,
A tq; agitant tenues diuersis flatibus auras.
E t quoniam medium lustrans Sol circuit orbem,
P er duodena uago digressus signa meatu,
I diirco quidquid gremio telluris in altum
E duxit, partim algentem festinat in arcton,
P artim ad decliuem libyæ diuertitur oram,
D um radios, ac sæua timens incendia uitat.
A n dextra, leuaq; ferens se, impune uagatur
F umida uis, quando hinc libycos, ast inde recessus
A rctoos semel in toto Sol ambiat anno?
V nde sibi uis ipsa & opes, & robora firmet?
C um tamen assiduus media regione recurset
E oum, hesperiumq; petens Sol annuus orbem,
V rat et accensos quos ipse per aëra fumos
T raxerat? ide frequens nunc hinc, nũc effurit illic

F rigidus aut aquilo, aut nimbis uiolentior auster,
A uster solstitio ueniens, regnisq́; perustis.
V nde calet magis, et pennis madidantibus usus
I nuergit largos agris sitientibus imbres.
Q uin imo quoq; digrediens, & fessus, et in se
S æpe repercussus grauiores concipit æstus.
A t Boreæ patriam horrentem, frigusq́;, rigorq́;
I nsedere, hinc terra gelu concreta uaporat
T enuius, horrescitq́; aër, uolat inde serenus
S piritus, & siccus uestigia commouet alis,
A n quia summa tenens cœli locat, multus, & ingens
I nde ruit, pellitq́; auras, et nubila differt,
N ulla ut Hyperboreo maneant uestigia tractu.
S ed tamen & longo uectus trans æquora cursu,
I rrorat caput, et madidus ceruice fluenti,
F undit aquas, seruatq́; olim quæ fœdera sanxit.
Nanq; olim prouectum austrũ trans littora Rheni
O ceani fama, & toties refluentibus undis.
E xcipit incautum Boreas, et uincula nectit.
I lle ut se captum agnouit, sensitq́; catenas,
N on ego te siculo'ue mari, nec finibus aphri
L ittoris arcuerim. liceat nam te quoq; nostram
V isere Cyrenen, libycosq́; intrare recessus.
A c nostro terram arentem satiare liquore.
H inc quoq; securus per regna aliena recursat,
E t madidus pennis sitientis irrigat aphros.
H oc quoq; frigidior, quod per decliuia labens
O biicibus nullis cursus agit ipse secundos.
V ere etiam regnare uolunt, quo tempore primum
O ptatæ crescunt luces, et lubricus annus

Conuertit

Conuertit terga, atq; hyemem post egit iniquam.
Tum liquefacta mouens terrarum claustra, camnos
Sol aperit laxos, uoluitq; per aëra fumum.
Hic somno excitus, commotisq; impiger alis,
Linquit Hyperboreos decliui tramite montes.
Quin ubi Sol propior maiora incendia mouit,
Flagranteisq; impegit equos per uiscera Cancri,
Cum nebulosa cauis fumat Germania campus,
Ac multus uapor ad superas sese extulit auras,
Quemque frigida uis Boreæ comes addita cogit.
Illa etiam de parte graueis incumbere nimbos
Cernere erit, fusisq; augescere nubibus amnes,
In mediisq; natare etiam feruoribus agros.
Hoc etiam è cœlo, ac semper radiantibus Arctis,
Et gelidæ incumbunt auræ, ac uehementior urget
Ventorum uis, finitimis regionibus acta.

VENTOS QVOSDAM PROVINCIALES ESSE.

Omnis in aduersos uentus non péruenit axes,
Et quidam certo sedem posuere recessu.
Circion hispanas fama est regnare per urbes,
Et pecori strages meditantem, & prælia nautis.
Non alpes hunc Aëniæ, non frigida norunt
Pangæa, aut nimbis nunquam nō turbidus Hæmus,
Vix fessum Entellæ excipiunt, cauaq; hostia Macræ.
Sentit uicinum solem nabatheius Eurus,
Arenteisq; impellit equos comitante calore.
Diuersum Zephyri spirant aquilone propinquo,
Et Solem fessum excipiunt, altoq; cadentem.

F rigidus hinc, pluuius'q; uigor. Sed turbidus auster
I pse agit undanteis nimborum in prælia turmas,
D ux ipse pluuiarum, et longe maximus autor.
E ductos nanq; immensum regione perusta,
D ensorum fluctus longinqua ab sede uaporum
I nuoluit, raptat'q; agitans, qui deinde soluti
F undunt præcipites abruptis nubibus imbres,
D iluuio'q; unà absorbent pecudes'q;, uiros'q;.
T antum Auster discussa furens per nubila sæuit.

CVR VENTI OBLIQVI FERantur.

Cur autem quando huc toties discurset, & illuc
S piritus hic, uarios agitans sine lege tumultus,
C ur non & superas pennis petit improbus arces?
O mnis, in aërias quicunq; elabitur oras
H alitus, immisso paulatim educitur igni.
Q ui postquam gelidam summo capite attigit arcem,
S ensit et aduersi contraria frigoris arma,
I llicet ipse pedem retro fert, pondere & ipso
Q uod multum traxit grauida de matre uolutus
A d matrem trahitur. Ecce hic nouus aduenit ignis
A uxilio. retinet labentem ille arma resumit
F ortior ad pugnam simul huc perlatus, & illuc.
D um'q; cadit, resilit'q;, leuis tum pellitur aër,
E t quo maiores à frigore pertulit ictus,
M aiorem'q; trahit foecunda è matre uigorem
H alitus, hoc maiore ruens ferit aëra pulsu.
V t cum mœoniæ in campis uada ad alta Mæandri
P astor agens, baculo stagnantem percutit undam,
I lla fugit circùm, et grauidum dat pulsa sonorem,

Impellit'q;

I mpellitq; undam illabens noua protinus unda.
E rgo paulatim augescens, fit maior eundo
I mpetus, & uires, grauioráq; robora sumit.
V t cum de tenui primum fonte effluit humor,
I t riuus. post collectis procul imbribus amnem
I ngentem raptat ripis, longumq; profectus,
T um plenus rapidis in pontum immittitur undis.
A utumno sed enim uento uis plurima largum
C um spirant terræ, cum plenior halitus exit,
T erreniq; magis suffundunt aëra fumi.
H oc iterumq; iterumq;, etiam, multumq; monebo.
I ncendunt nimii leuiter fumantia soles,
I ncensa exurunt late, præsertim ubi altos
P hœbus agit currus, fuluoq; è sydere lustrat
E xiguis habitata locis Masilia regna.
I dcirco latera ad mundi, atq; extrema uiarum
T errestris caligo habitat, quo languida solis
V ix penetrat uis, & radiis minus urit acutis.
I psa etiam partim leuis aspiratio, ut alte
F umida, partim etiam grauis, ut tellure remissa.
A tq; illinc facile admittit resoluta calorem,
H inc percussa gelu riget, ac densata grauescit.
I nde etiam transuersa ruit. nam frigore abacta
N e sursum penetret, mistoq; calore retenta,
N e cadat in præceps, transuersum impellat oportet
A ëra, siue quod extremis in finibus orbis
R egna tenens, castris illinc se fundit apertis
V isura et medias mundi penetrabilis oras.
N am neq; puluercam in pluuiã descendere par est.
N ec tamen abnuerim lunamq;, errantiaq; astra,

Quæ medium assiduis peragrant discursibus orbẽ.
In medium quoq; ab extremis caliginis auras
Attrahere, in uariasq; orbis depellere parteis.
Ergo & cum arenteis rapidus Sol usserit agros,
Et cum uicta gelu queritur mala frigora tellus,
Tum tibi tranquillæ permittant ocia luces,
Grataq; sedatæ præstabunt somnia noctes,
Pacatusq; ingens requiescet flatibus aër.
Nec non post largos imbreis, pluuiamq; madentem
Compositæ cessant auræ, tacitusq; quiescit
Spiritus, & nulli ueniunt in prælia uenti.
Hoc quoq; post Boream algentẽ, atq; rigentia flabra
Cernere erit, quoties crudo sub frigore tellus
Concreuit, simul & durato tergore sæuit.
Spiramenta soli claudit rigor, obstruit omnem
Vis aditum. nullus spirat uapor, aut fluit extra
Halitus, unde nouis ueniant alimenta procellis.
Si tamen expectes nouus ut calor, & noua flamma
Torreat humenteis latices, & forte per altum
Ire paras, uideas turbantibus aëra uentis
Magna mole graues urgeri ad littora fluctus.
Alternis dat enim tellus, adimitq; alimenta.

DE TVRBINE.

Turbineus fortasse glomus miraberis, unde
Eruat euulsam summis radicibus ornum,
Nunc frangens monte aduerso, nunc nubibus actam
Agglomeratq;, agitatq; frequens. tandem illa ruina
Prona cadit, longo plangens sola senta sonore.
Interea densa obscurus caligne fertur

P erq́; uias, perq́; arua simul sternitq́;, feritq́;
P uluereus globus inuoluens cœlumq́;, diemq́;.
N anq; per aduersum dum concursantia uenti
A rma mouent animisq́; pares, & uiribus, ecce
C ertamen magnum exoritur. ille impiger instat,
H ic clypeo obnitens longe aduersatur. utrinq;
I mpetus, utrinq; et robur. nunc pellitur ille,
H ic pellit, nunc sors uariat mutata. nec ullus
S tát ue loco, cedit ue loco. nunc ille sinistra,
H ic dextra incursat feriens, & in orbe gerit rem.
N unc ictus clypeo exiliens petit aëra, nunc se
I ntorquens, terram ingenti diuellit hiatu,
D um uel uterq; cadat moriens, uel cesserit alter,
A ut iungant socias concordi foedere uires.

DE PROCELLA.

Quin & fumida uis, tellure exclusa, leuemq́;
A ëra per sublata, suoq́; euecta calore
C onflictata diu propter terrasq́;, solumq́;,
A ridaq́; & multo firmans sese aucta uigore,
V exatq́;, infringitq́; agitans pulsum aëra, et undá
A equoraq́;, & fracto displosa tonitrua cœlo
D isiicit, infremitatq́; æquor, cauaq́; antra resultát.
T orquentur nemora, & ualles ad sydera clamant,
P uluereusq́; diem tegit intra nubila nimbus.

CIRCA VENTORVM OBSERVATIONEM, ANNI QVOQVE TEMPORA OBseruanda esse.

Tempora quin etiam certa ratione tenenda,

V t cum se in præceps, aut uer agit, aduenit æstas,
A ut cum declinat rapidus sol, appetit æger
V entorum pater autumnus. Seu frigida bruma
A utumnum fugat, aut uere aduentante fugatur.
T urbat enim, uersat'q; omnis mutantia rerum,
I dcirco si tum, nimbosi aut syderis ortum
V ideris, aut properare cauo procul æquore mergi
I nfelix astrum, atq; acri Lunam hoste teneri,
M ercurii'q; graues sydus portendere uentos,
N e dubita ingentem cœlo uariante, procellam
A ffore, quæ simul inuoluat terras'q; fretum'q;,
V ertat & audaces in uota miserrima nautas.

DE AVRIS.

Sæpe etiam rapidum ad solem, medios'q; per æstus
C olle uel aërio, aut udi prope littoris oram,
A ut propter liquidas nebulosi fluminis undas,
A estatē indomitā increpitans, Zephyros'q; silenteis
A urarum gelidas sensi properare cohorteis.
S olis anhelantes pellunt quas axe quadrigæ.
I pse iter intendunt'q; fugæ, trudunt'q; repulsum
A era, qui tenues motu fouet incitus auras,
A diuuat & mare commotum, fluuii'q; recessus.
H inc mulcent teneræ summotis æstibus auræ.
N anq; etiam umbrosa in scena cum incanduit aër,
O ra'q; saltantes tergunt sudantia Nymphæ,
F rondentem si quis ramum, ramalia'ue arma
V entilet, aut tenui dimouerit aëra penna,
Q uamprimum Zephyri frigentem exciuerit auram.
C ircum etenim qui nostra frequens se calfacit ora

Spiritus

Spiritus, impulsu facili fugit · aduenit aër
Inde nouus · Mora nulla, alter succedit, & alter.
Vt nequeant circum ora nouæ recalescere partes,
Cum fugiant subitis excitæ impulsibus auræ.
Nec uero ualles'q; cauæ, recubantia'q; antra
Ac cœlo uariante situs terra'q;, mari'q;
Non multum adiiciunt uentis dĕsant' ue, acuunt' ue.
Inde salutiferis spirant afflatibus illi,
Hi grauibus tentant morbis languentia membra.
Nam uenti mutant quoties, mutantur & unà
Corpora cuncta, habitu perstat natura nec uno.

DE VENTO, QVI ORITVR PROPE ATERNVM FLVVIVM.

Flat saltus post pelignos, qua uoluitur ingens
Aternus de ualle caua, atq; humentibus antris.
Ipsa quidem sub mane nouum cita Solis ab ortu
Aura recens, qua culta nitent, qua poma fouentur
Ramis leta suis, largo & sata semine turgent,
Hæc eadem rapidum ad Solem, medios'q; per æstus
Nec longo spatio prouecta, aut uiribus auctis
Vanescit primo moriens, et soluitur æuo.
Vsqueadeo uariant uenti, uis'q; insita uentis.

DE VENTO PECVLARI Illyrico.

Illyricis specus est ingens in finibus, antrum
Ventorum immane, unde iræ, immites'q; procellæ
Erumpunt, quoties terris fera sæuit Erinny's,
Immittit'q; hyemes pelago, et se proripit umbris,
Non tutæ stabulis pecudes, non oppida muris

N on ipso in portu classes. fremit Adria, & atros
H orrescit trepida Garganus ab arce tumultus.
N on illo quidquam uento crudelius, ut se
E xcussitq; antro, & portis ruit aeer apertis.
P astores cohibete ignem, & procul abdite flammas.

DE TERRAEMOTV.

Quæ uentos moueant causæ, qs & halitus auras,
H actenus o mihi care Puer, nunc unde tumultus,
E t tanti ueniant terrarum in prælia motus,
V nde uagi excutiant diuulsa cacumina montes,
F lumina conuertant cursū, aut premat alta uorago,
V nde tremat tellus, quamprimum (aduerte) docebo.
P rincipio ingenti late circūndata ponto
T ellus, fumificas incendia pascit in antris.
I nde tepent bruma fontes, cerealiáq; arua
S pargit sæpe nouis, quas euomit Aetna, fauillis.
H æc eadem sub speluncas tenuem aëra claudit.
I nde sonant sæpe occultis mugitibus antra.
A rida quanquam etiam, ac uenis sitientibus, amnes
E mittit tamen, & dulci rigat arua fluore.
E t quamuis largum cælo ruat agmen aquarum,
E xcipit in sese, ac rursus madefacta remittit.
H inc ergo humenteis animas, fluidumq; uaporem
S pirat agens, calido aut rursum secat aëra fumo.
N unc halat siccum, & crasso de pectore flamen,
A ut tenui uolucrem suffitu exuscitat auram.
H inc ille et motu facilisq;, & uiribus acer
S piritus, atq; imas habilis penetrare cauernas,
E t rursum uiolentus, atroxq; erūpere, claustrisq;=

Inclusus fremit, et multus uacua atria uersat.
Idem etiam in flammas abit, & furit igneus, atros
Intorquens lapides tormento exclusus aheno.
Euocat hæc genitor rerum Sol. excipit aër.
Ipsa parens tellus large indefessa ministrat.
Quæ tamen è nimiis nunc inde caloribus usta,
Hinc nunc uicta gelu, et multa durata pruina,
Contraxit dubios languenti corpore morbos,
Vt neq; sit superante anima spirare potestas.
Ergo incerta ferens raptim uestigia anhelus
Spiritus incursat nunc huc, nunc percitus illuc,
Exploratq́; aditum insistens, & singula tentat,
Si qua forte queat uictis erumpere claustris.
Interea tremit ingentem factura ruinam
Terra suis quatiens latas cum mœnibus urbes,
Dissiliunt auulsa iugis immania saxa.
Procumbunt turres, sternuntur funditus arces,
Magnorumq́; cadunt templa impolluta deorum,
Excidium ut magni iam iam timeatur olympi.
Hoc etiam ut magna è paruis cognoscere possis,
Cernere erit, nostro quoties in pectore sistit
Spiritus, ac tenuem neq; dat, neq; suscipit auram.
Tum uelut intercepta anima tremor occupat artus.
Pugna intus micat extremis in partibus horror.
Ergo ubi collectis immensum se uiribus auræ
Crebrescunt, uia fit, ruptisq́; meatibus efflant,
Antra sonant, mugitq́; solum, uallesq́; resultant.
Turbatos putei eruptant super hostia fontes.
Vanescit paulatim æger dolor, antra quiescunt.
Quiq́; uigor fuit ante, refert se in uiscera terræ.

A tq; alacres redeunt desueta ad munera uenti.
S æpe igitur cum iam multis maduere diebus
A rua, natant plenis demersa noualia fossis.
N ec pelagus capit auulsis minitantia ripis
F lumina, tum sua castra mouens sublimis ab arcto
N ubila de toto Boreas discussit olympo
F rigidus, et socis commisit prælia cauris.
H ic tellus primum assiduis grauis imbribus, et iã
O bstrusis uenis ualidarum pondere aquarum,
P ost borea perflante solo concreta, et iniquis
O bsita frigoribus sese contraxit, & horrens
H orrentem late duxit per membra rigorem.
V nde nequit clausis efflare canalibus auram.
V t quondam infelix ualido Campania motu
O ppressit miseras ipsis cum ciuibus urbes.
C um uatem fessæ uix eripuere camœnæ
L abenti è thalamo, ac tecti minitante ruina.
I nterdum uacuis tellus male nisa cauernis,
F initimisq; agitata fretis propter maris æstum
C oncutitur uentis pugnantibus. effurit intus
V is ingens. extra prohibet uentusq;, fretumq;.
Q uod sæpe euboico testantur littore Cumæ,
E t quondam uexata graui Pelopeia motu.
P ræterea sæpe occultis fornacibus ignis
A estuat, inuoluitq; globos, si qua potis extra
R umpere, & imposito luctans sub pondere sæuit
I mprobus, attollitq; elato uertice colles.
A t postquam superas uictor peruasit ad oras
S piritus, immistus fumo, & caligne densa,
P uluercam spargit tremefacta per oppida nubem,

Immundum & anerem iactat uicina per arua.
Aeoliam fama est, Lyparen de rupe propinqua
Hoc sensisse malum, & lucem doluisse negatam,
Aenariam quoq; (certa manent uestigia) ut olim
Idem agit in cineres glomeratus puluis ad auras.
Puluereum queritur spargi Prochyte ardua nimbū
Illa solo fumante, graui concussa ruina,
Spargit desertos incendia lata per agros.
Pertimuit mare flammigeros deuoluier amnes.
Incensum et late scopulos super aëra ferri.
Aestati, atq; hyemi male creditur. & tamen udo
Vere magis, seu cum pedibus fluit uua sub unctis,
Tum saeuit furor, & bello sese arduus armat.
Quin etiam ut natura soli, tractusq; locorum est,
Flumina nunc iter intorquent, nunc alta uorago
Sorbet hians, nunc sicca fuit quae terra, paludem
Hausta facit. quae caeruleo circunflua ponto,
Continet. insiluit pelago, quae iuncta manebat.
Nunc nutare urbes, nunc et fluitare uidemus
Vndarum in morem. dubio nunc uerbere subter
Quassari, aut sursum sublato pondere ferri.
Horrendos nunc clamores ad sydera tolli.
Nunc mugire solum, aut animas Acherōte remissas
Auribus instrepere, aut equitē resonare sub armis.
Sibilat ecce alibi, aut antro fremit aura recluso.
Vidimus antiquas ueteris Dicaearchidos arces
Assiduam longo motu traxisse ruinam.
Bis messor legit spicas, bis uinitor uuas.
Interea ualidi quatiebant moenia uenti,
Funditus atq; imo uersabant tartara auerno.

A rebant sitiente solo sata, nec temere ullæ
M anabant cœlo pluuiæ, tristis'q; per arua
S qualor erat, mœror'q; herbis morientibus ingens.
N on usquam cœli rabies torrentior arsit.
A t postq̃ cessit tremor, ac solida arua quierunt,
(Certa fides) terris cessit mare. reddidit agris
N eptunnus longo tandem post tempore quod iam
A bstulerat prius, & uictor ditione tenebat.
V sque adeo impellens uariat uis. ergo age cœlum
I nspice si quando terrestribus æmula signis
A rma ferant Mars bellipotẽs, et Iuppiter Ammon,
I uppiter aërias qui fulmine concutit arces.
H i tibi signa dabunt uenientes ab aëre motus.
Q uo tellus tremit incluso, et grauida antra fatigat.
N ec uero aut tenebræ, aut nocturna silentia, cũ iã
F rigore concrescunt terræ, et uis humida regnat.
S unt tantum metuenda, aut matutina pruina,
V erum etiam mediis in solibus, atq; ubi sæuit
A estiuus calor, & cum spiramenta retundit
S ol medius, retro & fumos compellit inertes,
E t tellus tremit, & uolucres erumpit in auras
S piritus indignans clauso circum aggere cingi.
I pse uides quoties agitatis fluctibus æquor
T ollitur, & salsa spumant aspergine cautes,
L ittora tum sinuosa magis'q;, magis'q; uideri
C uruari & solito maius, postquam alta quierint
A equora, uentorum'q; simul grauis ira repressa est,
T um contra, recto tractu maris ora uidetur
T endere iter. summæ in longum spectantur arenæ,
A c nullas agitat sublatus spiritus undas.

Hic terras quatit inclusus, maria intima uersat
Exagitans, uerritq; auras. hic impete uasto
Discindit nubes, explosáq; fulmina torquet
Cum tonitru, & rapidis illuminat aëra flammis.
Hoc igitur cessante, aër silet undiq; ut illum
Diuidat æquali interdum nubecula tractu.
Tempore quo inclusus specubus longe æstuat intus
Halitus arescens, et humum quatit improbus, unde
Tellus intremit, & uacuis sonat icta cauernis.
Sed tamen & persæpe cauis furit abditus antris
Infremitans, quando aërio se tramite contra
Ventus agit, uetat atq; imis erumpere claustris,
Tantum adeo uariant, & uis & causa mouendi.

DE MEPHITE ANSANCTI
IN HIRPINIS.

Spirat ad Ansancti uallē specus. hic procul et grex
Et pastor diuertit iter. procul euolat ales,
Inadat in sæuam pennis ne lapsa Mephitim,
Et cadat infelix subita exanimata ruina.
Spiramenta Soli quondam tremor ille reclusit.
Exhalat uis unde nocens per uiscera terræ
Conflictata diu, tetróq; infecta ueneno.
Hinc necat afflatu misero, sternitq; animantes
Sæua lues, procul acta erebo, stygiisq; cauernis,
An non Harporum in campis Garganide terra,
Quáq; celer dubiis ripas secat Aufidus undis,
Effossa tellure uapor cerealibus horreis
Inclusus subito exanimat? nec ut aëra diuum
Accipiat, reddat'ue, infossi exhaustor acerui.

V ſqueadeo incluſas peſtes dira occupat auras.

DE IRIDE.

Nunc age ſiquando ætherio delapſa ab olympo
I ris ades, natiſq́; oculis permitte uidendam.
D um genus, et certos memorem quibus orta parētes,
N am te uel natale decus, uel ſanguinis autor
N obilitant. tu forma inter pulcherrima Nymphas
S pectanda & cœlo, et Muſis celebranda canoris.
P aſtorem fama eſt Phœbum peneida ad undam
I ncaſſum poſt abſumptos in uirgine fletus,
P oſt deploratos toties in cortice amores,
I nuitum ad ſuperos, ac munera nota rediſſe,
S olantem caſus cithara, ac teſtudine Eburna,
P aulatim irrepſiſſe nouam ſub pectore flammam
V irginis Aëriæ, ſolam quam Iuno miniſtris
P rætulerat fidam thalamis, gratiſq́; ſodalem
A lloquiis, cui cura omnis quoq; credita herilis,
T entanti in thalamos, aditum, inſidiaſq́; paranti
E t reperiſſe uiam caſum, & docuiſſe repertam
O ceano forte in magno ſub Tethyos antra
I uno aberat, ducens lætam per pocula lucem.
A ëria è thalamis, ut erat laſciuior annis
P rodierat, procul emotas ſpatiata per auras.
P roſilit è ſpecula iuuenis, timidamq́; repente
O ccupat amplexu. tum nequis cernere poſſet,
N ube caua inuoluit, mox ad ſua gaudia uerſus,
O ptatis fruitur thalamis, grauidamq́; relinquit.
I lla uterum cælans, nono poſt menſe grauatum
P onitonus. fratri præſto Lucina petenti

Affuit,

A ffuit, excepit neptem, gremióq; leuatam
N ubibus Aëriæ prolem commendat alendam.
V t creuit forma præstans, et corpore nympha,
V isáq; digna Deo proles, tum Iuppiter illam
F actus auus, fouit gremio, miratus et ora,
E t crines flauos, & lumina digna parente,
E t pharetram, et quod quē pater illi tradidit, arcū
L unabat, capita ut simul accuruata coirent,
S olis ad occasus ut spicula Solis ab ortu
M ittat, ab occasu facile ut iaculetur ad ortum,
N eptis auo digna, simul et patre digna uirago.
I uppiter ob meritum speculo donauit, ubi omnem
A ëra perspiceret, terras, pontumq; uideret.
Qu o foret et nymphis etiam spectabilis ipsis.
N ate igitur siquando sedens æstate sub altis
P orticibus, forte aut nemorū uiridāte sub umbra,
A uratum admoris labris sitientibus amnem,
N e pigeat, simulac gelidum cratera liquorem
H auseris, ardētem ad solem, atq; ad lāpāda Phœbi
S istere, post altam tua lumina ferre sub umbram,
I llicet aspicies solem laquearibus ipsis
F ornicibus siue in mediis, altá ue columna
F ulgere, oppositam radius dum flectit in oram
L ubricus, effusóq; super loca lumine lambit.
H aud aliter leui in nube, cæloq; quieto
O bliquus cum se radiorum impegerit ardor
N ubila per, conuersa acies in fronte resultat.
F lectuntur retro radii. fit protinus arcus
I lle quidem, uarios ducens è nube colores,
V t uiridi quoties ligno celer hæserit ignis

Flamma rubet, madida referens a matre uirorem.
Forsitan & cum nube caua se ostentat imago,
Cæruleum uideas, qui non est, ipse colorem.
Ac memini dum castra sequor, mauortiáq; arma,
Qua præceps sese tyburna rupe uolutus
Fert Anio, multáq; cadens aspergine sudat,
Fumosa fulgere super conspergine claram
Irin, & aurato iacientem spicula cornu.
Et iam Sol medium clarus peragrabat olympum.
Mox ubi sydereis nox fusca superuenit alis,
Improuisi adsunt austris madidantibus imbres.
Liquitur in latices coelum, lutulentus & antro
Prosilit, ac ripis Anio caput extulit altis
Indignans, liquidos rapidis torrentibus amnes
Foedari, & moestas arceri a fonte Napæas.
Nec flauescentem aspiciens miraberis arcum
Puniceo uiridem si addas, rarescit uterq;
Nam simul, & flauum miscent utrinq; colorem.
Nec uero cum Sol medium lustrabit olympum
(Vrit enim, feruetq; adeo, ut quæ densa, relaxet.)
Thaumantis natam aspicies, quanquam horrida, qñ
Bruma riget, medius liceat uidisse diebus.
Ergo et cum adueniet simul, & cum deciderit Sol,
Iris ab aduerso capiet data signa parente
Luce quidem, quanq̃ in tenebris sub nocte maligna
Aurea cum pleno radiat Latonia uultu,
Tum quoq; curuato meditatur Spicula cornu.

CVR IRIS SIT ARCVATA.

Et qm̃ obliquum ad Solem, aduersumq; parentem
Apparet

A pparet longe oppositis in partibus Iris,
I dcirco non in gyrum, non cogit in orbem
S ese audax, neq; enim est ipsi circundata Soli,
V nde referre queat speciem toto ore rotundam.
S æpe etiam duplicem in tenebris est cernere Lunam
N ube nouam referente alia sub imagine formam.
I psa sua speculum dextra tenet, & uidet ora
A ltera nympha sua, et qb. hæc quoq; lumina cernit.
V na quidē facies, speculo referente secundā.
E rgo & in aëria talem se nube figura
I ngeminata refert, speculi se margine qualem
N ympha super, uitrea et similē se reddit i umbra.
S ed neq; cum solem aut ipsum, solis' ue sororem
A ut rutila circum, aut atra caligine cingi
P rospicies, alium credas duxisse colorem.
N am uapor in causa est, qui cum fulgentibus astris
O ffundit sese, obtundens radiantia tela,
I nficit hic nostros infecto lumine sensus,
F rustratur'q; oculos falsa sub imagine captos,
L una magis, Luna hamatis minus apta sagittis.
T u tamen offusa quoties caligine cernes
P aulatim elabi, & claro mox lumine ferri,
T ranquillam licet expectes, noctem'q;, diem'q;.
S in multis simul effundent se partibus ipsæ
C ollectæ in gyrum nubes (nulla est mora) uenti
D iuersis simul erumpent de partibus, ut iam
I nuoluant cœlum'q; simul, terras'q;, fretum'q;
V ix adeo ut stabulis sint tuta armenta sub ipsis.
S emper enim qua diffracto uapor euolat orbe,
I lla parte ruent populantes nubila uenti.

Quin etiam qua se incandens nocte extulit ignis,
Ille quidem claro signans liquidum aëra tractu,
Inde ruet portis quamprimum uentus apertis.
Ergo & cum exussit rapidus Sol omnia late,
Et cum uicta gelu, glacie, et concreta, malignum
Horrescit tellus frigus, tunc æquora longe
Pacem agitant, nulli uersant super aëra uenti,
Ac tranquilla quies pacato regnat in orbe.
Ast ubi se nebulæ tollunt, indenset et auras
Caligo fumosa agitans, hic aggere rupto
Spiritus ad superas sensim sese exerit oras,
Mox'q; ruit portis emissus uentus apertis.
Ipsa etenim uentos tellus alit, e'q; refuso
Emittit foecunda sinu. sol hos pater, actis
Educit radiis, per'q; aëra trudit apertum.
Illi iter intendunt cursu, passim'q; uagando
Concipiunt uires, collecta'q; robora firmant.
Donec uel cœlo irati dominentur, & undis,
Et quatiant ualidas inimicis flatibus arces.
Haud aliter, quam cum liquidis caput extulit antris
Eridanus, molem ingentem rapit undiq; aquarum
Progrediens, feruet'q; uagus per adorea culta,
Huc, illuc sinuosa agitans secum agmina uoluit,
Rumpit et in pontum superatis fluctibus audax.

DE COMETIS.

Ventorum quoq; certa dabunt tibi signa cometæ.
Illi etiam belli motus, fera'q; arma minantur,
Magnorum et clades populorum, et funera regum,
Vt cum se u cœli o casum, seu solis ad ortum

E xtulerint caput infelix, & crine minaci
H orrendum late implerint terroribus urbes·
S i steterint, certoq; loco uestigia figent,
F initimi bello inuadent, ciuiliaq; arma
F œdabunt socias cognato sanguine dextras·
S in ortum tendent uersus, peregrina moueri
B ella scias, hostemq; externis affore ab oris·
T u uero quod decernit Mauortius ignis
I nfelix cœli sydus, quod nuntius Arcàs
H oc dirum in primis statues signare Cometen·
I psi etiam tibi signa dabunt manifesta colores·
H alitus ille autem æstiuam sublatus in oram,
M ole ingens, tractu longusq;, et plurimus ipso,
M ulta etiam fomenta ferens, concepit ubi ignes,
F lammatos ignes, et late incendia serpunt,
F it coma quæ rutilum spargat de uertice crinem,
E t longo fumosa trahat uestigia passu,
S ed Solem, Solisq; uiam declinat, ad arcton
S æpe iter intendens, celeri nunc concitus axe,
N unc lento temone premens tardantia lora·
N am memini quondam icario de sydere lapsum
S qualentem præferre comam, tardoq; meatu
F lectere sub gelidum boreæ penetrabilis orbem,
H inc rursum præferre caput, cursuq; secundo
V ertere in occasum, ac laxis insistere habenis,
D onec agenorei sensit fera cornua tauri·
E rgo inter sese aduersis concurrere signis
H inc turcas, illinc parthorum examina uidit
E uphrates belli medius·caput extulit alueo
A rmorum sonitu excitus Mauortius Ister·

V ix unquam maiore aliâs in prælia uentum est
M ole uirûm · lati manarunt sanguine campi ·
H orruit Oceanus, dum tot procul amne cruento
V ersat Rhenus agens, simul arma, uirosq́;, ducesq́; ·
C ognatos enseis, atq; impia comminus arma
S ustulit assuetis gaudens Hispania bellis ·
O bstupuit, gemuitq; simul maurysia Calpe
I ngenteis uelorum alas, crepitantiaq; arma
O ceano, & freta lata citis spumantia remis ·
M ox Tingitanis sæuire incendia tectis,
A tq; amneis tabo squalere, & sanguine campos,
N on aliâs uenti pelago incubuere tumenti
M aiores, non æolii rex carceris unquam
S æuius infremuit, ruptoq; immugit antro ·
D elituit ripis, imo et caput abdidit alueo
V ndarum pater Eridanus · sitientibus amnes
E xcessere antris · mæstæ, et sine numine nymphæ
F uderunt nullos terra arescente liquores ·
I nterea nullus cœlo demittitur imber ·
A rescunt herbæ passim sitientibus aruis ·
P ratorum perit omnis honos · nemora alta laborāt
A estibus, inuitoq; cadunt è stipite frondes ·
I n dirum transit cinerem de gramine Cespes,
V ota Iouem non ulla mouent ingrata, nec ullum
I ncensis aris meritum, sensus' ue malorum ·
L anguentes impune cadunt cum matribus hedi,
E xanimesq; iacent passim cum matribus agni ·
I nfelix animam conuulso in cespite linquit
T aurus, et ingentem ipse cadens dat mole ruinam ·
N ec bellator equus non sicco in margine fontis

Mœret

Mœret, & assuetis moriens caput abdit arenis,
Strata dolent armēta boumq́;, armentaq́; equorū.
Exitio sitis est etiam pastoribus, ut iam
Emigret calabris procul armentarius agris
Aeger, agens paruos ægra cum coniuge natos.
Vsqueadeo infandam in rabiē fera sæuit Erinnys,
Et dirus quatit in terras iacula aspra Cometes.

DE VIA LACTEA.

Nate etiam siquando oculos ad sydera tollens,
Albentem cœli tractum mirabere, forsan
Addubites quæ causa uiam signauerit, an sit
Halitus idem autor, longo quem tramite ductum
Stellarum densus circum se complicat ordo.
Quippe uagus solem fugiens, torrentiaq́; astra
In leuum, dextrumq́; latus declinat, et ipsa
Raptatus circum cœli uertigine candet
Syderibus late sparsus, pallentiaq́; ora
Stellarum, atq; amnes lactis sub imagine præfert.
Nanq; acies obtusa, et non penetrabile lumen,
Et series numerosa, minutaq́; corpora paruis
In spatiis uersata, procul candere uidentur,
Dum nequeūt radios iaculari, et stringere flāmā,
Candet, & à multa caligine consitus aer
Hinc, illinc agitata, & lactea constat imago.
Nec tibi non fera sunt sæuorum nota gigantum
Prælia, nō phlegræa phalanx, superûmq́; labores,
Intentansq́; deûm excidium Briareius ensis.
Ergo illi simul ingenteis inuoluere monteis
A Boreaq́;, Austroq́; ingens simul ardor utrinq;,

V trinq; et metus ingens, exitiumq́; paratum.
T erra nouum auxilium natis tulit. excitat antris
N igranteisq́; globos fumorum, & sydera foedat
P ulueribus, tetra offundens caligne diuûm
A ttonitas acies, atq; arma micantia frustra.
C edebat rerum genitor, cedebat et ipse
B ellipotens Mauors. frustra Latonia tendit
D ictæos arcus, nigrantem ex axe booten
E xcussat caligo, haurit globus Oriona
P uluereus, cæcum capulo dum sustulit ensem.
E ce autem flammis, et luce coruscus eoa
P hœbus adest, Phœbum sensit nox: illicet ipse
R estituitq́; aciem, & dextra, leuáq; coëgit
C edere fumificum discusso puluere nimbum.
E rgò ubi laurigeris uictoria constitit alis,
E t cœlo pax nota redit, monimenta quod essent
A ntiquæ pugnæ, uolucres subsidere fumos
E t statuit pater, et solio sic iussit ab alto.
A tq; hinc puluereus manet inter sydera limes,
Q ua uictor pepulit flammato turbine Phœbus.
N ec uero naturæ omnis uis cognita, quando
M ulta latent. tamen & causas scitamur, & unde
P roueniant. Candorq́; uiæ, limesq́; per astra
F usus in incerto est. nebulas in sydere Cancri
A n'ne eadem caligo, eadem quoq; causa notarit,
H oc quoq; in incerto est. nam plura subesse uidentur,
Q uæ certent ratione eadẽ, aut aduersa repugnent,
L actea cur niueo canescat semita tractu,
C ur nebulosa cauo pallescant sydera uultu.

DE

DE FONTIBVS ET FLVMI*nibus*.

Hinc ego digrediens fonteis te nate docebo,
E t cur perpetuis decurrant flumina uenis,
E xtremus labor, & uigilatæ ad lumina noctes.
T u mea dicta Puer memori nunc accipe corde.
S piritus hic (graii fecerunt aëra nomen)
Q ui terras, pontumq; leui circuntegit umbra,
E t penetrat rimosa means in uiscera terræ
(C erta fides) facile humentem permanat in undam,
I n liquidumq; coit contracto frigore rorem,
M ox abit in latices, et ripis plenior errat,
E t magno labens intrat cum murmure pontum,
A rmatas etiam raptans ad littora classes.
I pse uides sæpe in foribus sudantia saxa,
E t guttas de marmoreis Stillare columnis.
N anq; aër circunfusus dum frigora sentit,
P aulatim sese cogit, mox defluit humor.
I lle quidem sicco ducens è mamore guttas,
S peluncas quoq; de gelidis manare liquorem
C ontinuum, unde fluunt crepitanti murmure riui.

MAGNA FLVMINA E MONTI=BVS DEFLVERE.

Si Rhenũ, Rhodanũq; uidens, magnũq; Garũnã,
A ut Hebrũ, Eridanum'ue, aut clari nominis istrũ,
A ut qui per latos populos mare peruenit Indus,
A ut septemgemini rumpunt qua flumina Nili,
P erscrutere ortum, & fontis sacra antra reclusi,
(N on dubium) inuenies summis è montibus illos

D elabi genus, & gelidis deducere ab antris.
N anq; aër terræ immustus, molemq; sub ipsam
I nclusus, montana rigens ut frigora sensit,
I n stillas abit, et longo fluit agmine multus.
D esuper ima petens, donec iam uiribus auctis
E rumpit uallo, atq; in campos turgidus exit.
M ultum etiam stillante solo, niuibusq; liquatis
A uxilium accedit uenis tellure sub ipsa,
M ultum etiam nebulosa iugis immanibus aura
T abescens cœlo gelido cum stringitur humor,
V nde sibi occulti sumunt alimenta meatus.

TERRAM ESSE CAVERNOSAM.

Nec uero quamuis solido stet robore tellus
M ole sua grauis, et denso se robore firmet,
N on uastis intus specubus patet, atq; hiat alte
I mmensum ductis abrupta sede cauernis.
E quibus aut euri sparsim funduntur anhelis
F aucibus, adriacosq; attollunt flatibus æstus,
E t stragem dant arboribus, tectisq; ruinam,
A ut amnes subter lapsi de montibus altis
E rumpunt cursu rapido, et solida æquora findũt.
Q uippe aër antro inclusus lentescit in undam
F rigida sub loca, et æternum fluit abditus humor
A eterno de fonte liquens, hinc caspia claustris
A ntra, tot accipiunt fontes, tot flumina, mox quæ
R ursum diuersis emergunt partibus orbis,
I n mare seu tacitis delapsa meatibus intrant.
Q uin & Qua herculei rident sata læta Tarenti,
Q ui piger humectat flauentia culta Galesus

Saxa subit, tacitusq; cauo se condit in antro,
Condit et in latebris Nilus. post liber apertis
Insultat campis, septeno & gurgite fertur,
Felix fruge noua, fœcundisq; uber aristis.

DE FONTE CORNV.

Est præcutinis in montibus horrida cautes,
Indigenæ uocitant Cornu, de uertice cuius
Manat aquæ gelidus per saxa rigentia torrens.
Hunc non antra caui montis, non humida uallis
Eructat, non uis superas impellit ad oras.
Verum aër ripæ admotus, circumq;, supraq;
Rimosoq; latens sub fomite sudat, ut ipsum
Frigus, & algentem sensit per membra rigorem,
Stillatimq; cadit fluitans, cursumq; secundat.
Ergo & perpetuus tenor est stillantibus undis.
Perpetuiq; fluunt fontes, et flumina, & amnes,
Perpetuum quoniam seruat natura tenorem
Aëris, aëriam sese uertentis in undam.

FABVLOSE DE FONTIBVS.

Nec uero faciles Nymphæ, queis flumina cordi,
Et sacri fontes, atq; antra liquentia riuis,
Non ipsæ dulceis latices, non larga ministrant
Pocula, non gratas longe sitientibus undas.
Ergo nudatis pedibusq;, et pectore nudo
Cæruleæ per stagna agitant liquentia Nymphæ,
Alternisq; implent undanteis roribus urnas,
Alternis simul effundunt. Tum murmure magno
It præceps per saxa sonans spumantia riuus,
Mox crescens findit tacito plana æquora cursu,

N unc fessæ lætas ducunt per prata Choreas
A rboribus tectæ, ac circumuariantibus umbris,
N unc tenueis mulcent gratis concentibus auras,
A ut amne in medio ludunt, uitreis'q; sub undis
L asciuæ alternant agiles per brachia motus,
L ubrica'q; intorquent niueis uestigia plantis.
E natat hæc, leueis'q; manus, et brachia monstrat,
A ut tenerum latus, aut molleis cum poplite suras,
D esilit illa petens imum, splendet'q; sub undis
M armoreum femur, & ceruix argentea, et illæ
D educunt cælo diuos quæ ad furta papillæ.
M ox resilit, flauum'q; caput, nigrantia'q; effert
L umina, tum niueo quæ purpura fulget in ore.
H ic aliquis annosa latens post flumina pastor,
A grestis deus, & Satyrorum è stirpe procaci,
C oncepit postquam ardentem sub pectore flammam
H uc, illuc oculos agit, et suspiria ducit,
I nsertat'q; caput annis, refugit'q; uideri,
D um'q; uidet, friget'q; simul, feruet'q;, cupit'q;
D esperat'q;, audet'q;, ferox'q; libidine, in undas
D esilit, atq; cadens sonitum dedit. At Chorus antrũ
A ttonitus petit, et latebris sese abdit opertis,
I pse deus uano frustratur gaudia tactu.

AQVAS NATVRALITER ESSE SINE COLORE, ET SAPORE.

N ec sapor, aut color ullus aquis fluuialibus. Ipsæ
T ellure hos de matre trahunt, hinc sæpe uenenum,
S æpe salus. adeo uariat tellus'q;, solum'q;.
T erra salutiferas uires, eadem ipsa nocenteis,

Præbet aquis, succoq; suo prodestq; nocetq;.
Terra eadem argento large foecunda, sed aër
Vber aquis, Nereiq; nouas hinc sufficit undas,
Præcipue tamen arctoo sub cardine, qua se
Vis ingens cohibet, quamq; et Sol languidus errat
Defessus spatiis, obliquo et tractus ab orbe,
Inde perennis aquæ manat fluor, oceanusq;
Aestuat, arctooq; fluunt è cardine riui.

DE FONTIBVS CALIDIS.

Baiano sed ne fumare in littore thermas
Mirere, aut liquidis fluitare incendia uenis,
Vulcani fora sulfureis incensa caminis
Ipsa monent, late multum tellure sub ima
Debacchari ignem, camposq; exurere opertos,
Inde fluit calidum referens ex igne uaporem
Vnda fugax, tectis feruent et balnea flammis.

DE AMARIS FONTIBVS.

Hinc etiam salsum fontes traxere saporem,
Et laticem longe ingratus inficit amaror
Tellure incocta exudans, cineriq; maligno,
Quem liquit quondam accensis fornacibus ignis,
Post æuo extinctus longo monimenta relinquit
Exustum cinerem, & cocto sola subdita saxo.
Hinc alibi exhaustos antris putealibus amnes
Vulcano feruente coquunt, dum crassior humor
Stringitur, inq; salem tepidæ cessere lacunæ.
Ast alibi in lapidem transit liquor, usqueadeo uis
Telluris uariat. Videas lapidescere Sarni

C œruleo sub fonte alnum, filicisq; maniplos,
E t paleæ intortos lento cum uimine culmos.

DE RIVO VENAFRANO.

Decurrit tenui labens aspergine riuus
R upe uenafrana, fessus quem sæpe uiator
I ncusat gelidos raptim occuluisse liquores.
S æpe repentinos fracto de monte tumultus
E rumpentis aquæ timuit sub uomere taurus.
I psa suas nunc diues opes natura profundit,
N unc retrahit defessa manum, seq; ipsa remittit.
H ic lactis fluitare amnem sua ad ubera mater
L ætatur, dolet hic omnem obriguisse liquorem.
M ateriam sæpe ingenio instrumenta uel arti
D eficere, ipse operis prudens dolet autor, & actor.
N unc ergo ingenteisq; animos, uiresq; ualenteis
P ræsefert natura opibusq; et robore pollens,
N unc inculta situ, longaq; effoeta senecta
L anguescit, propriumq; negat retinere uigorem.
D um reparat uires, renouataq; robora firmat.
I psa suos tunc plena sinus uterumq; relaxat.
Q uiq; uigor fuit ante, refert se ad munera nota
N ec uero casusq; inopes, cessantiaq; arma
N aturæ, nec rursus opes, luxumq; fluentem
N on hominum, non alituum genus, et pecus, et grex
S quamigerum sensere, graui & doluere ruina,
H inc etenim miseranda lues mortalibus, hinc &
D ira fames, sæuitq; malum per uulnus utrunq;.

DE FONTE AMMONIS.

Ammonem fama est mediis sub noctibus altum

F eruere, et in mediis rurſum frigere diebus.
C auſa quidem uel certa ſubeſt, nam frigora noctis
I ntus alunt ignes, nocte & uapor æſtuat intus,
V nde fluunt calidi noctis per tempora riui.
L uce autem cum Sol terras populatur, et ardens
E xhalat uis, tum uenæ recreantur hiantes,
V nde redit gelidus ſua per ueſtigia torrens.
R ara igitur natura ſoli, quæ frigora Lunæ
Q uæ Solem facile admittit reſoluta diurnum.
H inc facile, & recreat ſeſe, et ferueſcit in horas.
H inc terræ uarium mutat fons ipſe tenorem
L onginquo ueniens loca per uariantia ductu.
N am neq; ſeſe orbe ex alio uis torrida Solis
I mmittēs, penetretq; uterū, et grauida ubera terræ,
I mmenſumq; maris ſpatiū, tantumq; profundi.

DE FLVVIO TRIGELLA IN LVCANIA.

Horreſcit quoq; Lucanis in ſaltibus antrum,
V nde petunt trepidi afflictis oracula rebus,
P ræcipitat longo immanis deſcenſus hiatu.
S eptem aræ circum, et fumos flant tura ſabæos.
A ntiſtes Zeno lituum tenet, & uocat ore
P ræſentemq; deum, et pia numina ſiſtit ad aram.
T urba fauet, mox & uoti damnata recedit.
I pſe autem fruiturq; diis, atq; imperat antro,
V nde fluit gelidus ſalebroſo fonte Trigella,
A reſcitq; hyeme in media, atq; æſtate liqueſcit.
V ere nouo, cum ſe tellus adaperta relaxat,
T um uideas tecto ex antri ſtillare fluentum,

H ic riuos fluitare, illic concrescere fontem
I n clatros hiat ecce alibi fumosa uorago,
V nde aditus imi ad manes, et tartara mundi.
P arte alia sonat abruptis specus atra cauernis
H orrendum. Ruit acta repente canalibus unda
O ccultis, siccóq; diu deuoluitur alueo.
Pastores cohibete gregem sitientem, et ab unda
P ellite, non foetum optatum, non ubera uaccæ
D istenta, aut tenerum cum matre aspexerit agnum
E rrantem, qui pota frequens ad flumina pastum
E gerit armentum, & crudo saturauerit amni.
C apripedis potuit tantum dolor, iráq; Fauni.
Luserat aspernata procum Ripenia, et udis
A bdita fluminibus detestabatur. Ibi amens
D eturbatq; pedum, pecudésq; a fonte repellit
I nclamans, nulli foetus, non ulla propago
S it pecudi, quoties sitientia guttura ad undam
A dmorit, potóq; grauis de flumine abibit.
S emamnem fugitate boues, fugitate capellæ
I ratusq; gregi, in nemus, & loca sola recedit.
A t cum declinat rapidus Sol, et fugit annus,
A c lassata situ, tellúsq; effoeta senescit,
A ruit & uenis humor, mirabere fontem
V el biduo effluxisse, ac flumina tanta requirens,
I ncusésq; Deos, naturæq; abdita damnes.

VETVSTATE TEMPORVM MV-
TARI FONTES, AC MAria.

Sed nec perpetuæ sedes sunt fontibus ullæ,
A eterni aut manant cursus. mutantur in æuum
Singula,

Singula, et inceptum alternat natura tenorem.
Quod'q; dies antiqua tulit, post auferet ipsa.
Hoc Mare, quod nunc ingenti duo littora tractu
Europam, libyam'q; secat. (non fabula) quondam
Tellus una fuit. medio stetit æquore Taurus
Insudans sulco, atq; attrito uomere fessus,
Nunc mersa tellure natat uento acta carina.
Vulcano sacra et fumoso uertice anhelans
Insula cyclopum horrisonis incudibus antrum,
Nulla olim. nunc nulla Elicæ nonacria, ut illam
Fluctibus, irato'q; absorbuit æquore Nereus.
Aegyptum Casii soluens de rupe secabat
Nauta uagus. non dũ ullum illi nomen'q;, decús ue,
Sed pelago stagnante palus, udæ'q; lacunæ.
Nunc regio et populos late foecundat, & urbes,
Pyramidũ ostentans monumenta, et nomina Regũ.

SITVM TERRAE MVTARI, ET TERRAS IPSAS RENOVARI.

Quid mirum fontes, siccato et flumina cursu
Desinere? adueniet lustris properantibus ætas,
Cum pelago emerget tellus noua, cum mare terris
Incumbens mole ingenti, simul oppida, & arces
Culta'q; sub rapido secum feret hausta profundo.
Nullus honos regum tumulis. Impune deorum
Templa ruent. Idem fluctus pecudem'q;, Iouem'q;
Auratum affliget scopulo. exitium omnibus unum,
Et clades una absumet iuuenes'q;, senes'q;,
Matres, atq; uiros, & corpora cara nepotum.
Nec natum complexa parens miserabilis udis

P roficiet lachrymis, clamantem, et acerba gementē
C œruleus cano uortex absorbet hiatu,
E t uota, & pictos secum feret unda penates.
N on ullæ ultra relliqæ, aut monimenta manebūt.
N on rerum labor, aut operum uis edita cœlo.
M aiestas ipsa ingenii, decora illa sororum
A onidum, confecta situ, atq; in nube iacebunt,
C unctaq; sub tenebris, & opaca nocte tegentur.
P arte alia exurgent immani corpore montes,
E t nigra primo cœlum caligine tingent
F umosis iuga uerticibus, non dum aëre aperto,
N ec sicca tellure satis. Post tempore certo
T erra recens, cœlumq; nouum, noua littora, et udi
L abentes passim Lymphis crepitantibus amnes
I ncipient præbere nouis alimenta colonis,
P aulatimq; nouus fato instaurabitur orbis.
Te quoq; uel iuuet ad finem uenisse laborum
V ranie, licet & fontis leue murmur, & ipsæ
S pirarint placidæ Zephyris felicibus auræ.
R ura senem, uatemq; suum, sua ad ocia felix
P arthenópe uocat, & fesso blanditur alumno.
N on Ederæ, mea non Lauri per tempora serpant.
M e sat erit si cæruleo Sebethus ab amne
I ntactæ Salicis fluuiali munere donet,
A c mihi pomiferis uacet Antiniana sub hortis.

FINIS.

ANNO .M.V. EDITVS.

I. I. PONTANI DE HORTIS HESPERIDVM, SIVE DE CVLTV CITRIORVM AD ILLVSTRISS. PRINCIPEM FRANCISCVM GONSAGAM MARCHIONEM MANTVAE, LIBER PRIMVS.

Os ó quæ liquidos fontes, quæ flumina Nymphæ
Naïades colitis, quæ florida culta Napææ,
Deliolosq; hortos, et littora cognita Musis,
Quæ colles Baccho lætos, flauentiaq; arua
Messibus, ac summi curatis rura Veseui,
Quo solem uitetis, iniqui & syderis æstum,
Hac mecum placida fessæ requiescite in umbra
Gratorum nemorum, Dryades dum munera uati
Annua, dum magno texunt noua serta Maroni
E molli Viola, è ferrugineis Hyacinthis,
Quasq; fouent teneras Sebethi flumina myrtos.
Vos gelidi fontes, genitalis & aura fauonii
Inuitant, Vos cæruleo quæ littore pictæ
Nereides, uarias ducunt ad plectra choreas
Et nudæ pedibus, fusæq; ad colla capillis.
En ipso de fonte, & arundine cinctus, & alno
Frondenti caput, ac uitreo Sebethus ab antro
Rorantes latices, muscoq; uirentia tecta
Ostentans, placidas de uertice suscitat auras,
Queis solem fugat, & salices defendit ab æstu.

E rgo agite, & uirides mecum secedite in umbras
N aiades, simul & sociae properate Napaeae,
Quaéq; latus Tyrio munitis Oreádes arcu.
N on hic Pierii cantus, non carmina desint,
A duentante Dea, summis en collibus offert
V ranie se laeta. agite assurgamus eunti,
E t dominam comitemur, opaca & rupe sedentem,
E t rore Idalio, & Syrio ueneremur odore
I nsignem Cithara, et stellanti ad tempora serto.
O facilis, felix'q; ueni Dea. me per apertos
A eris immensi campos, summo'q; uagantem
A ethere, mox toto numerantem sydera caelo
D uxisti, leges'q; deûm, atq; arcana docenti
I llarum & relegis series, et fata recludis,
A tq; ipso rerum causas deducis Olympo,
O cia nunc, horti'q; iuuent, genialia'q; arua,
Quaéq; & Amalpheae foecundant littora syluae
C itrigenum decus, Hesperidũ monumenta sororũ,
D elitiae quoq; & ipsa tuae, Penëia Phoebum
D electent Tempe, fraterna'q; pectora Lauri.
T e Sebethiacae capiant nemora inclyta citri,
E t quas nostra suo colit Antiniana recessu.
N os canimus. Tu diua faue, atq; assiste canenti,
D um Vatis ueteres sacri renouantur honores.
E n manet irriguum te blanda Patulcis ad amnem.
A t tu quo Gonsaga domus, quo Mantua gaudet
P rincipe, dũ canimus, post arma, graueis'q; labores
I tala dum spargis, Tamarusia'q; arua cruore
G allorum, & uictor spolia illa pheretria tentas,
F rancisce heroum genus, atq; Bianore ductum

N e desis, né ue hortensem contemne laborem,
H erculeæ decus, & pretium memorabile clauæ.

QVALIS SIT ARBOR CITRIVS, ET VNDE ORIVNDA.

O rbe eteni Hesperio, Niasiq; ad littora quondã
O ceani, auriferis primum sese extulit hortis
C itrius, arboreæ referens præconia palmæ,
I lli perpetuus frondis decor inter opacum
A lbescunt nitidi flores nemus. Atq; ita late
S pirat odoratus Zephyris felicibus aër.
I psa quidem Lauro foliisq;, & cortice, et ipso
S tipite tum similis, tum frondescente iuuenta,
A t cono inferior, ramisq; ualentibus impar,
N am florum longe candore, & odoribus anteit.
Q uin grauida è ramis, triplici & distincta colore
M ala nitent, uirides primum referentia frondes,
H inc rutilant, fuluoq; micant matura metallo,
F lore nouo semper, semper quoq; fœtibus aucta,
P erpetuũ Veneris monumentum, at triste dolorum.

DE CONVERSIONE ADONIDIS IN CITRIVM.

Mærebat puero extincto, lugebat amantem
S cissa comam, et lachrymis humebat terra profusis.
H umebant Lauri, quarum frondente sub umbra,
E t positum ante pedes lamentabatur Adonim,
E t se oblita deam, tundebat pectora palmis.
V t uero sese dolor, & grauis ira repressit,
A c ueterum admonuit Daphne Peneia amorum,

E t nostros inquit testabitur arbor amores,
N ostrorum et maneant monimenta æterna dolorũ.
A mbrosio mox rore comam diffundit, & unda
I dalia corpus lauit, incompertaq́; uerba
M urmurat ore super, supremaq́; & oscula iũgit.
A mbrosium sensit rorem coma, sensit & undam
I daliam corpus, diuinaq́; uerba loquentis.
Hæserunt terræ crines, riguitq́; capillus
P rotenta in radice, & recto in stipite corpus,
L anugo in teneras abiit mollissima frondes,
I n florem candor, in ramos brachia, & ille,
I lle decor tota diffusus in arbore risit.
V ulnificos spinæ referunt in cortice dentes.
C rescit & in patulas Aphrodisia Citrius umbras.
C olligit hinc sparsos crines Dea, mandat & altæ
T elluri infodiens, tum sic affata. Meis heu
C onsita de lachhymis, nunq̃ uiduabere fronde,
S emper flore nouo, semperq́; ornabere pomis
H ortorum decus, et nemorum, illecebræq́; domorũ,
O sculaq́; illachrymans ligno dedit, eq́; capillis
S umma sub tellure agitans, fibramina ducit,
H auriat ut sitiens undam, atq; alimenta ministret.
I lla uelut dominæ luctum solata, recenteis
E xcussit frondes, resupinaq́; uertice, canos
D iffudit florum nimbos, queis pectora diuæ
I mpleuitq́; sinum, & lachrymas sedauit eunteis.
E xin Hesperiis arbor uiret aurea syluis.

DE APPORTATIONE CITRII IN ITALIAM.

At postq̃ Herculeis humeris stetit axis, & Atlas
Prospexit cœlo, & fessus requieuit in antro,
Etiam fata deûm, Latii & scelera impia mōstri
Vltricem expectant clauam, procul orbe subacto,
Geryone extincto, spolijs insignis abactamq́;
Aduexit prædam, & nostris stetit ultor in aruis
Idem humeris, idem ipse arcu, clauaq́; superbus
Deuexit simul Hesperio de littore syluas,
Hesperidum syluas, nemora effulgentia et auro.
Queis post Phormiadum saltus, fragrantia myrto
Littora Caietæ, fonteisq́; ornauit, & hortos
Virginis Hormialæ. Veniētem ea Thybride ab udo
Accipit hospitio, & thalami simul addit honores.
Hinc & ob ætatis florem, placidosq́; hymenæos
Auriferæ pretium tulit arboris, inde recenti
Impleuit campos nemore, & Zephyritide sylua,
Qua læstrygonios saltus, saxa horrida Nereus
Lambit, & æquoreæ Liris secat arua Suessæ,
Quaq́; et oliuiferis de collibus edita prisco
Nympha Lamo, irriguos Fundania prospicit agros,
Distinctosq́; hortos pomis, & littora myrtis,
Quin & rura sororis Amalphidos, & Sirenum
Dítauit scopulos Niasæi munere mali.

QVAE LOCA SINT APTA SERENDIS CITRIIS.

Nunc age qui cultus citriis, quæ certa serendi
Tempora, quæq́; illis regio magis apta serendis
Expediam, nulliq́; loquar memorata priorum.
Principio apricum ad solem, uentosq́; tepenteis

Vergat ager· putres glebæ, quæq; æquora raſtris
Molle ſonent, fluidum facile admiſſura liquorem·
Nec mihi diſpliceat ſalebroſi glarea ruris,
Quæq; ſolo tenui graciles imitatur arenas,
Si modo ſæpe fimo ſpargas, ſi pronior unda
Diluat ipſa ſuper, lætusq; inſtillet & imber·
Quid non expugnet ſolers induſtria? Non me
Aut pudeat dum mane ſuas Philomela querelas
Inſtaurat, ſeu maiores ſol ſuſcitat umbras,
Plena manu liquidis inuergere dolia Lymphis,
Spumantemq; cauis inferre canalibus amnem,
Solari & mollem cantu mulcente laborem,
Aut etiam occaſum ad ſolem, primasq; tenebras
Dum nox oceano nigris ſeſe exerit alis,
Aut tenebris mediis, & cū intēpeſta ſilet nox,
Nec nocturna negat rorantia lumina Phœbe
Et flumen ruere, & fontes merſatilis urnæ,
Tantum auet inſpergi ſeſe imbre Niaſias arbor.

QVAE LOCA SINT EVITANDA ET QVIBVS VTENDVM REMEDIIS.

In primis fuge ſithonii mala frigora cœli,
Afflatus caue Thrēicios, boreamq; niualem,
Quiq; Lycaonio ſpirant de uertice cauri·
Quod ſi non alia poteris ratione malignum
Frigus & Othryſii compeſcere flamina uenti,
Obiicibus cohibe, ac ſummi molimine muri,
Aut olea, & multa prudens circuntege Lauro,
Aut ualle occulta, uaſtiq; crepidine ſaxi·
Aut ubi celſa ſuis obſtent faſtigia tectis·

Quin & per ualidas hyemes, per sydera noctis,
Cum cœlum riget, atq; gelu coit altior æther,
Tum gelidæ noctes, concretaq; terra pruina
In primis metuenda, et iniquus Iuppiter hortis.
Ergo quã primum coniecto stramine, & arctis
Cratibus, aut sparsis arcum, supraq; maniplis
Impiger alpini compesce incommoda cœli,
Iratumq; eurum, aut fumos succende uolantes,
Aut calas uiuæ cumulosq; fimumq; calentem
Insterne, & calidis gelidum aëra uince fauillis,
Ac supplex uenerare deos, & tura benigno
Vre Ioui, auertat glaciem, componat & iras.

FABVLA DE CITRIORVM REPA- ratione, nouaq; apportatione in Italiam, è Media regione.

Nanq; ferunt ob primitias quandoq; negatas
Iunonem indignantem animo, grauiterq; dolentẽ
Immisse & stragem arboribus, citriisq; ruinam,
Hesperii generis malorum stirpe perempta.
Donec eam Venus è Medorum diuite sylua
Relliquias relegens, per Aphrorum pinguia culta
Rursus in Italiam genti transmisit habendam
Aeneadum, Quo priscus honos, & cura nepotũ
In syluis ueteres renouaret Adonidis ignes,
Aeternum et maneant monumenta insignia amorũ.
Tu uero quoties æstusq; & solis iniquum
Feruorem metues, rapidi & fera sydera cancri,
Aut glaciem quoties, inimicæ & tempora brumæ,
Verge iterum latices, iterum fluuialia mersa

S tagna ſuper. ſic ipſe æſtus, ſic frigora uinces.
N anq; æſtu ſitientem alte, externoq́; calore
A rentem madidans, ſedas æſtumq́;, ſitimq́;.
A t glacie incluſus calor æſtuat, et furit intus
F lamma uorax. Tũ funde imbrẽ, tũ flumie largo
I rrora ſiccas occulto ex igne medullas,
Q uo uigor aduerſum ſoles ſe & frigora duret.

QVOD TEMPVS APTVM SIT SERENDIS CITRIIS.

V ere autem, et cum Sol paribus ſe temperat horis,
T unc tuto liceat telluri infigere plantas.
N ec toto uerear ſcrobibus committere in anno,
A eſtate umbroſis in uallibus. Aſt hyeme et cum
M ollis in aprico miteſcit terra receſſu,
S i modo perpetuus laticum mihi diffluat humor.
N ec deſit coniux, plena quæ diluat urna,
E t nunc frondenti ramo defendat ab æſtu,
N unc ſolem hybernis admittat menſibus, & nil
L inquat inexhauſtum, curaq́; utatur, et arte.

QVASDAM REGIONES NON ALERE citrios propter frigus.

Nec uero Inſubrium campis Ticinide terra,
Q uaq́; Pado alniferis infert ſeſe Adua ripis,
A uſit ſe riguis committere Citrius hortis,
N ec qua iuncta Pado ſcindit ſua Mincius arua,
A rua uirûm, heroum, in primisq́; feracia Vatũ.
A rte tamen, ſtudioq́; Cloneia ponitur arbos
I n rheda, cui pingue ſolum, cui plurima tellus

Insit, et assidua madeat stirps aurea dextra,
Sub Ioue quæ ferat æstates, hyemiq; malignæ
Infertur tectis, calidoq; fouetur in antro.
Benaci tamen ad ripam, Charidæq; recessus
Læta nitet, ramisq; exultat adonias arbor.
Munus et hoc Cytherea tuum, dum forte canentem
Ad uirides Salòi salices, tua dulcia furta,
Et pueri amplexus teneros, et Adonidis ignes,
Miraris uatem egregium, Cui candida plaudit
Verona, et liquidis Athesis fauet assonus undis.
Ille suas canit ad uolucres, sua reddit ádonin
Sylua. Dionææ ludunt ad carmina Nymphæ.
Ipsa tuos repetis lusus, repetis hymenæos,
Per syluas, per saxa. sonat tibi gratus ádonis,
Antra per, et ualles resonat formosus ádonis.
Huc o ádoni ades. huc ades o mihi dulcis ádoni.
Addis et his etiam suspiria Suspirarunt
Et tecum salices, et tecum flumina. Dumq;
Et flectunt salices ramos, et flumina cursum,
Illicet et salices frondeis, et poma tulerunt
Hesperidum nemoris, nam sic Dea grata tulisti.
Illicet et fluuii gaudent cyrenide sylua
Delituisse, nouoq; comas nituisse decore.
Gaudet et ipsa suo Verona ornata Catullo,
Altisonisq; fauet reflexa è montibus Echó,
Sirmiaq; auratis resplendet rura uolemis.

DE ALTITVDINE SCROBIVM.

Sed tamen et scrobibus modus hic erit, ut neq; ĩ altũ

D esideat nimis, ut quantum radicę profunda
H æserat, hoc paulo iaceat plus, éq; lacuna
H auriat ut solitos imbreis, madidúmq; fluentum.
T um baculo, aut pedibus facilem calcabis arenam.
P arce tamen teneris fibris, cautúsq; benignam
A ffer opem, indulge & leuibus puerilıter annis.
H æc inter geniúmq; loca, Nymphasq; sorores
I mplora auxilio, & faueas simul auspice dextra.

SERENDAS ESSE CITRIOS NATIna cum terra, & palis fulciendas.

Quin etiam uellens fosso de gurgite plantam
R ursus & infodiens, dextra fautrice uideto
C um tenera radice, simulq; haurire, simulq;
N atiuæ infodere & multum telluris, ut hærens
I n patria possit melius consuescere terra.
I pse uides puerum materno lacte repulsum
I dignantem alio ductare è pectore mammas,
V beribusq; aliis dulceis haurire liquores.
A ltera confestim subeat te cura, ualenti
S istere eam uallo, sociisq; adiungere truncis,
N e uenti excutiant teneram, ne uerbere torto
A uferat inducto Boréas immanis hiatu,
E t sublime uolet rapidis iactanda procellis.

FERRO COERCENDAM esse luxuriem.

Ergo & ubi in ramos frondens sese extulit, actis
S ub terram sparsim radicibus iniice ferrum,
C æde manu, ne in luxuriem fundatur inanem.
N am ueniet quocunq; uoces. Sed frigora uitæ,

N e ue alte inflictum cera contingere uulnus
S it pudor, urat ne calor, aut ne frigora lædant.

DE PROPAGINIBVS procurandis.

Atq; hinc quo cultu citrii, quá ue arte, uel usu
P roueniant, paucas (nam nec sunt multa) docebo.
P artem etenim insitio, partem sibi semina, partem
V endicat in generis sobolem producta propago.
E rgo ubi subductum felici è matre flagellum
V ideris, hoc gladio medium feri, & iniice saxum,
Q ua uulnus patet, & plagæ sic consule hianti.
I nde terebrato per aperta foramina fundo
F ictile coniicias, pulla & mox obrue terra,
N ec sit parca manus stillanti infundere gutto.
R adicem lento ducet de cortice ramus,
S ubiicietq; nouas geminato ex ubere uires.
E rgo ubi in Italiam quater aduentauerit ales
D aulias, i, rescinde manu, atq; excide securi
F rondentem ramum, & terræ committe subactæ
O ptatam prolem, fibris, & fronde uigentem,
O rnet ut excultos & flore, & frugibus agros.
Q uin etiam cum se felici matris in umbra
E duxit soboles, ferro diffinde, & adactum
I nfigas lapidem, ducto mox infode sulco,
C rescet in immensum multa radice uirago.

DE SEMINIO FACIENDO, et colendo.

Si tibi seminium curæ, primum elige terram
S ole sub aprico, nulli quæ obnoxia uento.
H anc ualidis rastris, & duro uerbere marræ

D iscute, et in tenuem redigas studiosus arenam.
H inc semen legito. lectum grauiore notatu
A equatis spatiis serito, dextraq; fideli
I nfodito. infossum solito de more rigato,
E t studiosa manus diuellat gramina circum.
N on mora, iam toto tollent sese agmina campo,
E t paribus spatiis, æquato et Marte ferentur.
H inc breuibus uallis sub signum figito, et herbas
I pse manu legito, lectas sub sole cremato,
S æpius et duris agitato bidentibus, alte
F rondentem syluam, Zephyrosq;, aurasq; cientem.
Nec uero non illa tibi sit maxima cura,
E t pubi teneræ, et postq̃ sese extulit arbos,
S ordenteis soleas, simul et præsegmina tetra
I lluuiem immundam, crassisq; liquoribus haustã
I ngerere, humorem ut lentum radicibus imis
I nstillent imbri, atq; actis fluuialibus undis.
Præcipue foetus grauidos, nitidamq; iuuentam
P ræstabunt infossa canum tibi squalida tabo
C orpora, dum pingues gaudent uligine fibræ,
L uxuriantq; hyeme in media, atq; arẽtibus aruis.
N ec dubita aggestum cinerem, squalentiaq; ossa
Mersa solo ĩfodere, aut hominũ excremẽta, suúm ue
I nferre, aut lætis sparsim radicibus, urnam
F undere, et humani maleolentia flumina lotii,
N octe tamen, ne te petulans uicinia damnet
N idore offensa, et grauiter spirantibus auris.

EVAGATIO QVAEDAM poetica.

Iam tempus legere, et cultis disponere in hortis.

E t tondere manu, et riuos agitare sonanteis,
C olligere et plenis redolentia citria ramis
A estiuum ad solem, et uento crepitantibus umbris.
C olligis ipse manu. Coniux in parte laborum
D ulcis adest. capit expensis de fune canistris,
E t mirata, sinum pomis grauioribus implet.
E t memini (astabat Coniux) . floresq́; legentem
I dalium in rorem, et Veneris mollissima dona
A mplexata uirum molli desedit in herba,
E t mecum dulces egit per carmina ludos,
Q uæ nunc Elysios ó fortunata recessus
L æta colis sine me, sine me per opaca uagaris
C ulta roseta legens, et serta recentia nectis.
I mmemor ah, nimiumq́; tui studiosa, quietos
V mbrarum saltus, et grata silentia captas.
S parge puer uiolas. Manes saluete beati.
V xor adest, Ariadna meis oneranda lacertis.
O felix obitu, quæ non uiolenta Brigantum
P erpessa imperia, quæ non miserabile nati
F unus, et orbati senis immedicabile uulnus
V idisti, et patrios foedata sede penates.
S ed solamen ades, coniux amplectere, neu me
L ude diu, amplexare uirum, ac solare querentem,
E t mecum solitos citriorum collige flores.

FRVCTVS CITRIORVM ALIOS dulces esse, alios acrimoniosos.

Est uero et duplex citrii genus, et quod amores
I ucundos referat, dulceis et Adonidis ignes.
S ic placitũ Veneri. Dulce hoc. quodq́; acre, dolores

E t triſtis luctus, & lamentabile funus
S orte refert, ſuus ut lachrymis ne deſit amaror.
R ara ſed Auſonio, Lamiæq; in littore foetus
D at dulceis, ſuccosq; frequens meditatur acerbos.
C ontra ſolis ad ortum, atq; in Gangetide terra
S ponte ſua dulcem uictum, ac redolentia ramis
M ella liquat. fluit éq; Indis liquor Atticus hortis.
N uper enim Heſperio oceano collecta pubes
D igreſſa, ignotosq; locos, & inhoſpita ſulcans
A equora, non ſolitos tractus, noua littora obiuit,
E t procul arentis Libyæ penetrauit arenas
A udax, nec notas, pontus quas circuit, urbes.
H inc auſtro approperans, cœloq; intenta cadenti,
S yderaq; aduerſo ſeruans labentia mundo,
I nuadit obſcurum gelidi Aegocerotis in orbem
A ttonita, & rerum nouitate, umbrisq; locorum.
I nde pedem referens Praſſi conuertit ad oras,
B arbaricumq; fretũ exuperãs, Rhaptiq; procellas,
T andem gemmiferos Indi defertur ad amnes,
L ittoraq; é citriis ſemper fragrantia ſyluis,
E quibus Hyblæosq; fauos, & Hymetia foetu
M ella dari, dulcemq; refert é cortice rorem
S ponte quidem, at ſuccos longe ĩdignanter amaros.
V ſque adeo, cœliq; ſitus, ſolaq; abdita terræ,
E t ſoles uariant ipſi, poſitusq; locorum.
Ergo alibi natura ſuo ſe robore firmans
I ndiga nil opis eſt noſtræ, uictrixq; ſuperbit.
A ſt alibi curasq; hominum, atq; inuenta requirit,
O bſequiturq; arti, & legum ſeſe arctat habenis.
N anq; hæc ſponte ſua, quædam ſe in luminis oras

Educunt

E ducunt, matrisq; suæ tolluntur in umbra.
I lla hominum expectant operas, manuúq; laborẽ,
N aturæ tacitum munus. nam prorsus ad artem
I nsitio est referenda humanæ et mentis acumen,
D e qua post in parte sua, suo & in ordine dicam.

QVOMODO CITRIA Fiant Crassiora.

Sin curæ tibi sit grandeis educere foetus,
E t patulas implere manus, age, decute ramis
C rescentem prolem, è multis ut pauca supersint
P oma, sed & maiora, loco et magis auspice nata.
V beriore etenim succo lætabitur hæres
F raterni lactis, uacua et dominator in aula.

QVOMODO CITRIA TOTO ANNO insideant in Arbore sua.

N é ue autem toto fructus tibi desit in anno,
C arpe manu partem, & plenis bacchare canistris.
Q uæ reliqua est, grauidis sinito gaudere uolemis,
C onfestim, qua parte dolet uiduata, recentem se
I nduit in florem, atq; implet spe diuite ramos.
S ic etenim alterno ditescet sylua metallo.

DE RATIONE DECORIS Hortensis.

Nunc quæ sit formæ ratio, et quæ cura, docendũ.
V ndiq; quo decor ipse sibi, et noua gratia constet,
N ec frustra ueteres Veneris referentur amores.
N on aliâs cultu maiore incessit Adonis
V enatum, non Niliacas spectatior unquam
I n syluas, non ante Venus maiore paratu

O rnarat, quam luce quidem qua fossus ab apro
C oncidit, et nigras tabo madefecit arenas.
C ingebat crinem myrrhæ de palmite ramus,
A d frontem reseus diffulgebat hyacinthus,
S uccincta & nitidum uelabat purpura pectus,
C olláq; fulgentes uariabant candida bacæ
S parsim pupureis, et cœruleis immistis,
C ingulaq; auratis radiabant aspera bullis,
E latis humeris pendebat Aheneus ensis,
A d capulum uiridis fulgebat in orbe smaragdus,
I nterstincta auro uagina, argentea cuspis,
C rura Cleoneæ uestibant leuia pelles,
D istinctiq; auro Tritones, & aurea cymba;
Q ua quondam Paphias Venus ipsa enauit ad arces,
H orrebant manibus duro uenabula cornu,
E t paribus nodis, paribusq; nitentia gemmis.
T alibus ornatum in syluas Dea mittit opacas,
O sculaq; in roseis linquit signata labellis,
A rboreos igitur cultus Dea poscit, & ipsis
O rnatu, atq; auro longe splendescere in hortis.
Q uocirca cumprimum ætas feret, ipse benigna
S iste manu plantam, rectoq; in stipite firma.
S iquid et incultum ferro preme. ferrea cera
V ulnera perlinito, frigus ne permeet artus,
I n conum crescat facito, ramosq; fluenteis,
S edulus attondeto, & legem frondibus indito=
V sq; suus puero ne desit lacteus humor.
T u tenui calicem suspende in palmite filo,
I mple & aqua, tenuéq; in aquã mox iniice uittã,
Q uæ labro emuneat pendens, quæ stillet, & usq;
Languentem

L anguentem rorem, leui qui cortice labens
D ucat limosam gutta fluitante lacunam.
A t postquam sese summas subduxit in auras,
E t felix trunco, & ramis frondentibus arbos,
L iberior tibi sit, durata & frigore, & æstu.
N on omnis tamen aut labor est, aut cura neganda.
N ec tu parce oculis, dextræ si parcis, nec te
A ut sobolem mirari, aut ramos sorte grauatos,
A ut pigeat mediis laudare in solibus umbras,
A ut genio indulgentem agitare choros, & iniquo
S ole sub, appositisq; toris, mensáq; beata
L udere, fumosum puero fundente falernum.
I nterea florum nimbus cadit, et fragrantem
A d prædam coniux, ad prædam nata, generq;
S urgit læta toris, et flore exultat honesto,
Q uẽ lectum liquat, ac thalamos inodorat, amorũq;
I psa uiri memor, & uestes intingit, & ora.
E rgo & frondentem bruma mirabere, et æstu
F lorentem, auratis utroq; & tempore malis
F ulgentem, cole sub niuibus, sub sydere Cancri,
N octurnis neu parce operis, neu parce diurnis.
Q uoq; modo id facias exempla antiqua monebunt.
R iuus aquæ fluat, aut fontes roratilis urnæ
M uniat elatus paries, Daphneia laurus
M ulta tegat super, et grato tueatur amictu.
A rceat & fulmen. Quoties & cura uocarit,
S parge fimum, calcis tumulos age, ne'ue niuales
S istere per ramos patitor, sed discute nimbos,
I ngentes'q; atra fumos, et confere pugnam
F latibus hybernis, culmo'q; et crate saligna,

POST RIGIDAS TEMPESTATES NON ESSE AMputandas.

Sed memini cum nullæ artes, non arma, doliq;
V im cœli aduersam ferrent. periere comantes
S yluæ, obriguere gelu nemora omnia, late
I rrumpit mors. Intereunt decora alta sororum
H esperidum. sæuit Scythicis aquilonibus aër,
C oncreta & solitos sistunt citua flumina cursus.
Q uod quando (auertat Venus ipsa) rigentibus euris
C ontigerit, neu tu gladio, neu cæde securi
A rentes hortos, sed calce, sed imbre madenti
A ffer opē. hoc sæpe ipse hyeme, hoc et uere tepēti,
D eceptum nec te fallet labor. Ecce repente
P ullulat ab radice, aut summo stipite, lætus
E ffundit gemmas, turgenti & germine frondet.

DE DISPOSITIONE CITRIorum.

Si te delectat species quadrata phalangis,
I n quadram dispone. Acies si forte latina,
P orrige & in longum. Sin et per florida rura
S parsa manus, decor ipse auriq;, et gloria frondis
E st eadem. nitet in mediis stirps aurea lucis,
Q ualis mane nouo cum se fulgentibus astris
E xtulit oceani formosus Lucifer unda,
Q uocunq; inspectat, quoquò sua uerterit ora,
N il illo radiat fulgentius, omnia cædunt
A stra simul, toto exultat Venus aurea cœlo.
Et quoniam assuetudo mali, ueterumq; laborum
N aturam exuperat tolerando, & acerba ferendo,

Idcirco

Idcirco uideas sylvestri saepe recessu
Non ulla rastrorum opera, manuúm ue labore
Et fructus parere, et solidis frondescere campis
Hesperiam Citrium, inculto et dominarier aruo.
Hinc alii postquam è sulco sese extulit actis
Sub terram late radicibus, & stetit artus
Fixa solo, minus indulgent, operam'q; remittunt,
A teneris quo consuescant niuibus'q; , siti'q; .
Nec uero cultus'q; soli, aut uis falcis ahenæ,
Aut tantum iuuet undanti de tramite riuus,
Quantum auster, libyco'q; ruens de littore flatus
Autumno noceant. Perit hic labor omnis, & ille
Ab fructus decor, ac frondis squalescit, ut arbor
Arescat uiduata, ut ramo & fronde perusta
Mœreat, heu liquidis nil proficientibus undis.
Ergo altas sepes prætende, et brachia iunge
Densorum nemorum, & Clypeis ramalibus obsta
Aduersæ lauri, aut quercorum umbrante cohorte.

DE OPERE TOPIARIO.

Quod si nec studium frugis, nec cura mouebit
Hortensis lucri, nemoris sed sola uoluptas
Quæritur, & uariis umbracula nota figuris,
Ante locum capias, quem fons, aut flumina propter
Lapsa fluant, unde et riuus ducatur aquarum,
Aut puteus propius scateat, ne forte per æstum
Languescat moriens, mox & rigor asper adurat,
Et labor, & syluæ pereant incepta superbæ.
Parietibus mox obde, futuras ante procellas
Auertens. post hinc quadras age. dirige fossas,

Et dispone locos, & uallis agmina cinge.
Infode dehinc tenerā prolem, et sere tramite certo,
Et uinclis obstringe, obeunda ut munera discant
A pueris, sed quisq; suo spatioq́;, locoq́;.
Inde ubi et assiduo cultuq́;, operaq́; magistri
Porrigit & ramos, et frondeis explicat arbos,
Ad munus lege quanq; suum, et dispone figuras,
Gratum opus, informemq́; gregē ad speciosa uocato.
Hæc altam in turrim, aut in propugnacula surgat,
Hæc arcum intendatq́;, et spicula trudat. At illa
Muniat & uallo fossas, et mœnia cingat,
Illa tuba armatos ciat, & uocet agmen ad arma.
Altera tormento lapides iaculetur Aheno,
Discussit castella, et ruptis agmina muris
Immittat, factaq́; acies (immane) ruina
Irrumpat, portis et congrediatur apertis,
Diruat et captam irrumpens exercitus urbem.
Ars igitur, tempusq́; et uis innata perenni
Cura hominum, nemora ī lanas uertere, ut in hortis
E foliis, ramisq́;, et diuersis contextis
Iam uideas fulgere nouis aulæa figuris.

ARBORES CITRIOS DIVTIVS VIVERE.

Nec uero spatium uitæ breue, seu breue tempus
Est Citrio. æternum genus, immortalis origo,
Et species æterna quidem. Stirps Citria longum
Ipsa manet, secla exuperans, & iungere seclis
Secla parans, trunco extincto mox surgit & alter,
Inde alter, uictrixq́; diu sua robora seruat.

S ic placitum Veneri, et parcæ statuere fauentes,
Quæ rerum seriem, et fatorum arcana ministrant.
N anq; ferunt rursumq; colos, et stamina retro
C œpisse, et uersos rursum in contraria fusos
V oluere fatorum dominas, quo lucis in auras
E xtinctum reuocent uitæq; ad munera Adonim,
E t Veneris dulces iterum instaurentur amores.
N ō passa est dea dū uersum ī noua corpora mōstrat,
D um folius simul et pomis longum optat honorem.
I llæ igitur properare manu, atq; euoluere pensa,
T enuia pollicibus formabant ducta supinis,
A tq; eadem impressis purgabant morsa labellis.
D iscolor at positis uariatur lana canistris,
C œrulaq; uiridisq;, alboq; insignis, et aureo.
C œrula dum digitis intorquent fila, uirensq;
S ubtegmen neitur, stipes se subiicit, alti
I n latum pandunt rami, et noua prouenit arbos,
A c sensim patulis adolescit frondibus umbra.
I nde canunt. Cresce æternum uictura, perenne
S eruatura decus foliorum, & diuitis umbræ
O rnatura domos procerum, atq; palatia regum,
M ateriamq; datura sacris post uatibus arbor.
A tq; hinc candentis deducunt uellera lanæ,
D iuinumq; labris stillant fragrantibus imbrem,
S tamina quo intincta, et fusi simul omne uolumen
I n flores uertuntur, opacaq; sylua nitescit
C andore, et uiridi miscent se ebora indica gemmæ,
A emulaq; Assyrios spirant pomaria odores.
I psæ autem tenerum solantur uoce laborem.
F undite odoratos flores, nemora inclyta luxu

P erpetuo, & ramis semper florentibus horti,
S emper odore nouo, semperq́; uirentibus umbris
A eternum Veneris monimentum insigne & amorũ.
M ox et sepositis educunt fila quasillis
A urea fila, cauumq́; rotant implexa sub orbem.
I llicet Hesperiis illa intumuere uolemis,
P omaq́; pensilibus micuerunt aurea ramis,
I nsolitum radiat folia inter opaca orichalcum.
T um parcæ auspicio cecinerunt omina læto.
E t fructu felix, & flore, et fronde recenti
V iue arbor, supera & seclis labentia secla,
H ortorumq́; honor, & nemorũ, ac geniale domorũ
D elicium, tua uel reges umbracula captent,
I psaq́; continuis iuuenum celebrere choreis,
T e conuiuia, te thalami, nuptæq́; frequentent,
S emper ament, quicunq; tua uersantur in umbra.
A ssiduum referant frondes uer, æmulus aurum
F œtus, et argento niteat flos concolor albo.
S ic placitum. Sic fata neunt. Amathuntidi sic stat.
Ergo agite ò teneræ colitis quæ flumina Nymphæ
F undana, & Lamios riuis trepidantibus hortos
P hormiades Nymphæ, quæ roscida culta Suessæ,
Q uæq; et Amalpheos saltus, fulgentiaq́; auro
S irenum rura, & fuluis sata saxa metallis.
H oc agite, ò roseæ mecum sua serta puellæ
F erte deæ, uarioq́; halent altaria flore,
S piret & è nitidis genialis Amaracus aris.
M agna Iouis proles, eadem pulcherrima mater
A eneadum, tibi nos meritos largimur honores
I dalii Regina, tuos nos pangimus hortos,

Et

Et tibi Arangææ crescunt ad flumina sylvæ
Mæriadum, & littus felix, Bereniciaq́; arua.
Tu stirpem dea, tu citrios defende comanteis,
Arce æstum, compesce niues, & frigora pelle.
Siste et ab Arctoo perflant qui cardine uenti,
Perpetuum niascæa decus frondescat ut arbos.
Hæc ego. uos autem placidissima numina nymphæ
Oscilla è summis suspendite mollia ramis,
Formosumq́; sonent & ripæ, et littora Adonin.
Pars choreas agitate, deumq́; ad festa uocate.
Pulcher ades, felixq́; ades ad tua munera Adoni,
Et cape, Partheniæ nectunt quæ texta puellæ,
Texta auro radiata, et flore nitentia uerno,
Quæ referant ueteres formosæ Amathusidis ignes.
Nos canimus, fauet en facilis cantantibus Echó,
Et diuina procul responsant antra sororum.

I.I. PONTANI, DE HORTIS HESPERIDVM AD ILLVSTRISS. PRINCIPEM FRANCISCVM GONSAGAM MANTVAE MARCHIONEM. LIBER. II.

A mq; alios uocor ad cultus, aliumq́; laborem
i H ortorum. neq; enim simplex genus, uná ue stirpis
H esperiæ soboles, ratio aut tantum una colendi.
A crumen genus omne, nouo sub nomine, plureis
D iditur in parteis, uno quæ cortice foetus
D ant alios tamen, atq; alio se stipite tollunt.
P ars exacta quidem prima est. Nunc ò mihi natæ
P leiones astate, atq; aspirate canenti.
V ester honos agitur, uestro sub numine crescit
H oc opus, & uestris mea tempora cingite sertis,
V os quoq; adeste simul, facilesq́; estote puellæ
H ortorum memores. Tuq́; ò mihi culta Patulci
P rima adsis, primosq́; mihi dea collige flores,
I mpleat & socios tecum Antiniana quasillos,
S ic tibi perpetuum spiret rosa, floreat urna,
S aliceat urna, tui qua conditur umbra Maronis,
A mbrosiæ fundat riuos, det nectaris amnes,
M incius & niueos semper tibi pascat olores,
E t lætata suos iteret tibi Mantua cantus,

M antua diues auis, diues Gonſagi de prole,
A c noua lucrinæ ſtupeant ad carmina cautes.
S iſtat & ipſa ſuos mirata Neapolis amnes.
T u quoq; partem hanc Phauruſii ne diſpice ruris
F rancíſce, armorum & ſtudiis quandoq; remiſſis,
N eu tibi diſpliceant ſyluæ Stachiritides, aut te
N on capiant fuluis radiantia poma corymbis.
M ars belli decus, ipſe deus, belliq́; repertor
E t uenerem, atq; hortos amat, atq; hortenſia dona,
E xemplumq́; dei ſequere armipotentis & artes,
N anq; tibi Aethiopũ è campis, Garamatide ab ora
P oma fero, poma excubiis uigilata draconum,
H erculeæ meritum clauæ, noua munera gentis
R omulidum, ætheriis famam quæ ſuſtulit aſtris.
E cce autem, num ne hæc cœlo delapſa liquenti
S tella nitet? num forte nouum ſeſe exerit aſtrum,
E t felix aſtrum, & noſtris aura addita cœptis?
E n uirides Citro ſyluæ? en Limonia rura
P rætendunt frondes? en quæ pandũtur et umbræ?
Q uiq́; aurum luci? nemora & generoſa metallum
I rradiant? quibus ipſa nitent ramalia gemmis?
A n coniux Ariadna uiri memor, & memor horti
S eſe offert? ò hortenſes miſerata labores
V xor ades. Cape raſtra ſimul, cape ſarcula, et ipſis
I nnitens incumbe bidentibus, et frondoſas
F alce premas Citros, ſimul et rorantibus urnis
F unde amnes, ſpument plenis ſtagna ipſa lacunis.
A c tandem iuuet optatos decerpere flores,
E t fructus legere, atq; æſtus uitare ſub umbra
D ucentem ſocias nympharum ad plectra choreas.

V os mecum Vranie Aonium instaurate laborem,
A c mecum auricomas Citrorum pangite syluas.

DE CITRO, ET EIVS CVLTV.

Hesperidum in syluis, Niasæi & margine fontis
N ec fructu, nec odore Citro, nec munere mali
P ræstat adhuc arbor, tantum sibi sumpsit honoris,
S i sit & ipsa arbor. nam stipite debilis imo
N ec cono insurgit, nec in aëra tendit apertum,
V iribus at defecta suis, aliena moratur
P ræsidia, & uallis adiuta potentibus, alte
E xplicat & ramos, & sese extendit in artus,
I nsignis fronde, et fragrantis imagine pomi.
T anta etenim cœli mole, ac uertigine pressus
A tlas, dumq; humeris timet, & prospectat olympo,
I nnisus Citro, & femur, & uestigia firmat,
I nconcussa tenens firmatis terga lacertis,
S uffecitq; oneri, & mundum ceruice refulxit.
H inc manet accuruata, & palmite flexilis arbos,
T estaturq; senis cedentia membra labori,
A t diuem meritis & fructu, et fronde superbit
I ndignata umbras nemorũ, cauáq; antra ferarũ.
Ergo illam quernis in postibus, inq; dolato
R obore constitue, & multo cum uimine uinci,
I mmissisq; hastis, traiecta consere canna.
A pricum ad solem, auertens boreamq;, niuemq;.
E ffunde et laticum scatebras. Ne absiste nouare
T ellurem, radice procul, neu neglige campæ
I ngluuiem cohibere manu, seu carmine dicto

P ellere limitibus, Magicaq́; auertere cantu,
T er quod anus succincta irato immurmuret ore,
I nuocet & manes, lethææ & numina ripæ.
Prima igitur florum tibi cura supersit, & omne
I mpende huc studium. nam si te gloria rerum
D electet, iuuet Hesperii & præstantia ruris,
N ec mora, dum grauidos oneret uindemia ramos,
G randiaq́; infixis mirere & mala columnis,
V t timeas pendentem alta de mole ruinam,
V t mediis persæpe decembribus, inq́; furenti
S olis anhelantis rabie sit cernere gentem
I n florem ruere, & fructus properare recenteis.
A nnua quanq̃ & bima, simulq́; & menstrua pubes
P endeat uberibus, fraternaq́; brachia late
D iffundat. domus alta nouis lætatur alumnis.
V sque adeo furit in Venerem generosa propago,
N atorumq́; & amor trahit, & cura illa nepotum.
E rgo age crescentem prolem à borealibus auris,
E t culmis tueare, iniecto & mergite farris,
A ut grauido centone, aut uimineo contextu,
F rigora ne perimant, pereat labor irritus anni.
N ec pigeat scenam frondentem æstate superne
I nnicere, & ramis prohibere tenacibus æstus,
F eruenteis æstus, rapidi & fera uulnera Cancri.
Q uanquam sole suo, gaudetq́; calentibus aruis,
E t patriã Aethiopem meminit, Maurysiaq́; arua.
S terne et humi, calidumq́; fimũ, lapidesq́; recoctos,
D um cœlum riget. Ast utroq; in tempore largos
F unde imbreis, inuerge urnas, & flumina sicca.
V ere autem cum priscus honos hortis redit, & cum

G arrula limosas sedes molitur irundo,
A c tenui solitum frustratur uoce laborem,
F alce premes atri syluas, annosa recidens
B rachia, non tamen ista tibi sit, ut annua cura.
T um fragmenta lege, & ramos se cerne ualenteis,
O bliquosq; infige solo, tamen ut capite extent,
S tipitis aut truncum, gladioq;, & falce dolatum
I nfode, & in tenui nudatum contege sulco
C ontinuo ingentem uicino ex amne paludem
E lice, diluuioq; comas immerge salubri.
H aud multum fluet. Emerget uastissima sylua,
S olaq; praecultis regnabit Citrus in hortis.
P endebunt grauidis tabulata aurata racemis,
Q uae mox lecta tibi natalibus annua festis
O rnentur mensis, circumq; domestica pubes
L ibet et ante focum melle illita, & undiq; turba
C lamet io bonus annus eat. Tu flatibus euri
N e noceant, memor anteueni, siue obiice firmo
P raeruptorum operum, longi'ue crepidine saxi,
A ut aduersa procul depulset uerbera laurus.
A ut circum ramosa abigens testudine cinge.
A tq; austro tueare und, atq; uredine salsa
D efensor nemorum, generosiq; incola ruris,
S i te cura mouet, tantorum et fama laborum.
S in forte in uarias iuuet & te ducere formas
N ascentem citrum, mutato & corpore mala.
T u faciem è ligno, argillae aut de caespite ductam
S ubiice, & infantem tenerum nutrias amato
C onde sinu, paulatim artus formabit, et inde
D ucet inumbratos signato in cortice uultus.

O ccultas natura hominum miretur ut artes
S pectatum ueniant non nota ut poma Napææ,
V t pomona suo lætata assurgat honori,
E xultansq; nouis plaudat Zephyritis alumnis.
E st nemus extremis Calabrum inuiolabile terris
D iis sacrum patriis, multa & pietate uerendum
A rborei diues foetus, uolucrumq; rapinis
O pportuna domus, tuta et spelæa ferarum.
H oc nemore ex ipso, lucisq; horrentibus olim
A duectam memini stirpem, quæ Citron ab omni
P arte et odore quidem foliisq; & flore referret,
S ed fructu uariata, et longe aliena figura
V ix orbem retinens, protento at corpore longos
S ese agit in ductus, uaria et trahit agmina cauda.
Q uid moneam, ne te capiat tam indigna cupido
H ortensis monstri cælatam implere tabellam?
A h procul infamemq; notam, atq; auerte pudendum
D edecus. En formosus adest chorus. Ecce puellæ,
I am cupiunt legere Idalios et iungere flores,
N e prohibe Idalias carpendo à flore choreas
I nfami portento, aut sæua ab imagine terræ.
N eu pudor inficiat, ne'ue ora tenerrima pallor
D eformet, suppressa tegant ne lumina palmæ.
A eternum tibi sic niteat uer, aurea semper
M ala adsint. spiret Syrios procul hortus odores,
N ullo et Acidalii desint tibi tempore rores.
T u uero prolem ut teneram tueare, benignis
I ndulgens studiis, maioraq; corpora formes,
F ige trabes, tabulata simul dispone, et in altis
I nfantes insterne cubilibus, & frondoso

S iste toro ducent placidam per amica quietem
O cia ut ignauos, sopor, et cibus impleat artus.
S i curæ tibi sit lecta è frondentibus hortis
S eruare, ut uiridem teneant annosa uigorem,
H oc age. Carpe manu in tenebris in nocte maligna
F rondentem ramum, frondenti et palmite mala
P almite cum ualido frondem retinentia, ramumq;
E t tibi nulla suas ostendat Luna tenebras,
L una soporiferis sub terras abdita bigis,
M ox illa in latebris unco suspende tenaci,
E t blandire manu, & uentorum auerte procellas,
A ut paleis strata, et stipulis arentibus, inde
S eruabunt nitidam propria cum fronde senectam.

QVO DIFFERAT CITRIVS A CITRO.

Hoc uero differt Citrio Citrus. Illa superbos
S ese agit in ramos, procero & stipite surgit,
T ermite at hæc fragili, lentoq; cacumine terras
P rona petit, fixisq; cadens incumbit in hastis.
H uic maior foliis odor est, & foetibus, illi
F loribus, æterna sylua uestitur uterq;
S tipes, & æternam ducit sub fronde iuuentam.
F los illi albescens, medioq; interlitus auro,
H unc inspersa notat postremo purpura limbo.
E rgo ab odoratis maturo tempore ramis
A urea poma legunt, plenisq; relata canistris
S uffigunt laribus, diuûmq; altaria donant
P rimitiis, sertisq; deos halantibus ornant.
S epositas etiam uestes, lucensia texta

A tineis tutantur, odore medentur & ipso,
A rcent et Tyrios tetra à rubigine comptus.
M unere quin etiam mali frondentis, ab alto
O ceano (nam prisca quidem sic credidit aetas)
P leias Alcyone Neptunnum ad littora traxit
M ulta querens, fragilemq; fidẽ, thalamosq; negatos,
E t sibi praepositos Stachirae Phaurusidos ignes
C lamabat, dextráq; & serta, & poma tenebat
I nfelix coniux. Ac nunc miseranda, papillas
N udabat, roseóq; sinu inuitabat amantem,
N unc exerta genu, primasq; illapsa per undas
C andida reiectis ostentat crura cothurnis.
N unc effusa comas, scopulóq; insignis ab alto
C rudelem uocat, ac uires superante dolore
L abitur exanimis, sicciq; insternitur algae.
S ensit fragrantem extremo de littore ramum
N eptunnus, captusq; aurati munere mali
E t serto insigni, lachrymis quoq; uictus amantis
C urrit in amplexum, cupidusq; extollit in ulnis.
I lla uiri ut gremio intepuit, calidusq; per ossa
I gnis it, amplexu & tenero fouet ora mariti,
O rnauit serto caput, atq; Cloneide fronde,
I mpleuitq; sinum pomis felicibus, auráq;=
E xtinctos reuocat prærepti coniugis ignes.

DE LIMONIBVS, ET EARVM Cultu.

Tertia iam superat Limonis cura colendae,
E t rarus labor, & coepti meta ultima nostri.
A dsitis nymphae Cyrenides. o mihi nymphae
M asitholae aspirate. ò quae Paliurides umbra

G audetis, iuuat & fluuios habitare recessus,
E t Citri iuuet umbrá, iuuent Limonides auræ,
H esperidum & ueteres cantu renouemus honores.
I n manibus nemus auricomum, Chariteiáq; arua.
V estrum opus ò Charites, uestro nam munere quódá
I tala Limonem nouerunt littora, nam uos
E t causam meministis. eam et memorare potestis,
N ec uestris meritis; æternæ aut parate famæ.
Fonte Niaseio sese Venus aurea quondam
L auerat, et pessos comebat nuda capillos,
P urpureo Charites pingebant ora colore.
A mbrosio & niueas afflabant rore papillas.
E cce Puer passis uolitans super aëra pennis
L ætus adest. Matrē amplexus, noua gaudia portat.
T e Sireneis felix hymenæus in oris
E xpectat, thalamosq; parat Magnetis Amalphis.
I propera. Italicos illic molire triumphos
M ater. Ament & saxa. Atq; hæc effatus hiulco
O re simul genitricis et ora, et labra momordit.
S urrisit dea, & allectis Tritonibus, altum
I re parat. Dum colla Venus, dum pingit et ora
A d thalamos uentura, &. Amor dum territat arcu
S emideos maris, & ponto minitatur, et undis.
I nterea Charites Limonia dona pararunt,
Q uæ ferrent nuptæ. triplex genus. Altera foetu
E xiguo, atq; acrem gustu referentia sensum,
A ltera quæ fructu maiore, & rorida succo
V beriore, sed oblongo tamen utraq; ductu.
T ertia quæ grandi fulgent onerata uolemo,
A c Citrii referant sinuosa ab imagine formam,

Sed

S ed fucco ingrato, quemq; ora offensa recusent,
H ic tamen admotusq; foco, sensimq; recoctus
I nstillante anima, ac tenuem conuersus in amnem
O ra puellarum maculis lauit, & candorem
I nducit, nitidis per colla argentea guttis.
E rgo ubi concinuit festis hymenæus, & ipsa
F essa est assiduis ludens Cytherea choreis,
M unere felici charites Nereida Amalphin
D onarunt. fuit et teneris sua gratia uerbis.
H inc rarum accessit decus hortis, & noua syluis
G loria, gemmiferis fontes nituere sub umbris,
C andidaq; auratis fulserunt littora ramis,
H inc et stirpis honos, hinc et Charitis Amalphis
M unere Limonum, et nemorum redolētibus auris,
O rnauit thalamos, felixq; hymenæus et aras
P inxit flore nouo, sparsitq; Atlantide fronde,
E t passim stratis lætata est alga metallis,
Quod uero aut uiridem trahit à radice colorem
F rondibus, ac fructu, aut acuit sensumq;, palatūq;=
H inc nomen dubia certum sub origine mansit.
E st idem cunctis cultusq;, & cura, et iniquum
Cælum indignantur, frigusq;, æstumq; grauantur
M asitholæ Limones. At humida flumina poscunt
A uxilio, et densas laurorum in prælia turmas.
S ed minor illa quidem cultu maiore tuenda.
N anq; tegenda hyemi tecto, ac stipanda maniplis,
E t circum tabulata fimo iungenda tenaci.
N e cæli rigor, aut boreas immanior urat.
N am neq; sic thalamis clausis assueta puella
F ota sinu genitricis, & ostro induta nitenti,

A ut timet obstrictas gelidis aquilonibus auras,
F rigoris aut rabiem sub iniqui sydus Aquarii.
I dcirco solem spectet. post terga uirenti
S eu lauro seu rore maris cingenda, nec unquam
S ola hyemi credenda tibi Charitcia Limon,
E t florem semper, pariturá'q; semper honorem
A urati foetus, ramo et placatura comanti,
Q ualem prærupti sub uertice montis adeso
L ittore, secessu in molli, sub rupe cauata
E t Baccho felix, felix Amathuside myrto,
F rondenti & lauro Neptunnia Mergilline
L æta colit, non æstus eam, non frigora tentant,
N on riui crepitantis opem, non fictilis urnæ
E xoptat sitiens, large quam Thespias unda,
A ctiá'q; Aonis irrorent dolia lymphis.
A h fatum crudele hominum, & sors inuida uotis,
I gnotos nunc per populos, per Gallica regna
H orrentem ad Rheni ripam, atq; ad norica saxa
E xulat, oceaniq; uada ad squalentia tabo
N auifragũ, extremos queritur Syncerus ad Anglos.
I nterea sitiunt Citri, ac Limonide in umbra
T orpet humus. decor ille horti fragrantis, et aurea
P leiadum intereunt mala, ac sine honore relictum
L ittus, & errantem dominũ lachrymantur arenæ.
A t nympha è scopulis, summiq; cacumine saxi
I ncusatq; deos, cœlumq;, & sydera damnat,
E t saxa, & miseræ responsant antra puellæ.

DE INSITIONE.

Iam reliqua insitio est, hoĩnũq; industria. Nũc tu

Huc

Huc aduerte animum, et ueterum cape dicta uirorũ.
Citrigenum species, cum sint & germine, et ipso
Cortice tam similes, cognato & semine iunctæ,
Hospitia hinc socius iungunt communia tectis
Affines ramos, & dant, capiuntq; uicissim,
Et mutant proprios alterno foedere fructus,
Non unæ hinc species, sed misto semine plures
Scinditur in partes nemus, & sua nomina miscet.
Accipit & Citrium Limon, Limonáq; Citrus
Hospitio, & sotiis ineunt conuiuia mensis:
Accipit et thalamo Citrium Citrus, et sua tractant
Iura simul, iunctisq; toris accumbit uterq;.
Hinc species mistis crescit uariata figuris,
Ergo nunc ramos libro demitte sub udo
Artifici dextra, fixo nunc iniice ligno,
Atq; alte impacto cuneo insere, alteriusq;
Cortice cum iunge, & cera mox illine adacta,
Vlmeaq; obseptis constringe et uincula plagis,
Arceto et pluuiam coniecti cespitis herba.
Nunc et crescentem uicino è margine uirgam
Admoue, et inciso leui sub uulnere libro
Sic fige, ut lento desint ne cingula nodo.
Aut et eam transmitte forato ad uiscera trunco
Mirantem latebrasq; cauas, et operta uiarum,
Qualis et Heleis longe delata sub antris
Miratur maris occultos Aréthusa meatus,
Et coelum suspirat, amicæ et littora terræ,
Quæq; Syracusiis spirant de fontibus auræ.
Neue excide illam. Sinito de matre propinqua
Hauriat ut succos solitos, solita ubera lactet,

Donec eam grandem natu, longéq; ualentem,
Atq; nouercales ſtringentem eniſius ulnas
Videris, et proprio meditantem uiuere ſucco,
Tunc abrumpe manu, materna et ſtirpe reuelle.
Creſcet, & immenſum ducet late aucta cacumen.
Interea læto ſurgit dum ſurculus auctu,
Sæpe riga, ſæpe eductas de ſtipite gemmas
Euelle, et duris inuerte ligonibus arua,
Et matri blandire, ſua dum prole repulſa
Cogitur indignans alienos paſcere foetus.
Quin et ſurgentem ſobolem defende ſub umbra
Frondentis rami, dum ſol furit, et furit æſtas
Victa ſiti. Idem ipſe in glacie tege, tecta ſuperne
Inſternens craſſa è ſtipula, canna'ue paluſtri,
Vrat ne teneros rabies Aquilonia thyrſos.
Cum primis ualida nitatur ſurculus haſta
A uento tutus, longéq; urgente procella,
Et nunc ſcalpello tenui, nunc molliter ungui
Detondens, prima luxum compeſce iuuenta.
Vtendum parce ferro. Sed nec tamen ipſa
Luxuries toleranda. Parens nam crimine in ipſo
Haud natos miſeratur. At acri percitus ira
Increpat et dictis, & pœna crimen acerbat.
Atq; equidē memini, tantum ſe induſtria prompſit,
Qui diuerſa quidem parua ſed ſemina in urna
Condat, & educens collo breuiore ſtolones
Subducat'q;, arctet'q; manu, ac ſub uincula cogat
Creſcentes. hi tandem uno ſe ſtipite miſcent,
Atq; uno obducunt ſe cortice. ne'ue flagella
Dilabi ſinito. neu ſumma cacumina uentus

Diuellat

Diuellat, cera linito, aut diducat adulta,
Vnguine dum proprio corpus iunguntur in unum,
Atq; operit lentum sub eodem codice gluten.
Postquam alta steterit radice infossa & opimum
Raptarit stirpes succum, mirabere poma
Plenaq́;, grataq́;, non uno tamen una sapore,
Sunt qui diuersos ramos, sed cortice raso
Coniungant, stringantq́; simul, quo glutine misto
Increscant æque, ac fixo mox stipite iunctos
Infigant pariter. Tum uulnus rite coronent,
Et fallax opus admota tueantur ab arte,
Quo ramo ex uno, atq; uno de palmite fructus
Non uni ueniant, sit honosq́;, & gloria ruri,
Gaudeat insolito natura adiuta fauore.
Sed nec defuerint, scisso qui codice, adacto
Dilatent uulnus cuneo, mox uulnere crudo
Includant gemmas alienæ stirpis alumnas.
Mox tenui obstringant uitta. non sit mora, longos
Emittunt ramos, et sylua littus obumbrant,
Exciso et ueteri cono sua brachia fundunt,
Ac dorso alterius (mirum) noua pullulat arbos.
Quin etiam alterius nudato cortice plantam
Vidimus alterius frondente cacumine ramos
Erigere, ingentem è tunica & subolescere syluam,
Et stirpem infamem nemora in generosa nouari.
Ergo castanea è molli, è præstante sagitta
Laudatæ genitricis, adulto & germine uirgam
Exuito, exuuias gemmisq́; oculis nitentes
Seligito. his sterili spoliatum cortice truncum
Degenerem induito, uincloq́; urgente ligato,

Quo sese et pluuia, et Solis tueatur ab æstu.
Nec te blanda manus sinito frustretur inertem,
Aut ludat tunica uitiosum arente flagellum
Iam uideas docili è planta pubescere prolem
Frugiferam. Tunc carpe manu, tunc erue ferro
Quod superat matre è sterili, et blandire nouellis.
Mira fides, nitidus palmes se tollet alumnis.

LAVDES INDVSTRIAE HVMANæ.

Scilicet ut Ioue nata fides, tellure relicta
Detestata hominum mores secessit olympo,
Illicet emersit fraus, admonituq; deorum
Destitit assuetas tellus producere fruges
Sponte sua, nullis hominum ante obnoxia curis.
Cui labor, impatiensq; ocii languentis egestas,
Auxilio occurrere, et fato industria maior.
Hæc Indo aduexit merces, pelagoq; negatum
Strauit iter, secuitq; cauis liquida æquora uelis,
Hæc armenta boum domitans summisit aratro,
Inuertitq; solum, cultis dominetur ut aruis.
Præscripsitq; ouibus, carpsitq; è uellere lanam,
Nudaq; textilibus uelauit corpora pannis,
Construxitq; domos, frigus queis arcet et æstus,
Quæq; olim sterilis fuit arbor, et horrida cultu,
Hanc ferro domuit, uertitq; ad munera frugum,
Insitio ut plantas foecundet, et imperet hortis,
Degenerent ne poma, genusq; in secla propagent.
Non igitur tantum pratis armenta, nec herbæ
Imbribus, aut apium debent examina rori,
Quantum de rebus merita est industria nostris,

C uius ope ingenium sese extulit, & caput astris
A dmouit, maria, ac terras sibi subdidit, ut nil
L iquerit intentatum, ut summo è uertice olympi
T raxerit attonitas Citrii ad spectacula Musas,

DE CITRIORVM SAPORE DVPLICI, ACRI, AC DVLCI.

Q uādo autē est Citrio duplex sapor. Acer ab ipsa
N atura ductus. Dulcis ne ex arte magistra
V enerit, in dubio est. Nā tempora longa, frequensq;
P rotulit insitio genus & decus. Ars quoq; multa,
V sus & experiens reperit simul, hæc quoq; ut ipsa
M ala, colore aurum, sed mella sapore referrent.
N ec uero non, & ueteres uoluere coloni
P unicea de fibris quondam crescentia amaris
I n dulcem mutata saporem, lotia postquam
S enserunt hominum ardenti concocta calore,
Q uæ postquam diffusa manu, multumq;, diuq;
I gne suo acremq; attactu domuere saporem,
C oncoctum & uirus calido infregere liquore,
T ransiit in lenem sensum purgatus amaror.
A n ne hoc ipso etiam mutata & Citria baccho
S yluestrem posuere animum? et fregere rigorem?
Q uo nōn ars penetrat? Palmes cædatur, et ipse
C rassior, in palmumq; cauetur, et undiq; labris
I n gyrum ductis, nec pollice crassius. Illuc
I nfer mella liquata, & grandi contege saxo,
Q uod solem auertat. Postquam arida suxerit arbor
I nclusum humorem, et sitiens noua pocula gliscit,
M ella cauo immersans flauentibus imbue riuis

R ursus, et euacuam Thymbræo nectare cellam
D istende, ac latices humano è corpore fusos
M ollibus irrora radicibus. Interea ne
N eglige frondosas toto de stipite gemmas
V ellere. Mesopius ni qua liquor impleat, et ipsa
L abra trahunt dulcem mulsi de fonte liquorem.
I llas tu gemmas, illáq; & germina serua,
E t blandire manu, et uentorum auerte procellas,
A rce hyemes, funde hyblæos et largiter amnes.
N on deerit tanto felix fortuna labori,
C rescet et immensum sata melle Cleartias arbor,
O rnabitq; hortos, ac tanto munere læta
D iuinas natura hominum mirabitur artes,
Q uanquam aduersa uiris, et fortibus inuida cœptis.
S unt qui lecta manu, solerti et semina cura
C ontingunt mulsa, siculo aut madefacta liquore.
P ostquam autem traxere ipsum ad præcordia rorē,
S edaruntq; sitim medicato nectare, terræ
I nfodiunt, & culta rigant. Ea deniq; fructu
I am referunt, tenerū quē quondā hausere saporē,
Q uemq; et arundineo duxere è palmite succum,
Q uādo et iexpertū nihil ars sinit, hoc quoq; et hortis
A ccedat, uel dictu etiam mirabile, de quo
Q uamuis longe audax, quanquam sibi conscius usus
A ddubitet. Ramum fœcunda è matre reuulsum
D ecutiens capito, cæsum mox undiq; librum
A equatis ferro spatiis, dextráq; uolentem
E xuito. Inde pari confossum uulnere dorsum
S tipitis alterius nudato, et ueste recenti
I nduito, ut coēant extremis partibus oræ

V estis, & è lento mollescant uulnera limbo.
V lmea dehinc teneris indatur cingula plagis,
V inculáq; ingentis committant uulneris ora,
V estiat et frondens truncum toga, pellat ut imbres,
A rceat ut soles, et sæuæ uredinis iram.
D ii facinus mirandum hærenti è cortice cortex
I pse nouus, uictum medius rapit, atq; supernis
I nstillat ramis, quæq; in sua pabula traxit
E xuriens alimenta, suo ut de fonte rafusa
I pse suis infundat alumnis. ipse et amicum
I rroret lac, ut sensim in sua nomina uertat
R amosq; frondesq;, & eodem semina fœtu,
A nte quater nidum in tignis quam figat irundo,
E t quater extincti renouet quam funera nati.
T antum ars ipsa ualet, tantumq; industria pollet.

DE VTILITATE HORVM pomorũ.

Omnibus his usus suus est. Seu forte uoluptas
Q uæratur, seu certa salus, studiumq; medendi
P ræcipue pueris. Semen lege. Coniice lectum
I n cyatho, & latices ad summũ infunde liquẽteis,
S ub Ioue quos tacitæ contingant frigora noctis,
M ane autem puero instilla, bibet are uenenum
L umbricis. Stomacho, mirum, medicabitur ægro.
Q uin et arundineis mala ipsa liquoribus, ante
A rte quidem medicata coquunt, ac lenibus inde
I ntingunt succis, et uase madentia seruant
A uxilium latura, et opem languentibus ægris,
R egaleisq; epulas uario affectura sapore.
Q uid quod et in calidis fornacibus igne tepenti

Sæpe liquant lectos flores, et in horrea condunt
Vitrea, odoratos latices, suffimina nota.
Sæpe et fictilibus in lancibus imbre recenti
Dimensis spatiis, macerato cortice, melle
Contingunt, siculo'ue premunt concocta liquore,
Atq; hos, atq; alios conuertunt Citria in usus.
Cætera te antiqui doceant exculta Salerni
Pectora, queis arteis medicas monstrauit Apollo,
Queis rerum notæ causæ, quorum inclyta in agris
Sylua nitet, fulgent'q; auro radiantia culta,
Ac nemora Hesperiis uinci indignantur ab hortis.
Hoc sat erit nymphæ Sebethides ò mihi siqua
E uobis siqua, Nymphæ Sebethides, udam
Benaci de fonte ferat Permesida laurum,
Qua manes spargam magni senis, èque sepulchro
Eliciam felicem umbram, ac uenerabile numen,
Quo nemora Italiæ senserunt Pana canentem.
Et mirata suos requierunt flumina cursus.
Quo lætæ in campis segetes, quo munera bacchi,
Ditarunt colles, nec non cœlestia dona
Stiparunt liquidas diuino nectare cellas.
Salue ò et gregibus decus, et decus addite syluis,
Quo ductante italæ fremuere in bella cohortes,
Martia'q; horrifico sonuerunt cornua cantu,
Audiit & Triuiæ longe lacus, audiit et Nar,
Ac trepidæ matres pressere ad pectora natos.
Salue iterum & nato felix et Mantua uate,
Felix et populis, et tanto principe felix,
Quo Gonsaga domus spoliis exultat opimis
Gallorum, cum excussa metu tremit itala tellus,

S ummittitq́; humiles alpina ad gesa secures.
T e duce discussere iugum Francisce superbum
I nsubrium attonitæ gentes, quiq́; ora Timaui
A mne lauunt populi, quos et rigat Adua diues
G urgitibus, longe & cultis Mela inclytus aruis.
P er te à seruitio caput eximit accola Parmæ,
E t quas saxosi uexat ripa aspera Rheni
S ollicitas urbes, quas et de montibus actis
T urbat Senus aquis, campo inferiore uagatus.
E t tibi nimbiferum inclinat caput Appenninus
C ommuni pro libertate, & fortibus ausis,
T éq; et arundineo incinctus ueneratur amictu
E ridanus, late irriguis plaudentibus undis,
P ro decore Italiæ, et Belgis belli arte repressis.
M acte animo Francisce, et macte ingentibus orsis,
A ssurgit cui felici Campania tractu,
A ssurgit latis ueneratæ et Daunia campis,
Q uæq; nitet pigro tellus madefacta Galeso,
Q uodq́; mare Italiam supra, quodq́; alluit infra.
E cce autem insignis cantu, atq; insignior armis,
B ellorum et laude, et multis spectata triumphis
P arthenópe tibi læta canit, quod te auspice, regno
R eddita sit, quodq́; è solio uenerabilis aureo
I mperitet populus, sublato & Marte triumphet.
N on tamen Hesperidumq́; hortos, Berenicia rura
I dcirco aut libycos tu dedignabere saltus,
Q uos olim excisorq́; Hydræ, domitorq́; Leonis
A lcides adiit, quibus et splendescere iussit
P hormiadumq́; et agros, et littora iuncta Vesęuo,
Q uos & Sirenes scopulos, quæ saxa frequentant,

Aequaniq; ferunt colles, Meteiáq; arua
Quosq; secat Sileris frondoso margine campos,
Aenarie quos nostra colit, colit aspera et Ansur,
Atq; Suessa uago Liris quam temperat alueo.
Nec mihi Naiades, in tanti parte laboris
Abnuerint uiridem salicis de fronde coronam,
Nec mihi culta, suos neget Antiniana recessus,
Queis superat uites Hermi, atq; rosaria Pesti,
Quæq; et Idumæas mittunt palmaria bacas.

FINIS.

I. I. PONTANI LEPIDINA, CVIVS POMPAE SEPTEM.

COLLOCVTORES MACRON, ET LEPIDINA.

M. T *grauida es Lepidina, & onus graue languida defers*
e O *bbam lactis, et hæc fumanti farta canistro,*
H *ac agedum uiridi paulum requiesce sub umbra,*
D *eclinat Sol dum rapidus, desæuit et æstus.*
L. E *n lactis tibi sinũ, atq; hæc simul oscula trado.*
V *mbra mihi hæc ueteres (memor es) iã suscitat igneis.*
O *coniux mihi care Macron, redde altera Macron.*
M. H *ic mihi tu teneras nudasti prima papillas,*
H *ic Lepidina mihi suspiria prima dedisti.*
T *unc Macron Lepidina tibi, Lepidina Macroni.*
L. H *as inter frondeis, uirgultáq; nota latebas,*
C *um tibi prima rosam, primus mihi fraga tulisti.*
M. H *ic Macron Lepidina, meus, me prima uocasti,*
E *t primus, mea, te alternans Lepidina uocaui.*
L. V *iximus ex illo gemini sine lite columbi.*
N *ox socios uidit, socios lux, oscula iunge*
M *utua, sic gemini seruant in amore columbi.*
M. I *lla uxor memini nunc oscula (prima fuere)*
N *ostra tuis, tua labra meis hæsere, diúq;*
S *piritus alterno huc, illuc se miscuit ore.*
T *unc orcus si nos unà rapuisset, amantum*
V *na futura anima, una etiam simul umbra futura.*

L. Quod felix, faustumq; omen sit, reiice coniux
Hirsutum hūc thalamis, thalami sint omnia fausta.
Parthenópe thalamo nanq; est dignissima fausto.
M. Hirsuti, horripiliq; absint. age candida an ipso
Visa uiro uirgo est? Heroe et coniuge digna?
L. O Macron. mea cura Macron, Illi alba ligustra
Concedant, collata illi sint nigra colostra.
Delioli ad fontem sola, ac sine teste lauabat.
Vidi ego, uidit Anas. uiso candore puellæ,
Qui niger ante fuit, nunc est nitidissimus ales,
Et mihi tum subitus creuit per pectora candor,
Ipse uides, niueas cerne has sine labe papillas.
M. Quin hæc candenteis lux ó mea pascua tauros,
Quod nec sueta ferūt, nostræ sunt munera Nymphæ
Ipse tuas mea lux teneo, foueoq; papillas.
Nec liquido cedunt argento aut pondere plumbo.
Fige oculos in me coniux mea, qui mihi lucent,
Et lychnū, et quod nec nigricante Cicendula nocte.
Parthenópe án ne aliis án ne his dea fulget ocellis?
L. Magnetem gerit illa oculis, stellamq; supremā m.
Venerit ad littus, trahit ad sua lumina pisces.
Iuerit in syluas, trahit ad spectacula ceruos.
Illicet indomiti surgunt ad prælia tauri.
Verterit illa oculos, in quem iuuenemue, senemue,
Ille perit, miseris hæc crescit amantibus error.
M. Me miserū, ne oculos in me quoq; uertat, et ipse
Auellar procul his, procul ah Lepidina lacertis.
L. Ne coniux, ne care time. nam sedula mater
Hoc docuit, ter te ut leui pro limine postis
Amplectar, ter rapta tibi simul oscula iungam.

E t dicam, meus es, tenerum quoq; Eringion ore
F erre dedit, dedit atq; ederæ cum fronde racemum
F erre sinu, et geminis te noctu onerare lacertis,
N eu limus mea lux dominam spectaris ocellis,
P ræsertim si blanda pedem nudarit, ibi illa
R etia tendit, & insidias parat, et fouet ignem,
Q uæ mihi frater Acon, soror, et soror altera dixit.
M H æc eadem mihi Naretus, et amicus Omason.
Q uin maiora ferunt, sicut dum Nympha capillum
A d speculam, & niueæ ludunt sine ueste papillæ,
V idit, et ò dixit Saliceni filius, alis
V tar, et ad celsam pennis ferar ipse fenestram.
A nnuit, et placidis risit dea dulcis ocellis.
I lle uolat, celsam pennis petit inde fenestram.
D ic mea, dic formosa, canit dum Nympha per æstũ,
A udieris ne deam? L. Ad sepem tum forte latebã
C um canere inciperet, atrox hic dente pilaster
L atrat, ibi ipsa fuga sepem, insidiasq; reliqui.
I nuidia (sic Nicla refert) Philomela recessit.
A t circum attonitæ stupuere ad carmina Nymphæ.
I psa quidem canit. at uenti posuere silentes,
S tratiq; pacati requierunt murmura ponti.
E xoptat messemq; sator, frugemq; colonus,
V er ales, carum uirgo desponsa maritum.
V itis in arboribus, ederæ pro rupibus altis,
C oniugis in cupidis gaudet noua nupta lacertis.
I rriguum sitiunt fontem sata, pabula rorem.
N upta sitit socii lusus, et gaudia lecti.
H æc dea. surgamus, meus hoc age, personat hymen,
P ópa uenit, celebresq; uocant Hymenæon ad ædes,

POMPA PRIMA MARES, AC FOEminæ è rure proficiscentes alternis concinunt.

F. S Perne tuas salices, & myrto tempora cinge.
Desere septa puer. nanq; urbs tua gaudia seruat.
M. P one tuos fastus, faciles atq; indue mores
P arthenópe, & quid amor, quid sint cõnubia cura.
F. D isce Puer thalamo lusus & coniuge dignos.
L usus amat thalamos, et amãt sua ludicra lectũ.
M. P arce Puella uiro nimium pugnare uolenti.
L is thalamis aliena, & habent sua foedera lecti.
F. E st nigris noua nupta oculis, est nigra capillis.
S pirat Acidalios & toto corpore flores.
M. E t roseo Iuuenis ore est, roseis'q; labellis,
S tillat Acidalium roseo & de pectore rorem.
F. I ntactum florem, matura'q; Poma legenti
S eruat in occultis Virgo iam nubilis hortis.
M. P oma manu matura leget, florem'q; recentem
R ore nouo Iuuenis, tenera mulcebit & aura.
F. R iuulus è tenui manat tofo, exit in amnem
P aulatim, & ripis crescens decurrit apertis.
M. E x oculi leuiore ictu fons stillat amoris.
P aulatim'q; amnes lachrymarũ, et flumina uoluit.
F. F omite de paruo tenuis primum exilit ignis,
M ox auctus uersat latis incendia syluis.
M. I gnescit tenui afflatu fax lenis amorum,
H inc incensa furit uenis, & pectora torret.

POMPA SECVNDA NEREIDVM.

Collocutores

COLLOCVTORES Macron, et Lepidina·

L· e Ia agedũ coniux, q̃ nã procul æquore Pompa?
Haud capiũt uirides sinuãtia littora Nymphas
N ereidum chorus omnis adest, en cœrula prima est
P ausilipe implexis edera frondente capillus,
P ausilipe mihi nota, uides, procul innuit, hæc me
S æpe manu sua ad antra, suos deduxit in hortos,
D onauitq; Apio, & odorifero Serpillo·
E t dixit tibi mite Pyrum, tibi præcoqua seruo
P ausilipe nigro sub candida guttura næuo·
M· Q uam molli incedit passu, et sese exerit ore
Q uæ sequitur, præcincta sinũ et pede cã dida nudo·
A n fortasse tibi coniux nitidissima nota est?
L· V t sese ad choreas Macron mihi certe resoluit.
V t lepida est, ueneres ut toto spirat ab ore·
A n peto est oculo? memini narrare solebat
C rambane mater, ea ne est? ea, Mergelline
I nuideant tibi uel digitos Prochyte, Capritéq;
N erine o formosa, o N ereis Heroine·
O si sim Iuuenis, tecum ut coniungere dextram,
V t tecum hanc libeat choreas flexisse per actam·
O nymphe formosa, ò candida N eptunnine·
D um sicans simul ad solem, pectisq; capillum,
T unc ego tunc niueæ pennas imitata Columbæ
S im uolucris, tibi quæ cerasi cum tempore primo
M aturos foetus, & fraga rubentia rostro
P roiiciam in gremium, primos ut ruris honores
P er me prima legas, nostro et sis munere prima·
M· I lla illa, haud aliam uidi gestare puellam

A ptius, aut pharetram, aut intendere fortius arcũ.
A tq; aliò hos arcus, aliò tua spicula tende.
Me meus ignis habet, et habent mea pectora uulnus.
L. M e miserá, meus est, alios pete Nympha iuuẽcos.
M i Macron tege me, collo et tua brachia necte.
N e saeui Sarniti Dea, et tua tela retracta.
M. T e teneo, auertit telum Dea, fixit & Aulum.
A h miser, ut madidis uultum demisit ocellis.
L. O Macron memini, mater me docta monebat
S arnitim fuge nata, trucem Sarnitida uita.
F ert intinctum oculis, arcu fert saeua uenenum.
N on parcit pueris, saeuit'q; inimica puellis.
H ic uideas Satyros passim, hinc languere Napaeas
D eperit hanc Alcon, octogenarius Alcon.
I nsanit Morphe, nonagenaria Morphe.
D eseruit syluas, qui nunc colit aequora, Faunus.
E cce uenit Resina auiae iunctissima nostrae,
T ristior illa quidem patris de clade Vesaeui.
N am teneo, sic lenis anus referebat, amasse
H anc nunq̃, spreuisse procos, at littore solo
M oerentem casus, exusta'q; regna Parentis,
T ritonis cupidam uix effugisse rapinam.
T er sese Dea surripuit, tria feruidus heros
O scula compressis liquit signata labellis.
N unc quoq; liuor adest. at sunt sine labe papillae,
Queis superat Nymphas, uideas si forte lauantem,
N on tibi candidiora poli sint lactea texta.
N on tibi sit planta crystallus purior alba.
E x illo infidum littus, fontem'q; relinquens
R ura colit, dumis'q; suas studiosa capellas

Pascit

P ascit, & errantes seruat cum matribus hedos
Quadruplici insignes hirsuta ad tempora cornu.
O Macron Macron mihi me, tibi te noua Nymphe,
Quæ uenit, eripiat, angit quæ ad tempora myrtos.
I pse uides. Illi ridet mare, ridet, & aer.
C ingit quæ ad collum caltæ florentis honorem.
I lli concedant Dryades, Nereides illi.
O longis prælata comis, & lumine peto
H ercli superciliis nigris candente papilla,
E s memor, & meminisse decet mea nubilis Hercli,
Quos mihi corrallos, quæ mella liquata dedisti,
D iues corrallis, & mellis munere diues,
S is memor, & niueum tibi me donasse colostrum,
D elitiasq; rosæ primæ, & uacania prima.
M. R isit & argutos in te Dea flexit ocellos.
L. F allor, an aduentat Caprei maris heroine?
P ræceditq; chorus Tritonum, & littora clangunt.
N on capiunt undante salo catua littora puppes.
H æc ipsa est coniux, Caprei Maris Heroine.
Circunstant Aequana hic, illinc innuba Amalphis.
E t fidæ comites, & littoris altera cura.
I llam ego dum Capreas peterẽ cum matre, sedentẽ
A d scopulum uidi, famulæ properare legentes
O strea, & euulsas lapidoso è margine conchas
A ccepit Dea me gremio, & donauit echinis.
O bstupui, ingentemq; humero, Ingentemq; lacertis,
A tq; utero, et toto retinentem corpore formam.
H orrebant sed crura nigris & pectora setis,
P urior Aequana cum sit nihil, aut sit Amalphi,
V traq; odoriferum spirent & pectore anethum.

L ittora sed crepuere, canitq; silentia Triton.

POMPA TERTIA, TRITON CANIT dona offerens. Macron & Lepidina colloquuntur.

T. o Decus Italidum, longe pulcherrima Virgo
Sirenum genus egregiũ, et diis æqua Propago,
E n tua cœruleæ centum ad connubia Nymphæ
D ona ferunt, auro grauida & gangetide bacca.
E n tibi odoratos Pancheæ mercis honores
O ceanoq; aduecta ferunt electra Britanno.
F erte agite, & plenis hæc dona reponite mensis.
E n tibi mille ferunt niueæ sua serta Puellæ
S erta auro intertexta, & ramiferis corrallis.
E n totidem eois baccata monilia gemmis.
V os agedum cultæ capite hæc noua dona ministræ.
E n famuli tibi Tritones simul ære canoro
S eruitiũ, & uolucreis propter caua littora currus
P romittunt, iter & placido per cœrula cursu
T ercentum Iuuenes, tercentum numina Ponti,
E t tercentenis dant hæc tibi pocula gemmis
F ulua auro, uariata Smaragdo, & iaspide tecta.
V os hæc ó niueæ thalamis seruate puellæ.
E n caprei Regina Maris, cui mille ministræ
T elebois Dea, dat fuluis radiantia bullis
C ĩgula Cynipheo ex auro, et Garamantide ab ora,
P riscum opus, artificisq; manus diis nota Faburni.
H æc olim Aenariæ Nereus pater, Illa Sorori
D onat habere, sui monimentum, & pignus amoris,
D um migrat sociæ confinia ad antra Mineruæ.
E st illis adamante, nouo et uariata Pyropo

Fibula

F ibula, concordis thalami felicia uincla.
H ac coniux ubi nuda suo cum coniuge uincta est,
A ccubuitq; toro, celeri discordia passu
D iffugit, et thalamos subit hinc concordia notos.
H ac age Nympha tuum, simul & te cinge maritum.
N unc ò nunc socii celebres agitate choreas
C œrulei Tritones, et omnia fausta uocate.
H ymen o hymenæe hymen, ades o hymenæe.
T. D icimus o hymenæe hymen ades o hymenæe.
F elix o hymenæe hymen, felix hymenæe.
L. D esiit ille quidem Iuuenis malus, ò mihi Macron,
O Macron mihi quem incussit malus ille timorem.
H erculis ad fontem mater secura lauabat
G ausapium, ipsa udos siccabam sola capillos.
S urripuit mihi Supparium, mox innuit, & se
O stentat formosus, ibi per littora præceps
E ripio me me, sequitur malus, hic mihi dexter
C alceus in summa miseræ defluxit arena.
Q uid non polliciatus ferus hic? ne nunc quoq; tecum
I am uideor secura mihi, ne respice coniux,
Q uam uereor summa ne nos despectet ab alga,
L ittore cedamus, manet illinc altera Pompa.
I pse uides, sociæ properant è rure Napææ,

POMPA QVARTA, MACRON ET Lepidina colloquuntur de Nymphis Vrbanis, et suburbanis.

L. e Cce suburbanis longe Prælata Puellis,
Ecce uenit pingui multum saturata sagina
B utine sociis mecum consueta choreis,

B utine diues hedis, ſed ditior agnis,
E t cui ſunt primæ farcimina pinguia curæ,
V t rubicunda nitet, plenisq; intenta caniſtris,
N obilis & libis, et cognita bucœllatis
V lmia, & intortis tantum laudata torallis.
Q uæ mihi culta placet minus at de polline uultum
N õ nihil alba placet, tamẽ eſt ferus ardor amantũ.
T heodocie ſoror hanc feſtis nam ſæpe diebus
A d choreas uocat, hic dulcem meditatur auenam.
T um canit, ut taciti ſtupeant ad paſcua Tauri.
A d fontem duc Niſa boues, dum retia tendo.
Q uid cum ſola canit frondoſæ ad culmina uillæ?
H uc ades ò Amarylli, uocant amarillyda ſyluæ.
H anc Macron mihi care (tulit ſors) aſpice Nymphen,
A d cliuum Piſtaſis adeſt, en intuba purgat,
R aſilibusq; onerat calathis, et ſtringit anethum.
N on cliuus, non fons, non longi hæc littoris acta
V idit ea pictos melius contexere qualos.
N unc quoq; fama refert, liquidũ quod in aëre rorẽ
C ogere Apes, & mella cauis infundere cellis,
P ingit, et è uario reddit ſua munera iunco.
F orma illi damno eſt, nulli cõnubia amantes,
N ulli etiam thalamos Nymphæ Petiere iugaleis,
Q uod timeant cupidæ ſimul aſpirare rapinæ
H inc Faunos, illinc Læſtrygonas, et Cyclopas
C orreptos facie, et candentis honore papillæ,
E t næuo nigrante, nigroq; ad tempora cirro,
C oniuraſſe, tori iura et uiolare mariti.
M. Heu ſqualet formoſa domi, metus urget amanteis.
C apparion ubi nunc? ubi Sedigitus Manubrion?

A usi etiam medijs uxorem auellere claustris.
N eptunni? centum hic Tritones, at ille superbum
E xcutit aurigam curru, & lacerum abijcit undis,
C apparion Petroonte, A eronte satus Manubrion.
I lli illi heroes, et digni ruris alumni,
E t quercu nutriti, & castaneis hirsutis,
A rbuta queis, miliumq́ʒ, liquens abdomen et unctū
M iscebant festis conuiuia lauta diebus.
L. P istasis si qua est, digna est heroë marito,
C ultorem tamen & uitis suspirat, & horti,
E t cui sit cucumis, sit & unca cucurbita curæ.
E st quoqʒ spes agiles sciat ut tornare catinos.
A t non Hermitis, nec Olympiads, aut Conicle
H æc sibi coniugia, aut hos exoptant hymenæos.
C onicle consueta plagas, & retia ferre,
V enatorem amat, & uenantis amore tenetur.
A ucupiis apta est, hinc aucupis uritur igni
H ermitis, nec amicat colo, sed & apta choreis.
H æ casus mihi sæpe suos, et uulnera nudant,
Q uod felix hymenæo, & quod te coniuge felix.
N otus Olympiadis non est amor, et timet, et uult,
A st prohibet pudor, & duræ reuerentia matris,
I psa tamē concurrere equū, et resonare sub armis
G audet, & e celsa immoritur spectare fenestra,
P ingit acu tamen, ut credas mugire Iuuencum,
I n cœno grunnire suem, crepitare cicadas,
V t modo cum geminos filo discreuit amores,
H unc certare auibus risu mitem, et tamen alis
S æuire, et tacitum stillare in corda uenenum,
I llicet insolitum uolucres sentire calorem,

I llum arcu, facibusq; trucem mansuescere in herba,
S ed furtim celeres oculis iactare fauillas,
I llicet incensos errare per auia tauros.
E st inter natas foecundæ prima Labullæ
N omine Formellis, non hac felicius hortos
V lla colit, nulli concedit munere fusi,
S eu ducat linum, seu mollis uellera lanæ,
S erica seu digitis promittat fila magistris,
A urea seu niuea texatur bractea dextra.
F elix sorte sua, nymphaq; beatior omni.
I lli secretis fons est nitidissimus hortis
P omonis donum, matris tutela Labullæ
M atris hamadryadis, et amauit hanc quoq; Pomon
P omon auus Fragolæ, atauus cerealis Acerræ,
V itiseræq; abauus non certa Prolæ Casullæ.
C entum habet hic neptes, centumq; è stirpe nepotes
F ormellis, sed cetra illi, non aduena fontem,
N auita non sitiit, auido quin captus amore
D eserat & patriam, et fessos ætate parentes.
V irginis hæc nũc fida comes, thalamoq; ministrat,
E t forma intoleranda, et pictis alta cothurnis,
Q uos illi suit ex auro miniosus Aluntas.
B landa tamen, facilisq;, et amata ad munera comis.
M ille adsunt huic deliciæ, et bona cõmoda ruris.
V na mihi inuidiæ est cornix, cui noctua Bauli
C esserit, atq; oculis Sabuloni graculus albis.
H æc et aue formosa, et hera o mihi cara salutat.
O bseruansq; fores, quis ait nunc hostia pulsat?
M. Cedam ego turturibus nigris, nostræq; columbæ,
S itq; semel uidisse deam. Le. uel cesseris Alno

A d quam defossi centum illi ex ære trientes
S eruantur, nunc illa domi parat anxia lactis
C andentem florem, misto et cum melle farinam.
M ox subigit succincta sinum, nudata lacertos
P ræstringit uiolas albas, & lilia cana.
P arthenópe tum culta manus miratur, ibi illa
L acteolas, et thyrsiculos, & oluscula signat,
I nde latet forma nimiumq́; & dote superba.
V erum age, et hoc coniux (fas est) requiesce sub arcu.
N am defessa traho uix genua, & inepta canistri
S arcina me grauat, & cliuo sudauimus ambo,
N uper & hic cecinisse ferunt Meliseon, & ægras
S olantem curas, nec mitia fata gementem
P hosphoridos natæ, en hic é turribus altis
F istula dependet, sæui monimenta doloris,
S ignaq́; certa manent, numeriq́; per ora feruntur.
P hosphori nata quis heu, quis te mihi Phosphori ade (mit?
O mecum o salices, mecum ó lugete Myricæ.
M. Q uin age pone, et onus, et membra labore relaxa
Nā grauida es Lepidia, et onus graue lāguida defers
Hac quoq; Pompa uenit, uia nec capit ipsa Napæas.
H ic licet, & spectare unà, et requiesse sub umbra.

POMPA QVINTA, COLLOQVVNtur Macron et Lepidina. Planuris superuenit, quæ Pompam heroum ad nuptias conuenientium describit.

M. u V idula est, quæ prima uēit, sed et una rosetū
Fert Pesti, fert & uiolas hæc una Vesæui,
F uscaq́; roscidaq́;, et uenósis lactea mammis.

L. O coniux prima hæc, Prima hæc ne despice, quantum
E t calamis ualet, et cantu, uerum una uideri
N on formosa cupit, luxum aspernata, Procosq́;,
A sparago gaudet, fungisq́; operosa legendis,
Q uos et heræ, quos et matri dimittat in urbem.
O mihi cara soror (potes et soror ipsa uocari)
D ic age, qui comites, quos & ducunt hymenæos
P lanuri o generosa, soror Leucogidis albæ.
Pl. Descendũt soror et nemora, et caua flumia currũt
A d thalamos, mille antra deos uomuere, et ab altis
M ontibus indigenæ Fauni, proterruntq́;, ruuntq́;
A d portus, iter ingenteis non explicat orcos,
Q uos Acherusiacæ fauces, noua numina mittunt,
S tagnaq́; Baulorum, quos hostia pinguis auerni
E misere adytis, lacus et fluitantis Araxi.
M ira illis sunt ora soror, radiantia fronti
L umina. sulfureis fumus de naribus efflat.
T empora per serpunt rami, mentoq́; rigescunt
H ircosæ setæ, tum guttura, collaq́; circum
S qualent, sulfureæ totoq́; in pectore crustæ.
Cætera mẽbra nigror merus occupat, et situs, et nox
L. Me miserã, hi ne etiã? procul ah procul. Pl. o mea
A d cryptam ferratus adest, Aeronius, adsunt (siste
T ercentum rapidi umbrones, totidemq́; molossi.
I psi abigent, tecti colla, et longa ilia ferro,
Ore latrant, sæuum ualeant qui ĩhibere Typhoea.
M ouerat Aenaria ferus hic, et monte reuulso
R aptabatq́; iter, et littus pede celsus obibat.
I ntrabatq́; antrum, ecce Acron, ecce aspera proles
L ancusi Pelicon, et Marsicus Armillatus

D eturbant antro, et femori caua uulnera figunt.
I lle per extremas præceps uix effugit undas.
L. E t fessa es mea Planuri, et liquidissimus amnis
I t subter, sitienti et aquas, & pocula Promam,
P roximaq; Vranie scorteum, et sua poma parauit,
Quæ mihi cara soror, forma prior, et prior annis,
Quodq; uides, summa procul innuit alta fenestra.
Pl. A ssideo Lepidina, et poma, et pocula sumam.
N ox tibi, et héroas referam, summosq; Oriarchas,
Quos mirere soror simul, et uereare superbos.
P rimus agit pompam Gaurus cum coniuge Campe,
I ngentemq; manu Pinum fert, pendet ab alta
H inc Leporum grex, inde anatum, post ordine lógo
E t Damæ, capreæq;, et Aper Leboride sylua,
E t perdix nemore è Clanii, et uulturnius Anser,
A rdeaq;, Fuliceq;, et grus lucrinide ab alga.
I pse ebulo pinxitq; genas, et pectora gypso.
A t Campe asparago crines redimita uirago
F rondentem à radice alnum fert strenua, ubi oĩs
P endet, et autumnus, matura et fructibus æstas.
P omaq;, Præcoquaq;, et auro certantia mala.
E t uiridi cum fronde Pyra, atq; Cydonia cana.
P er medios uolitant ramos, merulæq;, ululæq;.
P ippilat et passer, et dulce canit Philomele,
V rsulon insequitur frontem insignitus echino
I pse humeris, pedibusq; ingens, & cornibus ingẽs.
C ornibus ingenteis nutanti pondere cistas
C astanea è molli, sorbisq; uirentibus, idem
F ert humero crumeram nucis, et mulctralia lactis,
F ert lateri geminas immani uentre lagenas

S orbino è bimo, atq; ex anniculo Viridiſco,
E t dextra hinnuleos querula cum matre gemellos.
A leua coniux felici prole Marana
L æta canit, ſociæ plaudunt ad carmina Nymphæ.
I pſa fauos, ac mella ſimul, macerumq́; Lupinum,
P lurimaq́; in nitidis fert oua recentia qualis.
H æc illa eſt felix, et coniuge digna Marana,
D octa et acu, docta et lino, doctiſſima lana.
D os illi, ingentes tercentum ad ſydera quercus,
T ercentumq́; nuces, quarum tria iugera campi
B rachia protendunt, mille & cum uitibus Alni,
T ercentumq́; ſuũ armentũ, et nemus undiq; cinctũ
A rbuteisq́; comis, et nuciferis Pinetis,
E t quæ ſe multa circuntegit Eſculus umbra.
H unc poſt incedit lentis Miſenius heros
P aſſibus, ipſe ſenex, Iuuenum ſed uiribus uſus.
V ectibus hi ſublatum alte per brachia cetum
A ttollunt, caudaq́; iter, et ueſtigia uerrit
I mmanis fera, et informi riget horrida dorſo,
T um quaſſat caput, et minitanti tergore nutat.
F aucibus at tenebras ſimul et uomere, et ſimul ipſa,
V iſa lues, pelagusq́; haurire, atq; hiſcere cœlum.
O ccurrunt, trepidoq́; ſinu ſua pignora cælant
A ttonitæ matres, pauor hinc, hinc Plauſus euntum.
I pſa uiam ſibi, quá greſſum fert, bellua pandit,
A t tubicen uocat urgentem ad ſpectacula turbam.
C ã tantis lõge ingeminant nemora ardua murmur,
P aſtores tellure ſati, gensq́; eruta ſulcis,
M onſtra cauete Maris, ſcopuloſo et tergore cetum.
V ulnerat, et cauda inſidians, & deuorat ore.

V os Iuuenes cælerate iter, et uim afferte lacertis.
H æc tubicen, turba ingenti clamore salutat
S ebethon, noue nuptæ nuces para, et indue uestem,
Q uam tibi Acerranæ musco flauente Napææ
N euerunt, quam pinxit acu Pomelia, ut imo
F ronderent Limbo patulis Saturnēia ramis,
S ibilet ut tenui de fronde locusta susurro.
I ndue & intextum buxo frondente galerum.
I n medio telas operosa obseruat Aragne,
D isponitq́; manu, uolitantem et captat Asilum.
I lle fugam parat, ast tenui interceptus amictu,
I mplicatatq́; pedes, et passis instrepit alis.
L ydáq; de tacito prodit tum turgida nido.
H unc iuxta coniux Prochyteia incedit, & ore,
E t gestu spectanda, et pictæ tegmine pallæ
N exilibus cochleis limbus sonat, horrida echinis
Z ona riget, uiridiq́; sinus frondescit in alga.
I n manicis querulæ ludunt per flumina ranæ,
C um subito extremas interstrepit anser ad uluas,
T um linquunt mediis conuitia rauca sub undis
A ttonitæ, inde cauos referunt ad carmina rictus,
R aucáq; limosæ meditantur murmura ripæ.
A uribus hinc oriens radiat Sol, splendet at illinc
L una pruinosis incedens candida bigis.
I psa manu speculum dextra fert, cuius in orbe
C um sese gemino inclusit latonia cornu,
N octe quidē insidias Satyrorum, arteisq́; procaces
D etegit, et cautis aperit noua furta Napæis.
I llæ iter occulto rapiunt per deuia passu.
L uce autem cum Sol speculo diffulsit, ibi omnis

Cernere erit curas, et facta infida uirorum,
Quiq; paret thalamo fraudem, litemq; maritus.
Hoc fertur dominæ rarum, ac memorabile donum,
Quo secura sui tueatur foedera lecti.
  Claudiat hinc heros Capimontius, et de summo
Colle ruunt misti Iuuenes, mistæq; puellæ.
Omnis amat chorus, et iuncti glomerantur amantes,
Is lento incedit passu, baculoq; tuetur
Infirmum femur, et choreis dat signa mouendis,
Assuetus choreæ, ludisq; assuetus amantum.
Has inter mihi nota Marillia cantat, ad alnum
Cogite oues, amat alnus, amant dominiq; gregesq;.
Responsant, amat alnus, amant dominiq;, gregesq;.
Sparguntur passim e calathis uiolæq;, rosæq;.
Et tua Mænalios suspirat tibia uersus.
Præcedit grauidis bis septem onerata canistris
Pompa puellarum. pendent mantilia circum
Alba quidem, croceis sed flauescentia uillis,
Cuiq; suus comes hæret amans, cui corniger agnus
Ex humeris graue pendet onus, sua fistula cuiq;,
Plaudit, et arguta de ualle canentibus Echo,
Sparge tuas Sebethe nuces, en colligit uxor.
Parthenope tua Poma sinu (uir seliget) effer.
At iuuenum manus usa humeris, et pectore hanelás
Ingenteis taurorum armos, ingentia aprorum
Corpora subuectat, duplici pendentia conto,
Bis septem capita hirta albis nutantia sannis.
Ingeminant plausus, et uox sonat, exue nupta,
Exue gausapinas, & nudo corpore ramum
Excipe, puniceo præfert quem cortice coniux.

Exue

E xue gausapinas coniux, ramóq; ualenti
S terne aciem, clausis uxorisq; ingrue portis,
C omminus arma ciens, telumq; in sanguine tinge·
F escennina crepant latis conuitia campis·
At lino felix, felixq; Ansatia fuso
O stentat rarum decus, ac uariabile textum
C ostalionis opus, telæq; insigne decorum·
H inc, illinc fluit amnis, opacaq; ripa uirescit
M argine cincta suo, ruptisq; immurmurat undis·
A pparet certo tenuis sed semita calle,
Q ua nigrum Formica agmen trahit ordine longo·
F estinant aliæ, ut plenos populentur aceruos·
I lla redit rapto grauida, atq; è pondere fessa,
I nuitat sociam in prædam, ac sese ore salutant·
P ars condit terræ, atq; hyemi male credit iniquæ;
E micat agmen agens, segetiq; infertur abactæ,
V t nunc iam uideas, nunc iam uidisse puteris,
I n medio positis clauduntur ouilia septis·
B alat ouis uacuam ad mulctram, & se calce tuetur,
V pilio at geminis sudans premit ubera palmis·
E ffluit hinc, illinc tepidus liquor, adiuuat uxor,
B landiturq; uiro, mulgetq; incincta capellam,
E t caua fumanti spumant mulctralia lacte·
F ilia parua focum bucca excitat· effurit intus
L actea uis, florem inde legunt trepidantis aheni·
P ost ubi concreuit liquor, ac deferbuit humor,
T unc parco sale contingunt, onerantq; canistris,
D ecoctusq; nouo lentescit caseus orbe·
C ircunstat pecus ignauum, fucusq;, culexq;,
Q uos fumo puer, aut ramo frondente coërcet

S edulus, ipsa suo uariatur tela colore.
E gregium dominæ quondã, ac memorabile munus.
N on arbor frondosa cauis sic uallibus, hortis
S ic mediis protenta cucurbita, non adeo grex
A ltilium, dum scalpit humi, sequiturq́; parentem,
O blectant oculos, et corda liquentia mulcent.
T ale decus telæ, talem præscribit honorem.
H os ego cara soror uidi, nouiq́; Oriarchas.
M urronem fama est cum coniuge Tifatea
A duentare etiam, et centum properare quadrigis,
I lice frondentem caput, & colla ilice cinctum.
H unc centum ciceris grummos, totidemq́; faseli
C onuectare, fabæq́; ingentes uoluere aceruos,
H orreaq́; annosæ Cereris, tum præla trecenta,
E t uini fontem, atq; lacus Lenæidos undæ
C urribus effluere, stagnare liquoribus arua
B accheis, ipsum ex alta fluitare Caserta
E uchion, in laticemq́; lyæum abiisse Casoram.
V uxorem uero assuetam Marcinida soli,
E t lini cultricem, olerumq́;, & cannapis, illam
E t properare iter, et rhedas agitare uolantes.
N equa sit thalamis per se mora, ne mea, ne tu
C rede aliam, seu uere fabis, æstate faselo
F ortius insudare, atq; inuigilare colentem.
I psa et acu insutas uestes iunco, atq; genista
D at dominæ, ipse et crateras nouũ opus Faberontæ
L egit heræ, et triplicem palmæ de fronde coronam,
F ictiliumq́; operum decus immortale mitellam,
I ntinctamq́; croco, et frondenti bacchare cinctam,
E t mihi iuncta fide, & ceparum Puluica cura,
Hoc

H oc & idem mea Panicoclus studiosa lupini
A duenture refert socia cum gente Vesevum
O blitum cladisq; suæ, veterumq; malorum,
F initimosq; héroas, & alta ex arce Cicalæ
H ircosum Capreonem hirco, nymphaq; creatum
S uccinctum rapis, et amictum tempora porro.
C urribus hunc corbes, atq; horrea auellanarum
D euehere, ipsum uda referentem carmen auena.
Rura meã te Amarylli tenent, ego uector in urbẽ,
D um redeo simul & Peponos cole, et allia uelle.
E x urbe ò Amarylli tibi noua munera porto,
F usosq;, flauamq; colum, pictosq; cothurnos.
A lternant socii, atq; iterant noua carmina ualles.
Nos dominæ siliquas, & corna rubentia, felix
O scula Sebethus feret, & feret oscula uirgo.
N os ferimus dulcem Peponum, et Melimela beatis,
H i Peponum, et Melimela legent, thalamoq;, toroq;.
Ipse autem monte è summo sua dona Vesevus
D euectat triuium ad uetus, Artusiq; macellum,
I nuectusq; asino spargit sua munera plebi
D elicias ruris, post et digitalia, & aptos
V erticulos fuso, et tinnuleas uolsellas.
P lebs plaudit, varioq; asinum clamore salutant,
B rasiculisq;, apioq; ferum, nucibusq; coronant.
M ox uecti grauibusq; rotant uinalia contis
P lena horno, plena & bimo nitrata quadrimo.
I lla ruunt, ipse ex asino sua munera laudat.
L audantem plausu sequitur uesuina iuuentus,
D issultantq; cauæ, fauet et de uallibus Echó.
L. Qua facie mea Planuri, quo est ore Vesevus.?

Pl·P ortiaa hoc mihi fida comes narrare solebat,
C armeli simul ad fontem dum rapa lauamus,
V entre quidem modico, at medio de pectore gibbum
P rotendit, quanta est Bauiæ cretatilis olla,
Q ua miscet suibus pultes, farcit'q; catinum,
Q uod'q; pudet, nullas res hic habet, et caret illis.
P ro quibus intumuit cucumis niger, inde Napææ
H unc rident, rident & oreades, ille superbum
N utat, et inflexo quassat nigra tempora cornu,
Q uod longe horrescit setis hinc inde reflexis.
A t caluum caput, et nullo uestitur amictu.
S tant mento sentes, horrent'q; ad pectora dumi,
A h uereor Soror, et dicam tamen, huius ab ore
C urvantur geminæ sannæ, quarum altera pontum
T etra petit, fluctus'q; ferox, et littora uerrit,
A ltera Sarastris fauces, saxa horrida Sarni.
A c tantum non, Le. Ah soror, ah mea desine, et istos
E narrare oriarchas, en uenit aurea Pompa.
E n cultæ Dryades, comptæ quoq; Oreades adsunt,
E t choreas agitare pares, et dicere uersus.

POMPA SEXTA, DRIADES ATQVE Oreades alternis concinunt, Macron et Lepidina colloquuntur.

D. t V rturibus sua certa fides, certus'q; culumbis
E st amor, at uariat nõ mutuus ardor amantũ.
O·T urturibus si certa fides, certus'q; columbis
E st amor, et thalami sunt uincula certa mariti.
D·F ert filicem desertus ager, male cultus et hortus.
N on filicem bene aratus ager, non cultior hortus.

Non

O. N on rixam cultus thalamus, non culcitra litem.
F ert pacem thalamus cultus, fert culcitra somnum.
D. S omne io, Pax dulcis io, cantate puellæ.
O. O scula io, amplexus et io celebrate sorores.
L. H as coniux, mea Planuris sat nouit, at illam
N osse nequit mea fida comes, mihi cara Patulcis
C ulta comam, succincta sinus, et candida pectus,
Q uæq; etiam roseo uer ipsum spirat ab ore.
M. T alis eras, cum te primum Lepidina sub ulmo
C antantem uidi, croceis sic ipsa cothurnis
S altabas, sic ora rosas, sic colla ligustrum
F lorebant, memini numeros, & uerba canentis,
V rit me Macronis amor N eside creati.
L. I pse refers, Patula cantat meus ignis ab ulmo,
V lmus amor Macronis, amor Macronis ab ulmo.
A lter erat croceus, alter tibi calceus albus.
C ingebat crines frondoso è subere ramus,
E t primo tonsore tibi noua barba nitebat.
M. I psa canis, querulæ rumpunt tua uerba cicadæ,
E t disti, nec amant, et sunt sine amore cicadæ.
L. I pse arcu querulas stringis de fronde cicadas,
E t disti, querulæ rumpant nunc uerba cicadæ.
V t sese ad choreas Macron mouet apta Patulcis,
E t niueis suris, nigrisq; Patulcis ocellis.
M. S ic memini niueas nudasti tum mihi plantas,
A d fontem cum fessa lauas, ego condor in ulua.
L. I psa canit formosa Patulcis, amatq; Patulcis.
M e miseram, ut tristes surgunt ad tempora rugæ.
Pa P arthenópe Sebethon amat, Platamonis Halantum.
V traq; Nympha suũ tenet, et fouet utraq; amantẽ.

S ola Patulcis amans, sola est sine amante Patulcis.
I llum Nisa tenet deserti ad littoris algam,
N igra genu, croceis'q; genis, et lumine glauco.
A lba genu, roseis'q; genis, & lumine nigro,
O re'q; puniceo mœret deserta Patulcis,
E xpectat'q; deæ non seram uindicis iram,
E t uenit ad choreas, nec iam desperat amantem.
N isa meum tandem reddes mihi Nisa Niuanum.
M. V t languet formosa, & amari digna puella,
E t sua furta mihi narrauit sæpe Niuanus.
N isa illum studiis auium ad sua littora traxit.
T u modo sic uiridem Ligurim de coniuge Pansæ
(Deperit hanc iuuenis) nunc hoc age perfice coniux
C oniuge de Pansæ dono ferat ipsa Patulcis.
N ō mora, q̄n retrahat celerem in sua uota Niuanū.
I psa Patulcin adi, cura est mihi adire Niuanum.
L. O coniux ô Macron, ego hoc pro munere iam scis,
S cis tibi quid referam, referet sua dona Patulcis.
M. E cce uenit formosa, uenit decus Heroinôn.
E t myrto diues, serpillis'q; inclyta uirgo.
C lara thymo, longe'q; etiam clarissima melle
A ntiniana, ruunt huius fama undiq; amantes,
E t bona pars sine dote petunt connubia Nymphæ.
I psa seni blandita, senem cupit, huius ab ore
E t choreas agit, & carmen meditata per hortos
L æta canit, stupet ad sepem mirata iuuentus.
H inc sola incedit, passu'q; elata superbo,
I nuitat'q; senem. et suspiria ridet amantum.
N ec nosti Lepidina Deam? Le. Quin ô mea cura
(Non dum notus eras) sensi sub rupe canentem.

P rima illi uox Eurydicæ, meáq; optima coniux
E urydicæ mihi solus amor, tum uerba notaui ·
N unc numeros memini, quid amor iã deniq; sensi,
Q uid sit amor, quid hymen, qd sint connubia nosco ·
M · E st illi sepostum opus artificis Melidoxi
F istula, sunt numeri intacti cantoris Hymellæ ·
D espiciat hinc et oloris auenam, & carmina cygni ·
T ũ septẽ nitidæ sunt præsto ad munera Nymphæ ·
S eduláq; Vraniescænam, atq; umbracula tendit ·
I llam non aliâs ederæ cinxere uirentes
A ptius, aut roseis insedit fistula labris ·
Q uin numeros meditata canit noua carmina uirgo ·

POMPA SEPTIMA, ANTINIANA hymenæum celebrans feliciter omnatur, Iuuenum, ac puellarũ chorus recinit, Macron, ac Lepidina colloquuntur ·

An · d Icite io iuuenes, & io geminate puellæ ·
Hesperus adueniet fausto cũ sydere, Nymphæ
Q ui reseret thalamos, qui uincula nectat amantum ·
D icite io iuuenes, et io geminate puellæ ·
Ch · Dicimus ò hymenæe iò hymen Hymenæe ·
An · Hesperus adueniet, socii qui foedera lecti,
Q ui statuat leges, qui deducát Hymenæum ·
D icite io iuuenes, et io geminate puellæ ·
Ch · Dicimus ò hymenæe, ió hymen hymenæe ·
An · H esperus adueniet cari desponsor amoris,
Q ui teneros lusus, & mutua gaudia monstret ·
D icite io iuuenes, et io geminate puellæ ·
Ch · Dicimus ò hymenæe iò hymen Hymenæe,

An. I nterea adueniet dum uesperus aureus, et dum
F lameolum, & roseos hymen parat ipse cothurnos,
O mina dicamus thalamo, geniumq; ciemus.
G aus apinas uirides, noua nupta, nouusq; maritus
I nduite, & uiridem capiti geminate coronam.
S int uobis anni uirides, uiridisq; iuuentus,
E t uirides horti, sint & uiridantia rura.
D icite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N ascetur proles heroo sanguine digna,
A ltera quae tauros domet, & sciat ordine plantas
D isserere, et lentam in quincuncem ponere uitem,
F elix et pratis, et felix ubere terrae.
D icite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. A ltera, quae telas cum pectine ducat eburno,
D iscernatq; & acu syluas, & flumina ducat,
E t fuso, docaliq; manu ingeniosa propago.
D icite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N ascentur heroes, et heroum inclyta pubes,
A cclidibusq;, sparoq;, uerutisq; apta iuuentus.
Q ui monstra oceani, qui saxicolas Tritones,
A uertant terrae, sirenum et littora seruent.
D icite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N ascetur qui Mopso, & Faunigenis Meliboeis
D ent iura, et gregibus saltus, & pascua monstrent
I psi pastorum Reges, pecorumq; magistri.
D icite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.

Ch. E uge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N ascetur qui longinquis procul aduena terris
H æc adeat Pastor pauper loca, cuius ab ore
A rida uicini resonent & saxa Vesevi.
I psæ quem Pinus, ipsa hæc arbusta uocabunt.
I lle alta sub rupe canet frondator ad auras,
P astoris musam Damonis, & Alphesibœi.
I lli concedant hinc Tityrus, inde Menalcas,
A lter oueis, alter distentas lacte capellas,
E t mirata suos requiescent flumina cursus,
D amonis Musam dum cantat & Alphesibœi.
Dicite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N asceturq; alius longo post tempore Pastor
A duena & ipse quidem, proprii sed consitor horti.
A usit et hic tenerum calamo triuisse labellum.
H unc et Damœtas, & amabit lyctius Aegon.
A lter oueis niueas dono dabit, alter & Hedos.
H ic pascet niueos herbosa ad flumina Cygnos.
M isceat ipsa suos pascenti Amaryllis olores.
H ic et populea uacuus cantabit in umbra.
V ranie intactam cantanti iunget auenam,
E t cantum argutæ referent ad sydera ualles.
D icite io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. S uccedentq; alii Damones, & Alphesibœi,
Q uiq; etiam tenui Musam meditentur auena
P astores edera insignes, & arundine clari.
O mihi tum ut choreas agitare, et dicere uersus
C ompositiq; senis mutæ applausisse fauillæ,

V t timet, & notam tumulo instaurare querelam ·
I pse senex tacita positus lætabitur urna ·
D icite io, sic fila neunt, sic stamina uoluunt ·
Ch · Euge io sic fila neunt, sic stamina uoluunt ·
An · Dicite ió, Hymenæe ió Hymen Hymenæe ·
C · D icimus ò Hymenæé ió, Hymen Hymenæe ·
I o Hymen Hymenæé Hymen, Hymen Hymenæe ·
F elix o Hymenæé Hymen felix Hýmenæe ·
L · O Macron nympha hæc lepido ut sermone locuta est ·
I lli mel labris, fauus illi stillat ab ore ·
M · O coniux, nympha hæc longe est ditissima melle ·
C entum habet hæc Apiũ tabulata, examina centũ ·
L · Nũc agedũ, ad thalamos properat nã q; undiq; pópa,
Q uæ Macron doĩno, dominæ Lepidina loquamur,
C onueniat, nanq; illa & forma, & dote superbit ·
D os illi centumq; boues, totidemq; iuuenca ·
T ercentum simæ cirnéa matre capellæ ·
C ornigeriq; hedi totidem, queis fronte sub hirta
A lbescunt maculæ, sunt cætera corpora fului ·
C ustodes gemini Arctoa de gente Lacones ·
M ille Theatinis errant quæ montibus agnæ ·
P ræterea decus illud inenarrabile textum
F rondentis Zonæ cerasi de cortice nexæ,
A urato et iunco, & purpureis uiburnis,
E cuius medio pandens auis altilis alas,
E t scalpit terras, & pullos euocat ore ·
I lli triticea tingunt sua rostra farina ·
M ox fouet adductis saturos sua mater in alis ·
E rgo quid domino, dominæ quid uterq; loquamur,
D ic Macron, sua uerba suo sint munere digna ·

M. Qui tuus est & ubiq; comes, lepor adsit & ipse
Cum primis Lepidina tibi, et Venus illa loquenti.
L. Rura Lepos meus is coniux colit, effugit urbem.
Forsitan et dominæ risum mouisse iuuabit.
M. Snauia sint quæcunq; feres, Lepidina memento.
L. Quin etiam geminata illi simul oscula tradam.
M. Sic dices, cape nympha bonū, qui me urit, amorē,
Obbam lactis, & hæc fumanti farta catinistro.
Tercentumq; illæ cirnea matre capellæ,
Mille Theatinis errant quæ montibus agnæ,
Bis grauidæ fiant anno, bis & ubera tendant.
Sic dicam, sume hos culto de margine fructus,
Qui tibi notus amor nostri matrisq;, patrisq;.
Cornigeriq; illi geminos de coniuge foetus
Suscipiant fronte albenteis, et tergore fuluos.
Ipse mareis uideas uno de uentre gemellos,
Sis Macron illi, illa suo Lepidina Macroni.
Hæc nos, & properemus, & hostia cælsa petamus.

FINIS.

I.I. PONTANI MELISEVS, A QVO VXORIS MORS DEPLORATVR.

COLLOCVTORES CICERISCVS, ET FABVRNVS PASTORES.

Ci. Hic cecinit Meliseus, et hæc quoque signa doloris
Seruat adhuc Corylus, uidi tua funera coniux.
Non ò non perii, cæsó'q; in cortice signat
Populus. Ah moriēs morientem Ariadna relinquis.
F. Prò facinus, tantum ne tibi Melisee dolorum?
Cui modo conualles'q; cauæ, saltus'q; querenti
Reddebant, mihi te, quis te mihi Phosphori ademit?
O mecum ò salices, mecum ò lugete Myricæ.
C. Vox illi, gemitus'q; sonant Ariadnan, & antra
Respōsant Ariadnan, ibi miserabilis, eheu
Te sequor ò coniux, alta et de rupe sonantem
Deturbat, quæ cara seni pendebat ab ore
Fistula, dum'q; cadit fluitans sua reddit arundo
Et numeros, et uerba refert uocalis arundo,
Te sequor o Ariadna, morare Ariadna sequentē.
F. Ergo senta iacet, spinosis'q; obsita dumis
Illa quidem et nymphis, et musis cognita auena?
Nec Corydon, nec Thyrsis eam, nec legit Amyntas?
C. Quin legit, dum spirat adhuc sub rupe, Patulcis,
Et dixit tibi Daphni, tibi noua munera seruo.
Cantabis'q; senem ad tumulum, condes'q; sepulchro,
Inde leuem calamum labris admouit, & alto

C orde dedit gemitum, cantusq; effudit amaros.
S euerat ipsa suo segetem cum coniuge, & unà
P urgarat ualida segetem cum coniuge marra.
I psa suo segetem cum coniuge falce secarat,
E t grauidos torta culmos religarat auena,
C ontuderatq; suo messem cum coniuge, & auræ
I actarat fragilem socio cum coniuge aristam.
I nterea socio demulserat aëra cantu.
M ox simul æstiua requierat fessa sub umbra,
C arpebatq; leues caro cum coniuge somnos.
A h dolor, abreptamq; toro, auulsamq; lacertis
C oniugis, hanc rapuit uolucri Proserpina curru,
C lausit & æterno torpentia lumina somno.
L ugeat hanc desertus ager, desertus & hortus,
E t deserta teges, desertæ & compita uillæ.
I n primis luge labor, heu labor Irrite luge,
E t marræ, et segetes, fraudataq; præmia ruris,
E t uanam sine fruge operã, manuumq;, boumq;.
E n squalent prata, & sua sunt sine honore salicta,
E xtinctamq; Ariadnan agri, Ariadnan et ipsæ
C um gemitu referunt syluæ, uallesq; queruntur.
E xtinctamq; Ariadnam iterant clamantia saxa,
E t coiles iterant Ariadnam, Ariadnan & amnes.
C õueniant ululæ ad questus, geminentq; querelã,
I nfelixq; Ariadnan auis gemat ore sub imo.
I pse etiam querulæ iungant suspiria frondes.
D uxerat ipsa leui fuso subtegmen, et ipsa
T enuia sub celeri uersarat pollice fila.
I psa sua studiosa manu glomerarat in orbem,
A tq; hinc uimineis onerarat lecta canistris,

D um tenui insertus orditur pectine telas,
V nde uiro, unde & natis sua texta pararet,
V nde sibi cultumq; sinum, & mantilia cana,
Q uêis olus, intactamq; rosam deferret in urbem,
A tq; aræ solitos uerno sub tempore flores.
A h dolor, ah lachrymæ, uerrentem licia, & oras
S tringentem telæ, radiosq;, et fila trahentem
O ccupat atra manu, truncatq; rigentia pensa
I mmitis Lachesis, crinemq; è uertice uellit
P urpureũ, et furua circum caput horret in umbra.
Q uo radii? quo Pensa? quis o quis staminis usus?
Q uo telæ studium infelix? quo Pecten, et orsa?
O dolor, ò lamenta, gemat miserabilis eheu
C onsuetus dominæ turtur, consueta columba.
I lla colum ducebat, ibi uestigia circùm
L udebant geminæ uolucres, ludentibus ipsa
E t cicer, et tenerum spargebat blanda cuminum,
M ulcebatq; manu, gemat heu miserabilis eheu
D e trabe mœsta sua nidumq; relinquat irundo.
D um telam stringebat, & acre sonantia Lina
E t cantu lenibat opus, tum flebilis ales
I ungebat socias lachrymoso carmine uoces,
M iscebatq; modos, gemat heu miserabilis eheu
H eu gemat infelix Liguris, cui grata petenti
P urgabatq; nucem, contusaq; crusta liquabat
M ellis arundinei, uitreum & de fonte liquorem.
A d gemitum coëant lachrymosi compita ruris.
P astores Ariadnã, Ariadnam armenta querãtur,
E xtinctamq; Ariadnan opacis Buccula syluis
C um gemitu testetur, et antra Ariadnan, et ipsi

I ngeminēt montes Ariadnā, Ariadnan et umbræ.
C laudite oues stabulis, stabulis cohibete capellas
F ormosæ ruris natæ, innuptæq; puellæ].
D ū matres Ariadnā iterant, uos auia planctu
I mplentes, legite intactos, et iungite flores
E t Solis luctum, et pueri lachrymantis amorem.
T exite et abscissos ueneris de fronte capillos.
P ost ubi ió Ariadnan ió Ariadnan, et ipsum
I mplestis clamore nemús, hunc addite honorem
A d tumulum, pia uerba, acrem testantia luctum.
P ro fusóq;, coloq;, et uimineis calathiscis
H os flores, atq; hæc tibi serta Ariadna paramus
A d laurum, tumulo tibi quæ iam crescit, & ossa
A mplectens densa tumulum mox conteget umbra.
P ro lino, teláq;, & pro subtegmine, & orsis
H as lachrymas Ariadna, atq; hæc tibi dona uoue=
E n lactis florē ad tumulū, et redolētia mella, (mus.
P lacamusq; pios manis, & condimus umbram.
A eternum & ualeas Ariadna, æterna ualeto.
Nebat acu tunicam nato, indusiumq; puellis,
F undebatq; manu latices, dum pingit ab urna
S pargentem Sebethon aquas, dum labitur amnis,
P er salices strepit & ripis frondentibus aura,
M urmurat et tenui decurrens lympha susurro,
I psa sua lucem dextra insignibat, & auras
S pargebat flammis, radiisq; micantibus atras
P ellebat tenebras, primo ut sol splendet eoo
F ulgidus, et tremulis intermicat ardor in undis.
A h dolor, ah gemitus fleat o fleat excita syluis
E sculus, & duræ ueniant ad funera quercus.

F ormat acu dũ quercũ, & mollibus esculus ũbris
D um surgit uiridans, procul ah procul ingruit acta
T empestas erebo, uellit quæ funditus altam
E t quercum, & fractis discinditur esculus umbris,
E t tunicam, & tantos secum rapit auster honores.
I nde repens lucem nox occupat, occidit et Sol,
E t radii, ipsa nouis Ariadna offusa tenebris
C aligat nocte, obscura et circũndatur umbra.
C rudeles Radii, quo lux, quo purpureus Sol?
C rudelisq; dies, Mecum ò mecum ite puellæ
A d luctum, mecum ite deæ, mecum ite sorores
N aiades, quibus illa choros iungebat, & unà
N udabat liquidis argentea membra sub undis.
H uc sociæ Dryades simul & cælerate Napææ
V mbrarum memores, choreæq; in montibus actæ
E t questus geminate, et amarum intendite luctum.
S ol obiit, tenebræ exortæ, non pabula rorem,
N on imbrem sitiant segetes, non culta liquorem.
I n lachrymas abeant rores, imberq;, liquorq;,
V nde fluant queruli lachrymoso margine riui,
M urmuraq; ipsa sonent Ariadnã, Ariadnan et ipsi
S uspirent cursus, udæq; querantur arenæ.
L ux periit, tenebræ offusæ, iam robora frondes
E xcutiant, foliisq; leues spolientur et alni.
I psa comas laurus, tristesq; auellite myrti.
D um frondes, foliisq; comæ miscentur, et auris
H uc, illuc agitantur, & excitus instrepit aër,
I pse aër, ipsæ frondes, folia ipsa, comæq;
D um uolitant, strepit et miseris conquestibus aura,
T riste fleant Ariadnam, impulsaq; saxa resultent
Flebilibus

F lebilibus numeris Ariadnam, Ariadnan, ut ipse
I pse senex renouet luctus, & prodeat antro.
Ci. F inierat, lachrymisq; genas, atq; ora Patulcis
L auerat, hic miseræ comites & pectora duris
P lanxerunt palmis, & saxa sonantia longo
I mplerunt clamore, et foemineis lamentis.
T um senior gemitum ingentem dedit, et scidit albam
C aniciem, simul hos effudit pectore questus,
A rescat mihi ros & Apes sua mella negarint.
N on ò non mihi cara fauos quæ deliquet uxor.
T orpescant flores, pomum mihi deneget arbos.
N on ò non mihi poma manu quæ seligat uxor.
S qualescat seges, & messem mihi culta negarint.
N on ò non cererem mihi quæ mea uentilet uxor.
A rescant horti, frugem mihi deneget hortus.
N on olus ò mihi quæ, non quæ mea tondeat uxor.
T orpescat focus, atq; ignes focus ipse negarit.
N on ò non mihi farra foco quæ torreat uxor.
D ispereant fontes, et aquas mihi deneget amnis.
N on ò non latices mihi quæ mea misceat uxor.
T riste ruat cœlo excidium pecudi, atq; capellæ,
N on foetum dent armenta, aut mulctralia succum.
N on ò non mihi lac quæ cara coëgerit uxor.
I nfelix cœlo exitium ruat, ut neq; lanam
V ellera dent, nullæ ueniant ad licia telæ.
N on ò non mihi texta manu quæ neuerit uxor.
D ira lues cœlo ruat, & ruat altus olympus
S tragem agris, stragem arboribus, terræq; ruinam
D et super, et mediis tellus internatet undis.
N on uxor mihi cara domi quæ sarcula curet,

F ormat acu dū quercū, & mollibus esculus ūbris
D um surgit uiridans, procul ah procul ingruit acta
T empestas erebo, uellit quæ funditus altam
E t quercum, & fractis discinditur esculus umbris,
E t tuniam, & tantos secum rapit auster honores.
I nde repens lucem nox occupat, occidit et Sol,
E t radii, ipsa nouis Ariadna offusa tenebris
C aligat nocte, obscura et circundatur umbra.
C rudeles Radii, quo lux, quo purpureus Sol?
C rudelisq; dies, Mecum ò mecum ite puellæ
A d luctum, mecum ite deæ, mecum ite sorores
N aiades, quibus illa choros iungebat, & unà
N udabat liquidis argentea membra sub undis.
H uc sociæ Dryades simul & cælerate Napææ
V mbrarum memores, choreæq; in montibus actæ
E t questus geminate, et amarum intendite luctum.
S ol obiit, tenebræ exortæ, non pabula rorem,
N on imbrem sitiant segetes, non culta liquorem.
I n lachrymas abeant rores, imberq;, liquorq;,
V nde fluant queruli lachrymoso margine riui,
M urmuraq; ipsa sonent Ariadnā, Ariadnan et ipsi
S uspirent cursus, udæq; querantur arenæ.
L ux periit, tenebræ offusæ, iam robora frondes
E xcutiant, foliisq; leues spolientur et alni.
I psa comas laurus, tristesq; auellite myrti.
D um frondes, foliisq; comæ miscentur, et auris
H uc, illuc agitantur, & excitus instrepit aër,
I pse aër, ipsæ frondes, folia ipsa, comæq;
D um uolitant, strepit et miseris conquestibus aura,
T riste fleant Ariadnam, impulsaq; saxa resultent

F lebilibus numeris Ariadnam, Ariadnan, ut ipse
I pse senex renouet luctus, & prodeat antro.
Ci. F inierat, lachrymisq; genas, atq; ora patulcis
L auerat, hic miseræ comites & pectora duris
P lanxerunt palmis, & saxa sonantia longo
I mplerunt clamore, et foemineis lamentis.
T um senior gemitum ingentem dedit, et scidit albam
C aniciem, simul hos effudit pectore questus,
Arescat mihi ros & Apes sua mella negarint.
N on ò non mihi cara fauos quæ deliquet uxor.
T orpescant flores, pomum mihi deneget arbos.
N on ò non mihi poma manu quæ seligat uxor.
S qualescat seges, & messem mihi culta negarint.
N on ò non cererem mihi quæ mea uentilet uxor.
A rescant horti, frugem mihi deneget hortus.
N on olus ò mihi quæ, non quæ mea tondeat uxor.
T orpescat focus, atq; ignes focus ipse negarit.
N on ò non mihi farra foco quæ torreat uxor.
D ispereant fontes, et aquas mihi deneget amnis.
N on ò non latices mihi quæ mea misceat uxor.
T riste ruat cœlo excidium pecudi, atq; capellæ,
N on foetum dent armenta, aut mulctralia succum.
N on ò non mihi lac quæ cara cœgerit uxor.
I nfelix cœlo exitium ruat, ut neq; lanam
V ellera dent, nullæ ueniant ad licia telæ.
N on ò non mihi texta manu quæ neuerit uxor.
D ira lues cœlo ruat, & ruat altus olympus
S tragem agris, stragem arboribus, terræq; ruinam
D et super, et mediis tellus internatet undis.
N on uxor mihi cara domi quæ sarcula curet,

N onfalcem quæ acuat messi, lignisq; securim.
N on socia gratorum operum, consorsq; laborum.
N on heu quæ defecta senis locet ossa cubili.
C antanti non quæ numeros, & uerba ministret.
P ulsantem non quæ digitis iuuet, et iuuet ore,
N on oculos quæ claudat amans, donetq; capillis
E xtinctũ, et lachrymis decoret miseranda sepultũ,
Q uæ memor æternumq; uale, uale ad hostia dicat.
Ci. H æc Meliseus, & antro sese condit opaco.
E x illo latet, & cura tabescit, & annis.
F orsan & ipsa Faburne dies solabitur ægrum,
M itescetq; malum, nec tanta silentia frustra.
N uper ad extremam, foribus quæ proxima, myrtũ
N on expressa quidem, tamen est uox reddita, lauri
E ste mei memores, fontemq; inducite lauris
N aiädes mihi cultæ, et Solem arcete hyacinthis.
Fa. N uper et ad ueteres Citrios, dum tondet anethum
V xor, et ipse simul mentam, atq; sisimbria purgo,
S uspirantem illum, et querula cum uoce ferentem,
I ntenti accipimus, Longum o defleta, quid umbra
N ec mihi nocte uenis, nec amica occurris imago?
H uc aures Ciceriscæ, uides quid coruus ab ipso
I mpluuio, consuetus heri ploratibus Ales,
Q uid Coruus secum incrocitet, meditetur et ore?
E t manes me nec fugiunt, & uita grauatur.
C ur ò cur nostri non uos quoq; pœnitet auræ?
Ci. Q uin aureis ueterẽ ad postem, qua ianua hiulca est,
A dmoueo? ipse sub hæc coryleta Faburne maneto.
Fa. A n potius, qua lotos, et alticomæ Cyparissi
T ristæ gemunt, scriptoq; dolent in cortice Cedri?

Parcite

P arcite apes, nisi triste, nihil de rore legetis.
I nficere mei rores, et Pabula questus.
A h dolor, ah desyderium, non antra, nec horti,
N on imæ ualles, non syluæ, aut flumina seruant,
N on monimenta senis. quin hic quoq; signa dolorū
T ofus habet memor, et lachrymas, quas ebibit ante,
N unc quoq; gutta refert, referunt et saxa dolorem.
Ci. I lle quidem flet adhuc, sed multa Faburne leuari
P osse monent, numeriq; monent, et uerba querentis,
Q uæq; ipse in uultu speculans, et uoce notaui,
D um uacuam in foribus discreto uimine texit
F iscellam, et uario solantem se Orphéa cantu
C oniuge cum socia pingit, memoremq; querelam
Q uēcunq; ad iuncū ingeminās, miseratur amantē.
Mox subit, ò mea qsnam? heu qs mea uulnera curet?
E n audi. Mihi cur? cur o mihi triste minatur
I ris ab exortu? mœrent sata, luget et hortus.
T andē o tandē Aquilo nubes disperget, et Austros.
Q ui nam ò qui desyderium, et mea uulnera sedet?
Orpheaq;, Eurydicenq; sequentem intexite iunci,
D um fiscella leui circunfrondescit acantho.
Sæuit hyems dira, et pecori ferus ingruit aër,
A tq; Apibus, tandem o tandem mitescet et aër,
E t Zephyri uer diffundent, quæ nā aura, qs ægrū
S olatur ueris tepor, aut noua mulcet irundo?
O rpheaq;, Eurydicenq; sequentem intexite iunci,
D um fiscella leui circunfrondescit Acantho.
A rescunt cœli uitio, atq; uredine Prata,
E t syluis cecidere comæ, tandem ò tandem imbres
R estituentq; comas syluis, & gramina pratis.

Qui nam ò restinguitq; ignes, & uulnera sanat?
Orpheaq; , Eurydicenq; sequentem intexite iunci,
Dum fiscella leui circunfrondescit acantho.
Haec senior, suetam interea nec spernit auenam,
Et pateram exornat nymphis, et mulctra Vacunae.
Fa. Non amnes Ciceriscae, aut haec quae flumina cernis,
Decrescunt, non usta calore, augentur ab imbri.
Post caeli tempestates, Pelagiq; procellam
Componunt sese fluctus, & nubila cedunt.
Tristitiae quoq; meta sua est. Meliseus ab antro
Prodibit tandem segetis memor, & memor horti,
Diluet & rastris curas, & falce dolorem.
Ci. Quin potius, quoniam uer appetit, et sua curae est
Insitio, falcemq; illi, cuneosq; paramus?
Corticae quoq; etiam lentescat uulnus, & udo,
Quae super ipse linens imponat glutina libro.

FINIS.

SYNCERIVS, ET ZEPHYREVS PASTORES Queruntur apud ſepulchrum Mæonis, mox a dolore in uoluptatẽ conuerſi, amatoria, ac paſtoralia quædam canunt, ſub ipſius autem Mæonis perſona Pauli Artaldi medici mors deploratur.

Sy. P ſe uides, quo tot Zephyree inuenta, ſepulchrum
i C uncta tulit, ſuperat uix ah, uix eſt ſuper umbra.
Ze S yncæri non umbra diu, non fama, nec ipſa
E xtabunt monimenta, rogo uix pauca ſuperſunt,
M ox eadem nox obſcura caligne condet.
Quæ tumulo circum increſcunt uirgulta, uel alto
I gnea uis excuſſa polo, aut manus improba perdet,
O ſſaq; nuda ſolo ſparſa atq; ignota iacebunt,
N e poſt oſſa quidem, nec fabula Mæonis ulla.
Sy. Hæc igitur Zephyree dies? hæc ſumma laborum eſt?
Quin potius, quoniam nulli ſunt Mæoni ſenſus,
M æona nec lachrymæ'ue iuuãt, aut carmen, canus.
A ra uale, cineres magni paſtoris auento.
N os Mæon, nos te æternum ſaluere iubemus.
Ze D iſcedens ego terra tibi, quæ Mæona ſeruas,
E t deſyderium, et lachrymas, meaq; oſcula linquo.
T e Zephyri foueant molles, te lenior aura.
M æonis et de qua frondeſcat Amaracus urna,
V ſq; fluat liquor ille tibi, quo uulnera & ipſe
S anabat, quo Naiadum comebat & ora,
F ũdebatq; Deũm Ambroſiá per rura, per hortos,

A eris et medica purgabat ab arte uenenum,
Q uo fuit et syluis olim tam notus, et urbi,
E t fama superauit Ocrim, iugáq; alta Matesi.
I pse uale æternum Mæon, mihi maxime Mæon.
Sy. N unc agedum tenues calami, mea dulcis arundo,
D ii cœlo, terris umbræ, nos lenibus auris
C antantesq; fruamur, et ocia læta sequamur.
C ura olerum, studiumq; herbarum, artesq; medẽdi
V iuentem iuuere, expressi et Mæona succi.
M e compressa iuuant labris labra, Phylli uenito.
I pse inter frondes, coryletáq; densa latebo.
Ze O scula me suppressa iuuant, mea Lychni maneto,
Q ua Platani strepit ũbra, sonat leue murmur aquai.
Sy. N on me tam leuat aura Canis sitientis in æstu,
S pirat Aalla suo quàm quod de pectore anethum.
Ze M e risus fouet aura Philœnidis, aura cachinni,
S ordeat ut Philomela, apiumq; ad septa susurri.
Sy. V idi ego picta manu, selectáq; fraga legentem.
I nnuit et mihi, serta Deus dum stringit in umbra.
H ic ibi tum femur hirsutum, setosáq; menta
O bstupui, atq; oculos frutícoso in margine fixi.
Ze V idit me dum poma lego, arrisítq; legenti,
E t dixit mihi Nais, amant et poma Napææ.
H is ego tum impleuíq; sinum, obstupuíq; papillas,
P ectora dum limis oculis, et colla pererro.
Sy. Suaue, per æstatem ad fontem stat ubi unda, canorũ
A gmen, et argutas ranarum audire querelas,
V ellera tum crispantem, et cornua lata mouentem
C irronem spectare, salit dum terga Maallæ,
Mox Rufã, mox Albigenã, mox Thyrsan, et Hypsan

A c iuxta residere, cui tua gaudia narres·
Ze S uaue per hybernum frigus, dum nox silet, ipsum
A d foenile Boum murmur, cum ruminat omnis
G rex simul, et pastæ suspirant Pignora matres,
A udire, et saturi distenta sub ubera foetus
D um ludunt, petit hic socium, fugit ille petentem,
A tq; unà recubare, cui tua pectora iungas·
Sy·H ic Aries uillosus, et hirtis cornibus, aure
Q uadrifida, cui ter gemini lato inguine testes
H orrescunt, hic ipse Aries gregis omnis, et omnis
V irq́; paterq́; gregis, Patrem hunc foetura fatetur
A dmissura uirum, spes est gregis omnis in uno·
Ze·Miraris taurum huc, patrem hunc Lucania, et unū
I actat, habetq́; uirū·armenti laus omnis in uno est·
D ucit ab Herculeo genus, et cognomina Tauro·
H unc Dryades mirantur, amatq́;, & deperit illa,
Q uæ facie tauros, oculis capit aurea ceruos·
Sy·S it modus ò Zephyree·instat nox, ite capellæ,
I te et oues, age coge Lacon, age coge Lycarba·
L atratu et reuoca, cessit qui à matre, iuuencum·
Ze S yncerì hoc age, lecta sinu dum mespila condo,
I n thyrsum dum sorba suis cum frondibus apto·
H is gaudet tua Sila, probat mea Rufula sorbum·
Sy·E ia eia Saturisca, domum ad præsepia nota·
Q uid segnes? eia ite, eia, nox aduenit, eia
I te domum, insidiis nox opportuna luporum est·

FINIS·

ACON ADVLESCENS NAPEN A SE AMATAM NYMPHIS PRAEFERT Naiadibus· Illæ ueneno ex oculis emisso, Napen conficiunt· Vertunnus eam in Napum conuertit· Introducuntur itaq; Petasillus & Saliuncus pastores fabellam hanc referentes, deinde quoq; rusticanas quasdam Melisei cantiones decantantes·

PETASILLVS, ET SALIVNCVS COLLOCVTORES.

Pe· Edite Naiades nymphæ· iam cedite, uincit
Pulchra Nape, petis'q; oculis, nigro'q; capillo·
Verberat his puer acer Acon, atq; increpat ore·
Illæ oculis, conceptum atro sub corde uenenum
Inspirant· quo uicta Nape tabescit, ut altis
Tabescunt sub sole niues in montibus, & iam
Ponit humi languentē aīam, mors'q; occupat artus·
Hic ter Acon scidit ora, comam'q; à uertice uellit,
Et clamore nemus compleuit, questibus auras·
Clamantem Vertunnus opaco è limite sensit·
Accurrit pueri memor, & miseratus amantem,
Iniecta tellure Napen tegit· Illa repente
In Bulbum conuersa, solo radicibus hæsit·
Vestit eam foliis Deus, & frondescere iussit·
Hinc olus, hinc herbosa Nape turgescit in agris,
Hæc nobis quondam pueris Meliseus ad ignem
Narrabat,

N arrabat, cum rapa senex, poscam'q; probaret,
C ontusam'q; fabam sparsa condiret amurca,
M isceret'q; apio rutam, coriandron aceto.
Sa. Non puduit cantorem igitur resonantis auenæ,
C ui tot oues, pecoris tantum, mulctralia tanta,
P ellitum pastorem olitorum accumbere mensis,
V lpica'q; , & ueteres ruptare ad prandia cæpas.
Pe. Illum cæpa recens, uiridis'q; cucurbita, captum
D ucebat, mentæ'q; sapor, succus'q; sisimbrii,
M unere quo uiridi recubans in cæspite, mecum
H æc cecinit, ueteres fassus per carmen amores.
H uc ades ò mihi cara, uocant te Adriana ligustra,
T e myrti, salices'q; uocant. age cara uenito.
I pse tibi tenerum legi, seruo'q; faselum,
I pse cicer, tibi sepositis rosa floret in hortis.
E n tibi cæruleus cucumis super hamite crescit,
C æruleus cucumis deuectus Arangide terra,
H ic ubi nigrides ranæ certare Elephantis
P ræsidio culicum haud dubitant, et irudinis atræ.
T e manet hic cucumis, propera, mecum'q; recumbe.
Q uin & campano de uellere textus, et umbro
S upparus, & uiridi circum uariatus ibisco
T e uocat, hunc suit Aladámas, distinxit & Alcon,
H ic et acu Morco similis, quem mater Acilla
I nstituit'q; colo, atq; apibus formauit alendis.
S upparus is tibi sepositus blanditur, et instat,
H uc ades. En tibi grex Ariadna occurrit eunti,
D um properas lætæ plaudunt de fronde cicadæ.
H æc cecinit Meliseus, humi'q; hortensia dona
E uellens, mentastrum atrox, et sectile porrum,

S ustulit ipse humeris, fiscem & redolentis anethi,
M ox sese in montes, et pascua nota recepit
A d ueteres lauros, fumosáq; tigna V esevi.
I llinc & mihi fiscellas, & cymbia lactis
M ittit amicitiæ memor, & triuialis auenæ.
I dem pastorum cultor, pariterq; olitorum.
P ost dulceis quandoq; epulas iuuat esse lupinum.
E sse mulas, asprina iuua nt, post lene falernum.
E t mea me quoties petit ore Biturricæ, quantum
R uta iuuat, q̃ labra iuuant redolentia porrum.
S aliceat ille satur scrutis, et lactibus agni,
A c sale continctis hedorum clunibus, atrum
L audat olus, acreis ructat de gutture bulbos.
Sa. E t nostri Petasille greges sensere canentem
I n syluis Meliseon, adesáq; saxa sonorem
D um referunt, tacitæ cantum stupuere Napææ,
E t, mirum, fessæ uocem tenuere cicadæ,
P rostratæq; solo iacuere ad carmina uaccæ,
O blitæ cytisum pecudes, satureia capellæ.
I ncipit hinc. Ariadna pyro mihi gratior ipso,
Q uod superat uel odore rosas, uel fraga colore,
D um pectus foueóq; manu, tractóq; papillas,
N on me mulctra iuuant, non lactis plena recocti
F iscina, non hedus dum ludit ad ubera matris,
B ucculla nō, cupido dum blanda admugit amanti,
D esierat. plausere boues, plausere iuuenci
M ugitu. Socio responsant antra fauore,
C onualles'q; cauæ resono nemora auia cantu.
M ox iterum. Dulce in pratis dū gramina tondent,
C ernere capreolos, uariato tergore, pictis

D istinctos maculis. Mater uocat usq; pauenteis,
S ectantur trepidi uestigia matris anhelæ.
L udunt & saturi circum ubera nota gemelli.
S uaue per æstatem liquidam mulcentibus auris,
D um tectæ ramis uolucres connubia miscent,
P andentemq́; alas, caudamq́; ad terga rotantem
P auonem spectare. Vocat Iunonius ales
C onsortem thalami, speculosa uolumina uersat,
C auda micat, mediis fulgent sua sydera pennis.
V enit amans, cupidis miscent simul oscula rostris.
I ungit amor geminos, geminataq́; gaudia gliscunt.
I nter utrosq; suos Venus ipsa accendit olores.
A t mea cum liquidos Ariadna recedit ad amnes,
A lbentemq́; pedem, nudatq́; ad flumina suras,
G enuaq́; sub uitrea candent argentea Lympha,
E t fungis Alni candentius, & niue Corni,
P opulus & niueos quos iactat in aëra flores,
T ũc mihi corda liquant uel mella Sicanidos hyblæ,
M ella fauis Heliconis, et anteferenda Libyscis,
E t succo siculæ, stillant quem cortice cannæ.
Finierat. Simæ rupere silentia capræ,
R uperunt et oues, simul & cum matribus agni.
B alatum referunt colles, Gauriq́; recessus,
E t Cumæ uacuæ, & cryptæ graueolentis Auerni,
A ntraq́; Musconis, & opaca sepulchra Tuennæ.
Hæc ait, & latis humeris quæ bucaina pendet,
I nflat eam labris turgentibus. Illa frementi
I nuoluit cælum gemitu. Quo concita syluis
E rumpit clamore suum gens horrida setis,
H orrida grunnitu, et tundentibus aëra sannis.

I pse manu glandem spargens cicat ore, crepatq;
O ra per & denteis rictu glans hausta uoraci,
L ambentes catuli circunstant ubera matrum.
M ox abit ad figos. Sequitur simul undiq; pubes
A rmentalis, agris regnat Meliseus in ipsis
N odoso incumbens baculo, & stans ĩperat. Adstant
V mbronum generosa cohors, turmæq; laconum,
L atratuq; lupos arcent, & limine fures.
Hæc memini Petasille, iuuat meminisse, uel urnam
C andentis lactis pretium ferat, ò mihi siquis
H unc iterum det uidisse, atq; audisse canentem,
D et calamos modulare, leuemq; inflare cicutam.
Pe. O mihi siquis eum sistat Vulsonis in antro
R ursus & ad Mopsi salices, aut rura Salenti,
I lle sibi uitulum pretium ferat, eligat agnum
C ornipetam, cui lana pedes descendit ad imos,
R ursus et ipse suos recinat Meliseus amores,
A ut cum Delioli pratis, Minionis ad alnum
H æc dolet, & socias ranæ iunxere querelas.
Ad corylos Ariadna canit, subtegmina ducens,
D um canit assuetas miscet Philomela querelas.
C oniugis absentes hæc dum suspirat amores,
I ngeminat memorem nati philomela dolorem,
D umq; uiri barbam meminit, setosaq; menta,
H ic philomela grauem sustollit in aëra questum.
D umq; torum queritur, fraudataq; gaudia lecti,
M œsta silet philomela, facitq; silentia luctus,
S uspirantq; redolentq;, simul. Quo carmine captæ
F ormicæ, tacitum dant læta per agmina plausum.
Ad fluuios me torret amor, fax urit ad amnes,

O mecum ueteres ranæ renouate querelas.
Dum tibi promitto noctem, meáq; oscula coniux,
Delicias'q; paro gregis, & noua munera porto,
Dum lauor ad fontem, sudatáq; pectora tergo,
Et filicem necto crines, ac tempora circum,
Ecce lupum ad catulas, agnumq; ex ubere matris
Eripit, et tacitus latebrosa per auia tendit.
Ipse sequor, noctem in nimbis per inhospita duco,
Et mea te coniux exclamans, pectora plango.
O mecum ueterem ranæ reuocate dolorem.
Dum tibi de uiridi fiscellam uimine texo,
Virgáq; cœruleo miscetur candida iunco,
Flauáq; supremum circundat linea textum,
Et limbum croceo subtexunt flore corymbi,
Ecce per impluuium demisso fune, pedumq;,
Et picturatum buxi de fronde galerum,
Fiscellamq; decus texturæ, et ruris honorem,
Surripiunt fures. ah monstra pudenda Brigantum.
Excutior somno trepidus latrante Cynandro.
Dum crudo perone mihi pes sternitur alter,
Ingruit atra cohors murmur. Subroditur alter
Pero, nec à morsu pollex defenditur ægro,
Exclamo, lachrimans'q; genas, & pectora tundo,
O mecum questus ranæ geminate recenteis.
Dum fœtus geminos uaccæ candentis, adulti
Spem gregis, ad fluuios, et prata uirentia duco.
Dum mihi promitto soboles, ad aratra iuuencos,
Ad mulctram uitulas, ad dolia dona Lyæi,
Dumq; sero cytisum uaccis, arbustáq; pango,
Atq; serens canto ad sulcos, uinetáq; pangens

A d. foueas, ipsi mecum experiuntur & agni.
L udunt ad sentes infirmis cornibus hedi.
A h dolor, ah lachrymæ, sonuere tonitrua cœlo,
D iscurrêre faces, ignitaq; tela coruscant,
D e cœlo tacti foetus, armenta, gregesq;,
E t tactæ uites, auulsa & silua serenti
A ttonitu. Vix ipse super turbatus, & amens
S tragem inter pecorū, frugumq; relinquor, et atris
A mbustus flammis iaceo. Vix colle propinquo
L apsa pales tutatur, humi tollitq; iacentem.
O mecum solitas ranæ instaurate querelas,
E t luctum geminate, nouosq; intendite questus,
C oncidit hic. Ipsi simul ingemuere iuuenci,
I ngemuere & oues, cumq; ipsis matribus agni,
I ngemuere capræ, ipsis & cum matribus hedi.
D emisere comas quercus. liquere palumbes
E t quercus, frondemq; nuces posuere, columbi
D eseruere nuces, Ramos fregere myricæ,
D eseruere et aues nidum, et cum prole myricas,
D eseruitq; et apis flores, roremq; cicadæ,
E t ranæ mutis fecere silentia bucis.
H æc Saliuncus, & hæc referebat arundine clarus,
E t calamis Petasillus, uterq; insignis auena,
I nterea asparagosq; legunt, fungumq; recentem,
B oletosq; sequuntur, & altercantur utrinq;
C onditura suo quæ sit miscenda sapore.
T ecta & uterq; subit, nigro squalentia fumo
H irsuti Labeonis. hic et miscere falernum
A sparago docuit, docuit piper. hic boletis
I nnoctumq; pyrum, mentæ syluestris aceruum,

ACON.

Alliaq; adiicere, et contritum serpillum,
Postremo querulis oleum stillare patellis.

FINIS.

a b c d e f g h i K l m n o p q r ſ t
u x y z.

QVATERNIONES OMNES.

VENETIIS APVD ALD. MENSE
MAIO. M.D.V.

ALD · SVARDINO SVARDO BERGOMATI · S ·

Summa beneuolentia in te mea, ob dulceis mores tuos, et uitæ integritatem suauiss · Suardine, fecit, ut Pontani nostri hendecasyllabos cura nostra excusos sub tuo nomine emittendos curarem in manus studiosorum · Tum etiam, quia cum Venetiis esses, hendecasyllabos ad te treis et triginta supra centum, quos de te composuerat, misit, ut unà cum Vrania, et cæteris poëmatis suis mihi imprimendos dares · Atq; utinam tunc id facere licuisset, cum & tu aderas, et ipse uiuebat · præsertimq; cum q̃ maxime id cupere uideretur, et quasi præsagiret, id quod euenit, ut ante è uita discederet, quã characteribus nostris, nostro studio, suos lusus excusos uideret · satis enim & nostro, & illius desyderio fecissemus · Vidisset quantum curæ, studij, laboris doctissimus suus, ac diuinis poëmatis informandis adhibitum a nobis fuisset · Vidisset lucubrationes suas, suos lusus, sua pignora, amari, amplecti uenerari a studiosis, iisdemq; doctiss · Quam quidẽ rem non accidisse, & tunc tuli moleste, et nunc maxime doleo · Adde quod primo exemplari intercepto, alterum sua ipsius manu perscriptum te absente ad me misit, orans, obsecransq; etiam, atq; etiam, ut accelerarem editionem · Sed uide infortunium, Simo ille philosophus, cui ad me librum dederat, in febrem grauissimam in itinere incidit, paucasq; post diebus Patauii moritur · iisdemq; diebus et Pontanum ipsum decessisse renunciatum est · Illud etiam mirabere, anno

ferè post . ex quo is obiit mortẽ . exẽplar ipsum mihi fuisse redditum. Haec autem ad te propterea publice scripsimus, ut nos, quod in hunc usq; diem istaec opera edere distulerimus, et apud te, cuius censuram facio plurimi, & caeteros uel istorum poematum cupidissimos, uel Pontani amantissimos hac epistola expurgaremus. Vale.

IO. IOVIANI PONTANI HENDECASYLLABORUM, LIBER PRIMVS.

MVSAM CATVLLI INVOCAT.

Tum Hendecasyllabos alloquitur, & Marinum monet, ne eos cornutis in balneas secum ferat.

N igris Pieri, quæ places ocellis,
Et cantum colis, et colis choreas,
N igris Pieri grata dis capillis,
F ormosæ quibus inuident Napææ,
D um gratos prope Syrmionis amnes,
E t crinem lauis, & comam repectis,
N e tu Pieri, ne benigna desis.
D um lætis salibus, sonante plectro,
A lterno et pede balneas adimus.
Huc huc hendecasyllabi frequentes,
H uc uos quicquid habetis et lepôrum,
I ocorum simul, et facetiarum,
H uc deferte minutuli, atq;,
Q uod uos en pretium, aut manet uoluptas?
I nter lacteolas simul puellas,
I nter molliculos simul maritos
L udetis simul, atq; prurietis,
D um tractat tumidas puer papillas,

ferè post, ex quo is obiit mortē, exēplar ipsum mihi fuisse redditum. Hæc autem ad te propterea publicæ scripsimus, ut nos, quod in hunc usq; diem istæc opera edere distulerimus, et apud te, cuius censuram facio plurimi, & cæteros uel istorum poematum cupidissimos, uel Pontani amantissimos hac epistola expurgaremus. Vale.

IO. IOVIANI PONTANI HENDECASYLLABORVM, LIBER PRIMVS.

MVSAM CATVLLI INVOCAT.

Tum Hendecasyllabos alloquitur, & Marinum monet, ne eos comites in balneas secum ferat.

I gris Pieri, quæ places ocellis,
E t cantum colis, et colis choreas,
N igris Pieri grata dis capillis,
F ormosæ quibus inuident Napææ,
D um gratos prope Syrmionis amnes,
E t crinem lauis, & comam repectis,
N e tu Pieri, ne benigna desis.
D um lætis salibus, sonante plectro,
A lterno et pede balneas adimus.
Huc huc hendecasyllabi frequentes,
H uc uos quicquid habetis et lepôrum,
I ocorum simul, et facetiarum,
H uc deferte minutuli, atq;,
Q uod uos en pretium, aut manet uoluptas?
I nter lacteolas simul puellas,
I nter molliculos simul maritos
L udetis simul, atq; prurietis,
D um tractat tumidas puer papillas,

Contrectat tenerum femur puella,
Tractat delitias suas maritus,
Tentat delitium suum puella,
Et ludunt simul, & simul fouentur
Lassi, languiduliq́; fessuliq́;,
Tunc uos hendecasyllabi beati,
Quot quot oscula, morsiunculasq́;,
Quot quot enumerabitis duella?
Quot suspiria, murmura, et cachinnos?
Cum furtim liceat sopore in ipso
Contrectare papillulas, sinumq́;,
Occultam et femori admouere dextram.
Hos tu sed comites Marine uitæ,
Baianis quoties aquis lauaris,
Tuas ne ueneres, libidinesq́;,
Et lusus referant salaciores,
Sis et fabula, quod senex, salaxq́;,
Et thermas quoq; balneas & ipsas
Infames nimio supinus usu.
Hanc laudem potius tuo relinque
Compatri, chorus hunc puellularum
Incanum sequitur, colunt sed illæ
Non annos ueteli senis, sed aurum.

PVELLAS ALLOQVITVR ADmonens, quid seruare in balneis debeant.

Quæ dulces modo balneas petistis,
Et corpus calidis aquis fouetis,
Inepte facitis nimis Puellæ,
Inepte nimium, parumq́; recte,

Quod corpus sine amantibus fouetis,
Quod solæ sine amantibus lauatis.
Quare consilium Senis probati,
Et rectum capite, et probum, bonumq;.
Gaudet blanditiis Amor, iocisq;,
Amplexus petit, osculis fouetur.
Res est mutua, mutuus cupido.
Odit tristia, solitudinemq;.
Quid solæ sine amantibus lauatis?
Quid corpus sine amantibus fouetis?
Curas pellite, solitudinemq;.
Ite in gaudia, mutuos fouete
Amplexus, sine amante, mutuum nil.
Quare nec sine amantibus lauate,
Nec corpus sine amantibus fouete.
Intrastis calidas, uocate amantes,
Intrastis calidas fouete amantes.
Sint et mutua, sed nec ipsa muta.
Amplexus cupidi loquantur ipsi,
Iniectæq; manus loquantur ipsæ,
Et dens blandulus, ebriiq; ocelli,
Sonent oscula, personent cachinni,
Vincant murmura cyprias columbas.
Hanc legem statuit uenusq;, amorq;,
Hanc legem sibi balneæ edidere.
Nec solæ sine amantibus lauate,
Nec corpus sine amantibus fouete.

DE BATHYLLA PVELLA in balneis.

Baianas petiit Bathylla thermas,

D umq́; illi tener it comes cupido,
A tq; unà lauat, & fouetur unà,
D um molli simul in toro quiescit,
A c ludos facit, improbasq; rixas,
S opito pueroq́;, lassuloq́;
A rcum surripuit Bathylla ridens,
M ox picta latus instruit pharetra,
E t molles iacit huc, et huc sagittas.
N il o nil reliquum est miselli amantes,
N il his impenetrabile est sagittis,
H eu cladem iuuenum, senumq́; Baias.

AD HERMIONEN, VT PAPIL LAS CONTEGAT.

Prædico tege candidas papillas,
N ec quæras rabiem ciere amantum,
M e quem frigida cóngelat senecta,
I rritas male, calfacisq;. qua re
P rædico tege candidas papillas,
E t pectus strophio tegente uela.
N am quid lacteolos sinus, & ipsas
P ræ te fers sine linteo papillas?
A n uis dicere basia papillas?
E t pectus nitidum suauiare?
V is num dicere, tange, tange, tracta?
T é ne incedere nudulis papillis?
N udo pectore te ne deambulare?
H oc est ad uenerem uocare amantes.
Q uare cóntege candidas papillas,
E t pectus strophio decente uesti,

A ut, senex licet, inuolabo in illas,
V t possim iuuenis tibi uideri.
T ithonum Hermione tuæ papillæ
P ossunt ad iuuenis uocare munus.

AD MArinum Thomacellum de lege bal
neorum uirginibus dedicatorum.

H is uirguncula thermulis lauetur,
N ullam quæ uenerem integella sensit.
H is se balneolis lauet puella,
N ullum quam tetigit uiri cubile.
H oc se fonticulo eluat sacerdos,
N ullæ quam recreent amoris auræ.
Q uod siquá latices sacri pudorem,
E t castum temerarit ausa fontem,
I ratæ timeat deæ flagellum.
H æc lex est tabulæ deæ dicatæ,
V is hæc thermuleæ dicationis.
S quallent hic latices Marine sacri,
E t serpunt ederæ deæ sacello,
N ullæ his uirgineis aquis lauantur,
N ec casta est quoniam, nec integella,
S eu uirguncula, seu puella siue
C ustos romulei foci sacerdos.

AD MARINVM Thomacellum.

S alaces refugis Marine Baias,
E t fontes nimium libidinosos.
Q uid mirum senibus nocet libido.
A n non o Thomacelle uina prosunt?

Et prodest senibus liquor falernus?
Et prossunt latices Thyoniani?
An non & senibus Marine somnus,
Et prodest requies, soporq; prodest?
Baiis somniculosius quid ipsis?
Quid thermæ, nisi lene, molle, mite,
Rorantes cyathos, merumq; poscunt?
Senum delitias, iocos seniles?
Senex ad calices iocatur, idem
Ludit ad cyathum. senile uinum,
Senilis sopor, & quies senilis.
Huc huc en propera Marine. uerum
Huc ipsis sine testibus uenito,
Et lumbis sine. nam quies senile est.
Libido iuuenile siccitasq;,
Et tecum ueniat sitis, fidelis
Et senum comes, atq; balneorum.
Pergrate accipiere, siccitasq;,
Atq; unà sitis accubabit. ipse
Miscebo tibi poculis minutis,
Idemq; est uario frequens lyæo.
Hoc ætas iubet utraq;, & sodalis,
Hoc et balnea, sicculæq; arenæ.

BALNEAE LOQVVNTVR.

Nostrum si titulum Puella nescis,
Hic est, prægrauida recedet aluo,
Qui uenit uacua. hoc habet tabella.
Quod uero officium tuum, meumq;,
Quæ partes, moneam. uirum ipsa tecum

Adducas

Adducas ualidum, ioci peritum,
Cui telum uiride, & uirens iuuenta.
Nec tu defueris comes iocanti
Aut ore, aut femore, aut manu, iocis'ue.
Nanq; et balnea mutuum requirunt.
Nunc ad me uenio, meum'q; munus
Quod sit, subiiciam. Tibi senex uir
Si sit, nec ualidus, nec ore gratus,
Nec aptus thalamis, tori'ue rebus,
Qui rursus iuuenis, decens, ualens'q;
Iam sit, substituam, salaciorq;
Verno passere, martis columbis,
Cui rubro caput horreat cucullo.
Hæc uis est tabulæ, uigor'q; fontis.
Quare si sapies Marine, cum sis
Effoetus, fugies repente Baias,
Vites balnea, myrteum'q; littus
Elumbis, tremulus, macer, senex'q;.
Setosum Hectora balneæ requirunt.

AD DEIANEIRAM PVELLAM.

Cur o Deiáneira, cur moraris
Auroram cupidus referre terris?
Cur non lumina, petulos'q; ocellos
In lucem exeris? ac diem reducas?
Pellit Sol radiis suis tenebras,
Et lucem pariter, diem'q; reddit.
Tu lucem referens tuis ocellis,
Pellas tristitiam, & graueis dolores,
Et curas abigas benigna amantum.

Et quod Sol radiis, id ipsa ocellis
Praesta Deianeira, amantibusq;
Et lucem pariter, diemq; redde.

AD PETRVM COMPATREM NEAPOLITANVM.

Quod cani tibi compater capilli,
Et toto capite albicant pruinae,
Amplexus fugiunt tuos puellae,
Iunxisse & femori femur recusant.
Quod nec carminibus suis Apollo,
Nec blandis redimet iocis Thalia,
Quae nam, quae tibi compater misselle,
Quae uita? aut quis erit modus querenti?
Hic est, quem tenerae timent puellae,
Quem cultae fugiunt nurusq;, amorq;
Omnis undiq;, & undecunq;, & usq;,
Usq;, & undiq;, & undecunq;, & usq;
Omnis horret amor, uenusq;, hymenq;.
Sed nil sit tibi Compater molesti,
Nec canos, celerem aut time senectam,
Sed tristes animo repelle curas,
Quod nec carminibus suis Apollo,
Nec blandis numeris dabit Thalia,
Id nummus dabit aureus petenti,
Vel te ut lacteolae petant puellae,
Quae tum, quae tibi Compater beate,
Quae uita? aut quis erit modus iocanti?
Hic est, quem roseae uolunt puellae,
Quem cultae cupiunt nurusq;, amorq;

O mnis undiq;, & undecunq;, & usq;,
V sq;, & undiq;, & undecunq;, & usq;
O mnis ambit amor, uenusq;, hymenq;.
F elix caniaes, senecta felix,
C ui canæ nitet aureus capillus,
C ui flauæ riget aureus priapus.

LAETATVR REDITV FRANCISCI Aelii.

E Roma meus Aelius reuisit
D ulcem Parthenópen, lares paternos,
O lucem niueam, diemq; faustum,
A ntiquum uideo, & bonum sodalem,
E t caram teneo manum, fruorq;
G ratis colloquiis, fruor cachinnis,
E t lætis salibus, facetiisq;.
O uere niueum, diemq; faustum,
Q uid non pro reduci libens amico
P ersoluam? puer, i, uoca sodales
A lbinum, Elysiumq;, Compatremq;,
E t dulcem Altilium, bonum Marullum,
A d cœnam ueniant, bibamus uncti,
V ncti, permadidi, atq; lippientes.
A lbinus numerum nouem sororum,
A t monstra herculea ebibat Marullus,
B is septem uolo Compater puellas
I unonis, uolo quot deæ marinæ
C inxerunt niueæ latus ministræ,
C um Troiam peteret misella mater.
D ucat Altilius ciens coronam,

S altans Elysius bibat, quot olim
D idonis famulæ penum struebant,
D um cœnam profugo parat marito.
M e tot pocula, totq; totq; totq;
T ot me pocula iuuerint bibentem,
T ot carchesia lauerint madentem,
Q uot quot Di simul, et Deæ biberunt
A d mensam Oceani patris uocati,
A ut quot, dum illa canit senex Homerus,
S iccauit calices, releuit obbas.
D ulce est ob reducem madere amicum.

AD ACTIVM SYNCERVM.

Q uid cantus siculæ iuuant auenæ?
Q uid cantor Melisæus? aut amanti
P rosunt partheniæ tibi myricæ?
A ut quid capreoli? decem ue mala?
A lbo capreoli liti colore,
A ureo mala, tibi quid, ò quid Acti
P rosunt? aut gemitus tibi columbæ?
A ut quid sibila murmurantis austri?
Q uare ò mænalium nemus relinque,
A tq; istas Amaryllidas, Teuennæ
C ultrices gelidæ, aridi et Tanagri,
E t Baias cole, myrteumq; littus,
E t littus cole, myrteasq; Baias,
H ic fas est iuueni, hic licet puellæ
C ertatim teneros inire lusus,
H ic et basia, morsiunculasq;
S urreptim dare, mutuos fouere

A mplexus licet, & licet iocari
I mpune ad cyathos, choros, lucernas.
B aianæ hoc statuunt lauationes,
H ic seni liceat mihi duella,
E t rixas iuuenum, & puellularum
A d pacem lepidam, & iocum uocare,
M iscere & lachrymis iocos, iocisq;
R ursum lachrymulas. queretur Agnes
D emorsam sibi lingulam. licebit
A gneti tenerum proci labellum
I nsignisse nota dolebit Aulus
N egatum sibi basium. licebit
T riplex basiolum dedisse amicæ.
I rata est quoties Lyco Lycella,
P ossum compositas ligare leges,
P ossum fœderibus ligare amantes,
V t cœnent pariter, lauentur uná,
A tq; uno simul ut toro quiescant,
C oniuncto & simul ore suauientur,
E t somnos agitent quiete ut una.
H as & delitias, et hos lepóres
P ræstarint tibi balneæ salubres,
B aiani dederint tibi recessus,
V t dicas, siculæ ualete auenæ,
V mbroso ualeat Teuenna monte,
M e me balneolæ beent beatæ.
N am Baias homines colunt, Deiq;.

VXOREM, AC LIBEROS Inuitat ad diem natalem celebrandum.

Dulces filiolæ paterni ocelli,
D ulcis natæ, patris tui uoluptas,
E t coniux requies senis mariti,
M ecum templa piis adite uotis,
N atalis meus est, deos rogate,
A tq; hunc, atq; alios agamus annos
F austo sydere candidis lapillis,
D um caros mihi redditis nepotes,
Q ui blanda oscula, balbulasq; uoces
I ncompto simul ore blandiantur,
I nculto simul ore suauientur,
M ox conuiuia uillula propinqua
S ecuris animis, dolore pulso
N octurnas ineamus ad lucernas.
H ic patri liceat seni falernum
D iffusum cyatho minutiore
R oratum ingeminare ter, quaterq;,
D um lassos oculos sopor reclinet.
At uos quis pudor eripit lyæum,
N atiuaq; sitis leuatur unda,
D ulci intingite melle, cinnamoq;,
H æc sunt pocula uirginis Dianæ,
S iquando ad superum dapes uocatur.
T u myrtum foribus, rosamq; mensæ
A ppone, et uiolis humum colora,
R esperge et cyprio domum liquore,
N ec desit lyra, eburneusq; pecten,
Q ui gratas genio citet choreas.
E t dulces genium decent choreæ.
H unc uos, hunc hilares rogate, mentem

D et recti cupidam, simul'q; honesti,
P ermittat'q; alia à deis regenda.

AD Ariadnam uxorem.

Vxor delitiæ senis mariti,
E t casti thalami fides, amor'q;,
P er te uel uiridis mihi senecta est,
Q uem curæ fugiunt senem seniles,
Q ui seram supero senex senectam,
E t canus iuuenum cano furores,
S ed tanquam redeat calor iuuentæ,
E t sis cura recens, amor'q; primus,
E t primus furor, impetus'q; sæuus,
A ntiquas uolo suscitare flammas.
Q ualis floridulo nitens in horto
N on dum puniceas comas reclusit,
E t iam puniceas comas recludit,
A t rarum decus explicare quærit,
Q uæ læto rosa ramulo refulget,
T alis purpureis genis, & ore,
V t quæ non tenerum cupit maritum,
S ed iam iam tenerum cupit maritum,
C ui prima oscula dedicet, suum'q;
F lorem uirginei dicet pudoris,
S uspirans uiduo puella lecto
F ulgebas mihi, primlos'q; amores
S pirabas oculis sinu'q; blando
A fflabas arabum suos odores,
F undebas charitum suos honores,
E t lætum Gnidiæ deæ nitorem,

Qualis fulgidulo renidet ore,
Quæ cano uehitur decora cycno,
Cum compsit caput, et coma repexa
Procedit thalamo, nouosq; amores,
Et nouas parat excitare flammas,
Spirant omnia, qua comam reflectit,
Splendent omnia, qua reflectit ora,
Talis, qua niueos pedes ferebas,
Et qua splendidulos moues ocellos,
Et qua per uacuum reflectis ora,
Spirabas cyprios, tuosq; odores,
Stillabas Syrium, & tuum liquorem,
Omnisq; ambrosiam refragrat aura·
Qualis de croceo toro resurgens
Mane aurora nigras repellit umbras,
Quum lucem simul, & diem reportans.
Irrorat teneros benigna flores,
Et spargit uarios humi colores,
Rident prata, canutq; concinuntq;,
Et frondes, syluæq; ramuliq;,
Talis de thalamo uocata, quando
Ad molles Thyasos uenis, canisq;,
Pellis tristitias, metus, dolores,
Rixas, murmura, turbidos tumultus,
Irrorans animis quietem, amores,
Ludos, lætitias, iocos lepores,
Lusus, gaudia, candidamq; pacem,
Et spargis ueneres, cupidinesq;,
Rident omnia, & aërem serenas,
Et qui te iuuenis uidet, senexq;,

E t quæ fœmina, seu uidet puella,
O ptatum cupiunt tibi maritum,
F elices tibi nuptias precantur.
T unc, ut de tenui solet fauilla
C rescens igniculus focum repente
F lammis corripere, aridisq; lignis,
Q uodcunq; adiicies, edit, uoratq;,
S ic me de tenui leuis fauilla
C onceptus calor, & nigris ocellis
I mas corripuit uorans medullas.
V rebat roseus per ora fulgor,
V rebat niueus per ora candor,
V rebat coma, myrteus capillus,
V rebat roseis latens papillis,
M ox cursans amor huc, & huc, et illuc,
E t per guttura, per genas, manusq;,
E t per collaq;, lucidamq; frontem,
E t per pectora, candidosq; denteis,
V t iam non amor is: sed ignis esset,
Q ui seram quoq; calfacit senectam.

AD BATHYLLAM DE AMARACO COLENDA.

E t mollem cole Amaracum Bathylla,
E t multo madidam foue liquore,
E t sparsas digitis comas repone,
A tq; illas patulam reflecte in umbram,
L usum, et delitias tuæ fenestræ,
E t rarum cupidi senis leuamen,
D um te prospicit ortulos colentem,

T ondentem'q; comas, simul'q; ramos
I n conum docili manu prementem,
M iratur digitos, stupet'q; ocellos.
E t totus miser hæret in papillis,
F rigens'q; æstuat, æstuans'q; friget,
I nfelix simul, & simul beatus,
F elices sed apes, nemus beatum,
Q uæ circumuolitant, legunt'q; flores,
E t rorem simul, & tuos labores
I n tectis relinunt, liquant'q; nectar.
O qui mopsopii liquoris auram,
N yblæ et quæritis, & ualere hymetum,
H yblam et dicite mel bathyllianum,
I te, & quærite, sordet Hybla, sordet
V ertex atticus, & liquor Panhormi,
I te, & quærite mel bathyllianum.

AD BATHYLLAM.

C um rides, mihi basium negasti,
C um ploras mihi basium dedisti,
V na in tristitia libens benigna es,
V na in lætitia uolens seuera es.
N ata est de lachrymis mihi uoluptas,
D e risu dolor. o miselli amantes
S perate simul omnia, et timete.

AD AL fonsum ducem calabriæ.

Caræ mollia Drusulæ labella
C um dux magne tuis premis labellis,
V no cum geminas in ore linguas,

Includis

I ncludis simul, & simul recludis,
E duas'q; animæ beatus auram,
Q uam flat Drusula pectore ex anhelo,
C ui cædunt arabes, syri'q; odores,
E t quas idaliæ deæ capilli
S pirant ambrosiæ, cum amantis ipsa
I n molles thalamos parat uenire.
D ic dux maxime, dic beate amator,
N on felix tibi, non beatus esse?
N on uel sorte frui deûm uideris?
I dem cum tenero in sinu recumbis,
E t iungis lateri latus, genis'q;
C omponis'q; genas, manus'q; leui
H æret altera collo, et altera illas,
Q uas partes pudor abdidit, retractas.
M ox post murmura, mutuos'q; questus,
P ost suspiria, et osculationes,
I mus cum resolutus à medullis
D efluxit calor, & iacetis ambo
L assi, languiduli'q;, fessuli'q;,
I gnoras'q;, tuæ'ne, Drusulæ'ne
T uus pectore spiritus pererret,
T uo an spiritus illius recurset,
V terq; an simul erret hic, et illic.
D ic dux maxime, dic beate amator,
N on sordent tibi regna? sordet aurum?
N on unus tibi cœlitum uideris?
E t cum lacteolo sinu quiescens
F essus languidulum capis soporem,
C arpis dulciculum beate somnum,

N on fallor, tibi credo dormienti
O ccurrit Charitum nitens figura,
O ccurrit Veneris decora imago,
M iraris faciem, genas, capillum,
D enteis, oscula, candidamq; frontem,
N igra & lumina, petulos ocellos,
C olla et candida, uesculas papillas.
A t cum te placidus sopor relinquit,
R eliquit Charitum nitens figura,
R eliquit Veneris decora imago,
S ola & Drusula lectulo remansit,
Q uas somnus Veneremq;, Gratiasq;
O stendit tibi, quas quies sopora,
N ón ne his Drusula par tibi uidetur?
V namq; has tibi Drusulam referre?
D ic dux maxime, dic beate amotor,
N on credis simul et deas dolere?
A tq; uni tibi et inuidere diuos?

SODALES Inuitat ad Martinalia.

Martini sacer est dies, abite
C uræ peruigiles, uenite somni,
Q uicquid sollicitum, recedat à me,
D ulces undiq; perstrepant cachinni,
H ac nil luce bibacius sit unquam,
N il his somniculosius tenebris,
S ed somnos pater excitet Lyæus.
F estina puer, i, petrucianas
C ellas ictibus usq; uerberato.
I llas nam pater incolit Lyæus,

Illinc

I llinc promito, quas uolo quietes.
C retensis fluat hinc, & inde bacchus,
H inc illinc liquor aureus Falerni.
C ertent Massicæ Cæcubis racemis,
E t lenis Chios, ac seuera Lesbos,
A c uernacia Brutius dyotis,
F undat regia moream Panhormus,
S ed nec Corsicæ, Barolumq́; gratæ
B acchi delitiæ, aut madens Tarentum,
N on dulces mihi funditent lagænas.
M itte et Melphia, Clariana mitte.
M uscatum mihi mittat hæc, & illa,
R aros postulat hæc dies liquores.
N ardo non sine, cypriaq́; Myrrha.
T u Scalam pete non nouum sodalem.
D ic è scriniolo, sinuq́; amatæ
V xoris, mihi cyprios odores,
Z ebeti quoq; proferat liquores.
H eu quod frigida me grauat senecta.
N on non hæc sine uinula puella
A biret mihi nox, adest lyæus,
A dest lætitiæ pater. ualete
T ristes excubiæ. sopor uenito.
M isce nunc cyathos puer repostos.
S ic somni pater imperat Lyæus.

DE NVPTIIS Ioannis Bran-
chati, & Maritellæ.

Branchato Maritella copulatur.
D ulcis coniugi bonum sit omen,

S it felix simul et uiro, et puellæ,
E t natis pariter, nepotibus'q;.
N ascatur similis puer parenti,
N ascatur similis puella matri,
G ratus castaliæ puer choreæ,
G rata et dulichiæ puella diuæ.
H æc nos coniugibus bene ominemur.
N unc qualis tibi sit futura pugna,
B ranchate accipias, nouus maritus
C um sis, & noua cum tibi sit uxor,
I ntras cum thalamum quiete prima,
N e statim uenias ad arma dico,
S ed blandis precibus, iocis'q; blandis
P ertentes aditum, cachinnulis'q;,
M isce his oscula, nunc petita blande,
N unc furtim tibi rapta, nunc negata,
Q uæ per uim capias, nec erubescas
M ox ad lacteolas manum papillas
T ractans iniicere, ac subinde collo
I mpressum tenero notare dentem.
N ec non et tumidum femur, latus'q;
T ractabis niueum, manu'q; leui
A d dulcem uenerem uiam parabis.
N am dulcis ueneris manus ministra.
P ost blanda oscula, garrulas'q; uoces,
D ulces'q; Illecebras, iocos'q; molles,
P ost tactus teneros, leues'q; rixas,
C um sese ad cupidos resoluit illa
C omplexus, simul et timet, cupit'q;,
T unc signum cane, tunc licebit arma

Totis

Totis expedias amicæ castris,
Telum comminus hinc, & inde uibrans,
Dum uulnus ferus inferas amatum.

DE FANNIAE Labellis.

Si quæris uenerem, cupidinemq́;,
Dulcis Fanniolæ labella quæras.
Hic sedes posuit suas Cupido,
Hic lætus agitat Venus choreas.

LOQVITVR Puella fuscula.

Quod sim fuscula, quod nigella, & ipsæ
Fusco in pectore nigricent papillæ,
Quid tum? nox nigra, fusculæ tenèbræ,
Nocturnis colitur Venus tenèbris,
Optat nox uenerem, uenus tenèbras,
Et noctes Venerem tenebricosæ
Delectant, pueri in sinu locata
Lusus dum facit, improbasq́; rixas.
Ergo his in tenebris latebricosis,
His nos in latebris tenebricosis
Lecto compositi, quiete in una
Ducemus uenerem, toroq́; iuncti
Condamus tenebras, sopore ab ipso
Dum Solis uenus excitet sub ortum.

MORTEM sibi imprecatur ob Zelotypiam.

Quis hæc, me miserum labella suxit?
Quis has, me miserum, genas momordit?

Quis collo, ah miserum notas reliquit?
Quis ah, quis teneras manu papillas
Tractauit digitis, manuq; pressit?
Quis candentia gutture ex eburno
Accepit spolia ore, dente, labris?
Quis felix animam beatus?udo
Quis de pectore rettulit saliuam?
Quis ò cætera, sed quis, ah quis?heu
Me me iam miserum iuuat perire.
Quis stricto pugione pectus haurit?
Hic hic est dolor ense finiendus.

TVRTVRES ALLOQVITVR,
Sciscitans eas de amoris natura.

Quæ ramo geminæ sedetis uná,
Atq; unà canitis uagæ uolúcres,
Unà et gutture luditis canoro,
Cum uobis amor unus, una cura,
Unum sit studium, & fidele amoris,
Nostri nam uariant subinde amores.
Vos blandæ uolucres, amoris instar,
Exemplum fidei iugalis unum,
Quæ uis, obsecro dicite est amoris,
Tam constans male, dissidensq; secum?
Nam si pascitur è calore, & igni
Cur, ò cur miseri súbinde amantes
Frigescunt simul, & tremunt, geluq;
Toto pectore sanguis obrigescit?
Sin est frigida uis, geluq; ab ipso
Horrescit simul omnibus medullis,

Cur, ò cur miseri súbinde amantes
Vruntur tacito calore, et igni?
Toto et pectore sanguis ustulatur?
Quæn hæc tam uarians súbinde uis? ut
Alternis calor imperet geluq́;?
Vos ò dicite blandulæ uolucres,
Exemplum fidei atq; amoris unum.

DE FVLGENTISSIMIS Lucillæ papillis.

Cum molles digitos, acumq́; miror,
Miror artifices manus, opusq́;
Inter fasciolas, papillulasq́;
Obliquis oculis repente uidi.
Quid uidi? uideo? an uidere credo?
Sed certe uideo, en uidetis ipsi
Pulchro è pectore, gemmeis papillis
Lucillæ, radium refulse solis.
Nox est conscia, quæ repente luxit,
Quæq́; expalluit illico lucerna,
Ad quam tum digitos mouebat ipsa.
Quod ni fasciolis, papillulisq́;
Admosset teneram manum repente,
Fulsisset roseus dies repente,
Fulsissent mediam diem tenébræ.
Fert Lucilla diem sinu corusco, &
Splendet pectore candicante solem.

AD PETRVM SVMMONTIVM.

Baianas petiit Neæra thermas,
Neæram sequitur Venus, Cupido

I t matri comes, it Iocusq́;, Amorq́;,
S uccedunt Charites, præit Neæra.
H æc acres oculis iacit sagittas,
I ncensas Venus éxcutit fauillas,
A t suspiria suscitat Cupido,
C it curas teneras Iocus, leuesq́;
E t risus mouet, et serit lepóres.
T orquet spicula, tendit acer arcum
I nnitens Amor, hucq́;, et huc, & illuc
S pargit uulnera, funditat uenenum.
A t blandæ Charites canunt, leuantq́;
C uras sollicitas, linuntq́; plagas,
M iscent et lachrymis iocos. Neæra
I psa inter ueneres, cupidinesq́;
I ncedit dominans, regitq́; euntes,
E t legem statuit deis, deabusq́;.
O felix (mihi crede) Petre, felix,
C ui formosa Neæra, cui Cupido,
E t Cypris fauet, & fauent Amores,
C ui blandæ Charites parant choreas,
E t motus numeris, modosq́; miscent.
O felix iterum, & quater beate
S ummonti, tibi lacteæ puellæ
P rætendunt teneros sinus, Neæra
P ræfert oscula, mordicat labella.

DE ALTILIO.

Comptis Altilius placet puellis,
I ncomptæ Altilio placent puellæ.
I ratam quia fecerit Dionen

C ano candidior puella cycno,
Q uam totis amor insidens medullis
F ulgentis pueri usserat calore.
O blatum sibi dum suauiari,
D um leui cupit hinc, & inde collo,
V traq; et simul implicare palma,
H ic trux Altilius reflectit ora,
E t dextra cupidas manus repellit,
A c uerbis ferus, improbus minatur.
T unc illa in miseros abit dolores,
E t largus abit imber ex ocellis,
T orpent pectora, mens'q;, corculum'q;,
S emi et mortua lectulo recumbit
V ltricem in puerum imprecata Diuam.
I ncomptæ Altilio hinc placent puellæ.

DE MARVLLI AMORIBVS.

Musæ, quas adamet meus Marullus,
A ut si quæ redament meum Marullum,
M usæ dicite, nanq; amare certum est.
N ostis delitias puellularum,
N ostis, quæ ueneres, cupidines'q;
A rgutis iaculetur ex ocellis.
Q uæ spirat casiam'q;, cinnamum'q;,
M inistrat pharetram, faces'q; amori,
P ulchro pectore dia Septimilla
H æc illa est, quam adamat tuus Marullus,
Q uæ contra redamat suum Marullum,
F elix copula, mutui calores.

DE AMORIbus Francisci Caraccioli.

Quid Caracciolus meus sodalis,
Quid Franciscus agit meus? calét ne?
Quid ni? cui tener ignis usq;, et usq;,
Usq; et mollibus ardet in medullis,
Usq; et fulgidulis micat fauillis.
Crudelis pueri impias sagittas,
Immanem pháretram dei minacis,
Absens uritur hic amans misellus,
Absenti rapitur misellus igni,
Ardenti miser ustulatur aura,
Et trux Harmosine faces ministrat,
Et ridet simul, et dolet querentem,
Promittit simul, et negat roganti.
O quam difficiles, grauesq; amores.
Sed tu, si sapies meus sodalis,
Contemne Harmosinas, Myrosinasq;,
Et dulces tibi quære Posthumillas,
Ad quas tu uenias meridiator,
Et nocturnus eas, eas diurnus,
Cum quis in socio toro quiescas,
In quarum tenero sinu recumbas,
Optatos capiens simul sopores.
Post gratam uenerem, leuesq; rixas,
Cum sese improbulus remisit ardor,
Languent corpora, succidunt ocelli,
Eculloq; graues cadunt lacerti,
Et mutæ reticent in ore linguæ.
Tum felix (mihi crede) tunc beatus,

Tum luces tibi fulserint serenæ,
Tum noctes tibi luxerint beatæ.
Quærunt ludere, non dolere amantes.

AD STELLAM PVELLAM.

Dum furtim mihi cónniues ocello,
Flectis mox aciem, simulq; rides,
Post hinc et uariat color per ora,
Et suspiria lassa sentiuntur,
Stillatim mihi corda deliquescunt,
Sudor tempora frigidus pererrat,
Et passim tremor ossibus uagatur,
Vt sensus animum repente linquant,
Vt fiam miser, & beatus unà.
Sed iam plus solito nitescit aer,
Iam lux candidior diem serenat.
Cur ah cur tenebræ repente nobis,
Cur nox exoritur? nigrescit aura?
An sentis miser, an misselle sentis?
Stella est ad speculam, refulsit in te,
Solem lumina uicta pertimescunt,
O claras medio die tenèbras,
O lucem sine nube nigricantem.

DE MARVLLI MVNVSCVLIS.

Misit caseolos mihi Marullus,
Cumq; his uersiculos uenustiores,
Quales Mænaliæ canunt puellæ,
Vnà cum gelido lauantur amne,
Quales Aoniæ canunt sorores,

C um lætas agitant simul choreas.
P ar est uersiculis referre uersus,
Quid pro caseolis referre par est?
O randa est mihi blanda Septimilla,
V t pro caseolis uelit referre
C entum basiola, & catulliana,
C entum suauiola, atq; lesbiana.

AD CHARITEVM.

Sunt gratæ in tenebris faces, in æstu
A fflatus leuior recentis auræ,
D efessis sopor, instrepentis undæ
L anguenti sonitus, sitiq; pressis
S tillans è patera fluente Lympha.
E st grata & senibus quies, merumq;.
N ec ergo iuueni sopor, nec aura,
N ec riuus strepitans, quies, merum'ue
A ufert tristitiam, aut leuat dolores,
S ed risus teneræ procacx puellæ,
P etisq; ex oculis remissa flamma,
A fflat quæ uenerem'q; gratiasq;.
S ed dulces recreant lepôris auræ,
E t molles chóreæ, et modi canori.
F elix Endimion suopte somno.
N on curæ uigiles amoris illum
T orquent, sollicitudo nec diurna,
N on suspiria, garruli ue questus,
Quem cœlo dea dum petit relicto,
D um Lamon petit, et suos amores,
S opitum placido toro titillat,

S opito illecebras facit, iocos'q;,
S opiti immoritur labris, genis'q;,
P arat sed placidæ tamen quieti.
A t te balneolæ tuæ bearunt,
B eauit ueneris sopora myrtus,
B earunt charites deæ ministræ,
E quis, ò Charitêe nomen hauris,
N e dum balneolis frequens lauaris,
D um myrtos canis, & canis Dionen,
E t Lunæ reuocas per ora nouem,
I llam composito toro locauit,
E t lætam gelida stertere in umbra,
E ffulsit'q; nouo decôre Luna,
A c nudis iubar extulit papillis,
C uius roridulo è sinu beatæ
S pirabant rosei liquoris auræ,
C uius de teneris fluens labellis
S tillatim ambrosiæ liquebat humor,
Q uo myrtos ubi, lectulum'q; & ipsum
A fflauit, Zephyrum'q; ab ore ciuit,
I n te delitias suas refudit,
R efudit cyprium, et syrum liquorem,
A c tecum uiridi iocosa in umbra,
T ecum'q; assyrio beata lecto
L udit idaliæ iocos palæstræ,
E t tecum placida cubat quiete.
F elix balneolum lauante Luna,
F elices'q; dea iocante myrti,
F elix lectule lusitante diua,
F elices Chariteo amante Baiæ.

AD MASIVM AQVOSAM.

Ne tu ne pete balneas Aquosa.
Quin molles iubeas ualere Baias,
Et littus madidum, ebriosq́; fonteis,
Nil illis petulantius lacunis,
Infractum magis, impudentiusq́;.
O iam iam pete balneas Aquosa,
Et littus tepidum, & lacus salubreis,
Nil Baiis moderatius seueris,
Ad quas palladius chorus migrauit,
Migrauit studium pudoris omne,
Migrarunt simul attici lepóres,
Atq; artes itidem bonæ migrarunt,
His postquam Hippolyte lauauit undis,
Quam musæ erudiere, comitesq́;,
Fouit cecropio sinu decorq́;,
Atq; una pudor arte temperarunt,
Et uirtus numeros suos per omnes
Exorans, solio suo locauit
Reddentem populo, patriq́; iura.
Hinc mores dominæ sequuntur undæ,
Vt nil sit mage balneis seuerum,
Nil Baiis moderatius sit ipsis.
Quo circa cole balneas Aquosa,
Et littus medicum, atq; aquas salubreis,
Quas & Pierides colunt puellæ,
Quis et se Cicero, Maroq́; lauit,
Dum hic Anchisiaden canit uagantem,
Illic Socraticos refert libellos.

DE ALBINI Munusculis.

Nolo caseolos ducis tenacis.
V ani caseoli ducis ualete.
D ucis caseolos nihil moramur.
D ucis caseoli ualete, abite.
A lbini uolo dona liberalis.
A lbinus mihi carduos sicanos,
A lbinus mihi salsulas oliuas,
A lbinus mihi mella, saccarumq́;,
Quin et fasciculos dedit rosarum.
P romisit quoq; cyprios odores,
M issurus quoq; myrteos liquores.
V ani caseoli ducis ualete.
N il iam caseolos ducis moramur.
A lbini uolo dona liberalis.
A lbinum faciles ament puellæ.
A lbino faueat uenusq́;, amorq́;.
A lfonsum tetricæ doment puellæ,
A lfonso noceat uenusq́;, amorq́;.
S int et Drusula, Drusulæq́; ocelli
I rati nimis, atq; sæuientes.
E t cæpas simul, alliumq́; ructet,
S iquando ad thalamum uocabit illum,
P rofessus dare, quod mihi recusat,
P aucos caseolos, inane donum.

IO. IOVIANI PONTANI HENDECASYLLABORVM, LIBER SECVNDVS.

AD MARINVM THOMACELLVM.

e T fonteis calidos amant camœnæ,
E t musæ calidis aquis lauantur,
E t musæ placidos colunt recessus,
E t dulceis numeros amant camœnæ,
E t musæ choreis, choris camœnæ
T raducunt rapidos per antra soles,
E t soles rapidi tepent per antra,
D um musæ placidas agunt choreas,
D um molleis agitant choros camœnæ.
N obis tristitiæ, grauesq; curæ
M ulcendæ numeris Marine, & inter
L udendum cyathos, bene ominemur,
P ax est Italiæ futura, pacem
E t uina, & choreæ, et Venus sequuntur.
H ac & balnea lege sunt colenda.
A dsitis charites seni iocanti.
A dsis Syrmio o insularum ocelle,
A dsitis cineres Catulliani,
C antu dum senium leuo molestum.
N e tu ne calidas Marine Thermas
I ntres cum tenera senex puella,

N il habet socium senex puellæ,
A sene omnimodis puella differt.
P ro thermis pateræ & merum, lagena
A dsit pro tenera tibi puella,
A dsit Melphiaci cadus lyæi.
T hermæ nam iuuenes decent, tabernæ
L enææ inualidos senes, is ipse es
A rens, frigidulus, minutulusq;,
C ui pendet cucumis, rigentq; uenæ,
Q uæ bacchum sitiant madentiorem.
A mabo puer hos minutiores
I rrora calices, Marine sume,
N am quotquot calices tibi propinas,
T ot diuos tibi feceris propinquos,
E t quotquot cyathos tibi litabis,
T ot aras statues diis benignis.
H æc sunt deliciæ, hæc senum uoluptas.

AD ELYSIVM Gallucium.

Blandis uersibus Elysi iocamur,
B landis concinimus modis amores,
E t blandis animum sonis leuamus.
M irum? blandus amor. cupido blandus,
E t blandus iocus est, uenusq; blanda.
S unt blandæ charitesq;, gratiæq;.
B landis templa deûm sonis adimus,
E t blandis precibus iouem precamur,
L ux blandissima temporum magistra,
V ale sæuæ rigor, seueritasq;,
V ale durities Catoniana.

N il, blandum nisi, quæritat uoluptas,
T e, te si mihi cara Phanniella
I n molli sociam dabis cubili,
I n nostro uenias sinu fouenda,
S ic istæc tibi suxerim labella,
S ic istas tibi suxerim papillas,
S ic omnem tibi sanguinem resugam,
V t matri redeas dolor querenti,
V t quæ te peperit, nec ipsa norit,
S ucto gutture, pressulis labellis,
S ucto pectore, suctulis ocellis.
A c ne pallia sint molesta nobis,
N udis corporibus cienda pugna,
N udo pectore, nudulis papillis,
N udo pectine, nudulisq; coxis,
E t nudis pedibus, genuq; nudo.
A c si fert patulis furor fenestris,
N ulla ut uulnera in irritum petantur,
V t nulli in uacuum ferantur ictus.

DE ANDREA contrario.

Dilexit iuuenem Thalia, quem nunc
S enem candida diligit Sophia.
M onstrauit iuueni Thalia cantum,
N unc seni sapientiam sophia.
C antauit iuuenis modos Thaliæ,
N unc senex sapientiam reponit.
O felix iuuenis, senexq; felix
C ontrari, o iuuenem, o senem beatum,
Q uem doctus puerum erudiuit Aon,

N unc senem erudiunt graues Athenæ
C asto pectore, moribusq; castis.

DE FOCILLAE puellæ ocellis.

In tuis amor insidens ocellis
M ira cœpit ab arte uulnerare,
N ec suetas pharetra iacit sagittas,
N ec tendit ueterem recuruus arcum,
S ed cum lumina, petulosq; ocellos
H uc, illuc agis, & subinde rides.
I stis utitur ille tunc sagittis,
I stis corda quatit, feritq; amantum,
I sti spicula sunt, facesq; ocelli,
Q uoscunq; aspicis ipsa, uulnerantur.
O mnes uulnerat, aspicis quot ipsa.
O mnes ustulat, ipsa quos tueris.
I sti sunt oculi faces amoris.
A t tu ne pereas tuis ocellis,
I n te neu propriis amor sagittis
V tatur, speculum Focilla uita,
N e te cum in speculo uides, probasq;,
E x ipso speculo, nigrisq; ocellis
E xcussas amor ingerat sagittas,
A tq; urare tuis misella flammis.
S it tibi et speculum, fuit quod olim
N arciso uitrei figura fontis.

AD Focillam de capillis ad frontem sparsis.

Q uid sparsam digito comam reponis?
E ffusumq; uage legis capillum?

A n ne ut excrucies Focilla amantem?
V t perdas miserum senem puella?
N e tu ne mea collige euagari
A d frontem sine, diffluat capillus
C ircum tempora, uentilet'q; crinis,
A uram qui pariat, faces ut ipsas,
B landis quas iacularis ex ocellis,
S uccendas, agitans & huc, et illuc.
E xtinctum ut reuoces senis calorem.
I am tu iam mea col ige, & repone,
C rinem contege, subliga & capillum,
A uram ne citet, excitet'q; flammas,
Q uæ nostrum prope pectus ustularunt.
V os, ò uos teneræ precor puellæ,
Q uæ myrtos, & amaracum rigatis,
H oc uos, hoc miserum rigate pectus,
I mis quod procul ardet ab medullis.
E n flammas simul, en simul sagittas
I psæ cernitis, hoc rigate pectus,
I psæ extinguite, & usq; subrigate
E t flammas simul, & simul sagittas.

AD IOANNEM Pardum.

Inter Socraticos licet libellos,
A tq; inter studium decet Sophiæ
M iscere & teneros amice lusus,
O Parde aonidum comes dearum.
Q uare nec medicos lacus, nec hortos
B aianos fuge, myrteum ue littus.
M yrtos nam Maro, balneas & inter

Aeneam

A eneam cecinit, petit profundi
D itis dum hostia, dum parentis umbras,
E t prolis seriem accipit futuræ.
M yrtos et Cicero tuus frequentans,
F onteisq;, & celebreis agros Sibyllæ,
O rnauit latium potente lingua,
D etraxit spolia atticæ & camœnæ.
H as Marcus coluit pater senatus,
T errarum & dominus, parensq; Romæ,
A tq; omnis sapientiæ Magister.
H as et tu cole Parde. nam seueram
Q uandoq; & iocus addecet sophiam,
E t ludit sapiens, dies & ipsi,
E t soles narianti, temq; Lunæ,
E st & tristitiæ lepor leuamen,
B aianis lepor, & leuamen undis.

AD FOCILLam de cohibendis ocellis.

Lasciuos cohibe Focilla ocellos,
N e perdas miseros uidendo amanteis.
S ummissos nec habe Focilla ocellos,
N e perdas miseros pudendo amanteis.
I ratos quoq; comprimas ocellos,
N e perdas miseros minando amanteis.
N e sponde faciles benigna ocellos,
D e spe ne perimas benigna amanteis.
N e tingas lachrymis misella ocellos,
L uctu ne perimas misella amanteis.
N oli (crede) Focilla, crede, noli
I stos exerere ò Focilla ocellos.

I sti quicquid agunt Focilla ocelli,
S unt incendia, sunt Focilla amantum,
F unus (crede) Focilla sunt amantum.

AD FOCILLAM.

Si rides, Veneres Focilla rides,
S i cantas, V neres Focilla cantas,
S i saltas, V eneres Focilla saltas.
D enuum sunt V eneres Focilla, quicquid
L udisq;, & loqueris, facisq;, agisq;.
A t cum nudula lectulo recumbis
I nter delitias, libidinesq;,
T unc non es V eneres, V enus sed ipsa.
V enus, ne dubita, Focilla tunc es.

AD FRANCIscum Pucium.

Quid fontes calidos, nemusq; auernum
P uci? quid medios petis recessus?
B aianos habitant sinus amores,
B aianum V eneres colunt recessum,
B aianis Charites aquis fouentur.
A duersis cupis an diis ualere?
I ratas tibi & excitare Baias?
Quin Puci mihi care, care musis,
C um primis V eneri, cupidiniq;
H oc, sis, hoc age pro tua salute.
V nam Sulpitiam precare, et uni
R em sacram facias, roges & unam,
T res ut ambrosiæ benigna guttas
S piret de teneris tibi papillis,

A fflatus

A fflatus totidem fragrantis auræ,
H is risum adiiciet benigniorem.
S ic à Sulpicia salus petenda est,
V no quam liceat tamen parare
F urtim basiolo repente rapto,
D emorsis labiis, & ore hiulco,
S pirantisq; animæ reflante flore,
S ic fient tibi balneæ salubres,
V na in Sulpicia salutis est spes.

AD CONSTANTIAM.

Insedere tuis apes labellis,
I n labris residens tuis Melissa
H yblæum liquat, atticumq; rorem,
Q uem stillent paphiæq; gratiæq;.
O qui castalios lacus poetæ,
Q uiq; et thespiadum sititis amnes,
H inc et castalii lacus liquores,
H inc et thespiadum petatis undas.
H as Constantia mollibus labellis
I nstillat, quibus atticæ camœnæ
R orarunt uenerem suam, charinq;,
Q uæ musis comes, & comes poetis.

IO. PARDVS AD PONTANVM.

Pontane optime, semper haud uocati
C ui dii comiter assident, deæq;,
C ui sales nitidi, facetiæq;
S emper dulcibus insident labellis,
C ui perlucida, multiplexq; uena

A ut iunctæ pede uocis, aut solutæ,
D ii magni, ut lepide, ut fluit decenter,
S ic sentis male de tuo sodali?
S ic durum potes, ac putare ineptum?
V t me ad balneolas tuas uocare
T e sit suppuditum, inuenuste, inepte,
H ac in re modo, non uenuste, inepte,
H ac in re male, salse uise ubiq;,
C um sis salsior atticis salinis.
M e ne non decet his locis inesse?
V bi tu pater es seueritatis,
V bi tu Cato seculi ipse nostri.

AD FOCILLAM.

In somnis tenerum mihi labellum
O ffers dum male, suauior'q; utrunq;,
D ecursim lachrymæ tibi exciderunt,
E t largo faciem madore tingis,
A tq; has dum lachrymas madenti ab ore
D etergo simul, & simul relingo,
S urreptim mihi, mordicus'q; linguam
E xceptam rapis, obteris'q; dente.
M ox risus lachrymis, iocos'q; miscens,
H æc nos ludicra, imagines'q; noctis
H as, inquis, simul in die uicissim
E t ueras faciamus, & probemus,
H is te in iudicium uoco, fidem'q;
E n linguam tibi, porge mi labella.

AD FOCILLAM.

Ni reddis mihi uitreos ocellos

C æcæ præsidium meæ senectæ,
A n est, cur ego non tuus papillus
Manus iniiciam? traham'q; prensas
V sq; ad basiolum, supina quod des?
Q uod des ipsa supina, quod supina
C ruicæ excipias, quod ore hiulco,
Q uod'q; ipse eripiam tibi supinus.
A tq; illud moneo, supina uites,
N e lapsis pedibus ruas repente,
A ut in scriniolo renisa restes.
N am nec sat fuerit uocare matrem,
F urtûm et reddere, supplicem'ue flere,
S ed nudo (mihi crede) crure, coxa,
N udo pectine, et usq; ad umbilicum
S enem perpetiere uerpulentum.
E t clames uolo, reddo, reddo, reddo,
P ro quo sic ego, subdo, subdo, subdo.

AD FOCILLAM.

Promissum mihi suauium dedisti,
Q uod mox dum repetis reuendicatum,
C lauso in scriniolo obserans locasti,
N unc furto quereris subinde plorans,
S ubreptum tibi ne puella, ne fle,
V el triplex tibi basium rependam,
V nam si mihi lachrymam resolues.

AD FOCILLAM.

Lasciuos male temperas ocellos,
N ec nostræ miseret tamen senectæ,

Quantum uis iuuenes ama, foueq́;,
Dum ne me fugias senem puella,
Atq; hos, atq; alios ames licebit,
Dum ne me abiicias puella amantem.
Nolo delitias, libidinesq́;,
Amisi uenerem, libidinemq́;,
Lasciuos oculos uolo, precorq́;,
Lasciuos quoties reflectis in me,
Et rides simul, & doles, ocellos,
Inspiras iuuenis mihi uigorem,
Quin omnem simul exuo senectam,
Si ter blanda Focilla suauiaris,
Si linguam tenero sub ore sugis,
Si collo quoq; complicata pendes.

AD FRancifcum Pudericum.

Quid Baias Puderice, quid ue fonteis
Suspiras tepidos, amoris expers?
Baias nam ueneres Cypro relicta,
Relictis charites procul Cithaeris,
Desertis paphiae Vriis uetustis
Migrarunt, amor et migrauit unà,
Et blandus iocus, et tener cupido,
Altrixq́; & iuuenum, & senum uoluptas.
Quod si tu Puderice uina, coenas
Suspiras, cupis et sales procaces,
Nimirum Capimontii recessus
Praestent hoc tibi, praestet et rosarum
Cultrix Antiniana. nanq; Baias
Qui dulceis celebrant, ament necesse est.

AD FOCILLAM.

A cædis quoties sacras ad ædes,
I nuisisq; deos, adisq; templa,
T ecum ne comitem Focilla amorem
A dducas, moneo, domiq; clausum
S eruari in thalamo iube, atueq;,
N e diuos, hominesq; amore captos
A d rixam cieas, uocesq; ad arma,
E t sis causa tuæ uolens rapinæ.
Quid demens moneo? nec ipsa amorem
I stis uulnerat usq; qui ex ocellis,
I nuitum fugies, amor nec ipse
T e te deseret, aut comes relinquet,
R egnum qui tenet in tuis ocellis.
H os tu sed tenui Focilla uelo
C ompressos tege, molliterq; uesti,
N ubemq; obiice tenuiore uitta,
F lammas ne iaculentur, et sagittas.
S ic & calfacies Focilla amantes,
N on ures tamen impotente flamma.
Quid tum, quid misero seni, calor quem
I am iam destituit, Focilla fiet?
F iet quid misero seni Focilla?
Quem frigus propè congelauit omnem,
C ui longe est opus ustulante flamma.
I am furtim misero reclude uelum,
O bliquis refoue et Focilla ocellis,
F urtiuo et refoue senem calore,
Quo primam referet uigor iuuentam.

AD FOCILLAM.

E risu in lachrymas Focilla uertis,
Auertis quoties grauata ocellos,
In risum è lachrymis Focilla mutas,
Conuertis quoties benigna ocellos,
Quis pacem geris, & geris duellum,
Quis & tristitiamq́;, gaudiumq́;.
Cur o cur tenebræ repente obortæ?
Cur lux destituit? dies nigrescit?
Obiecit'ne oculis Focilla uelum?
Et lucem obuoluit tegente uitta?
O iam détege iam Focilla uelum,
Et uittam remoue, & reclude ocellos,
Quis lucem, simul & diem ministras,
Et lucem pariter, diemq́; redde.

AD PETRVM Summontium.

Ducit dum choreas Neæra, linquunt
Et prata, & uirides agros Napææ.
Pulsat dum citharam Neæra, currunt
Ad plectrum dryadesq́;, oreadesq́;,
Cantat dum ad numeros Neæra, cultæ ad
Cantum Naiades ruunt frequentes.
Miscent hinc thyasos, Neæra ducit,
Et ducit simul, & canit, canenti
Assurgit nemus, assonantq́; ripæ.
Et littus resono fragore plaudit,
Plaudit cœruleis Auernus undis,
Gaurus de specula superbus alta

E ffundit uiolas, rosas, Cyperos,
E t myrti teneros, thymiq; flores,
V nam et balnea consonant Neæram.
D ic o dic age Petre, quæ uoluptas?
Q uæ mens tum tibi? non beatus esse?
N on dis persimilis tibi uideris?
Q uid? cum de charitum manu capillum
O rnata, ambrosiæ et comam liquore,
I n te dulciculis tuens ocellis,
I n te lacteolo sinu refusa
I nstillat placidum tibi uenenum,
E t uultu, & labiis, & ore hiulco?
A n non inuideant dii tibi ipsi?
N on quod dii dederint, dedit Neæra,
I ndicas etiam ut diis duellum.

SVMMONTius amator ad Neæram.

S tillant de roseis tibi labellis
H yblæi simul, atticiq; rores.
S pirant de roseis tibi papillis
V nà coricii, syriq; odores,
V ernos et Zephyros, recentem et auram
A fflas ambrosio Neæra ab ore.
T ecum ergo Syriam Neæra, hymetumq;,
A c defers Zephyri recentis auram.
Q uin ipsas charites Neæra, & ipsam
D um rides, ueneris refers figuram.
I stam sed remoue Neæra dextram,
N e me ne digitis Neæra mulce,
I stis articulis, sinistra & ista

Quicquid contigeris, repente prurit,
Et quicquid digito, ah miser liquesco,
Et quodcunq; manu Neæra tractas,
Imis intima pruriunt medullis.
Pruritum digitis Neæra præfers,
Pruritum manibus Neæra misces,
Prurigo tua dextera est Neæra.

AD ANTONIVM GALATEUM medicum.

Gauranæ Galatee te puellæ
Expectant, calidis laues ut undis.
Expectat medicum salubre littus.
Lætentur medico iocante Baiæ.
Exultent medico lauante thermæ.
Qui risus tamen inde? qui cachinni,
Senex herniolose dum lauabis?
Qui lusus tamen inde? qui lepores,
Senex uentriculose dum natabis?
His te nec medicum dolere par est,
Risus qui soleas ineptiores
Vlcisci, calido fluore uentri
Iniecto, et liquidæ madore maluæ,
Tum beta, atq; oleo, sale, atq; melle.

AD PETRVM GRAVINAM.

Mecum si sapies Grauina, mecum
Baias, et placidos coles recessus,
Quos ipsæ et ueneres colunt, & illa
Quæ mentes hominum regit uoluptas.

H ic uina, & choreæ, iociq; regnant,
R egnant et charites, facetiæq;.
H as sedes amor, has colit cupido.
H is passim iuuenes, puellulæq;
L udunt, & tepidis aquis lauantur,
C œnantq;, et dapibus, leporibusq;.
M iscent delitias uenustiores.
M iscent gaudia, & osculationes,
A tq; una sociis toris fouentur.
H as te ad delitias uocant camœnæ.
I nuitat mare, myrteumq; littus.
I nuitant uolucres canoræ, & ipse
G aurus pampineas parat corollas.
Q uis cum dulciculæ accubans Philenæ,
A d mensam calices madentiores
E xicces bibulus, citesq; somnum.
H æc te, dum tenero in sinu quiescis,,
D um lento caperis sopore molli
A mplexu foueat, uocetq; somnos
E t cantu, & numeris, strepente et aura,
C omponatq; genis genas, & ori
O s blande admoueat, quiete & una
C oniungat placidos & ipsa somnos.
H æc Baiæ dederint tibi Grauina,
H æc capta illecebris tuis Philena,
H is in delitiis ages beatus,
M ecum dum placidos colis recessus.

INVITANTVR Pueri, et puellæ
ad audiendum charitas.

Ad myrtum iuuenes uenite, myrti
Lætæ dum charites canunt sub umbra.
Ad myrtum teneræ simul puellæ,
Ludunt dum charites, uenite cultæ.
Cantant dum paphiæ, chorosq; ducunt,
Et sponsæ & iuuenes fauete linguis.
Inadit choreas Venus. puellæ
Immistæ pueris agant choreas.
Inadit choreas Amor. iuuentus
Misti uirginibus choros frequentent.
Libertas sua balneis tributa est.
Custodes abeant. senes ualento.
Adsint blanditiæ ualete curæ,
Et rugæ ualeant seueriores,
Toto et littore perstrepant cachinni,
Ipsa & balnea molliter susurrent,
Et lusus teneri, & leues lepores.
Libertas iubet hoc, Venusq;, Amorq;.
Dum lux est, pueri, puellulæq;
Exercete oculos simul procaces,
Exercete iocos benigniores,
Et suspiria grata blandiantur.
At dum nox silet, et tegunt tenebræ,
In molli thalamo mouete rixas.
Amplexu in cupido ciete pugnas.
Nullus sit lateri modus, pudorue.
Certent oscula, morsiunculæq;.
Libertas iubet hoc, Venusq;, Amorq;.
Mane roscidulis nitescit ortis
Frondenti rosa ramulo, recentem

A fflans è foliis benigna odorem,
A tq; hanc horridulo colonus ungui
D ecerptam uariæ implicat coronæ,
V ertitq́; in proprios odoris usus.
M anat roridulis fluens puellæ
L abris, ambrosius liquor, fragratq́;
S tillans idalium per ora nectar,
A rdor quo iuuenum, sitisq́; amantum
L enitur socio simul cubili,
I ungunt dum cupidos sinus, & unà
M iscent humidulas per ora linguas,
S tillatq́; è roseis fluor labellis.
H unc, hunc o iuuenes licentiores,
H unc florem legite, hoc liquate nectar,
V obis ambrosii fluant liquores,
V obis aßyrii fragrent odores,
E t suctis liquor effluat labellis,
L ibertas iubet hoc, Venusq́;, amorq́;.
V os o, uos alios item liquores
H aurite, atq; alios puellæ odores,
N ouas ambrosias, nouumq́; nectar,
A fflatusq́; animæ fragrantiores,
H os flores legite, has rosas liquate,
V obis lectulus has rosas parabit,
S pirans aſſyriam simul, cyprumq́;,
H os flores simul, & simul liquores
Afflabit thalamus, torusq́; cultus.
H os ergo thalamos, torosq́; nuptæ,
E t sponsæ colite frequentiores,
C ompreſſu, illecebris, sale, & Titillis,

Lusu, et mollitie procaciore,
His rixas simul, & iocos feratis,
Libertas iubet hoc, Venusq́;, amorq́;.
Dens rixas moueat, manus Titillans
Et lites ciat, et leues querelas.
Ast os & lepidos sales, et ipsæ
Linguæ suauiloquos strepant susurros.
Admotæ tepido sinu papillæ
Pacem concilient, iocosq́; paci,
Et lusus similes, iocisq́; uerba,
Amplexus similes & his, et illis.
Libertas iubet hoc, Venusq́;, Amorq́;.
Sed iam sol rapidos mouens calores
Nos oci admonuit meridiani.
Quo circa iuuenes, nurusq́; comptæ
Post dulces numeros, choris peractis,
Ite hinc in thalamos meridiatum,
Ite in gaudia, mutuosq́; lusus.
Nullus delitiis modus sit, ignem
Succensum idalia fouete lympha,
Quo fessas sopor irriget medullas.
Hoc ipsa ocia nam meridiana,
Et mulcens simul imperat uoluptas.
Hoc nati Veneris, Venusq́; mater.
Ite, atq; unanimes fouete somnos.

DE IOANNE PArdo.

Dulces balneolæ, tepensq́; littus,
Ac Baiæ eliciunt repente Pardum.
Pardum ne eliciunt repente Baiæ?

P ardum num Venus, aut trahit cupido?
I nfirmam ò sapientiam, cui ipsi
P ræscribit Venus, imperat cupido,
E t natus puer, & puella mater.
E rgo mæoniæ caput palæstræ
D ucetur Veneris superba pompa?
D ucetur pueri nouus Triumphus?
S pectatam ò sapientiam omnis æui.
B aias iam properat meus sodalis.
B aias Mopsopiæ caput sophiæ,
E t thermas petit. euge dulce littus,
D ulces balneolæ, lacus'q; auete,
O rbis delitiæ, Theatrum amantum.

AD MANLIVM Rallum.

Manli delitiæ attica leporis,
A tq; idem latiæ lepos camœnæ,
C antas dum teneros Lycinnæ amores,
E t coi numeros refers Philetæ,
D um molles Veneris reponis igneis,
Q uos dulcis tibi sugerit Tibullus,
N os Manli senio grauante pressi,
M iseni aut placidis uagamur oris,
B aiarum aut placidis aquis lauamur,
E t cultis genio fouemur undis,
H ortorum aut resides tenemur umbra,
Q uos nostra Antiniana, quos Patulcis
R uris delitiæ Maroniani
O blectant teneri lepore cantus,
Q uos septem assiduis simul choreis

I llustrant cypriæ deæ ministræ.
S eptem nam Venerem colunt puellæ,
M olles, dulciculæ, leues, tenellæ,
F ormosæ comites, decora pompa.
H æc curas abigens, molestiasq́;,
I ucundi memor, et memor leporum
M iscet delitias facetiasq́;,
L udorum admonet, admonet iocorum,
A tq; ore, ac teneris procax labellis
A fflat blanditias, mouet titillos,
E t circum omnia lusibus serenat.
I lla & munditiem, leuesq́; cultus,
E t curat nitidos beata comptus,
V nius studium nitellæ, & unus
O rnatus amor, elegantiæq́;.
A h labes ualeat, ualete sordes,
H uic sola & species, decorq́; solus
E st curæ, ratioq́; & una formæ,
S pectari cupit undiq;, & probari,
Q uis cultus deceat, colorq́; qualis,
Q ui comptus niueos honestet artus,
O mnisq́; in tenero decore cura est.
H æ gratæ idaliæ deæ ministræ
A ssistunt thalamo, coluntq́; diuam,
H æ gratæ comites uagantur unà,
A tq; unà uarias agunt choreas.
H inc nomen charitesq́; gratiæq́;.
A t petis oculis, decente nutu
G audens O psiglycèa, quamq́; blandis
L ætatur Chariotaris susurris,

Sollers

S ollers illecebris, faceta dictis,
Q uæ gratis animos iocis Titillat,
D iuersas ueneri faces ministrant,
A tq; ignes uariis fouent uenenis,
E t uel melle linunt, linunt'ue felle,
A ut acri modo temperant dolore,
A ut spe, aut lætitia, modo ex utrisq;
I nspersos relinunt, simul'q; miscent
I mmite, et placidum, nihil'q; linquunt,
Q uod sensus moueat uices'q; amantum.
H inc cantu tenero, fide & iocosa
I nsignis Gelopœia, nobilis'q;
E t risu & lepidis decens cachinnis,
A tq; exculta sinum, comam repexa,
P assu composito, decora gestu,
O mneis'q; ad numeros, modos'q; prompta
F ormosis Pasirithmie lacertis,
H amatas acuunt manu sagittas
I mmiti puero nouant'q; tela,
Q uæ mox idaliis premunt lacunis,
T ingunt & medico recocta suco.
C rudeles calami, truces sagittæ,
C uspis quis adamantina, ast inertes,
Q uis est plumbea uena. ter beati
F elices quater hic, & ille, quem'q;
F ixit cuspidis aureæ pharetra.
I nfelix nimium, mali'q; fati,
H æsit cui lateri æreum uerutum.
H ic tot perpetietur ipse, tot'q;
A rtes, quot rapidæ, et leues puellæ,

Quot quot longo in amore sunt labores,
Vt possit miser omnibus uideri.
An Manli paphiæ tibi ministræ
Strinxere aureolam liquore pennam
Intinctam cyprio? hinc tibi Lycinna
Et risu facilis, benigna & ore,
Atq; uni tibi se beata comit,
O felix amor, o poeta felix.

DE FABIO LOPITIO.

Quæris qui Fabium, Lopitium'ue,
Illum quærere desine in theatris
Aut urbis plateis, foro aut palæstris.
Musarum hic tacitos colit recessus,
Et puci ædiculas sibi sacratas,
Illic aonios legit libellos,
E discens elegos Propertianos,
Admirans numeros tuos Tibulle,
Et quos ad citharam refert Corynna,
Aut magni ad lituos canit Maronis,
Diuini aut Ciceronis haurit artes,
Curans Socraticæ instituta uitæ.
Hic quæras Fabium, Lopitium'ue.
Nam Puci hospitium colunt camœnæ,
Musarum Fabius colit recessus.

AD PETRVM Paulum Sarranum.

Effingis ueteres Petre, & recentes
Formas grammaticos, nec est, iuuentus,
Cui plus debeat ipsa, siue morum

Mira

M ira simplicitate, seu bonarum
S umma cognitione litterarum.
I dem Paule nouos colis poetas,
O bseruas ueteres, facisq; & ipse
V ersus, ac numero uenustiore,
N escis nec ueteris larem sophiæ,
H unc ergo tibi Petre Paule nostrum
C ommendo iouianulum quatrimum,
E t matre ingenua indole et pudenti,
H unc dignum instituę et patre, & camœnis.

AD MARINVM THOMACEL
lum, & Petrum compatrem.

Annos sex nouies Marine amici
V nà uiximus integello amore.
A nnos tot pariter, quiete & unà
T erni Compater egimus, nec ullas
S ensit noster amor per hæc querelas,
E xemplum fidei, atq; amoris unum.
H anc mentem, hos animos sibi requirunt
L ucrinæ quoq; balneationes,
H anc legem & cyathi frequentiores.
Q uare hoc nunc agite o mei sodales
A equatis numeris, tenore eodem
S cyphos tergeminemus, & trientes,
S it triplex acies triplexq; Mauors,
A c marte in medio, calente rixa,
T ernas i Puer, euoca et puellas,
N ostram ut calfaciant simul senectam,
Q uæq; inter pateras, furore in ipso,

Pacis commoneant, ferantq; lusus,
Interq; oscula mollibus labellis
Includant animæ senilis auras,
Contingantq; animæ uirentis aura.
Hæc est illa Marine lenis aura,
Flat quæ de teneræ sinu puellæ,
Qua mulcet iuuenum uenus calores,
Senum et frigida corda consocillat.

AD VXOREM.

Oblita es thalami, toriq; nostri,
O fallax senii mei leuamen,
Connubii immemor, immemorq; amorum,
O fallax amor, o nihil fidele.
Ergo sub tremula miser senecta
A te destituor, mihi nec ipsa
Insomnis ueniens, leuas senectæ
Ipsius grauidas dolore curas.
Natum nec memorem senis parentis
Ah dura esse sinis. ualete uterq;
Has uobis sine perferam procellas
Languens, frigidus, atq; destitutus,
Vana o nomina, spesq; liberorum,
Heu res coniugi parum fidelis.

DE HANNIBALE FV matio in balneis.

Dic o dic puer, Hannibal ne lauit?
Lauit, sed latitat puellæ in ulnis,
Hic fumatiolus latet, litatq;

P ersoluens ueneri sacrum, quod olim
V ouit pro teneræ salute Hyellæ.
T ú ne pollue sacra, néue turba.
V erum ipsas charites uidere fas est,
V nà dum uiolas legunt, rosasq́;,
E t gratas ueneri parant coronas.
M olles en digitos, manus tenellas,
E t quis de niueis nitor papillis?
Q uem ore é roseo refragrat aura?
I am Famatiolum litasse uerum est.

DE FOEDERICO REGE AD
Balneas accedente.

Q uid, quod plus solito serenus aer?
E t gramen uiret & nitescit arbor?
Q uid, quod plus solito canunt uolucres?
C antant gutture leniore cycni?
P rogne et lugubrioribus querelis?
E n Spirant Zephyri salubriores,
E t rident pelago silente arenæ
N ullo et murmure littus obstrepescit,
E n ducunt choreas per arua nymphæ,
E t musæ numeris suis sequuntur,
I psa et balnea perstrepunt cachinnis,
A n non aduenientे Fœderico
I psa et balnea molliter cachinnent?
I psa et littora suauiter susurrent?
A gnoscunt dominum suum lacunæ,
R egem balneolæ suum salutant,
A ssurgunt et hero suo liquores,

Pacis commoneant, ferantq; lusus,
Interq; oscula mollibus labellis
Includant animæ senilis auras,
Contingantq; animæ uirentis aura.
Hæc est illa Marine lenis aura,
Flat quæ de teneræ sinu puellæ,
Qua mulcet iuuenum uenus calores,
Senum et frigida corda confocillat.

AD VXOREM.

Oblita es thalami, toriq; nostri,
O fallax senii mei leuamen,
Connubii immemor, immemorq; amorum,
O fallax amor, o nihil fidele.
Ergo sub tremula miser senecta
A te destituor, mihi nec ipsa
Insomnis ueniens, leuas senectæ
Ipsius grauidas dolore curas.
Natum nec memorem senis parentis
Ah dura esse sinis ualete uterq;
Has uobis sine perferam procellas
Languens, frigidus, atq; destitutus,
Vana o nomina, spesq; liberorum,
Heu res coniugi parum fidelis.

DE HANNIBALE FV matio in balneis.

Dic o dic puer, Hannibal ne lauit?
Lauit, sed latitat puellæ in ulnis,
Hic fumatiolus latet, litatq;

P er soluens ueneri sacrum, quod olim
V ouit pro teneræ salute Hyellæ.
T ú ne pollue sacra, néue turba.
V erum ipsas charites uidere fas est,
V nà dum uiolas legunt, rosasq́;,
E t gratas ueneri parant coronas.
M olles en digitos manus tenellas,
E t quis de niueis nitor papillis?
Q uem ore é roseo refragrat aura?
I am Famatiolum litasse uerum est.

DE FOEDERICO REGE AD
Balneas accedente.

Q uid, quod plus solito serenus aer?
E t gramen uiret & nitescit arbor?
Q uid, quod plus solito canunt uolucres?
C antant gutture leniore cycni?
P rogne et lugubrioribus querelis?
E n Spirant Zephyri salubriores,
E t rident pelago silente arenæ
N ullo et murmure littus obstrepescit,
E n ducunt choreas per arua nymphæ,
E t musæ numeris suis sequuntur,
I psa et balnea perstrepunt cachinnis,
A n non adueniente Fœderico
I psa et balnea molliter cachinnent?
I psa et littora suauiter susurrent?
A gnoscunt dominum suum lacunæ,
R egem balneolæ suum salutant,
A ssurgunt et hero suo liquores,

Aduentat decus elegantiarum,
Et flos aduenit omnium leporum.
Illum delitiæ sequuntur omnes,
Illum munditiæq́;, gratiæq́;,
Et sceptro species potente digna.
Néne balneolæ timete, né ne
Mauortem socium, Trucesq́; uultus.
Mauortem socium nihil timete.
Iussa nam timet ipse Fœderici,
Paretq́; imperio, & ueretur illum,
Felices domino lauante Thermæ,
Felices et hero lauante Baiæ,
O felix spaciante rege littus.
Myrti dicite, io euge Fœderice,
Euge io canite, euge Fœderice.

DE Marte in balneis lauante.

Mars ne in balneolis? ualete castra,
Mars ne hic ipse lauat? ualete bella,
Cumq́; illo est Cytherea? pax adesto,
Hoc sors imperat ipsa Fœderici.
Tu uero Venerilla dulce cœli,
Et terræ decus, unicum et leuamen,
Molles illecebras decoro amanti,
Blandos Martiolo tuo susurros
Fac, et delitias, libidinesq́;,
Misce & suauia, iunge dulce murmur.
His lusus adhibe beatiores,
Mox tinge ambrosio liquore fessum,
Somnus quo placidus per ossa serpat,

Et belli rapidus furor quiescat,
Hoc hoc te rogat ipse Fœdericus.

DE BATHYLLA.

Lauit delitium meum Bathylla,
Lauerunt charites simul, uenusq;
Intrans balneolum lauatq;, et hæret,
Quæ sit de numero, choroq; quarta,
Quæ nam sit charis, extera aut puella,
Vnus cum decor esset, una forma.
Dumq; hæret dubitans, et hanc, et illam
Per risumq;, iocumq; suauiatur,
Spirauit roseo Bathyllæ ab ore
Fragrans ambrosii liquoris aura,
Quæ iam de charitum coma suesset
Spirare, artifici manu reposita,
Stillatim et medico liquore tincta.
Tunc ridens Cypris extera o puella
Vicisti charites meas, ab arte
Quis spirat coma, cum tibi è labellis
Stillent ambrosiæ perennis auræ.

DE HIERONYMO CAR-
bone patricio Neapolitano.

Cur ille in fluidis calescit undis
Carbo? cur fluidus liquor coruscat?
Carbo cur tepet? incalescit unda?
An non et Venus è liquore nata
Ignescit face? uis amoris hæc est.
Ergo balneolis meus sub ipsis

Carbo aut æstuat impotente flamma,
Aut rursum minio è gelu tepescit,
Vt frigus modo nunc calor recurset,
Tabet nobilitas amore uicta,
Tu uero Theonilla dum lauaris,
Feruentem simul & simul tepentem
Carbonem cole·sic tibi è capillis
Stillent semper amoma sic ab ore
Spirent ambrosiæ liquentis auræ·

AD TERINAM·

Tecum si liceat uelim Terina,
Me tussis licet & premat grauedo,
Tecum has frigidulas fouere noctes,
O noctes mihi ter quater beatas·
O somnos sine fine prurientes,
Mecum sub tepido Terina lecto,
Mecum sub teneris fouebis ulnis,
Mecum roscidulis procax labellis,
Et suges simul, osculaberisq;·
O noctes mihi ter quater beatas·
Ne tu ne digitis Terina sæui·
Ne sæui aridulo Terina dente·
Ah quid pallia lectulo excidere?
Ah quid lectulus ipse subtremiscit?
Ne sæui rogo ne Terina sæui
Sic sic o mea sæuias licebit·
Hac mecum ratione litigato·
Nunc uinci pattare, nunc repugna,
Et nunc oscula porge, nunc negato,

N unc risum lachrymis, iocisq́; fletum
M isce, & dulcia uerba tinge amaris.
Hæc cum feceris o Terina, mox te
A d lusus placidos resolue mecum,
C omplexa & teneris senem lacertis
L udas delitias uenustiores,
D icas blanditias procaciores,
F ingas nequitiam proteruiorem,
E t ludos age sic licentiores,
E t noctem quoq; duc amantiorem,
D um lassis sopor instet ex ocellis.

AD SVARdinum Suardum.

Et noster quoq; balneas frequentat,
C umanum colit & sinum Suardus.
A deste hendecasyllabi lauanti
R omano et sale, & attico lepore,
M ulcete & placidos sinus legentem,
E t cantu & numeris Catullianis.
Ne tu ne mea Syrmioni desis,
I ntactos calamis modos referre,
O blandus comes, atq; amica cycnis
D ic o dic aliquid meo Suardo
Q uod dulce & lepidum, quod & uenustum.
S ic nostra Antiniana, sic Patulcis,
N unquam non roseas tibi corollas,
N unquam non tibi myrteos liquores
G ratæ sufficiant, & usq; lætas
S ebetus salicum ministret umbras.
Regnabat ueneris puer, iugoq́;

H eroas, superos, Iouemq́; & ipsum
V ictor subdiderat, coegeratq́;
V ictos, seruitium pati superbum.
S upplex Acrisii ad fores iaceret
R egnator superûm futurus imber,
D uctaret niueos greges Apollo,
A mphriso teneras leuante curas,
N eptunus liquidos subiret amnes,
E leæ ut foueat sinum puellæ,
E sset Persephone rapina Ditis,
L udus Mars Veneris, senex equinos
A b diuûm pater induisset armos.
I re ad lamidas osculationes
O rnato properaret ore Luna.
E rgo hinc uulnifico superbus arcu,
P rostratorq́; hominum, deûmq́; uictor,
E t cœli domitor puer, soliq́;,
A usus Pallada Palladisq́; pectus
I ntorto penitus ferire telo,
I nnisusq́; humeris manu, genuq́;,
L unato iaculum tetendit arcu.
I rato minitante uulnus ictu
A uertit dea tortiles sagittas,
A c uanas iaculi refregit iras
P rætenta ægide gorgonisq́; crine,
Q uo uiso pueri repente ocelli
A fflati tacito ueneno ibidem
O bducunt tenebras. uocatq́; matrem
I nfelix puer, obtegitq́; uultum,
E t flens lumina capta pergrauatur

I nfelix amor, abdit & pharetram
A h mœrens Amor, ah puer misselle,
E t cæcus simul, atq; inermis erras.
A h terræ domitor, simul'q; cœli
R ideris pariter diis, uiris'q;
I mbellis pariter, puer'q;, Amor'q;.
I nfelix iterum puer, deus'q;,
D elapsæ interea polo sagittæ
I ussu Palladis, ægidis'q; tractu,
Q uæ fixæ steterant, rotante penna
S axosi procul Ansuris recessu
S ubsidunt parili simul ruina.
H ic illas dea uertit in uirentis
S yluam suberis, ac referre iussit
A tro corticæ, fungidis'q; uenis
C onatus fragileis, minas'q; inaneis,
E t uanos sine uiribus tumultus
I n fungos igitur repente uersæ
E gerunt faciles solo meatus,
E gerunt teneras repente fibras,
M ox sese tenues agunt in auras,
S urgunt'q; in solidum subinde robur
S cabro corticæ, fungidis'q; libris,
Q uo post in soleas, pedum'q; in usus
V ertant obprobrium perenne secli.
Q uid sæuis dea? Quid fremens minaris?
A ut cur ægida concutis'q, parmam?
N am mater pueri dolore uicta
P hœbum consuluit. recludit ille
F atorum seriem docens salutem

B aianis fore fontibus petendam.
Q uod mox contigit annuente fato,
C um annos puer ut sinus pererrans,
I ntrauit placidos lacus, & ipsis
L auit fontibus, ac calente lympha.
T er ludens, oculos puer lauabat,
T er natans, puer ora surrigebat,
I lli candida lux repente fulsit.
F ulserunt nitidæ ad latus pharetræ,
E ffulsit nitor aureus metalli.
F ulserunt nitidi lacus, sinusq;,
F ulsit plus solito serenus aer,
E t toto micuere littore undæ.
T um felix amor, & puer, deusq;
T inxit spicula feruidis in undis.
M ox læto pariter salutat ore.
S aluete o liquidi lacus, & undæ.
S aluete o latices mihi salubres.
O salue mihi Tulliana lympha.
D e cuius merito resumo tela,
C uius munere & hic resurgit arcus.
Q uo sitis memores meæ salutis.
H ocq; ut secula, posteriq; norint,
Q uæ uis est mihi, quæ meis sagittis,
H æc ipsa & tibi sit salubris unda,
Q uæ uis est mihi, quæ meæ pharetræ.
S it uobis latices, bonæq; thermæ.
M ecum uos pariter fouete amantes,
E t curas iuuenum & puellularum.
M ecum hos et capite, & tenete captos

Gratis

G ratis illecebris, leporibusq;.
N unquam blanditiæ, ioci'q; desint,
E t nunquam choreæ leues'q; cantus.
S emper desidiæ, libidines'q;,
E t cœnæ, & lepidi sales, et ipsæ
A ssint nequitiæ, procax'q; lusus.
O dulce mihi balneæ, et salubres,
D ulces balneolæ, uenustulæ'q;.
I psa & littora, & ipsi ament recessus,
E t tellus amet, atq; ament lacunæ.
D ixit, mox residem tetendit arcum,
E t strinxit uolucres manu sagittas,
Q uis & flumina fixit & paludes,
E t colles simul, atq; opaca lustra.
C onfestim uolucres simul, feræ'q;,
E t pisces simul in furorem adacti
S enserunt pueri trucem pharetram,
S enserunt sylüæ'q;, flosculi'q;,
B aianis amor ipse ut insit undis.
Hæc ludens mihi Syrmionis. at tu
S ic nostras cole balneas Suarde,
S ic nostri lege littoris recessum,
V t leges teneas Amoris, ut te
E t littus sciat, & sciant lacunæ,
E t colles quoq; sentiant te amare.
Q ui Baias colis, et colas amores.

SALVTEM DICIT HENdecasylla bis. hinc rogat lectores, ut suo cineri bene precentur.

A uete Hendecasyllabi, meorum
A uete illecebrae, ducesq; amorum,
A uete o Comites meae senectae,
R uris delitiae, atq; balnearum.
S it lusum satis, & satis iocatum,
E t finem lepidi sales requirunt.
E st certus quoq; terminus cachinnis,
E rgo qui iuuenes meas legetis
N ugas, qui tenerae iocos thaliae,
O ptetis cineri meo quietem.
Sit tellus leuis, & perenni in urna
N on unquam uiolae, rosaeq; desint,
T ecumq; Elysiis beata campis
V xor perpetuas agat choreas,
E t sparsim Ambrosii irrigent liquores.
Sic uobis in amore nil amarum,
N il insit nisi dulce, sic amando
E t noctes pariter, diesq; agatis.
A ssistat lateri & comes uoluptas.

IOAN

IOANNIS IOVIANI PONTA NI TVMVLORVM LIBER.

TVMVLVS DRVSILLAE.

V ne etiam Drusilla iaces? te ne improba Cloto
A bstulit? an dubitem numina & ipsa mori?
T ecum delitiæ, tecum ueneresq; , iociq;,
Et decor, et cultus, munditiæq; iacent.
B landitias, charitesq; omnes extinxit auarum
Funus, & ex ipso est funere inermis Amor.
O cia Amor. Venus ocia agit. discedite amantes.
Bella uacant iuuenum. Libera corda uacant.
S ed nec bella uacant, nec Amor sua perdidit arma.
Transtulit in superos tela facesq; Venus.
N unc superos Drusilla feris, nunc spicula mittis.
Tela oculis, oculis retia, & ore paras.
I uno Iouem, Citherea tuum complectere Martem.
Cœlum amat. an cessas Drusula tende feri.
I unonem spernet coniux. dirceius Heben.
Ius tibi cedet Amor. cedet & arma Venus,
I ura dabis superis. superi tua iussa sequentur.
Ipsa sedes, uulgus sternitur ante pedes.
S ed nec iura dabis, nec dii tua iussa sequentur.
Ipsa iaces. tellus et breuis ossa tegit.
L ætatur Iuno, cuius prece sedula Cloto

Substulit-i demens, et uenerare deos.

TVMVLVS Luciæ filiæ.

L iquisti patrem in tenebris mea Lucia, postquam
E luce in tenebras filia rapta mihi es.
S ed nec tu in Tenebras rapta es. quin ipsa tenebras
Liquisti, & medio lucida sole micas.
C œlo te natam aspicio. num nata parentem
Aspicis? an fingit hæc sibi uana pater?
S olamen mortis miseræ. te nata sepulchrum
Hoc tegit, haud cineri sensus inesse potest.
S iqua tamen de te superat pars nata, fatere
Felicem quod te prima iuuenta rapit.
A t nos in tenebris uitam, luctuq; trahemus.
Hoc pretium patri Filia quod genui.

TVMVLVS Angelinæ senensis.

N e cœlo idalium sydus, ne quærite Amantes,
Occidit ipsa, latet uicta dolore Venus.
L ugent te Angelina deæ. flet Gratia, Amorq;.
Deseruit tristeis tristis & ipse Senas.
E xtinxit faces puer, excussitq; pharetram,
Et decor humatas traxit in ore notas.
M undiciæ, cultusq; nigra sub ueste pheretro
Intulerant. ducit funera acerba pudor.
V t posita est tumulo, cunctæ planxere puellæ.
Abrupit flauas blandida Nympha comas.
H as inter Iunipra graui superata dolore
Mœsta silet, lachrymæ pulchra per ora fluunt.
I psa lauat corpus lachrymis, ungitq; liquore

Quem

Quem niger è lento palmite fundit arabs.
Ipsa uale. extremum peragit dum uoce retenta
Concidit, & uisa est se quoq; uelle mori.
Dii factum aspexere. breui nam tempore surgit
Iunipera è lachrymis Iuniper orta tuis.
Mansit Arabs odor in ligno de cortice amaras
Qui referat lachrymas. nunc quoq; gutta cadit.
Qui sparsi crines tumulo iacuere peremptæ,
Nunc uestit ramos horrida fronde coma
Dis pietas. Iunipra tua est accepta sorori.
Contingit per te nanq; perennis honos.

TVMVLVS IESELMINAE.

Parce hospes uiolis. manes ne læde sepultos.
Si nescis, flores hi quoq; numen habent.
Quæ uiolæ nunc sunt. fuit olim culta puella,
Vota parum felix. soluere quæ nequiit.
Vouerat amplexus primos, atq; oscula prima,
Et primos flores hoc Hymenææ tibi.
Non passa est Lachesis. miseri posuere parentes
In tumulo, & mœstis thura dedere focis.
Certarant quæq; ora rosis, quæq; oscula gemmis,
Atq; oculi, per quos bella parabat Amor,
Tabuerant. immane nefas, tenuesq; papillæ,
Scilicet optasset quas Cytherêa sibi.
Tum memor ipse sibi uotos hymenæus amores
Transtulit in florem corpora uersa nouum.
Pro cute subriguit cortex, proq; ossibus hæsit
Stipes, et è fibris fibra renata sua est.
Plurima quæ fuerat nymphæ coma, plurima mansit

Et densum foliis praebet opaca nemus.
S parsus & in toto fuerat qui corpore candor,
N unc multo niuei floris honore nitet.
M ansit odor, mansitq; alio sub corpore nomen.
Hoc uoti pretium dia puella tulit.
I eselmina fuit nomen, flos dictus ab illo est.
Q uisquis amas, Tumulo parce, nemusq; cole.

TVMVLVS VIOLANTHIS.

H. Quaen' hic uirgo iacet? M. Cuius de funere maerēs
Fregit Amor pharetram, dissecuitq; genas.
H. Quis comes in tumulo? M. Lusus, ueneresq;, iociq;.
H. Quis tam demisso qui madet ore? M. decor.
H. Quod nomen. M. Violanthis. H. Origo nois unde ē?
M. Surgebant uiolae fixit ubi illa pedem.
H. I mmanē Lachesin, quod nc rapis, heu breuis ē fons
Quem neq; ros posthac, lympha nec ulla riget.

TVMVLVS AVRAE.

T ecum unà mea nata mori, materq;, paterq;
Debuimus, tribus haec ut domus una foret.
N ata patri, nata matri. & soror una sorori
Dic ah dic miseris nata sororq; ubi es?
H as pater infelix lachrymas. miserandaq; mater
Exoluit. crines hos soror atra tibi.
N ata audi. pater hic genuit. dedit ubera mater
Et tenera infelix pressit ad ora soror.
N on audis. nil dona mouent ingrata, nec usquam es,
Nec pietas aut est ullus in orbe Deus.
T erra tibi has lachrymas miserorum dona parentū
Mobilis

Mobilis·at uoces aura sororis habe·
A ura tenes, quod adhuc nomen miserabilis auræ
Terra quod heu cineres uiscera nostra tegis.

TVMVLVS ELISIæ.

Quæ potui lachrymans persolui funera mater,
Et tibi quæ nollem filia dona dedi.
N am tecum quamuis primo cum flore iuuentæ
Optarim cineres contumulasse meos.
S ed uetuere deæ. Natura sæuior illis,
Et proprio quod non ense iacere licet.
H æc Ariadna tibi soluit cum coniuge grato
Aeternum·ac felix mater Elisa Vale.

TVMVLVS SANTIAE.

Quod uitam sine me coniux inuitus agebas
In lucem ipse artis munere restituis.
S ic tibi nec sine me uita est ingrata futura,
N ec mors quam fuerat, tam sit acerba mihi.
S ed neq; me ad lusus, uel ad oscula grata uocabis
Mutua·né ue etiam uerba referre putas?
N am corpus pictura refert·non corporis usum.
At q; hæc nunc uates Santia non loquitur.

TVMVlus Antonii Panhormitæ.

S iste hospes·fas est cantus audire Dearum.
Grata mora est·musæ nam loca sacra tenent.
A ntoni monimenta uides · hinc templa frequentant.
Ille fuit sacri maxima cura chori.
I llum sæpe suis medium statuere choreis.

Duxit compositos arte docente choros.
Sæpe lyram cessit Clio, cessere sorores,
Concinuit teneros uoce manuq; sonos.
Extinctum fleuitq; Aon, fleuitq; Aganippe.
Sebetus miseros egit in amne modos.
Sirenes quoq; de scopulis miserabile carmen
Ingeminant, planctu littora pulsa sonant.
Pierides tristem ad tumulum effudere querelas,
Pierides passis post sua terga comis.
Hinc creuit desyderium, nec cura recessit
Vatis. at extincto uate recessit amor.
Conueniunt nũc ad tumulũ, celebrantq; choreas,
Et memorant lusus magne Poeta tuos.
En audis? sonet ut lenis concentibus aura?
Vt strepat applausu concita terra pedum?
Hæc uati memores Musæ post fata rependunt.
Carminis hoc meritum est, num satis? hospes abi.

TVMVLVS THEODORI.

Sume lyrã. dic Musa modos. dũ condimus umbrã,
Et puer, & coluit numina uestra senex.
Indignus tellure, Deos Theodore petesti
Sera quidem, tamen est longa parata quies.
Virtute, ingeniiq; bonis hoc ipse parasti,
Vt cœli aspiceres aurea tecta senex.
Nos artus terra tegimus, tu caste sacerdos
Da requiem, Aeternum iam Theodore Vale.

TVMVLVS Francisci Hauriæ

Manibus hoc sacrum est. Manes ne læde uiator

Sed terram cineri quæso precare leuem ·

H auria Franciscus iacet hic, iacet ipsa uoluptas ·
Delitiasq; orbis inuida claudit humus ·
H eu fatis inuise puer, fallaxq; parentis
Spes, & Germanæ cura, dolorq; tuæ ·
T u ne puer miseræ subito tam crepte parenti?
Heu nimium misero mors properata tibi est ·
Q uod si certa suas referunt post semina messes,
Nimirum hæc casiam, Thuraq; terra dabit ·

TVMVLVS Compatris ·

C · D ic Tumulo pia uerba · feres pretium · Iacet hic, qui
Non sensit lites, iurgiaue ulla domi ·
H · M acte uir ingenio spiret uer · floreat urna ·
Dent pacem & cineri numina · da pretium ·
C · D o pretium · fuge uincla tori · fuge iura mariti ·
Non tibi erunt lites, iurgia ue ulla domi ·
H · D ucta est · coniugium subii, succurre marito ·
C · Ducta est Parthenopæ si tibi, uiue Senis ·
H · M acte iterum tibi uer spiret · tibi floreat urna ·
Et pascant manes Attica mella tuos ·
C · C ompater hanc legem statuit · connubia uita ·
Connubiis nanq; est addita rixa comes ·
H · I ncrescant tumulo uiolæ · nascatur amomum ·
Vestiat & cineres spica calissa tuos ·

TVMVLVS Penthesileæ Sororis ·

S eptennem te fata soror rapuere parenti ·
Dum tener in cunis ubere matris alor ·
N on sensi tua fata · tamen consueta petebam

Oscula, consuetos blanda per ora modos.
S æpe sinum. dulcesq́; iocos, tenerosq́; cachinnos,
Et uultum, & gratis illita uerba sonis.
S æpe etiā lachrymis. quod abes, et uoce quærebar
In somnis etiam sæpe petita mihi.
E t risi quod ades fleui quod abire parabas.
Vberaq́; ex ipso reppulit ore dolor.
S enserat hoc nutrix. fingit uocem ipsa sororis.
Admoui repetens ubera ad ora mihi.
H oc potui soror in cunis præstare peremptæ
Nunc titulum, et lachrymas uerbaq́; fratris habe,
S parge puer uiola Tumulum. diffundito Nardum.
Fumet odorato myrrhaq́;, thusq́; rogo.
A ccipeq́; & lachrymas fratris soror. accipe questus.
Atq; etiam, atq; etiam Penthesilea Vale.

TVMVLVS Leonardæ Auiæ.

H. D ii manes saluete, an quas hic conditis umbras?
M. Salue hospes, sanctam condimus hic animam.
H. Q uis Titulus? Ma. Leonarda iacet Pōtana sepulchro.
Post centum, ac denas conditur hic segetes.
H. C ustodes quis uos statuit? Ma. probitasq́;, pudorq́;.
Constituit Tumulos an Dea? Ma. constituit.
R elligio tumulos statuit. iuuere puellæ
Pierides, quoniam cura nepotis erat.
T u requiem cineri optato. Sic fata quiescant
Et tua. uis ne aliud? Ho. iamq́; ualete, abeo.

TVMVLVS PATRIS.

I n tumulo situs est Vatis pater, hoc satis esset,

Sed pater ipse suis laudibus auctus erat.
Non est quod tumulo exoptes, cœlum ille petiuit,
Sed uenerare piis ossa reposta locis.
Ante diem rapuit Iacobum mors. filius illi
Quæ nequiit cunis, dat modo iusta senex.

TVMVLVS VENERILLAE.

Hos tumulos ne temne precor. ne temne uiator.
Sic tua contingant gaudia si quid amas.
Da requiem, et cineri. Virgo iacet, huic sua quondã
Regna ferus cessit, matre uolente, Puer.
Spirabat ueneres oculis, afflabat amores
Ore, sinu charitas, desidiamq; genis.
Contulerat studium formæ nihil, & tamen illi
Sæpe comam finxit, pinxit & ora Venus.
Consuluit speculum nunquam. Cytherea negarat,
Ne flammam è facie duceret ipsa sua.
Risisset, blandi passim comitantur amores.
Ridebat fuso gratia & ipsa sinu.
Hanc iuuenes arsere, senes cupiere. puellæ
Optauere marem. Qui uidet, ille perit.
Persephone inuidit, uellitq; a uertice crinem.
Illa cadit, cecidit forma, decorq; simul.
Ipse amor, ipsa Venus misero incubuere pheretro.
Planxerunt charites pectora nuda manu.
Vt spolia, effigiemq; uidet plutonia coniux,
Pœnitet & specie uincitur inuidia.
Fannia dicta fuit uati. Venerilla puellis
Quisquis amas. Tumulo serta, rosamq; date.

TVMVLVS Henrici Puderici.

Quid ſatis huic hoſpes cineri feliciter optes?
Cui fuit ex omni parte probata fides.
Cognatis. Patriæ bonus, & uir commodus agris.
Vtilis & bellis. Par'q; domi, atq; foris.
Detractum Henrico nihil eſt, & ſub iudice morum
Quo merito iactat ſe Puderica domus.
Dic igitur pia uerba ſimul cum thure ſacerdos.
Da nardum. huic tumulo dicere non ſat aue eſt.

TVMVLVS Harmoſinæ.

Harmoſine iacet hic, fractos quos reſpicis arcus,
Et ſparſos crines, atq; ſine igne faces.
Arcus fregit amor. Charites ſparſere capillos.
Extinxit'q; ſuas ipſa Ericina faces.
Quæ tumulo increuit laurus myrti'q;, roſæ'q;
Pieridum è lachrymis noueris eſſe ſatas.
Harmoſine extincta eſt, Senſus'q; extinctus amandi
Nemo amat. & numen deſiit eſſe Venus.
Infelix quid ages uates? i, deſere cœtum,
Et pete inhumanis luſtra habitata feris.
Frange lyram. Contemne deos, lucem'q; peroſus,
Noctem ama, et a ſomnis gaudia poſce nigris

TVMVLVS Thermionillæ.

Hunc tumulum Siquis tumulũ uocet hũc. ubi Nais
Syluicolis habitat Nais amata procis.
Hunc Tumulum cultæ'q; nurus, teneræ'q; puellæ,
Et multo ueniens thure frequentat anus.

N ai doce causam. nam te pars tangit honoris.
Sic ego sic roseo Naias ore refert.
D octa lyra, docta & cantu spectanda choreis,
Et praesignis acu Thermonilla fuit.
H anc multi petiere, et multos ipsa petiuit.
A usa dare & cunctis, ausa rogare prior.
C ui pretium sine honore fuit, primaq; iuuentae
Exegit gratis manus amoris amans.
I nde ubi ruga genas laxauerat, aduocat artes
Sedula, & ignotas tentat inire uias.
M unera dat, blandasq; preces ad munera iungit,
Et precibus gratos adiicit apta modos.
A nte hanc indoctae iacuere ad uota puellae,
Et nulli motus, linguaq; muta fuit.
P rima leues agitare nates, tremulumq; mouere
Scit femur, & gratas continuare uices.
E t docet inter opus miscere ad gaudia rixas,
Et querulum murmur, uerbaq; digna iocis.
O scula nunc repetita dare, ac repetita referre,
Et nunc pugnaces opposuisse manus,
P rima arabum molli de pectore fudit amomum.
Pestanam et cypria miscuit arte rosam.
E t leuem erasa uellit lanugine pubem.
Vt nunc ars haec sit, quae rudis usus erat.
A t postquam confecta situ, confecta senecta
Tabuit, et nullum comperit arte locum.
V rbe procul licta, molleis concessit in hortos,
Delitiasq; petit rubre Priape tuas.
S acra dei multa cum relligione ministrat,
Et pleno felix pectore numen habet.

H anc adeunt quæcunq; optat, uel amare recusat,
 Atq; redit uotis utraq; plena suis.
I psa uelit, fidelem educit carmine partus.
 Fœcundam, & sterilis quæ fuit ante, facit.
I psa uelit, sæuas compellit amare nouercas
 Hippolyto partem sollicitante suas.
L ongum est enumerare. Cytæida uicit, & illam,
 Quæ potuit fratris spargere membra sui.
Quæ potuit nautas in mille nouare figuras
 Tantum illi nomen marsicáq; herba dedit.
H inc Tumulum, cultæq; nurus, teneræq; puellæ,
 Et multo ueniens thure frequentat anus.
I psa ministeriis data sum comes, et mea certa
 Nota fides. Vni fidit & illa mihi.
Si meritum quæras. Vtraq; est accepta Priapo,
 Prostratæ & pretium uirginitatis habet,

TVMVLVS MIRTILAE Puellæ Neapolitanæ. Amator ad Tumulum queritur.

H ic soli mihi flere licet, tu laurus, & uná
 Myrtus ades, paucas et lapis iste notis.
P arue lapis, quem flore nouo, quem thure sabæo,
 Et ueneror multa tum prece, tum lachryma.
T u mea, tu miseri Tumulo male contegis isto
 Gaudia, et exultas sæue dolore meo.
R edde meos. mihi redde meos. redde improbe amores.
 Quid iuuat è lachrymis immaduisse meis?
I mmadeas. maduisse iuuet. Si non mea flendo
 Lumina siccatæ desiciunt lachrymæ

Sed

Sed lachrymas tibi habe· nec· n· queror, accipe odores·
Accipe cum fletu munera mista suo·
V nguenta, atq; rosam, & costum properate puellæ,
Et uiolam, et mitis spargite ueris opes·
S pargite opes arabum, lachrymas ego, tu lapis illas
E bibe, & in rorem lumina abite nouum·
R ore nouo madeat tellus, quæ contegit ossa,
Ossa pios manes, N umen & ossa meum·
A t tu perpetua laurus quæ fronde uirescis,
Tu myrtus de qua myrtila nomen habet,
F undite odoratos flores, Syluamq; perennem
Ad tumulum lachrymis crescite & usq; meis·
C rescite iam in latices liquidū iam soluor in amnē,
Iam fluo· Sed fluidum me tamen urit amor·

TVMVLVS BARCAE Anallæ·
ipsa loquens inducitur·

P athma mihi in patria nomen tellure Ioanna
Hic fuerat· Mauro Barca uocata Seni·
S eruiui Mauro, ingenuam me patria uidit·
Hic domini laribus ius uel herile dedi·
M unditiis placui dominæ, fusóq;, fideq;
Demerui dominum sedulitate, et aqua·
N ec Musis non cara fui· me carmine musæ
Donarunt, tumulo qui mihi uenit honos·
D ulcis hero, dulcis que heræ, charitum quoq; cura,
Et cura Aonidum scita Ioanna fui·
I psa manu dominæ, pheretro collata, deditq;
Ad pheretrum lachrymas, qui mihi fuuit, herus·
Quemq; sinu tenerum foui, cui garrula lusi,

Ad cunas locat hac natus herilis humo;
Ille mihi inferias, ille & funebria soluit.
Digne parens nato, digne parente puer.
Terra mihi sit & aura leuis. natóq; patríq;.
Sis memor et Barcæ sis mea dulcis hera.

TVMVLVS Ariadnæ Saxonæ Vxoris.
Viator. Vmbra, & Hiacynthus
colloquuntur.

Vi. Vnde Rosæ ad tumulos? unde hæc uiolaria? nũquid
Hi tumuli et uiolas, et peperere rosas?
Vm. Ver tribuit sua iura, simul tribuere Napææ
Huic cineri, hinc uiolas hinc peperere rosas.
Ipsæ et acidalio charites de fonte liquorem,
Ipsa & acidalio rorat ab amne Venus.
Hinc Violæ florent. hinc rosida lilia canent,
Hinc tener ipse tuo flore Hiacynthe nites.
Et nitet, & queritur morienti flore Hiacynthus,
Suspiratq; nouo iure dolore puer.
En audis lachrymosa uolant suspiria, et udis
E foliis sese flebilis aura ciet.
Hi. Formosæ quondam dominæ mihi cura uacabat.
Hinc mihi tuta æstas. hinc mihi mitis hyems.
Me dominæ faciles digiti, studiumq; colebant.
Ver mihi sic semper, Rosq; perennis erat.
Extinctã flerunt Nymphæ. Venus aurea questa est.
Terq; comam euellit, ter scidit ipsa genas.
Inde mihi, et nitidus cecidit flos, & mihi tristis
Venit hyems, periit qui fuit ante, nitor.
Vi. Felices tumuli, cinis at felicior. en tu

Dic puer, unde nouus qui tibi uenit, honor.
Hi. Arebam dominæ interitu, sed coniuge adempta
Vir mihi de lachrymis subuenit usq; suis.
Hic tumulo ex oculis rorem diffundit amicum.
Hic cinerem ex oculis imbre fluente riget.
Hinc redeo in florem. flos hinc ad busta resurgit
Scribitur & foliis nota querela meis.
Vi. Felices tumuli. Cinis & felicior, heu quæ
Sors dominam eripuit mœste Hiacynthe tibi?
Hi. Inuidia eripuit dominam, Lucrinide in unda
Dum lauat, & calidis nuda fouetur aquis.
Obstupuit forma Nymphæ Misenia, & atro
Inuidia infectas felle uenenat aquas
Hinc rapta est. fleuere Deæ, lachrymisq; dolorem
Testatæ, ad tumulos inde perennis honor.
E lachrymis Violæ, lachrymisq; rosaria uernant,
Et mihi de lachrymis hic quoq; creuit honor.
Vi. Vsq; fluant lachrymeq; tibi. Violisq;, rosisq;,
Vmbraq; flebilibus usq; rigetur aquis
Dic age de lachrymis sate flos, dic o puer alte
De lachrymis Titulum, dulceq; nomen heræ.
Hi. Illa tori benefida comes, custosq; pudica,
Cuiq; & acus placuit, cui placuere coli.
Quæq; focum, castosq; lares curauit, & aræ
Et Thura, & lachrymas & pia serta dedit
In prolem studiosa parens, et amabilis, uni
Quæ studuit caro casta placere uiro
Hic posita est Ariadna. Rosæ, Violæq; nitescant.
Quæ posita, et lachrymis hic mihi surgat honos.
Vi. Vrna crocum dominæ fundat distillet amomum

Ad tumulum, & cineri spicat Cilissa fluat.

TVMVLVS Christianæ matris.

Optabunt tibi Christiana Musæ
Ad bustum bene, nec mihi negabunt
Ad matris tumulos adesse flenti.
Has lactis pretium tibi quotannis
Ex uoto lachrymas Parens dicamus.
Hos questus tibi pro labore, & æstu,
Pro puerperii damus dolore,
Pro casta simul institutione,
Pro linguæ studiis, boniq; cultu.
Et desyderium tui perenne,
Et suspiria pectoris uouemus
Cum luctu, gemitu, dolore, & æstu.
Nec musæ numeros negant querenti.
Quod uiuis bene, quod deos uereris,
Quod castum colis, et probas modesta,
Hinc te Pierides puellæ amarunt.
Amauit dea uirginum magistra.
Atq; hinc te ad socios choros uocarunt,
Inter quos agis, et beata ludis.

TVMVLVS LVCILII FILIOLI. Præfica puellas Alloquitur in funere, Puellæ respondent.

Pr. Infanti lachrymam ad tumulos, floremq; puellæ
Spargite. num et uestro est dignus honore rogus?
P. En flores. Nardũ ad tumulos, balneumq; liquamus

Ipse

Ipse etiam lachrymæ sponte per ora fluunt.
PR. Nil infans ore infanti, uix uagit. at ipsæ
Munera uestra piis sedulæ obite modis.
P. Lucilli tibi lux nomen dedit, & dedit ipsa
Mater stella tibi, stellaq́; luxq́; simul.
Eripuit nox atra. nigræ eripuere tenebræ.
Vixisti uix quot littera prima notat.
Hos ne dies? breue tam ne tibi lux fulsit, & auræ
Maternum in nimbis sic tenuere iubar?
Infelix fatum, puer heu male felix, heu quod
Nec puer es, nec lux, nec nisi inane quid es.
PR. Sit uobis uer perpetuum, ac sine nube puellæ.
Lucilli & cineri spiret inustus odor.

NVTRIX SOMNVM INVITAT·

Omne ueni, tibi Luciolus blanditur ocellis,
Somne ueni, uenias, blandule somne ueni·
Luciolus tibi dulce canit· somne optime, somne
Somne ueni, uenias blandule somne ueni·
Luciolus uocat in thalamos te somnule somne
Somnule dulcicule, blandule somnicule·
Ad cunas te Luciolus uocat, huc age somne
Somne ueni ad cunas, somne age, somne ueni·
Ad cubitum te Luciolus uocat, eia age somne
Eia age somne ueni, somnule blande ueni·
Luciolus te ad puluinum uocat, instat ocellis·
Somne ueni, uenias, eia age somne ueni·
Luciolus te ad complexum uocat, innuit ipse,
Innuit, en uenias, en modo somne ueni·
Venisti bone somne, boni pater alme soporis·
Qui curas hominum, corporáq; ægra leuas·

NVTRIX cum tribus sororibus infantulo uagienti blanditur·

NE uagi, ne blande puer, ne paruule uagi·
Blanda uocat blandum Lucia Luciolum·
Ne uagi ne lachrymulis corrumpe misellis
Turgidulosq; oculos, turgidulasq; genas·

Ecce·

Ecce tibi balbo ore sonat, blæso ore susurrat
Eugenia, et dulceis garrit in aure iocos.
Ecce tibi inflectens molleis Aurelia uoces,
Fabellas bellas, carmina bella canit.
Ne uagi mellite puer, tibi Luscula ludit,
Gestit & ad cunas blanda Catella tuas.
Curtiolus tibi sussultans en se erigit, en se
Iactitat, en teneri cruscula lambit heri.
An lingis lasciue genas, ah Curtule Curti
Ipsa tibi irascar Curtule Curtiole.
Tu ne genas, tu ne ora, meus est puer improbe Curti.
Luciolus meus est improbe Curtiole.
Improbe an ne audes, ah risit Lucius, ah se
Iecit in amplexus Lucius ipse meos,
En pectus formose tuum, mihi dulcia iunge
Oscula, et in solito molle quiesce sinu
Has ego Luciolo mammas, hæc ubera seruo.
Dextera mãma tua est, ipsa sinistra mea est,
Singultit sed Luciolus, mutare licebit.
Ipsa sinistra tua est, dextera mamma mea est.
Vtraq; sed potius tua sit, iam desine flere.
Desine dextra tua est, mamma sinistra tua est.
Risit Luciolus, mammasq; utrasq; momordit.
Tu ne meas mammas credule, tu ne meas?
Iam sæuit quod dico meas, ne candide sæui,
Hæc, atq; illa tua est, utraq; mamma tua est.
Nunc Luci nunc sugge ambas, ne quis malus illas
Auferat, & clauso scite reconde sinu.
Ora qs aut qs labra mihi linguãq; momordit,
Lucius improbulus, Lucius ille malus,

Quis collum, mammasq́; meas, pectusq́; momordit,
Lucius ille malus, Lucius improbulus,
Ne posthac, ne tange puer, cui basia seruo,
Labráq́;, cui linguam Antinoo Antinoo.
Iam properat Lisella. pedum uestigia sensi,
Ecce uenit nudo Lisa parata sinu,
En tibi lacteolæ Luci formose papillæ,
En tibi turgidulo plena mamilla sinu.
Tota tibi tua Lisa uacat, tua Lisula tota est.
Sume uenuste puer ubera, carpe sinus.
Carpe sinus formose tuos, somnumq́; capesse.
Dicetur cunis Nenia grata tuis.

Pallidus Eumonius puer est, Tityusq́; nigellus.
Vagit & hic noctes, uagit & ille dies.
Luciolo roseus color est candore refusus,
Nec uagit noctu, nec strepit ille die.
Despuit Eumonius mammas, tunditq́; papillas,
Oscula dat tumidis Lucius uberibus,
Non Tityum fabella iuuat, non nenia Lippæ,
Nenia Luciolo, uerbáq́; ficta iuuant.
Ridet & insomnis, & Lisæ Lucius hæret,
Auferat & nequis callidus ipse timet.

NE latra, ne pelle bonum bona Luscula somnum,
Et tibi nam somnus Luscula gratus erit.
Ingredere o bone somne nihil bona Luscula latrat.
Luscula Luciolo, Luscula blanda tibi est.
Innuit ipsa oculis tibi Luscula, Lucius ipse
Innuit, & dicit somnule lenis ades.
Luscula iam dormit, stertit quoq́; bella catella,

Et sua Luciolo lumina fessa cadunt.

D ormi Luciole, Luci dilecte quiesce,
En canit ad cunas garrula Lisa tuas.
M ulcet languidulos, saturat quoq; somnus ocellos.
Somnus alit uenas, corpora somnus alit.
E t sedat curas, requiemq́; laboribus affert,
Odit tristitias, grandia semper amat.
S omne bone o cunctis, adsis mihi candide somne.
Somne bone & pueris, somne bone & senibus.
I pse mihi tumidas satura bone somne mamillas.
Vbera Luciolo quo mea plena fluant.
S entit Luciolus, dormitq́;, & ridet, & optat,
Et mammas digitis prensitat usq; suis.
E uge puer, sitibunde puer, cape lassule somnos.
Mox tibi iam uigili lacteus amnis erit.

E xcitus è somno meus est puer, huc age Lisa.
En age delitias accipe amate tuas.
Et sitit & ridet, dulceis & uertit ocellos
Ipse tibi, uultus aspice cara tuos.
H is pro blanditiis teneras da Lisa papillas
Luciolo, amplexus quos parat ipse tibi.
A n refugit mala Lisa, nihil mala Lisa ueretur.
Carpe puer plenos ubera carpe sinus.
S ugge ambas, submorde ambas, ne parce, papillas.
Vbera Luciolo stulta negare potes.
S cinde comas, tunde sinus distringe capillos.
Tú ne meas fugias improba serua manus?
C ui pectus, mollemq́; sinum, tenerasq́; papillas
En cape delitias tinnulla plectra tuas.
S ed quisnam nostra puer hic ceruice pependit

Mentior an certe est Lucius improbulus?
I mplicuit collo simul & simul oscula sumpsit,
Improbulus non iam sed probus ipse puer.
S Cite puer mellite puer, nate unice dormi
Claude tenelle oculos, conde tenelle genas.
Ipse sopor non condis ait, non claudis ocellos
En cubat ante tuos Luscula lassa pedes,
L anguidulos bene habet condit'q; & claudit ocellos
Lucius et roseo est fusus in ore sopor.
A ura ueni foueasq; meum placidissima natum.
An strepitant frondes, iam leuis aura uenit.
S cite puer mellite puer, nate unice dormi,
Aura fouet flatu, mater amata sinu.
Q uis puer hic age Lisa tuas absconde papillas
Hic puer, en illas subripuisse parat.
Lisa tege, en tege Lisa tuas, tu ne im=
probe, tu ne
Lucioli mammas subripuisse paras?
L uciole huc propera propera nunc candide Luci,
Ille malus properat, tu prior anteueni.
V icisti, atq; hanc ore premas, hanc corripe dextra.
I puer hinc alias, i pue quaere alias.
F V scula nox, orcus quoq; fusculus, aspice ut alis
Per noctem uolitet Fusculus ille nigris.
Hic uigiles captat pueros, uigiles'q; puellas.
Nate oculos cohibe, ne capiare uigil.
H ic captat seu quas sensit uagire puellas,
Seu pueros, uoces comprime nate tuas.
E ce uolat, nigra'q; caput caligine densat,
Et quaerit natum Fusculus ille meum.

O re fremit; dentes'q; ferus, iam dente lacessit,
Ipse uorat querulos peruigiles'q; uorat.
E t niger est, nigris'q; comis, nigro'q; galero,
Tu puerum clauso Lisa recondesinu.
L uciolum tege Lisa. ferox quos pandit hiatus,
Quas'q; aperit fauces, ut quatit usq; caput.
M e miseram, an ferulas gestat quoq;, parce, quiescit
Lucius, & sunt qui rus abiisse putent.
R ura Lucullus habet, nil Lucius ipse molestus,
Nec uigilat noctu, conqueritur'ue die.
N e saeui, hirsutas'q; manus tibi comprime saeue,
Et tacet et dormit Lucius ipse meus.
E t matri blanditur, & oscula dulcia figit,
Bella'q; cum bella uerba sorore canit.
L Isa ueni, expectata ueni, quid lenta moraris?
En age quid cessas? nil remorata ueni.
Et sitit, et uagit, tibi nunc conuitia dicit
Lucius et caros quaeritat usq; sinus.
A h simulant ambo, simulate et perfide Luci,
Fallax Lisa nouis insidiosa modis.
I psa tibi eripiam mammas tibi subdola natum
Subdola quae fugias, perfide qui renues.
P Vpe meus, pupille meus complectere matrem,
In'q; tuos propera pupule care sinus.
P upe bone, en cape care tuas mi pupule mãmas,
Pupule belle meus, bellule pupe meus.
S ugge, Canam tibi neniolam, ne nenia non ne
Nota tibi nate est nenia neniola?
P upe meus pupille meus, ne nenia non ne
Nota tibi nate est nenia neniola?

B ellemeus, mellite meus, ne Nenia, non ne
Nota tibi nate est nenia neniola?
S omniculus tibi iam lassis obrepit ocellis,
Dum tibi nate placet nenia nota nimis.
P upe meus, dormisce meus, ne nenia nostra
Da noctem nato nenia somniferam.

I. IO. PONTANI EPIGRAMMATA.

VIcini moneo bene, ac pudice
Seruetis uos mihi meam puellam,
Ne se conferat ad suos amicos,
Quos omneis amat impotente amore,
Nec mirum, quia mentulatiores.
Quin et si cupitis probi uideri
Taleis passeribus salaciores
Longe a coniugibus mouete uestris.
Et tu si sapis o puella nequam
Istos desere pessimos amicos,
Et mecum maneas bona, & pudica.
Nam iuro tibi per tuam Serapim
Tecum continuas iacere nocteis
In multa recubans fututione.

Depreatio ad Deam noctis.

NOx amoris conscia quae furenti
Ducis optatam iuueni puellam
Grata dis magnis, & amica castae
Nox bona Lunae.

Quam colunt unam Genius, Hymenq́;,
Et suo gaudens Ericina nato,
Cum ferus diras acuit sagittas,
sumit et arcum.
O puellarum decus, et uoluptas
Sentit a te qualia dona lectus,
Lectus expers te sine basiorum, et
Delitiarum.
Quas simul iuncti faciunt amantes,
Dum cubant complexibus obsequentes,
Et terunt compacta labella labris
Dentibus, atq;
Lingulas suggunt, animiq; florem
Ore deducunt querulo, pariq;
Concadunt motu, resoluta postquam
Grata libido est.
Tu quies rerum hominumq; sola,
Tu graueis curas, & amara fessæ
Amoues menti, & refoues benigno
Pectora somno.
Tu redis mundo redimita frontem
Syderum sertis, et amica blando
Rore perfundis uiolaria, et agros
Frugibus exples.
Da meis finem dea quoq; uotis,
Vt quod optamus liceat potiri,
Ne uoret tristis penitus calenteis
Flamma medullas.

AD PERILLam Puellam

O Solatiolum meum Perilla,
Dic quid Cinnama nostra rure facit
Hos sex continuos dies ualet'ne?
Nam quidam mihi pessimus cinædus
Dixit, quod tenerum pedem catella
Dum ludit nimium procacæ morsu
Illi presserat, et domi manebat
Expectans medicos ab urbe missos.
Quare te rogo per tuos ocellos
Illos præuenias, probéq; cures
Nequa se nimium licentiosos
Præstent, dum cupiunt boni uideri,
Nam brachis sine pallio tumente,
Arrectos manibus gerunt priapos
Infestos pueris, puellulis'q;.

In Antoninum, qui suam puellam læserat.

ANtonine Cinædule
Huc ad nos redeas, nanq; per Herculem
Istas turpiculas nates
Si te prenderimus, iam usqueadeo malis
Virgis exagitabimus.
Quod culum referes hinc lacerum tuum.
Audes in media uia
Me præsente meæ comminitarier,
Audes tu niueas rosas
E nostræ gremio tollere Cinnamæ?
Post hæc tum male pallium
Nixus surripere? atq; in teneris manus
Commiscere papillulis?

Quod si compulerit me furor improbus
Disces postmodo quid siet
Tam bellas manibus lædere fœminas.

In malum poetam quem mutato nomine
Vtricellum uocat.

NOn sunt carmina, sed cacationes
Quæ se scribere iactat Vtricellus.
Est merdosius omnibus latrinis,
Quod se scribere iactat Vtricellus.
Obtura miserum camœna nasum,
Ne te carmina tam cacata lædant.
O merdosa poemata, o quid unquam
Erit uel fuit his magis cacatum?
Quam primum medicos mei sodales
Ad me ducite. nam maligna febris
Dudum me tenet, ut dii deæq;
Isti dent mala multa, qui nec unquam
Scribit carmina, sed cacationes.

De improbitate puellæ suæ.

IRata est quoties mihi puella,
Tristis me uocat aridum poetam
Et lassum minima fututione
Indoctum Veneris, maliq; pennis,
Post hæc in triuiis, in ore uulgi,
Irridentibus omnibus puellis,
Dicit tam male me esse mentulatum
Quam uel pumilio, puer'ue trimus.
Quamobrem constitui meas querelas

Deferre ad Venerem, in'q; ius uocare.
Nam quis tam patiens amator esset?
Quod si sensero mihi ius negari
Hellespontiacum deum precabor,
Parteis suscipiat meas, uelit'q;
Pro me, quod minimum, facillimum'q; est,
Vlcisci iniurias manu seuera.

CVI DONATVRVS sit suam columbã.

CVi uestrum niueam meam columbam
Donabo o pueri? tibi ne Iuli?
An cælsi tibi? an tibi Nearche?
Non uobis dabimus mali cinædi.
Non uos munere tam elegante digni.
Quin ite in miseram crucem. diu'q;
Concisis maceremini mariscis
Insulsi, illepidi, & parum uenusti.
Sed cuinam cupis o columba munus
Deferri? scio nam meam puellam
Amas plusquam oculos tuos, nec ulla
Viuit mundior, elegantior'q;.
Hæc te in delitiis habebit, hæc te
Præponet nitidis suis ocellis.
Nec tanti faciet suam sororem.
Huius tu in gremio beata ludes.
Et circunsiliens manus, sinum'q;,
Interdum aureolas uoles papillas.
Verum tunc caueas proterua ne sis.
Nam pœnas dabis, & quidem seueras.
Tantillum modo tam uenusta poma

Seces unguibus, est enim Dionis
Tutelæ hortulus ille dedicatus.
Numen lædere tu tuum caueto.
Impune hoc facies uolente diua,
Vt dum te roseo ore suauiatur,
Roseum luteolis premens labellis,
Mellitam rapias iocosa linguam,
Et tot basia, tot'q; basiabis,
Donec nectarei fluant liquores.

ANtonio Panhormitæ Poëtæ inuitatio ad risum.

ANtoni decus elegantiarum,
Atq; idem pater omnium leporum
Vnus te rogat ex tuis amicis
Cras ad se uenias, feras'q; tecum
Quantuncunq; potes facetiarum,
Et quicquid fuerit domi iocorum.
Nam risus tibi tantum apparauit,
Quantum Democrito diebus octo
Profundi satis, & super fuisset.
Quod tecum patulo cupit palato
Perridere suapte risione,
Condita leuitate, ineptiis'q;.

AD Musam, ut deosculetur Petrum compatrem, sodalem'q;, & a se ante alios dilectum.

SExcentas modo basiationes,
Da nostro mea compatri Thalia,
Quem nos plus oculis amamus unum.
Nanq; est dulcior attico liquore,

Et quem Sicaniæ tulere camnæ.
At nostris prope carior medullis.
Quando non alius sodalis unquam
Dilexit magis unicum sodalem,
Quam nos ille amat, atq; amamus illum.
Si non sunt satis hæ osculationes,
Fac sint mille ducenties ducentæ.

IVLIO FORTI SICVLO.

IVli pars animæ secunda nostræ,
Quid non me pateris meas camœnas
Omneis proiicere ignibus cremandas?
Quarum depereunt graues labores,
Et perdo miseras simulq; chartas.
Nam quamuis ueterum diesq; noctesq;
Euoluam monimenta Iuliorum,
Attritiq; adeo mei libelli,
Vt nil a solea deesse credas,
Semper tamen nostra Thalia friget,
Cuius nequitias, ineptiasq;
Nolis lædere, uel putare nullas.
Nec me sordidulum uoces poëtam,
Si non posthabito facetiarum
Lusu, carminibus uacem seueris.
Nam cum desierint graues Catones,
Et sint tempora Busuluniana,
Aequum quis putet esse laude sacra
Scelestos celebrare turracones?

AD CINNAMAM DE EIVS INCLEMENTIA.

Ecquem lachrymulis impones Cinnama modũ?
Quãdo mi misero requiẽ dabis ĩproba? uides
Ignibus exuri me, nec tu proiicis aquam.
Crudelis quæ nec tuo amanti porrigis opem,
Et nec tantillum miseret te perfida mei.
O ego non felix, qui tam crudeliter amo.
Nullaq́; me redamat, sed contra mi male cupit.

AD se ipsum exhortatio ad nouos amores.

Qui ingentas solitus cum sis flagrare puellas,
Nunc ab amore tuo quid Ioviane uacas?
An quia difficilem sese tibi Cinnama præbet,
Iurauitq́; tuum perdere uelle caput?
Cum tot sint faciles, tot sint in amore benignæ,
Quære aliquam ex illis, quæ uelit esse tua,
Quæ tibi se dedat, quæ sit tibi carus ocellus,
Sitq́; quater plusquam Cinnama cara tibi,
Quæq́; tibi dicat, mea lux, mea uita, meus flos,
Liliolumq́; meum, basiolumq́; meum.
Carior & gemmis, & caro carior auro.
Tu rosa, tu passer, tu mea ficus eris.
Tuq́; meus pecten, meus anulus, atq; meum cor,
Melq́; meum, & præ te nil iuuat esse meum.
Et quingenta simul capiat tunc basia raptim,
Et sine mente furens, pauca fuisse querens,
Et linguam clauso diffugens ore trementem,

Et quem Sicaniae tulere camnae.
At nostris prope carior medullis.
Quando non alius sodalis unquam
Dilexit magis unicum sodalem,
Quam nos ille amat, atq; amamus illum.
Si non sunt satis hae osculationes,
Fac sint mille ducenties ducentae.

IVLIO FORTI SICVLO.

IVli pars animae secunda nostrae,
Quid non me pateris meas camoenas
Omnes proiicere ignibus cremandas?
Quarum depereunt graues labores,
Et perdo miseras simul'q; chartas.
Nam quamuis ueterum dies'q;, noctes'q;
Euoluam monimenta Iuliorum,
Attriti'q; adeo mei libelli,
Vt nil a solea deesse credas,
Semper tamen nostra Thalia friget,
Cuius nequitias, ineptias'q;
Nolis laedere, uel putare nullas.
Nec me sordidulum uoces poëtam,
Si non posthabito facetiarum
Lusu, carminibus uacem seueris.
Nam cum desierint graues Catones,
Et sint tempora Busuluniana,
Aequum quis putet esse laude sacra
Scelestos celebrare tarracones?

AD CINNAMAM DE EIVS INCLEMENTIA.

Ecquem lachrymulis impones Cinama modū?
Quādo mi misero requiē dabis iproba? uides
Ignibus exuri me, nec tu proiicis aquam.
Crudelis quæ nec tuo amanti porrigis opem,
Et nec tantillum miseret te perfida mei.
O ego non felix, qui tam crudeliter amo.
Nullaq; me redamat, sed contra mi male cupit.

AD se ipsum exhortatio ad nouos amores.

Qvingentas solitus cum sis flagrare puellas,
Nunc ab amore tuo quid Iouiane uacas?
An quia difficilem sese tibi Cinnama præbet,
Iurauitq; tuum perdere uelle caput?
Cum tot sint faciles, tot sint in amore benignæ,
Quære aliquam ex illis, quæ uelit esse tua,
Quæ tibi se dedat, quæ sit tibi carus ocellus,
Sitq; quater plusquam Cinnama cara tibi,
Quæq; tibi dicat, mea lux, mea uita, meus flos,
Liliolumq; meum, basiolumq; meum.
Carior & gemmis, & caro carior auro.
Tu rosa, tu passer, tu mea ficus eris.
Tuq; meus pecten, meus anulus, atq; meum cor,
Melq; meum, & præ te nil iuuat esse meum.
Et quingenta simul capiat tunc basia raptim,
Et sine mente furens, pauca fuisse querens,
Et linguam clauso diffugens ore trementem,

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Quæ in secundo Vraniæ libro.

Quæ in tertio Vraniæ libro.

Quæ in quarto Vraniæ libro.

De

Quæ in quinto Vraniæ libro.

Quæ in Meteororum libro.

Aerem

Quæ in primo libro de hortis hesperidum.

Et quem Sicaniæ tulere cannæ.
At nostris prope carior medullis.
Quando non alius sodalis unquam
Dilexit magis unicum sodalem,
Quam nos ille amat, atq; amamus illum.
Si non sunt satis hæ osculationes,
Fac sint mille ducenties ducentæ.

IVLIO FORTI SICVLO.

IVli pars animæ secunda nostræ,
Quid non me pateris meas camœnas
Omneis proiicere ignibus cremandas?
Quarum depereunt graues labores,
Et perdo miseras simulq; chartas.
Nam quamuis ueterum diesq;, nocteisq;
Euoluam monimenta Iuliorum,
Attritiq; adeo mei libelli,
Vt nil a solea deesse credas,
Semper tamen nostra Thalia friget,
Cuius nequitias, ineptiasq;
Nolis lædere, uel putare nullas.
Nec me sordidulum uoces poëtam,
Si non posthabito facetiarum
Lusu, carminibus uacem seueris.
Nam cum desierint graues Catones,
Et sint tempora Busuluniana,
Aequum quis putet esse laude sacra
Scelestos celebrare turracones?

AD

AD CINNAMAM DE EIVS INCLEMENTIA.

Ecquem lachrymulis impones Cinama modū?
Quādo mi misero requiē dabis iproba? uides
Ignibus exuri me, nec tu proiicis aquam.
Crudelis quæ nec tuo amanti porrigis opem,
Et nec tantillum miseret te perfida mei.
O ego non felix, qui tam crudeliter amo.
Nullaq; me redamat, sed contra mi male cupit.

AD se ipsum exhortatio ad nouos amores.

Qui ingentes solitus cum sis flagrare puellas,
Nunc ab amore tuo quid Iouiane uacas?
An quia difficilem sese tibi Cinnama præbet,
Iurauitq; tuum perdere uelle caput?
Cum tot sint faciles, tot sint in amore benignæ,
Quære aliquam ex illis, quæ uelit esse tua,
Quæ tibi se dedat, quæ sit tibi carus ocellus,
Sitq; quater plusquam Cinnama cara tibi,
Quæq; tibi dicat, mea lux, mea uita, meus flos,
Liliolumq; meum, basiolumq; meum.
Carior & gemmis, & caro carior auro.
Tu rosa, tu passer, tu mea ficus eris.
Tuq; meus pecten, meus anulus, atq; meum cor,
Melq; meum, & præ te nil iuuat esse meum.
Et quingenta simul capiat tunc basia raptim,
Et sine mente furens, pauca fuisse querens,
Et linguam clauso diffugiens ore trementem,

Quæ in quarto Vraniæ libro.

Quæ in quinto Vraniæ libro.

Quæ in Meteororum libro·

Aerem

Quæ in primo libro de hortis hesperidum.

